



## ÅRSREGNSKAPET FOR REGNSKAPSÅRET 2024 - GENERELL INFORMASJON

### Enheten

Organisasjonsnummer:	914 224 314
Organisasjonsform:	Aksjeselskap
Foretaksnavn:	BAMA GRUPPEN AS
Forretningsadresse:	Nedre Kalbakkvei 40 1081 OSLO

### Regnskapsår

Årsregnskapets periode:	01.01.2024 - 31.12.2024
-------------------------	-------------------------

### Konsern

Mørselskap i konsern:	Ja
Konsernregnskap lagt ved:	Ja

### Regnskapsregler

Regler for små foretak benyttet:	Nei
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til selskapet:	Regnskapslovens alminnelige regler
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til konsernet:	Regnskapslovens alminnelige regler

### Årsregnskapet fastsatt av kompetent organ

Bekreftet av representant for selskapet:	Joakim Staff
Dato for fastsettelse av årsregnskapet:	17.06.2025

### Grunnlag for avgivelse

År 2024: Årsregnskapet er elektronisk innlevert  
År 2023: Tall er hentet fra elektronisk innlevert årsregnskap fra 2024

*Det er ikke krav til at årsregnskapet m.v. som sendes til Regnskapsregisteret er undertegnet. Kontrollen på at dette er utført ligger hos revisor/enhetens øverste organ. Sikkerheten ivaretas ved at innsender har rolle/rettighet for innsending av årsregnskapet via Altinn, og ved at det bekreftes at årsregnskapet er fastsatt av kompetent organ.*

Brønnøysundregistrene, 14.08.2025



## Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>RESULTATREGNSKAP</b>			
<b>Inntekter</b>			
Salgsinntekt	1, 2	12 563 134 000	11 820 352 000
Andre driftsinntekter	2	300 667 000	276 769 000
<b>Sum inntekter</b>		<b>12 863 801 000</b>	<b>12 097 121 000</b>
<b>Kostnader</b>			
Varekostnad	2	11 724 836 000	11 043 149 000
Lønnskostnad	3, 17	509 925 000	479 786 000
Arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader		87 739 000	94 207 000
Andre personalkostnader		67 323 000	54 041 000
Ordinære avskrivninger	6, 7	44 180 000	39 032 000
Tap på fordringer	11		70 000
Andre driftskostnader	2, 3, 7	406 652 000	406 701 000
<b>Sum kostnader</b>		<b>12 840 655 000</b>	<b>12 116 985 000</b>
<b>Driftsresultat</b>		<b>23 145 000</b>	<b>-19 864 000</b>
<b>Finansinntekter og finanskostnader</b>			
Inntekt på investering i datterselskap		476 879 000	407 053 000
Renteinntekt fra foretak i samme konsern		108 000	112 000
Annen renteinntekt		48 293 000	31 083 000
Andre finansinntekter	4	2 479 000	5 790 000
Verdiøkning markedsbaserte omløpsmidler		1 790 000	
<b>Sum finansinntekter</b>		<b>529 549 000</b>	<b>444 039 000</b>
Verdireduksjon markedsbaserte omløpsmidler			876 000
Annen rentekostnad		2 515 000	6 558 000
Andre finanskostnader	4	1 631 000	1 484 000
<b>Sum finanskostnader</b>		<b>4 147 000</b>	<b>8 918 000</b>
<b>Netto finans</b>		<b>525 402 000</b>	<b>435 121 000</b>
<b>Resultat før skattekostnad</b>		<b>548 548 000</b>	<b>415 257 000</b>
Skattekostnad på resultat	5, 23	16 405 000	1 277 000



## Resultatregnskap

<b>Beløp i: NOK</b>	<b>Note</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>
Årsresultat		532 143 000	413 980 000
Årsresultat etter minoritetsinteresser		532 143 000	413 980 000
<b>Totalresultat</b>		<b>532 143 000</b>	<b>413 980 000</b>
<b>Overføringer og disponeringer</b>			
Avsatt tilleggsutbytte		249 000 000	
Ordinært utbytte		363 000 000	243 000 000
Avsatt til annen egenkapital			170 980 000
Overført fra annen egenkapital		-79 857 000	
<b>Sum overføringer og disponeringer</b>	16	<b>532 143 000</b>	<b>413 980 000</b>



## Balanse

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>BALANSE - EIENDELER</b>			
<b>Anleggsmidler</b>			
<b>Immaterielle eiendeler</b>			
Konsesjoner, patenter o.l.		866 000	
Utsatt skattefordel	5, 23	27 253 000	39 496 000
Immaterielle eiendeler	6	38 996 000	59 335 000
<b>Sum immaterielle eiendeler</b>		<b>67 115 000</b>	<b>98 831 000</b>
<b>Varige driftsmidler</b>			
Bygninger	7, 18	37 324 000	40 859 000
Transportmidler	7, 18	25 791 000	31 647 000
Driftsløsøre, inventar o.l.	7, 18	37 118 000	19 936 000
<b>Sum varige driftsmidler</b>		<b>100 232 000</b>	<b>92 442 000</b>
<b>Finansielle anleggsmidler</b>			
Investering i datterselskap	8	1 400 425 000	948 723 000
Investeringer i tilknyttet selskap	8		1 840 000
Investeringer i aksjer og andeler	8	80 000	180 000
Andre langsiktige fordringer	9	50 000	50 000
<b>Sum finansielle anleggsmidler</b>		<b>1 400 555 000</b>	<b>950 793 000</b>
<b>Sum anleggsmidler</b>		<b>1 567 902 000</b>	<b>1 142 066 000</b>
<b>Omløpsmidler</b>			
<b>Varer</b>			
Varelager	10, 18	52 765 000	58 457 000
<b>Sum varer</b>		<b>52 765 000</b>	<b>58 457 000</b>
<b>Fordringer</b>			
Kundefordringer	11, 12, 18	1 024 317 000	1 091 158 000
Andre kortsiktige fordringer	12, 18	667 380 000	556 825 000
<b>Sum fordringer</b>		<b>1 691 697 000</b>	<b>1 647 983 000</b>
<b>Investeringer</b>			
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	13, 18	215 843 000	70 175 000



## Balanse

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>Sum investeringer</b>		<b>215 843 000</b>	<b>70 175 000</b>
<b>Bankinnskudd, kontanter og lignende</b>			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	14	1 145 163 000	1 433 167 000
<b>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</b>		<b>1 145 163 000</b>	<b>1 433 167 000</b>
<b>Sum omløpsmidler</b>		<b>3 105 468 000</b>	<b>3 209 783 000</b>
<b>SUM EIENDELER</b>		<b>4 673 370 000</b>	<b>4 351 849 000</b>

## BALANSE - EGENKAPITAL OG GJELD

### Egenkapital

#### Innskutt egenkapital

Aksjekapital (300 aksjer à kr 3 000)	15	900 000	900 000
Overkurs		356 250 000	356 250 000
<b>Sum innskutt egenkapital</b>		<b>357 150 000</b>	<b>357 150 000</b>

#### Opptjent egenkapital

Annen egenkapital		734 469 000	814 325 000
<b>Sum opptjent egenkapital</b>		<b>734 469 000</b>	<b>814 325 000</b>

<b>Sum egenkapital</b>	16	<b>1 091 618 000</b>	<b>1 171 475 000</b>
------------------------	----	----------------------	----------------------

### Gjeld

#### Langsiktig gjeld

Pensjonsforpliktelser	17	36 722 000	84 244 000
<b>Sum avsetninger for forpliktelser</b>		<b>36 722 000</b>	<b>84 244 000</b>

#### Annen langsiktig gjeld

<b>Sum langsiktig gjeld</b>		<b>36 722 000</b>	<b>84 244 000</b>
-----------------------------	--	-------------------	-------------------

#### Kortsiktig gjeld

Leverandørgjeld	12	1 040 079 000	959 562 000
Betalbar skatt	23	5 600 000	3 734 000
Skyldige offentlige avgifter		136 300 000	142 434 000
Kortsiktig konserngjeld	12, 18	1 255 091 000	957 079 000



## Balanse

<b>Beløp i: NOK</b>	<b>Note</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>
Skyldig utbytte		363 000 000	243 000 000
Annen kortsiktig gjeld	12	744 960 000	790 320 000
<b>Sum kortsiktig gjeld</b>		<b>3 545 029 000</b>	<b>3 096 129 000</b>
<b>Sum gjeld</b>		<b>3 581 751 000</b>	<b>3 180 374 000</b>
<b>SUM EGENKAPITAL OG GJELD</b>		<b>4 673 370 000</b>	<b>4 351 849 000</b>



## Konsernets resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>RESULTATREGNSKAP</b>			
<b>Inntekter</b>			
Salgsinntekt	1, 2	24 057 115 000	22 937 614 000
Andre driftsinntekter	2	131 151 000	138 605 000
<b>Sum inntekter</b>		<b>24 188 265 000</b>	<b>23 076 219 000</b>
<b>Kostnader</b>			
Varekostnad	2	18 347 195 000	17 529 056 000
Lønnskostnader	3, 17	2 650 854 000	2 566 287 000
Av- og nedskr. på varige dr.midler og im. eiendeler	6, 7	459 814 000	502 806 000
Tap på fordringer	11	6 076 000	5 808 000
Annen driftskostnad	2, 3, 7	1 895 984 000	1 841 526 000
<b>Sum kostnader</b>		<b>23 359 923 000</b>	<b>22 445 482 000</b>
<b>Driftsresultat</b>		<b>828 342 000</b>	<b>630 737 000</b>
<b>Finansinntekter og finanskostnader</b>			
Inntekt på investering i datterselskap			
Inntekt på investering i tilknyttet selsk.	8	4 426 000	8 771 000
Annen finansinntekt	4	94 590 000	113 714 000
<b>Sum finansinntekter</b>		<b>99 017 000</b>	<b>122 486 000</b>
Annen finanskostnad	4	113 190 000	175 075 000
<b>Sum finanskostnader</b>		<b>113 190 000</b>	<b>175 075 000</b>
<b>Netto finans</b>		<b>-14 174 000</b>	<b>-52 590 000</b>
<b>Resultat før skattekostnad</b>		<b>814 168 000</b>	<b>578 148 000</b>
Skattekostnad	5	210 456 000	173 891 000
<b>Årsresultat</b>		<b>603 712 000</b>	<b>404 257 000</b>
Minoritetsinteresser		35 227 000	34 771 000
<b>Årsresultat etter minoritetsinteresser</b>		<b>568 485 000</b>	<b>369 486 000</b>
<b>Totalresultat</b>		<b>568 485 000</b>	<b>369 486 000</b>



## Konsernets resultatregnskap

<b>Beløp i: NOK</b>	<b>Note</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>
<b>Overføringer og disponeringer</b>			
Overført til/fra annen egenkapital			
<b>Sum overføringer og disponeringer</b>	16		



## Konsernets balanse

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>BALANSE - EIENDELER</b>			
<b>Anleggsmidler</b>			
<b>Immaterielle eiendeler</b>			
Andre immaterielle eiendeler	6	232 621 000	282 837 000
Utsatt skattefordel	5	116 237 000	140 369 000
Goodwill	6	21 261 000	57 958 000
<b>Sum immaterielle eiendeler</b>		<b>370 119 000</b>	<b>481 164 000</b>
<b>Varige driftsmidler</b>			
Tomter	7, 18	556 280 000	529 265 000
Bygninger og bygningsmessige innredninger mv.	7, 18	2 340 240 000	2 438 768 000
Transportmidler	7		
Transportmidler, maskiner, inventar mv.	7, 18	877 059 000	851 041 000
<b>Sum varige driftsmidler</b>		<b>3 773 579 000</b>	<b>3 819 074 000</b>
<b>Finansielle anleggsmidler</b>			
Investering i datterselskap	8		
Lån til foretak i samme konsern	9		
Investeringer i tilknyttet selskap	8	65 631 000	64 538 000
Investeringer i aksjer og andeler	8	2 932 000	4 494 000
Obligasjoner	9	4 723 000	28 666 000
<b>Sum finansielle anleggsmidler</b>		<b>73 286 000</b>	<b>97 697 000</b>
<b>Sum anleggsmidler</b>		<b>4 216 984 000</b>	<b>4 397 935 000</b>
<b>Omløpsmidler</b>			
<b>Varer</b>			
Varelager	10, 18	419 484 000	430 531 000
<b>Sum varer</b>		<b>419 484 000</b>	<b>430 531 000</b>
<b>Fordringer</b>			
Kundefordringer	11, 12, 18	1 762 618 000	1 911 876 000
Andre fordringer	12, 18	273 237 000	330 990 000
<b>Sum fordringer</b>		<b>2 035 856 000</b>	<b>2 242 866 000</b>



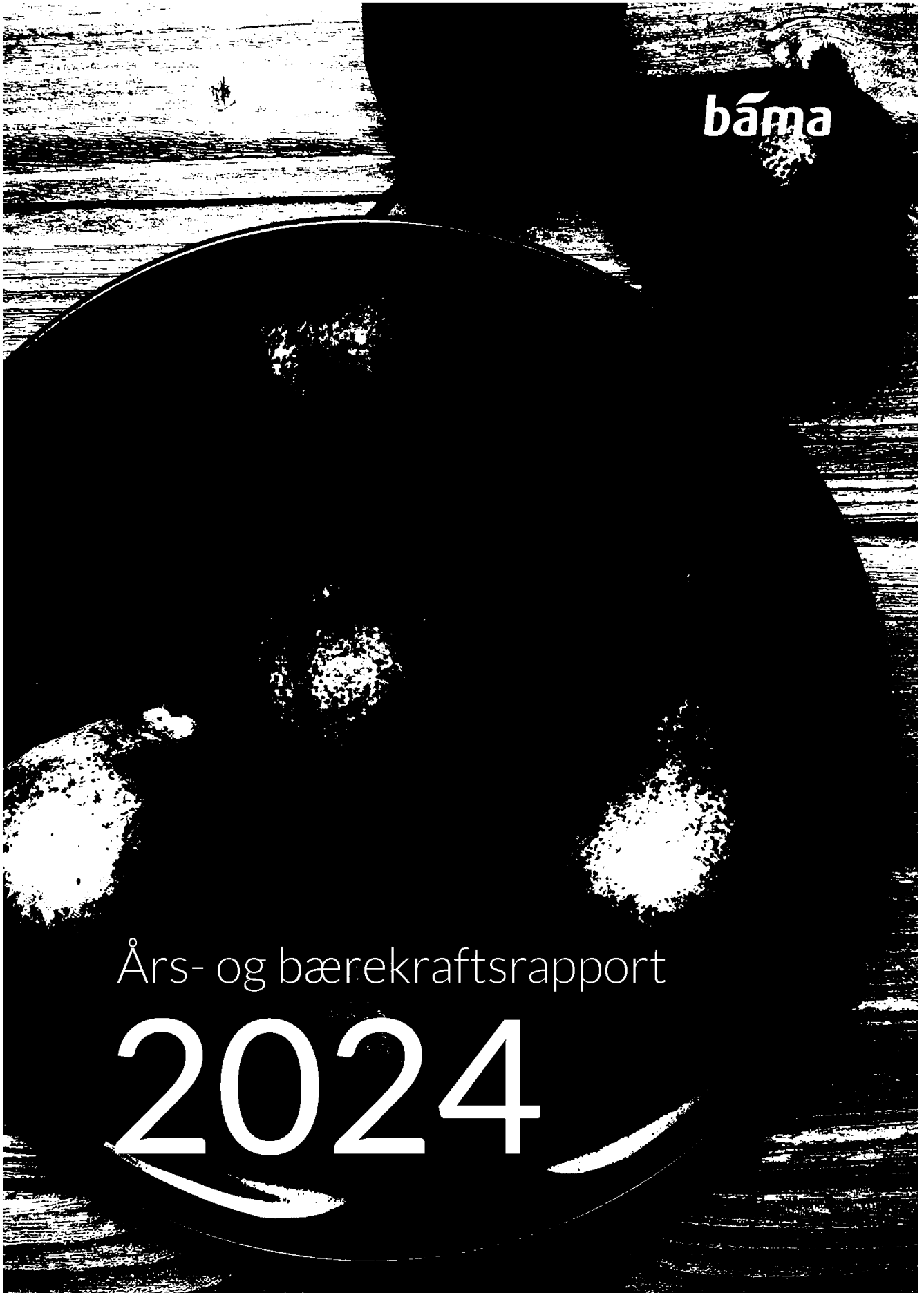
## Konsernets balanse

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>Investeringer</b>			
Andre kortsiktige pengeplasseringer	13, 18	215 843 000	70 175 000
<b>Sum investeringer</b>		<b>215 843 000</b>	<b>70 175 000</b>
<b>Bankinnskudd, kontanter og lignende</b>			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	14	1 457 269 000	1 461 628 000
<b>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</b>		<b>1 457 269 000</b>	<b>1 461 628 000</b>
<b>Sum omløpsmidler</b>		<b>4 128 451 000</b>	<b>4 205 200 000</b>
<b>SUM EIENDELER</b>		<b>8 345 435 000</b>	<b>8 603 135 000</b>
<b>BALANSE - EGENKAPITAL OG GJELD</b>			
<b>Egenkapital</b>			
<b>Innskutt egenkapital</b>			
Aksjekapital	15	900 000	900 000
Overkurs		356 250 000	356 250 000
<b>Sum innskutt egenkapital</b>		<b>357 150 000</b>	<b>357 150 000</b>
<b>Opptjent egenkapital</b>			
Annen egenkapital		1 747 736 000	1 749 832 000
Minoritetsinteresser		133 635 000	131 715 000
<b>Sum opptjent egenkapital</b>		<b>1 881 371 000</b>	<b>1 881 548 000</b>
<b>Sum egenkapital</b>	16	<b>2 238 521 000</b>	<b>2 238 697 000</b>
<b>Gjeld</b>			
<b>Langsiktig gjeld</b>			
Pensjonsforpliktelser	17	34 910 000	95 106 000
Utsatt skatt	5		
Andre avsetninger for forpliktelser	18	11 798 000	12 898 000
<b>Sum avsetninger for forpliktelser</b>		<b>46 708 000</b>	<b>108 004 000</b>
<b>Annen langsiktig gjeld</b>			
Gjeld til kredittinstitusjoner	18	1 132 139 000	2 215 323 000
Øvrig langsiktig gjeld	18		
<b>Sum annen langsiktig gjeld</b>		<b>1 132 139 000</b>	<b>2 215 323 000</b>



## Konsernets balanse

Beløp i: NOK	Note	2024	2023
<b>Sum langsiktig gjeld</b>		<b>1 178 847 000</b>	<b>2 323 327 000</b>
<b>Kortsiktig gjeld</b>			
Gjeld til kredittinstitusjoner	18	719 491 000	
Leverandørgjeld	12	1 558 412 000	1 507 725 000
Betalbar skatt	5	156 043 000	180 009 000
Skyldig offentlige avgifter		379 555 000	362 230 000
Utbytte	16	392 437 000	269 544 000
Annen kortsiktig gjeld	12	1 722 128 000	1 721 602 000
<b>Sum kortsiktig gjeld</b>		<b>4 928 067 000</b>	<b>4 041 111 000</b>
<b>Sum gjeld</b>		<b>6 106 914 000</b>	<b>6 364 438 000</b>
<b>SUM EGENKAPITAL OG GJELD</b>		<b>8 345 435 000</b>	<b>8 603 135 000</b>



bama

Års- og bærekraftsrapport

2024





# Innholdsfortegnelse

---

01	<b>Om BAMA</b>	
	Nøkkeltall	6
	Bent har ordet	8
	Årets høydepunkter	11

---

02	<b>Styrets års- og bærekraftsberetning</b>	
	Styret og konsernledelsen	16
	Årsberetning	20
	Bærekraftsberetning	26
	<b>Klima og miljø</b>	<b>46</b>
	Klimaendringer	47
	Forurensning	55
	Vann	58
	Biologisk mangfold	63
	Ressursbruk og sirkularitet	68
	<b>Sosiale forhold</b>	<b>84</b>
	Våre ansatte	85
	Arbeidere i verikjeden	96
	Berørte lokalsamfunn	107
	Forbrukere og sluttbrukere	114
	<b>Forretningsadferd</b>	<b>129</b>
Forretningsetikk	130	
EU-taksonomi	140	

---

03	<b>Regnskap og noter</b>	
	Regnskap BAMA Gruppen AS	148
	Noter til regnskapet	153

---

04	<b>Vedlegg</b>	
	Revisjonsberetning	180
	Arbeidsgivers aktivitets- og redegjøringsplikt (ARP)	182

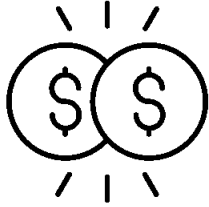
---



01

Om BAMA

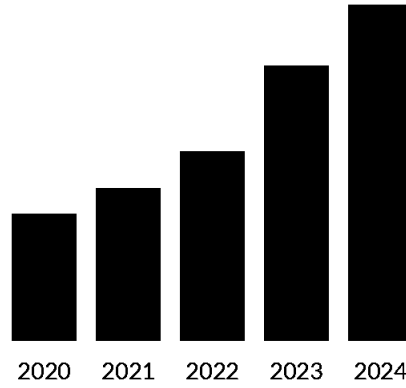




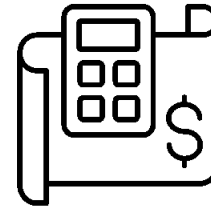
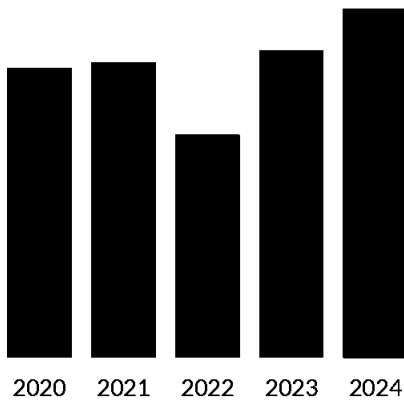
**NOK 24,2 mrd.**

Driftsinntekter

DRIFTSINNTEKTER

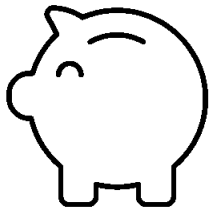


EBITDA



**NOK 1,3 mrd.**

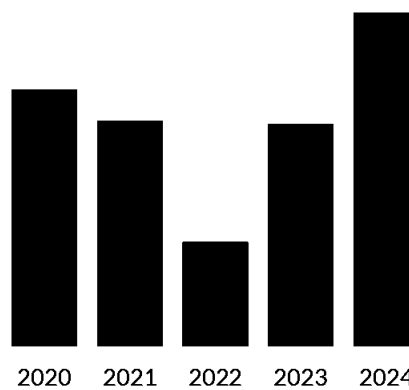
EBITDA



**NOK 604 mill.**

Resultat

RESULTAT





# Nøkkeltall

Om BAMA

## Konsernet

Beløp i millioner kroner	2024	2023	2022	2021	2020
<b>Resultatregnskap</b>					
Driftsinntekter	24 188	23 076	21 496	20 814	20 346
Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA)	1 288	1 134	823	1 090	1 069
Driftsresultat (EBIT)	828	631	344	577	653
Resultat før skatt (EBT)	814	578	299	566	643
Årets resultat	604	404	190	409	466
<b>Balanse</b>					
Anleggsmidler	4 217	4 398	4 480	4 152	3 491
Omløpsmidler	4 128	4 205	3 335	3 533	3 546
Egenkapital	2 239	2 239	2 072	1 981	1 909
Langsiktig gjeld	1 179	2 323	2 405	1 967	1 265
Kortsiktig gjeld	4 928	4 041	3 339	3 737	3 862
<b>Annet</b>					
Årsverk	2 840	2 878	3 119	3 149	2 905
<b>Nøkkeltall</b>					
Driftsresultat før avskrivninger% <sup>1</sup>	5,3 %	4,9 %	3,8 %	5,2 %	5,3 %
Driftsresultat% <sup>2</sup>	3,4 %	2,7 %	1,6 %	2,8 %	3,2 %
Resultat før skatt% <sup>3</sup>	3,4 %	2,5 %	1,4 %	2,7 %	3,2 %
Avkastning på sysselsatt kapital <sup>4</sup>	26,9 %	17,7 %	10,0 %	22,6 %	31,6 %
Likviditetsgrad <sup>5</sup>	0,84	1,04	1,00	0,95	0,92
Soliditet % <sup>6</sup>	26,8 %	26,0 %	26,5 %	25,8 %	27,1 %
Omsetning pr. årsverk <sup>7</sup>	8,5	8,0	6,9	6,6	7,0

## Definisjoner nøkkeltall

1. Driftsresultat før avskrivninger / Driftsinntekter
2. Driftsresultat / Driftsinntekter
3. Resultat før skatt / Driftsinntekter
4. Driftsresultat / Egenkapital + Netto rentebærende gjeld
5. Omløpsmidler / Kortsiktig gjeld
6. Egenkapital / Totalkapital
7. Driftsinntekter / Årsverk

# Bent har ordet

**Mer norsk produksjon er ett av BAMAs viktigste satsingsområder. Vi har store planer framover, og girer opp for ytterligere satsing og innovasjon. For at befolkningen skal velge frukt og grønt til hvert eneste måltid, må vi sørge for mer norsk produkter i markedet. For norske forbrukere ønsker seg norsk mat på tallerkenen. Det skal vi få til, takket være et tett samarbeid med dyktige produsenter i Gartnerhallen og kundene våre.**

BAMA er ledende innen frukt og grønt i Norge. Helse og sunnhet har knapt hatt et høyere fokus hos forbrukere og myndigheter enn det har i dag, noe som er et fantastisk utgangspunkt for oss. For vi arbeider med framtidens produkter – alle bør spise mye mer frukt, grønt, bær og poteter enn de gjør. Helst til alle dagens måltider. Både med tanke på egen helse, men også i et bærekraftsperspektiv.

## **Minst 5 og helst 8 porsjoner**

I 2024 endret Helsedirektoratet kostrådene – nå skal vi spise minst 5 og helst 8 porsjoner hver dag, men mange har et stykke igjen dit. Nordmenn er nå oppe i 3,3 pr. dag, og for første gang på flere år ser vi en oppgang. I fjor hadde BAMA også en volumøkning siste halvår. Forbrukerne blir stadig mer bevisste og handlekraftige – så her er det ting på gang, noe vi gleder vi oss over. Det er mange delmål som skal nås på veien mot det store. Vi skal jobbe på for ytterligere økning ved å dele inspirasjon og kunnskap – slik at folk raskt og enkelt kan lage grønnere måltider som gir god verdi for pengene. Vår ambisjon er at alle skal ha muligheten til å legge frukt og grønt i handlekurven.

## **Mer norsk på markedet**

For at folk skal spise mer, er vi avhengige av å ha enda mer norsk frukt og grønt på markedet – målet er 50 prosent volumvekst i perioden 2016-2030,

og vi tar ytterligere grep for å få det til å skje. Vi har blant annet endret konsernstrategien og spisset ambisjonene våre. I tillegg jobber vi med å rigge verdikjeden for framtidige behov. Dette innebærer blant annet nye sorter, produksjon tilpasset morgendagens marked og klima, ny teknologi for økt effektivitet og ferskere varer, og et fortsatt sterkt fokus på innovasjon og forbedring i alle ledd.

For å lykkes med forbruksvekst og økt norsk produksjon, må produsenter rundt om i landet ha tilgang til de beste sortene. Vi har derfor inngått en intensjonsavtale med Gartnerhallen om oppstart av et selskap som skal sette fart på dette viktige arbeidet. Nå skal vi øke volumene i tett samarbeid med dyktige produsenter og kundene våre. For lagspillet i verdikjeden er ett av våre sterkeste kort. Norsksatsingen mobiliserer store deler av selskapet i det videre arbeidet, og sammen satser vi offensivt på vekst, innovasjon, bærekraft og en stadig lengere norsk sesong.

## **Forbilder viser vei**

For å øke forbruket, trenger vi forbilder som kan vise vei sammen med oss. Og vi er heldige, for Erling Braut Haaland spiller for BAMA. Stjernespilleren på Manchester City og det norske landslaget har medvirket i flere kampanjer, både for Bendit banan og i fjorårets flotte norskkampanje fra hjemtraktene Jæren, med gulroten som spydspiss. Med ham i front, når vi ut med budskapet om fysisk aktivitet, sunn mat og nok søvn på tvers av generasjoner. For sunne vaner bør starte så tidlig som mulig. Vi skal fortsette å bidra til at små stjerner med store drømmer opplever mestring og idrettsglede, og får lære om sunne vaner på KIWI BAMA fotballcuper, på håndballskoler i regi av REMA, samt på vinterarrangementer som skiskytter- og alpinfestivaler rundt om i landet.

**«Årets leverandør»**

Dersom du spiser ute, er det store sjanser for at du har smakt noen av toppproduktene våre. BAMA Storkjøkken er vårt stolte horeca-flaggskip, og dyktige medarbeidere sørger for fantastisk service og at produkter av topp kvalitet kan serveres på restauranter, hoteller og spisesteder i hele Norge. Selskapet tilbyr et bredt sortiment innen alt fra frukt og grønt, til sjømat og en rekke andre spesialiteter. I 2024 ble Storkjøkken kåret til «Årets leverandør» av den nordiske hotellkjeden Strawberry. Det er vi kjempestolte av, og tar det med oss som en inspirasjon i den hektiske og spennende tiden som ligger foran oss.

**Lang erfaring og ferske ideer**

Ny teknologi og kontinuerlig utvikling stiller høye krav til kompetanse, læringsvilje og tilpasningsevne. For å lykkes må vi styrke laget, tenke nytt, og sette innovasjon og samarbeid i førersetet. Ved å utnytte teknologien og drive kontinuerlig forbedring, får vi nye muligheter til å optimalisere logistikk, redusere svinn og sikre enda ferskere varer til kundene. Noen av oss har lang erfaring og kjenner selskapet ut og inn, mens andre er nye i BAMA og kommer med ferske ideer og perspektiver. Dette er et fantastisk utgangspunkt for å møte framtidens utfordringer – og vi skal gjøre det sammen, som et lag.

**Bent Andersen**  
Konsernsjef



«For at folk skal spise mer, er vi avhengige av å ha enda mer norsk frukt og grønt på markedet»

# Årets høydepunkter

## Januar

- **Søkerboom for sommer internships**

Sommerprogrammet for framtidens BAMA-folk har blitt kjempepopulært, og i fjor ble det søkerboom, noe vi synes er kjempegøy. Her får bachelor- og masterstudenter boltre seg innenfor spennende problemstillinger og fagområder, sommeren gjennom. Noen av dem har blitt med oss videre – både i deltids- og heltidsstillinger.

- **Minst 5 og helst 8**

Helsedirektoratet reviderte kostholdsrådene, og nå er det minst 5 og helst 8 porsjoner hver dag som gjelder.



- **Ble «Årets leverandør» hos Strawberry**

Vårt Horeca-flaggskip BAMA Storkjøkken hentet seieren hjem under hotellkjeden Strawberry's kåring.

## Mars

- **Vant EM i sponsing**

Sammen med Norges Fotballforbund ble vi nominert i kategorien «Event of the year» for «Eat Move Sleep Drømmedøgn» under ESA Awards, i regi av European Sponsorship Association. En stolt og glad gjeng mottok prisen i London.





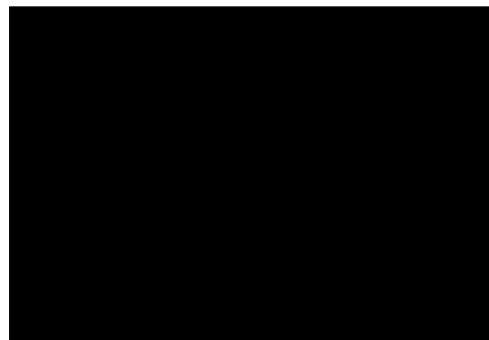
## Mai

- **Ny konsernsjef i BAMA Gruppen**  
Bent Andersen fikk den spennende utfordringen etter å ha vært konstituert siden november 2023.
- **Tidenes Convenience-satsing for BAMA Storkjøkken**  
Relanseringen av «STREET» samlet alle Storkjøkkens «on the go»-produkter under en felles merkevareparaply.
- **Rekordår: Annenhver tomat er norsk**  
Det er god fart i norsk tomatproduksjon. I fjor var annenhver BAMA-tomat norsk – et resultat av systematisk satsing over flere år. Vi gleder oss til fortsettelsen!



## Juni

- **Årets norskkampanje: Haaland i hovedrollen**  
Og denne gangen lengtet han hjem til herlige sommer-Norge – tiden da norske råvarer er på sitt beste. Gulroten var kampanjens spydspiss, som den anvendelige rotgrønnsaken den er.



## August

### «Toll og bananer» i Arendal

Vi stilte til debatt sammen med Tollerforbundet. Her tok vi til ordet for flere skannere og nok tollere på jobb ved Norges grenseoverganger.



### Lanserte Grøntløftet

Grøntløftet er et samarbeid mellom hele grøntnæringen i Norge, inkludert dagligvarehandelen. Målet er å øke forbruket og andelen av norske frukt og grønnsaker i markedet. Lanseringen skjedde under Arendalsuka.

### Samarbeidsdag for norsk grøntvekst

Sammen med NIBIO og Gartnerhallen, arrangerte vi en dag med fokus på vekst og innovasjon på tvers av verdikjeden. Flere av de viktigste representantene fra forskningsmiljøer, myndigheter, produsenter, leverandører, dagligvare og storkjøkken var til stede.

## Oktober

### 5 a Day Europe:

#### Nordmenn spiser mer frukt og grønt

Nordmenn spiser i snitt 3,3 om dagen, og forbruket øker for første gang på flere år. Det er gode nyheter, selv om vi fortsatt får i oss altfor lite. Vi jobber på for ytterligere økning.



### Her er «Supplier of the Year»

Vinneren ble de dyktige folkene bak «Italian Leaf», som blant annet leverer babyleaf til salatfabrikkene våre i Norden. De hentet hjem prisen under årets leverandørmiddag i Madrid.

### Jobbfrukt: 20 år med inkludering

I to tiår har dyktige ansatte pakket og levert frukt-kasser til arbeidsplasser over hele Norge. Mennesker med behov for litt ekstra tilrettelegging har en jobb å gå til, og folk på arbeidsplasser rundt om i landet kommer nærmere målet om 5, helst 8 om dagen. Vinn-vinn!

## November

- **Vant «Emballasjefagprisen»**

Åse Øygarden, emballasjesjef i BAMA, mottok prisen under Emballasjedagene, som arrangeres av Emballasjeforeningen hvert år. Prisen hedrer enkeltpersoners enestående innsats og engasjement innen emballasjefaget.

- **Hanasand ble «Årets leverandør»**

Vår dyktige tomatprodusent, innovatør og SKP (sentral kulturansvarlig) i Gartnerhallen mottok utmerkelsen under GRØNT 2024, Gartnerhallens årskonferanse.



- **BAMA signerte «Plastpartnerskapet»**

Dette er et ledd i Norges arbeid med å etterleve EUs SUP-direktiv (single use plastic) om varig reduksjon av engangsprodukter, laget helt eller delvis av plast, av juli 2021. Eksempler er bestikk, lokk og beholdere benyttet i «på farten-produkter».

## Desember

- **Avokadoskannere mot matsvinn**

Avokadoskannerne blir et pilotprosjekt i utvalgte butikker i Norge. Denne nye teknologien hjelper forbrukere med å velge den perfekte avokadoen til riktig tidspunkt. Det bidrar til mindre matsvinn, bedre varehåndtering og mindre klemming. Vårt nederlandske selskap Nature's Pride er primus motor for prosjektet.

- **Iverksetter omfattende ERP-program**

Vi girer opp for å tilrettelegge ytterligere for AI og ny teknologi. Oppgraderingen gir et enda bedre datagrunnlag for innsikt og forbedring i hele verdikjeden, samt økt skalerbarhet, effektivitet og sømløse prosesser for enda ferskere produkter.





# 02

## Styrets års- og bærekraftsberetning





# Styret og konsernledelsen

## Styret i BAMA



**Kristian Nergaard**  
Styreleder, aksjonærvalgt  
EIER OG STYRELEDER I AS BANAN  
ANSATT I BAMA SIDEN 1993  
F. 1962  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2012-2025: STYRETS LEDER  
2006-2011: STYREMEDLEM



**Gyri Skalleberg Ingerø**  
Aksjonærvalgt  
F. 1967  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2024-: STYREMEDLEM



**Runar Hollevik**  
Aksjonærvalgt  
KONSERNSJEF NORGESGRUPPEN ASA  
F. 1968  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2016-2025: STYREMEDLEM



**Ole Robert Reitan**  
Aksjonærvalgt  
CEO REITAN RETAIL  
F. 1971  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2024-2025: STYREMEDLEM



**Kirsten Indgjerd Værdal**  
Aksjonærvalgt  
F. 1957  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2024-: STYREMEDLEM



**Ihsan Akram**  
Ansattvalgt  
ANSATT I BAMA SIDEN 2014  
F. 1980  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2021-2025: STYREMEDLEM



**Jostein Hestøy**  
Ansattvalgt  
ANSATT I BAMA SIDEN 1988  
F. 1967  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2007-2025, 2001-2004: STYREMEDLEM



**Rune O. Dalsaune**  
Ansattvalgt  
ANSATT I BAMA SIDEN 2001  
F. 1984  
**STYREPERIODER I BAMA**  
2023-2025, 2019-2020: STYREMEDLEM



## Konsernledelsen i BAMA

Konsernledelsen består av konsernsjef, samt ledere for konsernfunksjoner og forretningsområder. De er sentrale bidragsyttere i BAMAs bærekraftsarbeid.



**Bent Andersen**  
Konsernsjef/CEO

ANSATT I BAMA SIDEN 2010  
F. 1974



**Jarle Gjerde**  
Konserndirektør/Group CFO

ANSATT I BAMA SIDEN 2010  
F. 1971



**Trude V. Sleire**  
Konserndirektør Commercial

ANSATT I BAMA SIDEN 2020  
F. 1973



**Pia Gulbrandsen**  
Konserndirektør  
Kommunikasjon og  
samfunnskontakt

ANSATT I BAMA SIDEN 2015  
F. 1980



**Trine Boilesen**  
Konserndirektør  
People & Culture

ANSATT I BAMA SIDEN 2022  
F. 1968



**Christoffer Jahr**  
Konserndirektør Blomster

ANSATT I BAMA SIDEN 2018  
F. 1972



**Trine-Lise Edstrøm Jensen**  
Konserndirektør  
IT og Digitalisering

ANSATT I BAMA SIDEN 2025  
F. 1969



**Atle R. Beyer**  
Konserndirektør Industri

ANSATT I BAMA SIDEN 2009  
F. 1969



**Alf G. Hammer**  
Konserndirektør Storkjøkken

ANSATT I BAMA SIDEN 2012  
F. 1970



**Thor Ingvar Huuse**  
Konserndirektør Sourcing

ANSATT I BAMA SIDEN 2021  
F. 1968



**Herman Alfred Brenaas**  
Adm. dir.  
BaRe Frukt og Grønt AS

ANSATT I BAMA SIDEN 1995  
F. 1965



**Lene Alexandersen**  
Adm. dir. BAMA Dagligvare AS

ANSATT I BAMA SIDEN 2021  
F. 1985



Enkelte i konsernledelsen har et særlig og overordnet ansvar for bærekraft. Disse er:

**Bent Andersen**

Konsernsjef/CEO

ERFARING FRA ANDRE SELSKAP

- **2003-2010: Lantmännen Unibake**  
Corporate Sales Director,  
Director of Sales and Marketing
- **2001-2003: Huhtamaki Norway AS**  
Key Account Manager
- **1999-2001: Kraft Foods Norway AS**  
District Manager

**Trude V. Sleire**

Konserndirektør Commercial

ERFARING FRA ANDRE SELSKAP

- **2017-2019: Russel Reynolds Associates**  
Consultant
- **2012-2017: Circle K**  
Senior Director Retail Sales & Operations, Senior  
Director Market Development
- **2007-2012: Statoil Fuel & Retail**  
Market Development Director, Norway  
Head of Strategy & Business Development, Europe
- **1998-2004: McKinsey & Company**  
Engagement Manager

**Trine Boilesen**

Konserndirektør People & Culture

ERFARING FRA ANDRE SELSKAP

- **2019-2022: VY**  
HR-direktør
- **2011-2019: Telenor**  
Head of HR Business Partnering,  
HR Business Partner
- **2001-2009: Hafslund**  
Director, Organisational Development Manager,  
Training and org. development

**Jarle Gjerde**

Konserndirektør/Group CFO

ERFARING FRA ANDRE SELSKAP

- **2002-2010: PwC**  
Partner, Financial Advisory Services  
Consultant, Financial Advisory Services
- **1996-2002: Deloitte Norway**  
Audit, Corporate Finance

# Årsberetning

## Årsberetning 2024

### Dette er virksomheten

BAMA omsetter ferske frukter, bær, grønnsaker, poteter, blomster, bearbejdede vegetabiliske produkter, ferske drikker og produkter med begrenset holdbarhet. Det skjer gjennom de ulike forretningsområdene Dagligvare, Storkjøkken og servicehandel, Industri, Blomster og Internasjonalt.

Hovedkontoret ligger i Oslo, men vi har avdelinger og datterselskaper rundt om i Norge og utlandet.

BAMA har en nærmere 140 år lang historie, og har utviklet seg betydelig siden starten. Vi er i dag ledende på våre forretningsområder i Norge, og har også internasjonal virksomhet i land som Sverige, Finland, Polen og Nederland.

BAMA skal gå foran i arbeidet for «En sunnere og ferskere framtid». Det er vår visjon, og den gir tydelige føringer for veien videre. Vi tar derfor en aktiv samfunnsrolle overfor forbrukere, næringsliv og myndigheter, og jobber for at alle skal ha mulighet til å spise mer frukt og grønt. Forretningsidéen er å skape ansvarlig grønn vekst gjennom ferske og sunne produkter, basert på samarbeid i en effektiv og bærekraftig verdikjede tuftet på forskning, innovasjon og utvikling.

Vårt formål er å drive handel, industri, investeringsvirksomhet og annen aktivitet i tilknytning til dette, inkludert deltagelse i andre selskaper.

BAMA Gruppen AS har 3 eksterne aksjonærer: NorgesGruppen ASA (46 %), AS Banan (34 %) og REMA Industrier AS (20 %). Selskapets aksjekapital består av 300 aksjer à kr 3 000. Aksjene har en aksjeklasse og hver aksje har en stemme.

### Marked, innovasjon og utvikling

De fleste mennesker både i Norge og resten og Europa er opptatt av helse og livsstil. Det har lenge vært avstand mellom teori og praksis, men nå peker pilen oppover. Undersøkelsen «5 a Day Europe» viser en oppgang i nordmenns inntak av frukt, grønt og bær for første gang på flere år. Nå spiser vi i snitt 3,3 om dagen, mot 2,9 i 2023. I tillegg har andelen som får i seg 5 eller mer, gått fra 18,6 prosent i 2023, til 24,5 prosent i 2024. Det innebærer at vi er tilbake på nivået fra tiden før korona.

Når det kommer til inntak i nabolandene våre, ser vi små variasjoner. I Sverige og Danmark konsumerer de 2,7 om dagen, mens i Finland spiser de 3,3 – det samme som oss nordmenn. I Nederland ligger de på 3,1.

### Slik skal vi spise mer

BAMA skal bidra til økt inntak i befolkningen ved å dele inspirasjon og kunnskap om rask tilberedning av sunn mat, som gir verdi for pengene. Det gjør vi ved å samarbeide med gode forbilder som viser vei for både voksne og barn og kjøre kampanjer med «minst 5 og helst 8 om dagen». I tillegg samarbeider vi med både breddeidretten og norske kokker. Det er også masse inspirasjon å hente i oppskriftsbanken på [BAMA.no](https://www.bama.no), og det postes jevnlig spennende innhold i våre sosiale mediekkanaler.

Vi har også et kontinuerlig fokus på innovasjon og produktutvikling i samarbeid med kundene våre, og jobber tett med produsenter og leverandører i inn- og utland for å finne morgendagens produkter.

### Mer norsk på markedet

BAMA har en sterk forankring i planlagt norsk produksjon, og et tett samarbeid med de rundt



1000 produsentene i Gartnerhallen. I tillegg samarbeider vi med flere nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer.

For å få folk til å spise mer frukt og grønt, er det helt essensielt å få mer norske produkter på markedet. Derfor har vi lagt et løp for utvidet satsing og en stadig lengere norsk sesong. Det innebærer blant annet en intensjonsavtale med Gartnerhallen om oppstart av et sortsselskap. Ambisjonen er at selskapet skal bidra til å gi norske produsenter en bredere tilgang til sorter tilpasset det norske markedet.

### Miljøsmart emballasje

Frukt og grønt er ferske produkter. Riktig emballasje er viktig for å bevare ferskhet, slik at produktene konsumeres og ikke blir til svinn. Derfor bruker vi så lite emballasje som mulig, men så mye som nødvendig. Vi jobber kontinuerlig for å være en foregangsbedrift, og har dedikerte ressurser i BAMA som jobber for å finne stadig mer miljøsmart emballasje og holde tett kontakt med relevante forskningsmiljøer. Vi har ambisjoner om å erstatte plast med papp og kartong der det er mulig, og velge resirkulert plast når vi kan. Målet er 100 % materialgjenvinnbar emballasje innen 2025.

### Omfattende ERP-prosjekt

BAMA arbeider for kontinuerlig forbedring og effektivisering i alle ledd av verdikjeden for å møte målet om volumvekst. Lavere kostnader, ferskere varer, høyere forbrukerattraktivitet og reduksjon av miljøfotavtrykk er helt essensielt for å øke konkurransekraften. Datadrevne beslutninger, samt fokus på transparens og dokumentasjon er rettesnorer i arbeidet.

Vi jobber nå med en trinnvis utrulling av et omfattende ERP-prosjekt som skal sikre standardiserte forretningsprosesser. Det innebærer felles IT-struktur, bedre beslutningstaking og stordriftsfordeler. I 2024 oppdaterte vi konsernstrategien, som gjelder for perioden 2025-2027. Den ligger til grunn for arbeidet, og sikrer bred involvering og effektiv gjennomføring på tvers i verdikjeden i årene som kommer.

### Miljø- og etikkrapportering

BAMA jobber systematisk med å kartlegge påvirkning på ytre miljø. Vi har fokus på å redusere energibruken, og det jobbes kontinuerlig med å redusere forbruket av ikke-fornybare ressurser. BAMA Gruppen AS jobber med å levere en fullstendig bærekraftsrapport i henhold til CSRD (EU sitt bærekraftsdirektiv) for regnskapsåret 2025. Det er også utarbeidet en bærekraftsrapport med et fullstendig klimaregnskap for 2024. Rapporten finnes som vedlegg til årsberetningen.

BAMA tar ansvar i hele verdikjeden, og er en pådriver for en mer bærekraftig utvikling. Vi stiller krav til leverandører i inn- og utland, og følger dem opp gjennom leverandørrevisjoner hvor vi besøker lokasjonene fysisk. BAMA er medlem av Etisk Handel Norge, og leverer en [årlig rapport på selskapets bærekraftige forretningspraksis](#), i tråd med OECDs retningslinjer og åpenhetslovens bestemmelser.

### Mindre matsvinn

Vårt viktigste miljømål er å redusere matsvinnet. Hovedmålet var 50 % reduksjon i egen virksomhet innen 2025, mot basisåret 2016. Dette klarte vi allerede i 2023 - med et resultat på 58 % reduksjon. Det nye målet er en ytterligere reduksjon på 25 % innen 2030, da med 2023 som basisår.



Vi arbeider risikobasert i møte med leverandørene våre, og har etablert solide prosesser for dette. Det er viktig at produktene kommer fra en ansvarlig verdikjede, og både gamle og nye leverandører er pliktet til å følge våre [etiske retningslinjer](#).

BAMA Gruppen AS er miljøfyrtårnsertifisert, og hvert tredje år gjennomføres det en resertifisering. Ved årsskiftet var 78 % av enhetene i den norske virksomheten sertifisert.

Vi jobber kontinuerlig med å effektivisere transport og redusere utslipp av klimagasser ved blant annet forbedret logistikk, høyere fyllingsgrad, overgang til båt og bruk av tog der det er mulig.

## Arbeidsmiljø og sykefravær

BAMA skal være blant de mest attraktive arbeidsgiverne i sammenliknbare bransjer. Det skal oppnås ved målrettet arbeid for å sikre et godt arbeidsmiljø, spennende arbeidsoppgaver, samt utviklingsmuligheter og kunnskapspåfyll for dem som ønsker det.

Vi arbeider med et prosjekt på Employer Branding, og har iverksatt flere initiativ for å finne og beholde unge talenter. Blant annet har vi et sommer internship-program, og vi skal delta på ulike karrieredager i regi av universiteter og høyskoler i Norge framover. I tillegg har vi programmene «Spirer» og «Vekst». Førstnevnte er et utviklingsprogram for utvalgte BAMA-medarbeidere som er vurdert til å ha et stort potensial i ulike roller i selskapet. «Vekst» er et utviklingsprogram for å gjøre ledere bedre rustet i møte med ulike utfordringer knyttet til rollen.

Det totale sykefraværet i den norske delen av konsernet var på 6,9 % i 2024, mot 6,9 % i 2023. BAMA Gruppen AS hadde i 2024 et totalt

sykefravær på 5,6 %, mot 4,9 % året før. En stor del av de ansatte utfører tungt, fysisk arbeid, noe som kan gi slitasjeskader og dermed påvirke fraværet.

I 2024 inntraff det 10 arbeidsulykker som medførte fravær utover arbeidsgiverperioden i det norske konsernet, hvorav 2 var i BAMA Gruppen AS.

## Ny konsernsjef fra mai

Etter en omfattende rekrutteringsprosess, ble Bent Andersen ansatt som ny konsernsjef i BAMA Gruppen AS. Han tiltrådte formelt i mai, etter å ha vært konstituert siden november 2023.

## Likestilling og diskriminering

Konsernet hadde gjennomsnittlig 2 840 årsverk i 2024, hvorav 952 i utenlandsk virksomhet. Ved utgangen av året hadde BAMA Gruppen AS 523 ansatte, hvorav 145 kvinner.

Styret har 8 medlemmer, og blant de 5 aksjonærvalgte styremedlemmene er det 2 kvinner. Konsernledergruppen består av 12 personer, hvorav 5 er kvinner.

Mangfold og inkludering er et sentralt tema i selskapet, og det er et overordnet prinsipp at vi skal fremme likestilling. Kjønn, etnisitet, seksuell orientering, alder, funksjonsevne, religion og politisk tilknytning skal ikke påvirke mulighetene de ansatte får i selskapet eller konsernet.

BAMA Gruppen AS har redegjørelsesplikt i henhold til likestilling- og diskrimineringsloven, og hvert år leverer vi en ARP-rapport (aktivitets- og redegjørelsesplikten). Det innebærer at vi rapporterer på kjønnslikestilling, samt hva selskapet gjør for å oppfylle aktivitetsplikten. Rapporten finnes som vedlegg til årsberetningen.



## Økonomisk stilling og utvikling

I 2024 viste de fleste av forretningsområdene til positiv utvikling. Høyere priser på viktige innsatsfaktorer og svak norsk krone, bidro til at prisnivået på frukt og grønt økte betydelig gjennom året. Den generelle «dyrtiden» preget også konsernets virksomheter i Norden og Europa. Dette har gitt et særlig utslag for virksomheten i Sverige, hvor vi har sett en omsetningsnedgang. Det er høy konkurranse i det svenske markedet, med mange tilbydere som kjemper om forbrukernes gunst.

Vi tar høyde for at tiden framover også vil være noe preget av usikkerhet. Både med tanke på geopolitiske spenninger som kan påvirke handel og forsyningskjeder, samt klimaendringer. Et stadig villere og våtere klima påvirker produktene våre, som vokser ute i naturen. BAMA jobber derfor for å spre risikoen ved å ha et solid leverandørnettverk i ulike land og regioner, slik at vi fortsatt kan møte etterspørselen i markedene våre. Dette arbeidet vil fortsette framover. I tillegg satser vi hardt på økt tempo i verdikjeden, enda bedre kvalitet og produktutvikling i samarbeid med kundene våre.

Det er også satt i gang en rekke omstillingsprosjekter, både på konsernnivå og innenfor de enkelte forretningsområdene. Resultatet av dette arbeidet ser lovende ut så langt, og flere av prosjektene videreføres i 2025.

I 2024 hadde konsernet en samlet omsetning på 24,2 milliarder kroner. Det er en økning på 1,1 milliarder kroner, sammenlignet med 2023. Årsresultat etter skatt var 603,7 millioner kroner, mot 404,3 millioner kroner i 2023.

Morselskapets årsresultat etter skatt var 532,1 millioner kroner, sammenlignet med 414,0 millioner kroner i 2023.

Konsernets finansielle stilling er tilfredsstillende. Likviditetsbeholdningen var 1 457,3 millioner kroner pr. 31.12.24. Totalkapitalen var 8,3 milliarder kroner ved utgangen av året, noe som tilsvarer 0,3 milliarder under nivået i 2023. Egenkapitalen i konsernet pr. 31.12.24 var 2 238,5 millioner kroner, noe som utgjør en egenkapitalandel på 26,8 %.

Morselskapets finansielle stilling er tilfredsstillende. Likviditetsbeholdningen var 1 145,2 millioner kroner pr. 31.12.24. Totalkapitalen var 4,7 milliarder kroner ved utgangen av året, noe som er 0,6 milliarder over nivået i 2023. Egenkapitalen i morselskapet pr. 31.12.24 var 1 091,6 millioner kroner, noe som tilsvarer en egenkapitalandel på 23,4 %.

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i konsernet var 1 297,2 millioner kroner i 2024, mot 1 377,4 millioner kroner i 2023. Reduksjonen i konsernets kontantstrøm skyldes i hovedsak en større forbedring i netto arbeidskapital i 2023.

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i morselskapet var 122,2 millioner kroner i 2024, mot 369,8 millioner kroner i 2023. Utbytte og konsernbidrag fra datterselskapene tas med som del av investeringsaktiviteten.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter, tilfredsstillende informasjon om selskapets og konsernets drift og stilling ved årsskiftet.



## Finansiell risiko

BAMA Gruppen AS har en felles finanspolicy for selskapene i konsernet som legger føringer for hvordan risiko skal håndteres og begrenses. Policyen definerer retningslinjer og setter rammer for hvordan finansfunksjonen skal drives.

Det er mål om å opprettholde finansiell handlefrihet for å nå strategiske og operasjonelle mål. Samtidig må operativ virksomhet støttes gjennom effektiv sikring av finansiering og likviditet, både lokalt og sentralt. Konsernet skal arbeide for å redusere risiko innenfor policyens rammer og finansiell eksponering i konsernet følges tett.

Konsernet er eksponert for finansiell risiko knyttet til rente, valuta og likviditet. Finans- og økonomi er en primærfunksjon og organiseres sentralt. Oppfølging av finansiell risiko og likviditetssituasjon skjer fortløpende.

Renterisiko knytter seg i hovedsak til pengemarkedsrentene NIBOR, EURIBOR og STIBOR, som er basis for konsernets renter på lån og bankinnskudd. Den operative delen vurderes som ikke vesentlig eksponert for renterisiko.

Konsernet er eksponert for endringer i valutakurser. Det gjelder i hovedsak EUR og USD, og det foretas løpende sikring ved terminkjøp.

Det gjennomføres et betydelig antall transaksjoner hver dag. Kravet til løpende likviditetstilgang er derfor adressert i finanspolicyen gjennom et målsatt minimumsnivå, hvor også ubenyttede forpliktete lånerammer er inkludert. Konsernets virksomhet gir løpende bidrag til likviditeten, og benytter seg av et konsernkontosystem som allokere likviditet på en effektiv måte.

Risikoen for tap knyttet til konsernets samlede kundefordringsportefølje vurderes som lav. Det innebærer også en lav kredittrisiko. Kunder med ubetalte og forfalte fakturaer blir løpende kredittvurdert og fulgt opp. I tillegg til en egen kredittavdeling som arbeider med innfordring, samarbeider vi med et eksternt inkassoselskap. De siste årene har det vært få tap på kundefordringer sett i forhold til konsernets omsetning. Styret vurderer likviditeten i konsernet som tilfredsstillende.

## Styreansvarsforsikring

Konsernet har tegnet styreansvarsforsikring som også omfatter ledende ansatte. Forsikringen dekker de sikredes personlige erstatningsansvar, og kan inntreffe ved uaktsom utførelse av stilling eller verv.

## Fortsatt drift

Årsregnskapet for 2024 er avlagt i henhold til regnskapslovens regler og god regnskapsskikk. Styret bekrefter at forutsetningene for fortsatt drift er til stede.



23. april 2025  
Styret i BAMA Gruppen AS

Kristian Nergaard  
Styrets leder

Ole Robert Reitan  
Styremedlem

Runar Hollevik  
Styremedlem

Kirsten Indgjerd Værdal  
Styremedlem

Gyrid Skalleberg Ingerø  
Styremedlem

Ihsan Akram  
Styremedlem

Jostein Hestøy  
Styremedlem

Rune Olasveengen Dalsaune  
Styremedlem

Bent Andersen  
Konsernsjef

# Bærekraftsberetning

## Dette er BAMA

BAMA omsetter ferske frukter, bær, grønnsaker, poteter, blomster, bearbejdede vegetabiliske produkter, ferske drikker samt produkter med begrenset holdbarhet. Bærekraft er helt sentralt i selskapets forretningsstrategi. Produkter og prosesser skal ha minst mulig negativ påvirkning på miljøet, og vi fremmer sosial ansvarlighet og økonomisk vekst.

Målet er å tilby sunne, ferske og bærekraftige produkter til kundene våre, og bidra til en sunnere og ferskere framtid. Vi jobber for å minimere fotavtrykket på miljø og samfunn, og ønsker å sikre netto nullutslipp der det er mulig.

BAMA Gruppen AS er morselskapet i BAMA-konsernet. Når det står BAMA, betyr det BAMA-konsernet.

### Basis for rapportering - ESRS 2

Med bærekraft menes miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold, samt forhold som gjelder arbeidstakere, respekt for menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser.

Den 14. desember 2022 ble direktiv 2022/2464/EU om bærekraftsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) vedtatt. Dette trådte i kraft i EU 5. januar 2022. Norge implementerte direktivet i norsk regnskapslov 1. november 2024. Det innebærer at BAMA Gruppen AS har plikt til å levere en bærekraftsberetning i henhold til regnskapsloven.

Direktivet skal bidra til å legge til rette for omstilling til en mer bærekraftig økonomi. BAMA er ikke underlagt kravene for regnskapsåret 2024, men har rapporteringsplikt fra og med regnskapsåret 2025 slik som reguleringen er i dag.

EU-kommisjonen la den 26. februar frem det mye omtalte omnibus-forslaget, som tar for seg endringer i CSRD og andre bærekraftsregelverk fra EU. Forslaget innebærer vesentlige endringer og lettelser.

Forslaget til endringer er en del av en større pakke fra EU hvor formålet er å redusere den administrative byrden og øke konkurransekraften. Gjennom forslaget håper EU at rapporteringskravene blir enklere å gjennomføre, mer proporsjonale og samtidig opprettholder fokuset på bærekraft og miljø.

Foreløpig vet vi ikke hva som blir det endelige utfallet av de foreslåtte endringer, og forslagene skal behandles av relevante organer i EU. Direktivendringer må også implementeres i norsk rett før de får virkning. Forslaget innebærer at foretak med rapporteringsplikt for regnskapsåret 2025 (BAMA er med i denne gruppen) får utsettelse av rapporteringsplikten til 2027, med rapportering i 2028.

Rapporteringsplikten i regnskapsloven operasjonaliseres gjennom rapporteringsstandardene som ligger i European Sustainability Reporting Standards (ESRS).

BAMA gjennomførte en dobbel vesentlighetsanalyse (DVA) høsten 2023, og reviderte analysen høsten 2024. DVA har til hensikt å kartlegge og evaluere BAMAs positive og negative påvirkning på samfunnet og miljøet, samt bærekraftsrelaterte finansielle risikoer og muligheter. Resultatet danner grunnlag for hvilke bærekraftstemaer i ESRS som er vesentlige og som BAMA skal rapportere på.



## BAMAS VESENTLIGE TEMAER I 2024

Bærekraftstema	Tema	Undertema
Tematiske standarder	Klima og miljø	E1: Klimaendringer <ul style="list-style-type: none"> <li>Tilpasning til klimaendringer</li> <li>Redusere klimaendringer</li> <li>Energi</li> </ul>
		E2: Forurensning <ul style="list-style-type: none"> <li>Forurensning av luft, vann og jord</li> <li>Stoffer som gir grunn til bekymring</li> <li>Mikroplast</li> </ul>
		E3: Vann og marine ressurser <ul style="list-style-type: none"> <li>Vann</li> </ul>
		E4: Biomangfold og økosystemer <ul style="list-style-type: none"> <li>Direkte påvirkningsdrivere på tap av biodiversitet</li> <li>Påvirkning på artenes tilstand</li> <li>Påvirkning på økosystemer</li> <li>Avhengighet av økosystemer</li> </ul>
		E5: Ressursbruk og sirkularitet <ul style="list-style-type: none"> <li>Ressurstilførsel</li> <li>Ressursuttømming</li> <li>Avfall</li> </ul>
Sosiale forhold	S1: Egen arbeidskraft <ul style="list-style-type: none"> <li>Arbeidsforhold</li> <li>Likebehandling og muligheter for alle</li> </ul>	
	S2: Arbeiderne i verdikjeden <ul style="list-style-type: none"> <li>Arbeidsforhold i verdikjeden</li> <li>Tilgang til like muligheter</li> <li>Andre arbeidsrelaterte rettigheter</li> </ul>	
	S3: Berørte lokalsamfunn <ul style="list-style-type: none"> <li>Økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter</li> <li>Urfolks rettigheter</li> </ul>	
	S4: Forbrukere og sluttbrukere <ul style="list-style-type: none"> <li>Informasjonsrelaterte påvirkninger</li> <li>Personlig sikkerhet</li> <li>Sosial inkludering</li> </ul>	
Forretningsatferd	G1: Forretningsetikk <ul style="list-style-type: none"> <li>Forretningskultur</li> <li>Beskyttelse av varslere</li> <li>Korrupsjon og bestikkelser</li> <li>Politisk engasjement og lobbyvirksomhet</li> <li>Håndtering av relasjoner med leverandører og betalingspraksis</li> </ul>	

BAMA er pålagt å følge EUs taksonomiforordning (taksonomi er klassifisering og systematisering av informasjon) fra og med regnskapsåret 2025. Kravet følges av plikten til bærekraftsrapportering.

Medarbeidere i verdikjeden og berørte lokalsamfunn oppstrøms i verdikjeden, omtales i egne kapitler. Det samme gjør forbrukere og sluttbrukere nedstrøms i verdikjeden.

I klimaregnskap-delen er indirekte utslipp utenfor vår direkte kontroll og beregnes derfor under scope 3 (indirekte utslipp). Indirekte utslipp styres ved at BAMA blant annet stiller krav om bærekraftige leveranser fra leverandørene.

BAMA Gruppen AS er medlem av [Etisk Handel Norge](#) og leverer en årlig rapport på selskapets bærekraftige forretningspraksis i tråd med OECDs retningslinjer og åpenhetslovens bestemmelser. Rapporten er tilgjengelig på BAMAs nettsider.

BAMA Gruppen AS har redegjørelsesplikt i henhold til likestillings- og diskrimineringsloven. Hvert annet år rapporterer vi i henhold til «Aktivitets- og redegjørelsesplikten» og leverer en «ARP-rapport», som den kalles i dagligtalen.

Det betyr at vi skal rapportere på kjønnslikestilling og tiltak for oppfylning av aktivitetsplikten. BAMA omfattes også av miljøinformasjonsloven – den gjør at det blir enklere for forbrukere, journalister og organisasjoner å få tilgang til denne type informasjon.

Verdikjeden vår er delt inn i flere hovedaktiviteter. Hver hovedaktivitet har forskjellige påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO) knyttet til ulike bærekraftsområder. I delen om «Strategi, forretningsmodell og verdikjede» redegjør vi for

de ulike oppgavene og aktivitetene som inngår i oppstrøms og nedstrøms verdikjede, samt de interne aktivitetene.

## Oppstrøms og nedstrøms verdikjede

Oppstrøms i verdikjeden finner vi hovedaktivitetene produksjon og transport. Under egne aktiviteter har vi hovedaktivitetene drift, logistikk og administrasjon samt bearbeiding og pakking. Nedstrøms i verdikjeden ligger distribusjon og konsum, avfall og resirkulering. Konsolideringen er den samme som for finansregnskapet.

BAMA utelater ikke noe spesifikk informasjon knyttet til immaterialrett, kompetanse eller resultater av innovasjon (rettslig beskyttelse av ikke-fysiske verdier).

Resultatet av dobbel vesentlighetsanalyse i 2023 og 2024 var at samtlige rapporteringsstandarder innen European Sustainability Reporting Standards (ESRS) ble vurdert som vesentlige for omtale. Disse bærekraftstemaene finnes i en tabell under avsnittet «Vesentlige påvirkninger, risiko og muligheter».

Vesentlige tidsbundne bærekraftsmål og framdrift for å oppnå disse er satt inn i avsnittet «Strategi, forretningsmodell og verdikjede».

Bærekraftsrapporteringen følger den finansielle konsolideringen i finansregnskapet når det kommer til datterselskaper og felleskontrollerte selskaper.

## Klimaregnskapet

Et klimaregnskap viser årlige forbruksdata for oppdaterte utslippsfaktorer. Disse angir forbruk av klimagassutslippsenheter. BAMA har ikke en egen klimarapport i denne beretningen – den inngår fra og med 2025.



BAMA baserer klimaregnskapet sitt på GHG-protokollen. Denne er utviklet av «World Resources Institute» (WRI) og «World Business Council for Sustainable Development» (WBCSD). Analysen er utført iht. «A Corporate Accounting and Reporting Standard Revised Edition», én av fire regnskapsstandarder under GHG-protokollen.

Standarden omfatter ulike klimagasser som omregnes til CO<sub>2</sub>-ekvivalenter.

BAMA har benyttet CEMAsys til utarbeidelse av klimaregnskap og utslippsfaktorer. Det samles inn forbruksdata årlig, som viser energi- og materialforbruk i forbruksenheter som liter, kg og kWh. Utslippsfaktorene hentes fra kilder som viser hvor mye utslipp hver type forbruk genererer.

Det vil alltid være noe usikkerhet i beregninger av klimaregnskap og utslipp, blant annet på grunn av kvaliteten på datakilder og utregningsmetoder. Dette avdekkes gjennom bruk av både primær- og sekundærkilder. Det skal også gjøres nødvendige antakelser og tilnærminger for å sikre at klimaregnskapet er så fullstendig som mulig.

Siden et komplett klimaregnskap for 2023 ikke er beregnet, settes basisåret til 2024 med relevante kategorier. For en mer detaljert beskrivelse av klimaregnskapet, inkludert scope 1, 2 og 3 – se «Klimaendringer» (E1).

### Scope 1, 2 og 3

Klimaregnskap scope 1 inkluderer alle utslippskilder knyttet til driftsmidler der organisasjonen har finansiell kontroll. Det innebærer all bruk av fossilt brensel for stasjonær bruk eller transportbehov. Scope 2 er obligatorisk rapportering av indirekte utslipp knyttet til innkjøpt energi, elektrisitet eller

fjernvarme/-kjøling. Scope 3 innebærer rapportering av indirekte utslipp knyttet til innkjøpte varer og tjenester.

I årets rapport er det ikke gjort finansielle beregninger av vesentlige fysiske risikoer og omstillingsrisikoer, bortsett fra dem som inngår i dobbel vesentlighetsanalyse.

Kravet har en innfasing på tre år, med 2025 som første offisielle år. Det finnes pr. i dag ingen allment godkjent metode for å måle hvordan vesentlige fysiske risikoer og omstillingsrisikoer påvirker konsernets økonomi. BAMA vil derfor bruke interne metoder for å beregne de forventede finansielle konsekvensene. Selskapet starter arbeidet med en omstillingsplan i 2025.

I avsnittet om vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter beskrives de temaene og undertemaene som er mest relevante for selskapet. Disse er identifisert gjennom dobbel vesentlighetsanalyse.

### Styret og administrasjon

Styret i BAMA Gruppen AS og konsernledelsen er sentrale i arbeidet med å sikre at bærekraft prioriteres på alle nivåer.

I 2024 ble styreinstruksen oppdatert, og styret har nå et tydelig ansvar for å sikre at konsernet oppfyller sine forpliktelser knyttet til bærekraftsrapportering. Styret skal sørge for at bærekraft er en naturlig del av virksomheten og verdiskapingen, samt at det finnes retningslinjer for viktige bærekraftstemaer. De følger også framdriften for bærekraftsmålene tett – fra 2025 blir bærekraftsberetningen en del av årsoppgjøret. Beretningen vil da revideres av en ekstern revisor.



Styret påser at konsernledelsen utvikler og gjennomfører strategier og tiltak for å håndtere ulike bærekraftstemaer. De sikrer også at tiltak for påvirkning, risiko og muligheter blir effektivt implementert i hele organisasjonen.

BAMA Gruppens konsernsjef/CEO har det daglige ansvaret for selskapets drift, og skal følge styrets retningslinjer for bærekraft.

Konsernledelsen er ansvarlig for gjennomføring av bærekraftstrategien og skal sørge for engasjement rundt bærekraftsmålene, samt sikre at de ansatte forstår dem.

## Et særlig ansvar for bærekraft

CEO i BAMA Gruppen, samt EVP Commercial Group CFO og EVP People & Culture har et særlig ansvar for oppfølging og operasjonalisering i form av virksomhetsspesifikke bærekraftsmål. Dette skjer ved løpende styringsdialog med de ulike virksomhetene i selskapet.

EVP Commercial «eier» bærekraftstrategien, og er ansvarlig for å definere mål og sikre operasjonalisering. Her ligger også et ansvar for å utvikle og vedlikeholde styrende dokumenter, samt sikre løpende støtte i bærekraftsarbeidet i de ulike virksomhetene.

Det daglige arbeidet ledes av direktør for bærekraft og kvalitet som rapporterer til EVP Commercial. Bærekraft og kvalitet har fagressurser og temaeiere (fagansvarlige) innenfor ansvarlig handel, klima, miljø, matsvinn og mattrygghet. Disse medarbeiderne skal sikre trygge produkter, produsert i en ansvarlig verdikjede – det innebærer blant annet revisjoner, samt risiko- og aktsomhetsvurderinger. Lederne for forretningsenhetene har ansvar for å

integre bærekraft i egen virksomhet i samarbeid med fagavdelingen for bærekraft og kvalitet. Bærekraftsmål knyttet til vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter innarbeides i virksomhetene. Det utarbeides også handlingsplaner og tiltak som følges opp løpende. Virksomhetslederne må gjennomføre disse for å nå virksomhetens bærekraftsmål.

Konserndirektør/Group CFO er ansvarlig for bærekraftsrapportering med tilhørende internkontroll – med oppfølging fra bærekraftsrevisor. Vi arbeider for å etablere rutiner som sikrer at bærekraft ivaretas ved investeringsbeslutninger.

Styret har 8 medlemmer, og en kjønnsfordeling på 25 % kvinner og 75 % menn. Alle styremedlemmer (utenom ansattrepresentanter) er aksjonærvalgte. Selskapet oppfylder aksjelovens krav om en kjønnsbalanse på 40/60 for aksjonærvalgte styremedlemmer. Styremedlemmene velges for to år av gangen. Styreleder velges av generalforsamlingen. De ansatte er representert med tre styremedlemmer (og tre varamedlemmer). Daglig ledelse sitter ikke i styret. Eierne utøver innflytelse gjennom styret og på generalforsamlingen.

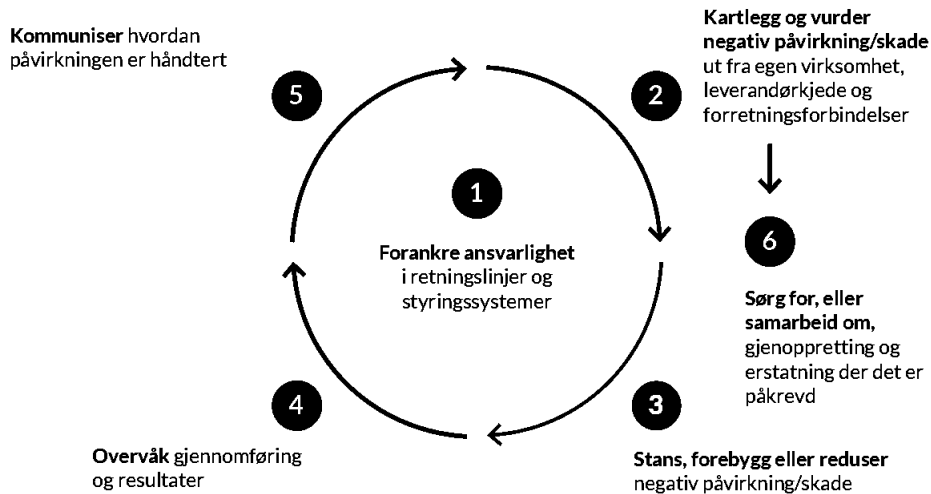
Det enkelte styremedlem er individuelt ansvarlig for egen habilitet, og skal tre til side i saker hvor det kan stilles spørsmål om interessekonflikt.

BAMA Gruppen AS har ingen bedriftsforsamling i henhold til avtale med de ansattes fagorganisasjoner.

## Informasjon vurdert av styrende organer

For å sikre at styret prioriterer bærekraft på alle nivåer i organisasjonen, er utvalgte bærekraftstemaer inkludert i styrets årshjul.

## VEILEDER FOR ANSVARLIG NÆRINGS LIV



Vesentlige temaer og aktsomhetsvurderinger behandles to ganger i året.

Bærekraftsrapporten gjennomgås om våren i forbindelse med årsregnskapet, mens dobbel vesentlighetsanalyse utarbeides om høsten. Før styrets behandling forbereder administrasjonen rapporten, som deretter gjennomgås av konsernledelsen før styremøtet. Rapporten inneholder resultater, policyer og tiltak som er viktige for å danne et bilde av framdriften i bærekraftsarbeidet.

BAMA har ikke incentivordninger knyttet til bærekraftsrelaterte mål og måloppnåelse.

### Aktsomhetsvurderinger

Vi bruker aktsomhetsvurderinger som metode for å kartlegge, forebygge, redusere og rapportere på hvordan vi håndterer faktiske og potensielle negative konsekvenser av virksomheten på spesifikke bærekraftsområder.

I OECD (The Organization for Economic Cooperation and Development) sin veileder for ansvarlig næringsliv, innebærer dette seks trinn. Disse utgjør kjernen i åpenhetsloven som BAMA etterlever (se figur over).

Tabellen nedenfor viser sentrale elementer innenfor aktsomhetsvurderinger og hvor de finnes i rapporten. Målet med disse er å ivareta mennesker, dyr, samfunn og miljø i virksomheten og leverandørkjeden. Det gjøres ved systematisk kartlegging, håndtering av risiko og faktisk negativ påvirkning.

Direktiv for Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) er ennå ikke tatt inn i norsk lovverk. Direktivet ble vedtatt i EU i juni 2024, og kan potensielt bli inkludert gjennom EØS-avtalen.

Dette stiller krav til store selskaper når det kommer til gjennomføring av aktsomhetsvurderinger knyttet til miljø, bærekraft og menneskerettigheter.



## SENTRALE ELEMENTER I AKTSOMHETSVURDERINGEN

Sentrale elementer i aktsomhetsvurderingen	Kapittel i bærekraftsrapporten	Henvisning
a) Innarbeidelse av aktsomhetsvurdering i styring, strategi og forretningsmodell	G1	s. 133-137
b) Samarbeid med berørte interessenter i alle viktige trinn i aktsomhetsvurderingen	Innledning bærekraftsberetning	s. 38-39
c) Identifisering og vurdering av negative påvirkninger	E1-E5, S1-S4 og G1	Under vesentlige IRO'er i hvert kapittel
d) Iverksetting av tiltak for å håndtere disse negative påvirkningene	E1-E5, S1-S4 og G1	Under avsnitt Mål, tiltak og resultater
e) Måling, oppfølging og kommunikasjon av effektiviteten av disse tiltakene	E1-E5, S1-S4 og G1	Under avsnitt Mål, tiltak og resultater

### Risikostyring og internkontroll

Risikostyring og internkontroll i bærekraftsrapporteringen håndterer finansiell risiko som oppstår når ulike bærekraftstemaer påvirker konsernets kontantstrømmer, utvikling, resultat og posisjon negativt på kort, mellomlang og lang sikt jfr. dobbel vesentlighetsanalyse.

Prosessen med dobbel vesentlighet sikrer at all vesentlig risiko knyttet til bærekraft avdekkes, vurderes, prioriteres og behandles ved løpende oppfølging. Her iverksettes temaspesifikke, risikoreducerende tiltak for å oppnå tilfredsstillende risikonivå. Tiltakene finnes under avsnittene «Vår tilnærming» og «Mål, tiltak og resultater» under hvert hovedtema.

BAMA vil implementere et bærekraftsrapporteringsverktøy for rapporteringsåret 2025. Dette vil systematisere datainnsamlingen, og redusere risiko for feil.

### Strategi, forretningsmodell og verdikjede

BAMA omsetter ferske frukter, bær, grønnsaker, poteter, blomster, bearbejdede vegetabiliske produkter samt produkter med begrenset holdbarhet.

Selskapet er ledende på disse områdene i Norge, og er også en stor internasjonal aktør med virksomheter i Norden og Europa. Hovedkontoret ligger i Oslo, men har avdelinger og datterselskaper over hele landet. I tillegg har konsernet virksomhet i Sverige, Finland, Nederland og Polen.

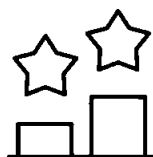
Visjonen gjelder for alle i BAMA-konsernet på tvers av avdelinger og funksjoner. Den ligger til grunn for forholdet til kunder, leverandører, kollegaer og samarbeidspartnere.

Forretningsidéen er å skape en ansvarlig, grønn vekst ved å levere ferske og sunne produkter, basert på samarbeid i hele verdikjeden.

Denne består av tre hovedkomponenter:

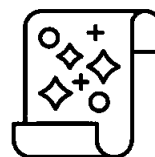
- Innkjøp
- Logistikk, bearbejding og pakking
- Salg

Visjonen «En sunnere og ferskere fremtid» understøttes av verdiene:



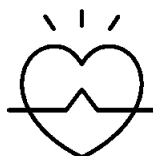
### Målrettet

Vi leverer vekst, løsninger, resultater og kvalitet, og er til å stole på



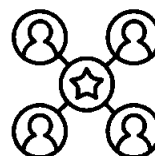
### Ansvarlig

Vi har høy integritet og forplikter oss til etiske og ansvarlig handlinger, eksternt og internt



### Inspirerende

Vi inspirerer til sunn livsstil gjennom engasjerende aktiviteter og kommunikasjon



### Samspillende

Vi jobber sammen om gode løsninger og bidrar til godt arbeidsmiljø

Selskapet har et stort nasjonalt og internasjonalt leverandørnettverk, som inkluderer produsenter og grossister. Det gjør konsernet til en stor global aktør og gir et tilsvarende ansvar for hvordan vi opptrer.

Konsernet består av virksomhetsområdene Dagligvare, Storkjøkken og servicehandel, Industri, Blomster og Internasjonalt.

I 2024 hadde konsernet 2262 ansatte i Norge og 955 i internasjonal virksomhet.

BAMA har i 2024 arbeidet med ny bærekraftsstrategi. Vi har satt opp overordnende mål for å fremme et sunnere kosthold, redusere matsvinn, optimere emballasje, ivareta klimaet og naturen, drive ansvarlig handel og investere i våre medarbeidere.

Bærekraftstrategien bygger på dobbel vesentlighetsanalyse for 2024. Styret behandlet dobbel vesentlighetsanalysen for 2023, som i stor grad er uendret i 2024.



## BAMAs bærekraftsstrategi

### Operasjonalisering av strategien

Høsten 2024 ble BAMAs bærekraftstrategi integrert i konsernstrategien som ett av fem initiativ som skal følges opp av konsernledelsen. Formålet er å sikre at strategien integreres og at den bidrar til en bærekraftig verdikjede og forretningsmodell, som er robust og fremtidsrettet. Det er også etablert en bærekraftspolicy.

BAMA vil arbeide videre med operasjonalisering av strategien, rapportere i henhold til CSRD og nå bærekraftsmålene innen 2030.

Selskapet har i dag rundt 1260 produsenter i inn- og utland. Frukt og grønt er levende produkter, og kvaliteten må ivaretas uansett avstand.

Gjennomtenkte logistikk-løsninger er avgjørende for at ferske og friske produkter skal nå raskest mulig ut til kunder og forbrukere.

Å korte ned tiden fra jord til bord er derfor en konstant ambisjon. Produktene fraktes i en ubrutt kjølekjede under hele transporten – uansett opprinnelse.

BAMA har bygget opp en spesialkompetanse på innkjøp og logistikk gjennom mange år. Vi legger stor vekt på å bygge og vedlikeholde gode relasjoner til nye og eksisterende produsenter. I en verden der krevende klimaforhold fører til en mer ustabil varetilgang, er verdikjedesamarbeidet viktigere enn noen gang.



### Våre mål innen 2030

#### Fremme sunnere kosthold

→ Økt frukt & grønt-forbruk, med minst 5 og helst 8 om dagen

#### Redusere matsvinn og optimere emballasje

- 25 % redusert matsvinn i egen virksomhet
- Økt ferskhet ved > 15 % raskere fra pakking til avdeling<sup>1</sup>
- 100 % gjenvinnbar eller ombrukbar emballasje og emballasjemengde redusert med 5 % pr tonn vare<sup>2</sup>

#### Ivareta klimaet og naturen

- 25 % redusert klimagassutslipp (Scope 1 og 2). Komplette klimaregnskap og dekarboniseringsplan i tråd med Parisavtalen innen 2026
- Kartlegge naturrisiko og utvikle en plan for redusert påvirkning innen 2026

#### Drive ansvarlig handel

- Alle direkte f&g-leverandører sertifisert iht. anerkjent sosial standard<sup>3</sup>
- Minimum 80 risikobaserte revisjoner årlig, hvorav 50 % uanmeldt

#### Investere i våre medarbeidere

- 80 score på engasjement og gjennomføringsevne
- Minst 40 % kjønnsbalanse i 80 % av ledergruppene i BAMA ved utgangen av 2030

*BAMA har i 2024 startet en prosess med å operasjonalisere bærekraftstrategien for å nå de overordnede målene. Prosessen fortsetter i 2025.*

1) Mest utsatte produkter ift. holdbarhet (utvalg innenfor disse kategoriene): Blåbær, bringebær, jordbær, avokado, mango, sjampinjong, isberg, hjertesalat, crispsalat, salat øvrig, urter, urter i potte; 2) I henhold til myndighetenes definisjoner og kartlagt via PackMan eller tilsvarende system som velges; 3) Grasp, Ksl, Smeta eller tilsvarende (egen liste for godkjente sertifiseringer).

## BAMA trenger kraft i operasjonaliseringen av bærekraftstrategien for å nå bærekraftsmålene

### Bakgrunn

Myndighetene stiller stadig strengere krav til selskaper om å levere fullstendige bærekraftsrapporter og en tydelig bærekraftstrategi. I arbeidet mot å rapportere i tråd med CSRD har BAMA blant annet utarbeidet en dobbel vesentlighetsanalyse og en ny rapporteringsprosess, samt mål, tiltak og planer innenfor de vesentlige temaene. Dette arbeidet har vært drevet av en tverrfaglig prosjektgruppe.

I 2024 reviderte BAMA sin bærekraftstrategi som fokuserer på fem kjerneområder. Disse områdene spenner over hele verdikjeden, fra å ivareta klimaet og naturen til å drive ansvarlig handel. Å fremme et sunnere kosthold er et kjerneområde som vil bidra til økt volumvekst.

BAMA har satt en rekke ambisiøse bærekraftsmål som skal nås innen 2030. For å kunne nå målene som er satt og få mest mulig effekt av bærekraftsarbeidet som både er gjort og gjøres i det daglige, må BAMA sikre at det blir tilstrekkelig kraft i operasjonaliseringen av bærekraftstrategien.

### Formål



#### Operasjonalisere bærekraftstrategien

Porteføljestyring og -oppfølging av bærekraftsinitiativene som etableres i organisasjonen og bidra til at virksomhetsområdene iverksetter tiltak og etterlever BAMAs bærekraftstrategi.



#### Rapportere i tråd med CSRD

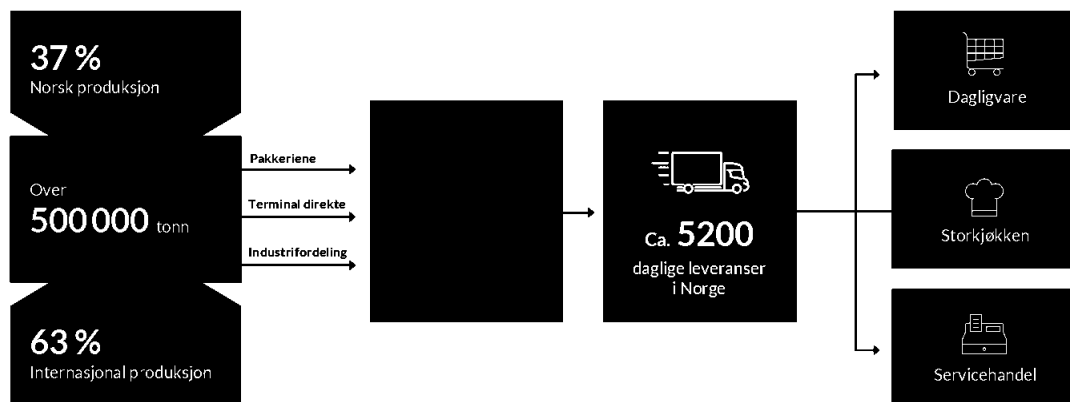
En tydeligere operasjonalisering av bærekraftstrategien vil også bidra til BAMAs arbeid med bærekraftsrapportering i tråd med CSRD.



#### Nå bærekraftsmålene

For at vi skal nå de ambisiøse målene innen 2030 trengs det en koordinert innsats på tvers av alle forretningsområdene. Å ha oversikt over og følge fremdrift i de ulike initiativene i BAMA vil derfor være helt sentralt.

## Fra jord til bord

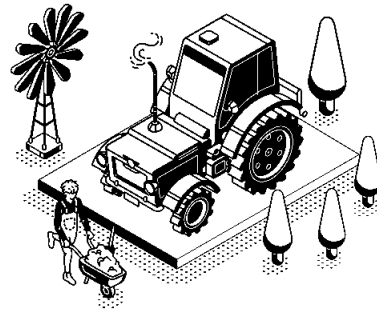


## Verdikjede og hovedaktiviteter

Verdikjeden er delt inn i tre hovedaktiviteter. Hver av disse har ulik risiko, påvirkning og muligheter innenfor bærekraftstemaene. I oversikten har vi redegjort for oppgaver og aktiviteter som inngår i oppstrøms og nedstrøms verdikjede, samt egne aktiviteter.

Alle ESRS-temaene er viktige for BAMA, og må sees i lys av at verdikjeden treffer bredt.

## Oppstrøms



### • Produksjon

Produksjonsfasen er første steg i verdikjeden. Det innebærer dyrking, høsting og pakking av produktene våre – både frukt, grønnsaker, bær, poteter og blomster.

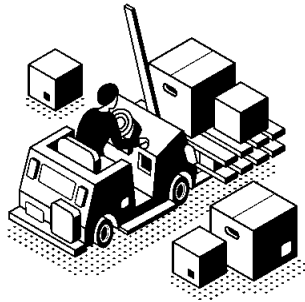
Dyrkingen skjer ved hjelp av maskiner og manuell arbeidskraft, samt innsatsfaktorer som for eksempel plantevernmidler, vann og jordbruksplast. Etter høsting kvalitetssikres og pakkes produktene, og klargjøres for transport. Dyrehold og fiske inngår også her.

### • Transport

I dette trinnet transporteres produktene til en av BAMAs avdelinger rundt om i landet. Internasjonal transport omfatter i all hovedsak sjøfrakt og bruk av lastebiler. Enkelte varegrupper, som roser og asparges, fraktes normalt med fly på grunn av kort levetid og lang reisevei.

Innenlandsk transport går hovedsakelig via lastebil, hvor vi alltid etterstreber å ha så kort transportvei til avdelingene som mulig. Under transport holdes produktene kjølt. Transportmidlene vedlikeholdes for å sikre funksjonalitet og renhold. BAMA organiserer transport av over 500 000 tonn råvarer årlig, og dette trinnet er avgjørende for å sikre at produktene kommer frem til neste ledd i verdikjeden på en sikker og effektiv måte.

## Egne aktiviteter



### • Drift, logistikk og administrasjon

BAMAs egne aktiviteter omhandler avdelingsdrift, terminaldrift, samt produksjons- og logistikkplanlegging, innkjøp og salg. Produksjonsplanlegging skjer fra sesong til sesong og dag til dag – det betyr at det gis grønt lys til produksjon, kjøpsavtaler inngås med leverandørene og kvantum bestemmes.

Når produktene ankommer BAMA, gjennomføres det mottakskontroll opp mot spesifisering. Produkter som ikke består kvalitetstestene, blir enten solgt til andre formål, gitt bort til veldedige organisasjoner eller omformet til sekundære produkter. Andre administrative funksjoner som støtter opp om BAMAs kjernevirksomhet, inngår også her.

### • Bearbeiding og pakking

Dette innebærer aktiviteter som pakking av hel vare i pakkeriene og foredling i produksjonsanlegg. Foredling kan være skrelling, kutting, blanding, vasking, tørking, koking, mosing, juicing, samt produksjon av påsmurt-produkter. Etter bearbeiding pakkes produktene i spesialtilpasset emballasje og klargjøres for utsending.

## Nedstrøms



### • Distribusjon

Etter at produktene er bearbeidet, pakket og kontrollert er de klare for levering til kundene. Det kan være dagligvarebutikker, hotell, restauranter eller servicehandel. Distribusjonen skjer hovedsakelig ved bruk av lastebiler.

### • Konsum, avfall, matsvinn og resirkulering

Det siste trinnet i vår verdikjede er når produktene har nådd kunder og forbrukere. For Storkjøkken-kunder (hotell, kantiner og restauranter etc.) blir produktene tilberedt og servert.

I butikkene eksponeres produktene for salg til forbruker, som handler til konsum hjemme. Her vil det oppstå nedbrytbart matavfall og brukt emballasje. Matsvinn er en utfordring både i butikk og hjemme hos folk. Avfallet som genereres håndteres i henhold til lokale avfallshåndteringssystemer.

Dette steget markerer slutten på produktets reise gjennom verdikjeden.



## Interessenter

Dialog og samarbeid med interessenter er en viktig del av det daglige arbeidet – vi har hyppig kontakt med kunder, leverandører og samarbeidspartnere. I tillegg engasjerer vi oss i forskningsprosjekter og bransjesamarbeid. Innsikten vi får her er en viktig forutsetning for å kunne nå bærekraftsmålene.

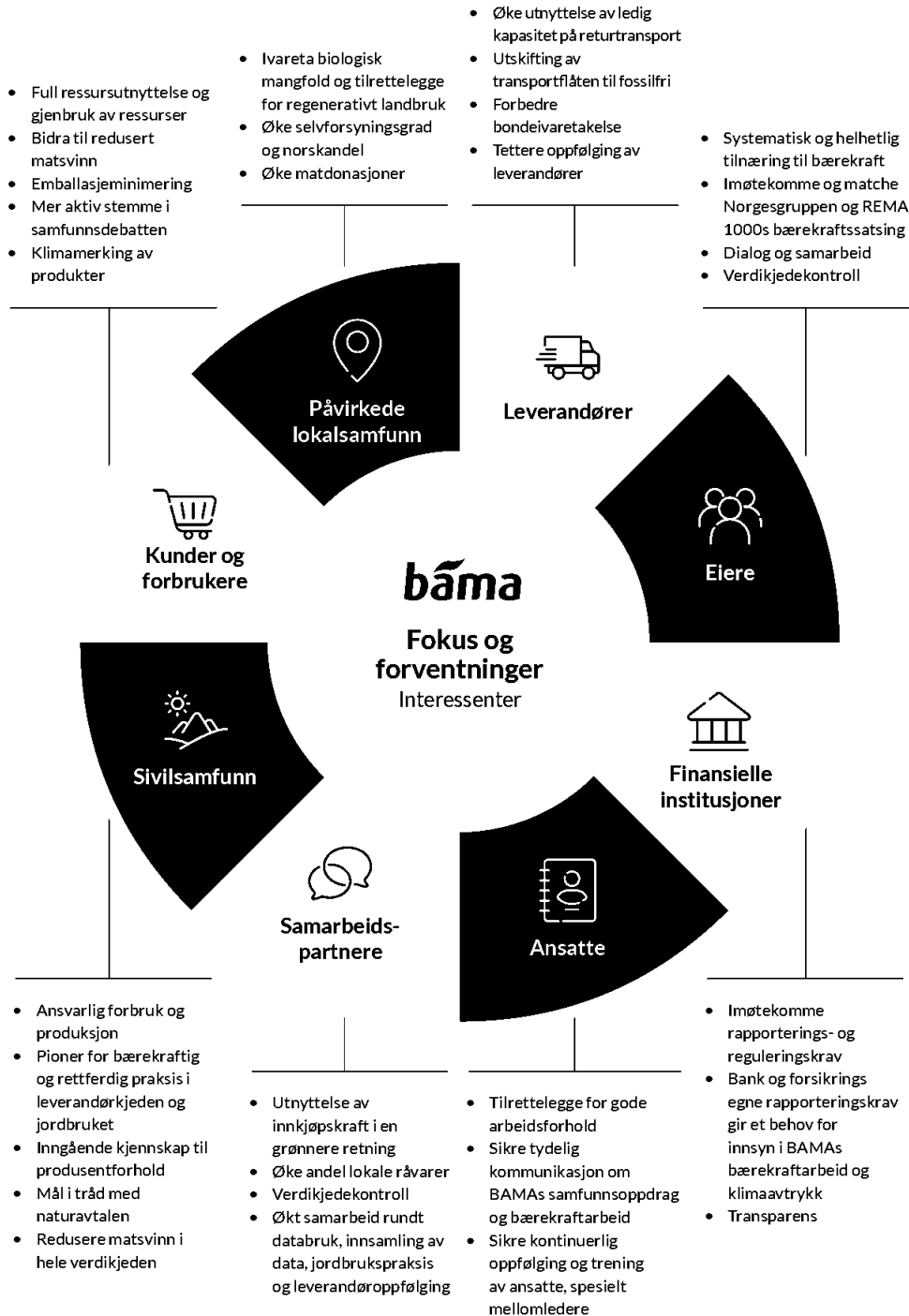
Under arbeidet med dobbel vesentlighetsanalyse for 2023, gjennomførte vi flere intervjuer med eksterne

interessenter. Dette bidro til sterkere relasjoner, økt forståelse og muliggjorde integrering i retningslinjer og tiltak. Interessentinvolveringen ble utvidet for internasjonal virksomhet i 2024.

Interessentenes forventninger påvirker BAMAs mål og strategi. Den nye konsernstrategien og bærekraftstrategien ivaretar deres synspunkter.



## FORVENTNINGER FRA VÅRE INTERESSETER



Syrets års- og bærekraftsberetning

## Vesentlig påvirkning, risiko og muligheter

Den doble vesentlighetsanalysen skal kartlegge og evaluere BAMAs positive og negative påvirkning på miljø og samfunn, samt finansielle risikoer og muligheter knyttet til bærekraft (se nedenfor). Prosessen er nærmere beskrevet under punktet «Analyse av dobbel vesentlighet». Resultatet danner grunnlag for hvilke bærekraftstemaer som er vesentlige for BAMA, og hvilke vi skal rapportere på.

Dobbel vesentlighetsanalyse (DVA) oppdateres hvert år, blant annet for å sikre at nye hensyn ivaretas. Analysen innebærer forventede finansielle konsekvensene av virksomhetens vesentlige risikoer og muligheter for økonomiske stilling, resultater og kontantstrømmer på kort (0–1 år), mellomlang (1–5 år) og lang sikt (over 5 år). Rimelig forventede tidshorisonter for konsekvensene er ikke beregnet. Bærekraftsrapporteringen inneholder kvalitativ informasjon om finansielle virkninger – disse dekker det kvantitative opplysningskravet.

### HVA ER EN DOBBEL VESENTLIGHETSANALYSE?

#### En dobbel vesentlighetsanalyse viser hvordan BAMA påvirker omgivelsene, og hvordan omgivelsene påvirker BAMAs finansielle resultat

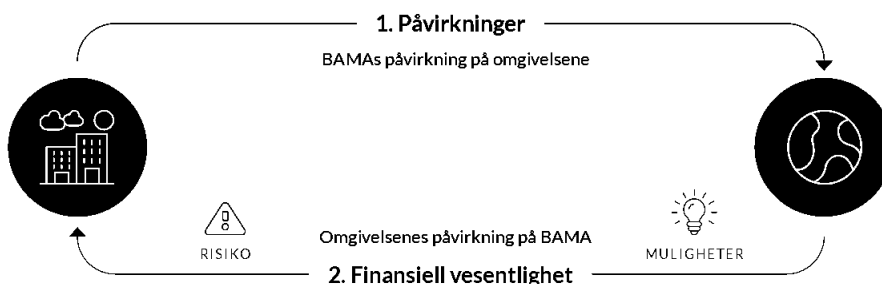
Vesentlighet skal vurderes ut fra to perspektiver:

##### 1. Vesentlig påvirkning

Faktisk eller potensiell negativ og positiv påvirkning en virksomhet har på mennesker og miljøet på kort, medium og lang sikt.

##### 2. Finansiell vesentlighet

Bærekraftstemaer som har eller kan ha påvirkning på en virksomhets kontantstrømmer, utvikling, resultat og posisjon på kort, medium og lang sikt.





## PÅVIRKNING, RISIKOER OG MULIGHETER (IRO\*) MED UTGANGSPUNKT I VESENTLIGE TEMAER

### E1: Klimaendringer



- Utslipp fra transport
- Energibruk i egen drift
- Ekstreme værhendelser som påvirker avlinger og produksjon

### E2: Forurensning



- Forurensning til luft, vann og jord under produksjon
- Bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler
- Mikroplast fra dekk og i produksjon

### E3: Vann og marine ressurser



- Avhengighet av vann ved dyrking av produkter

### E4: Biologisk mangfold og økosystemer



- Arealbruksendring fra jordbruk
- Nedgang i biologisk mangfold på grunn av monokulturer
- Dyrkingspraksis kan skade arter og økosystemer
- Avhengighet av natur- og økosystemtjenester for å levere ferske råvarer

### E5: Ressursbruk og sirkularitet



- Emballasje nødvendig for å holde produktene ferske
- Matsvinn i hele kjeden

### S1: Egen arbeidsstyrke



- Potensielle arbeidsrelaterte skader
- Ubalansert kjønnsrepresentasjon i lederstillinger

### S2: Arbeidere i verdikjeden



- Utnyttelse av arbeidsforhold for sesongarbeidere og arbeidsinnvandrere
- Risiko for barnearbeid hos leverandører

### S3: Berørte lokalsamfunn



- Landbruk er en viktig sektor for lokalsamfunn over hele verden
- Menneskerettighetsutfordringer i flere land hvor BAMA handler fra

### S4: Forbrukere og sluttbrukere



- BAMAs produkter bidrar positivt til folkehelsen
- Rester av plantevernmidler kan skade forbrukerne
- Markedsføringspraksis må være pålitelig

### G1: Forretningsetikk



- BAMA gir leverandører tilgang til store kundegrupper
- Varslere må beskyttes
- Transportforbindelser kan bli påvirket av bestiktelser og korrupsjon

Se side 29 for en oversikt over BAMAS vesentlige temaer i 2024.

\* Negativ/positiv påvirkning på mennesker eller miljø, og/eller økonomisk risiko eller muligheter for BAMA.

## Analyse av dobbel vesentlighet

Dobbel vesentlighetsanalyse (DVA) for 2024 bygger videre på analysen fra 2023.

Denne inkluderer nå alle internasjonale datterselskaper for at hele konsernet skal være dekket. Samtidig er selve prosessen strømlinjeformet – med færre intervjuer og involverte personer.

Det er utviklet en oppdatert metodikk for hele konsernet. Listen over påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO) er aggregert og vurdert på konsernnivå. Metodikken inkluderer supplerende rapporter fra internasjonale kilder. Det er også utarbeidet verktøy og prosessdokumentasjon som utgangspunkt for revisjonen.

Oppdateringen har også tatt hensyn til innspill fra revisor, som ble gitt etter første DVA (fra 2023). I tillegg har nye IRO-er blitt avdekket i 2024. De inkluderer hele konsernet, og året som har gått.

### Metodikken for DVA-analysen har fire hovedaktiviteter:

1. **Kartlegging av aktiviteter i verdikjeden** – for å avdekke faktisk og potensiell påvirkning på omgivelsene.
2. **Identifisering av påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO)** – ved hjelp av intervjuer med eksterne nøkkelinteressenter og interne nøkkelpersoner.

3. **Vurdering og scoring av alle IRO-er** – basert på konsekvens og sannsynlighet. Temaeier (fagansvarlig) skal sørge for score på sitt tema.

4. **Gjennomføring av samlet vurdering («kalibrering»)** – det skjer helt til slutt for å vurdere om scoringen er enhetlig på tvers av de ulike temaene.

## Antall påvirkninger, risikoer og muligheter

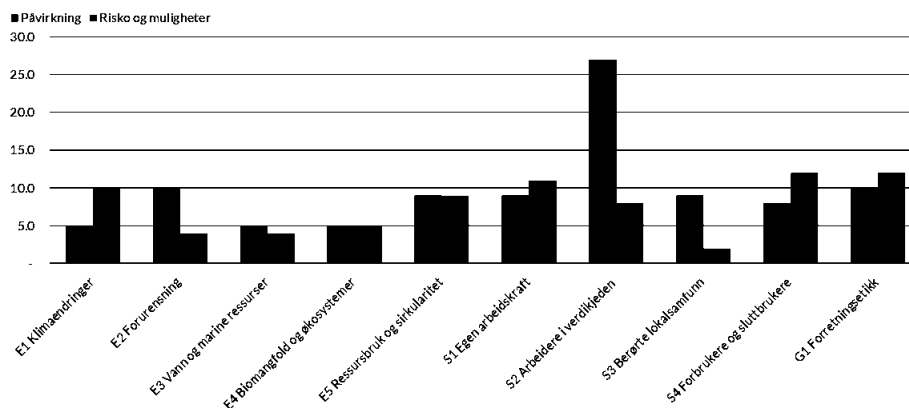
I 2024 ble det avdekket 97 positive/negative påvirkninger på samfunn og miljø, og 77 finansielle risikoer og muligheter.

Det er noe mindre enn i prøverapporten fra 2023. Grunnen er at påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO) er samlet og vurdert mer presist – basert på erfaringer fra analysen i prøverapporten.

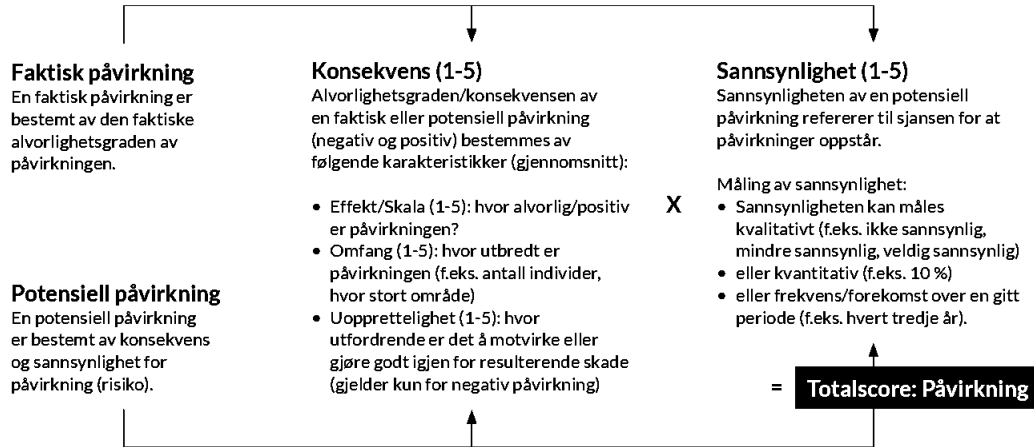
Påvirkninger blir vurdert opp mot effekt, omfang, irreversibilitet og sannsynlighet. Risikoer og muligheter blir vurdert ut ifra finansiell relevans i én av følgende kategorier: Finansiell effekt, operasjonell drift, ressurstilgang, HMS, omdømme og regulatorisk. Tidshorisont til hver IRO settes til kort, middels eller lang.

Dobbel vesentlighetsanalyse viser at BAMA har flest påvirkningspunkter på arbeidere i verdikjeden (S2). Det må sees i sammenheng med høy import og frukt- og grøntleverandører i 67 land.

ANTALL PÅVIRKNINGER, RISIKOER OG MULIGHETER

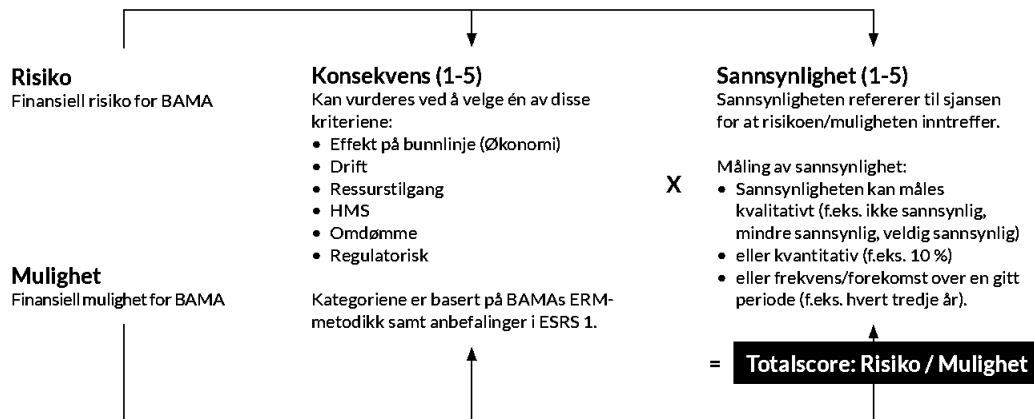


## SLIK VURDERES PÅVIRKNING I HENHOLD TIL ESRS-KRAVENE



Styrets års- og bærekraftsberetning

Risiko og muligheter vurderes ved å velge en konsekvens og se på sannsynligheten for at denne inntreffer:



EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) anbefaler at vesentlighetsvurderingen av IRO-er har tre nivåer.

### Disse er:

Liten påvirkning/finansiell effekt, middels påvirkning/finansiell effekt og stor påvirkning/finansiell effekt.

Figuren over viser hvordan totalscoren for påvirkning, risiko og muligheter (IRO) består av ulike typer konsekvenser multiplisert med sannsynlighet.

DVA-prosessen er integrert i den generelle styringsprosessen, og behandles i styret og konsernledelsen.

I prosessen med dobbelt vesentlighet er det gjort egne vurderinger for temaspesifikke standarder som framkommer i egne kapitler i rapporten.



## Klima og klimagassutslipp

Påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO) knyttet til klimaendringer er identifisert og vurdert basert på hovedkildene til BAMAs klimautslipp i egen virksomhet og verdikjede. Klimagassutslipp måles i klimagassregnskapet for 2024.

Virksomheten er i stor grad utsatt for klimarisikoer som tørke, hetebølger, ekstremvær, vannstress og vannmangel. Dette kan gi tapte avlinger, ha negativ effekt på arbeidernes helse og sikkerhet, samt påvirke produktprisene. Det kan også resultere i kostbare gjenopprettinger og logistikkutfordringer. Temaeier (fagansvarlig) har kartlagt klimarisiko gjennom interessentanalyse og vurderinger.

Det er gjennomført en overordnet klimarisikoanalyse for utvalgte produkter (kort, mellomlang og lang sikt) uten å benytte spesifikke klimascenarier. BAMA jobber kontinuerlig med å håndtere risiko, da produktene våre er sårbare for klimaendringer.

Klimarelaterte muligheter og omstillingsrisikoer er vurdert opp mot produktenes behov i et lavutslippssamfunn. Det kan medføre økte kostnader med tanke på blant annet fornybare transportmidler, men det kan også gi nye muligheter siden frukt og grønt er mat som gir lavere utslipp.

En detaljert vurdering av hvordan eiendelene kan bli påvirket av og er sårbare for klimarelaterte farer, er ikke gjennomført.

## Miljø

Påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO) knyttet til temaene forurensning, vann, biologisk mangfold og økosystemer samt sirkulær økonomi er identifisert og vurdert for ulike lokasjoner på landnivå. Risiko i hele verdikjeden er kartlagt gjennom interessentanalyser og vurderinger av temaeierne (fagansvarlige).

Påvirkninger via forurensning, vann og biologisk mangfold er særlig aktuelt oppstrøms i verdikjeden. I produksjonen av frukt og grønnsaker er plantevernmidler, kjemikalier, vann og landbruksareal sentrale innsatsfaktorer og avhengigheter.

Marine ressurser er vurdert for BAMA Storkjøkken, spesielt i tilknytning til fiske- og sjømataktiviteter oppstrøms i verdikjeden. Under «Egne operasjoner» ble forurensning av mikroplast identifisert som en vesentlig påvirkning innen transport.

Biologisk mangfold og økosystemer er identifisert som en avhengighet da frukt, grønnsaker og blomster trenger pollinering, næringsrik jord, vannforsyning og et balansert klima i dyringsprosessen. Fysisk naturrisiko er identifisert på et overordnet nivå.

Overgangsrisiko er hovedsakelig knyttet til innføring av nye lovkrav. BAMA kartlegger egne lokasjoner i nærheten av områder som defineres som spesielt sårbare. Systemrisiko er overordnet vurdert i arbeidet med dobbel vesentlighetsanalyse.



Når det gjelder temaer som ressursbruk og sirkulær økonomi er emballasje (plast, fiberemballasje og trepaller), samt matsvinn gjennom hele verdikjeden de områdene hvor BAMA har størst påvirkning. Det er forventet økte reguleringer her (spesielt på plast) som er ansett som en overgangsrisiko.

BAMA har ikke gjennomført høringer med direkte berørte samfunn angående miljø.

I forbindelse med dobbel vesentlighetsanalyse, gjennomførte vi intervjuer med interesseorganisasjoner og forskningsmiljøer om miljøtemaer i jordbrukssektoren for å skaffe innsikt.

## Forretningsskikk

Påvirkninger, risikoer og muligheter (IRO) knyttet til forretningsskikk er identifisert og vurdert opp mot blant annet iboende risikoer, som korrupsjon.

Proessen innebar vurderinger knyttet til arbeidsvilkår, sosiale forhold og menneskerettighetsbrudd, så vel som risiko knyttet til klima og miljø innen produksjon, transport/logistikk og emballasjevalg. Det er også risiko knyttet til korrupsjon og organisert kriminalitet.





# 02-01

## Klima og miljø

# Klimaendringer E1

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	Utslipp av klimagasser i scope 1 i forbindelse med industriprosesser, firmabiler og andre utslipp som direkte eies eller kontrolleres av BAMA. Undertema: E1 Energi	Faktisk
	Utslipp av klimagasser i scope 2 i forbindelse med BAMAs elektrisitetsforbruk, samt kjøling og oppvarming av lokaler. Undertema: E1 Energi	Faktisk
	Utslipp av klimagasser i scope 3 oppstrøms: → Transport ved ulike metoder som fly, sjø og vei. → Produksjon og bruk av maskiner, kjøretøy og annet utstyr. → Bruk av gjødsel i produksjon. Undertema: E1 Begrensning av klimaendringer	Faktisk
	Utslipp av klimagasser i scope 3 nedstrøms: → Transport av produkter gjennom ulike transportmetoder, primært på vei. → Produksjon og bruk av maskiner, kjøretøy og annet utstyr. Undertema: E1 Begrensning av klimaendringer	Faktisk
	Det å spise mindre kjøtt og mer frukt og grønnsaker fremheves som en klar anbefaling for reduksjon av karbonutslipp. BAMA kan derfor bidra til å redusere klimaendringer – dette er også en del av den overordnede forretningsstrategien. Undertema: E1 Begrensning av klimaendringer	Potensiell

Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	Klimaendringer utgjør en stor risiko for matproduksjon på grunn av økt sannsynlighet for ekstreme værhendelser. Dette kan føre til redusert tilbud, skape utfordringer knyttet til reduksjon av avlinger, dyrking av avlinger og det kan forstyrre drift, innkjøp og økte priser. Undertema: E1 Tilpasning til klimaendringer
	Klimarelaterte hendelser kan føre til betydelig matsvinn dersom produktene ikke oppfyller kvalitetsstandarder, noe som reduserer tilbudet og påvirker inntektene. Undertema: E1 Tilpasning til klimaendringer
	Ekstreme værhendelser forårsaker forstyrrelser i transporten. Dette kan føre til forsinkelser eller mislykkede vareleveringer til kundene. Det vil ha økonomiske konsekvenser for både dem og BAMA i form av redusert salg. Undertema: E1 Tilpasning til klimaendringer
	Forbrukeres preferanser for bærekraft og økt offentlig bevissthet skaper forventninger om å fase ut lufttransport av produkter. Det kan potensielt føre til negativ medieoppmærksomhet. Undertema: E1 Begrensning av klimaendringer

Verdikjedeledd	Vesentlige muligheter
	Investering i infrastruktur for tilrettelegging av en elektrisk lastebilflåte er et skritt på veien mot reduksjon av klimagasser og positiv taksonomirapportering. Det kan føre til styrkede låne- og finansieringsbetingelser. Undertema: E1 Begrensning av klimaendringer

## ♥ Betydning for BAMA

Klimaendringene påvirker BAMAs drift. Ekstreme værforhold kan forstyrre distribusjonen og føre til avlingstap. Tørke og vannmangel i sentrale jordbruksområder, som for eksempel Spania, reduserer tilgangen på viktige produkter. I 2023 førte ekstremværet «Hans» til at vi tapte 9 000 tonn norske poteter, og måtte importere store mengder fra andre land påfølgende år. Det medførte langtransport, høyere klimautslipp og utfordringer i innkjøpsprosessen.

For å møte disse utfordringene, må BAMA styrke samarbeidet med leverandører og lokale myndigheter når det kommer til klimatilpasning. Vi må også diversifisere innkjøpene til flere land og regioner.

### **Klimaregnskapet – en viktig milepæl**

I 2023 leverte BAMA for første gang et klimaregnskap som dekket scope 1 og 2 i hele den norske virksomheten – to av enhetene rapporterte på scope 3. I 2024 har vi jobbet systematisk for å forbedre klimaregnskapet. Vi har nå et fullstendig regnskap i scope 1, 2 og oppstrøms i scope 3, i tråd med GHG-protokollen. Dette er en viktig milepæl i arbeidet med å redusere klimapåvirkningen på en mer systematisk måte, og gir oss et solid grunnlag for utarbeiding av en klimaomstillingsplan for virksomheten i 2025. Da videreføres også arbeidet med å kartlegge nedstrøms i scope 3, og rapportere dette som et komplett klimaregnskap i bærekraftsrapporten for 2025.

Vi påvirkes av klimaendringene, og på samme tid bidrar verdikjeden vår (særlig oppstrøms) til klimapåvirkning på flere nivåer. Utslipp av klimagasser stammer blant annet fra bruk av tunge maskiner i landbruket, gjødsel, plantevernmidler, nedkjøling og transport av utstyr, personell og

råvarer. Oppstrøms har jordbrukets utstrakte benyttelse av stålverktøy, ført til økt etterspørsel etter energiintensiv stålproduksjon. Det forsterker klimapåvirkningen vår indirekte. I tillegg bidrar egne operasjoner til utslipp gjennom bearbeiding, lagring, pakking og transport. Frakt via fly, fossildrevne lastebiler og sjøfart er en betydelig utslippskilde. Nedstrøms er utslippene knyttet til produkttransport og lagring hos utsalgssteder. Matsvinn hos sluttbrukerne utgjør også en stor klimautfordring.

De største produktene våre er i seg selv godt egnet til å bidra til reduksjon av klimafotavtrykk på norske tallerkener, men enkelte aktiviteter kan ikke sies å bidra, som at vi flyr inn varer fra ulike deler av verden – dette er likevel nødvendig for å opprettholde ferskheten som vi vet forbrukerne ønsker og forventer av oss. I tillegg selger vi noe kjøtt og fisk som også har et vesentlig høyere miljøfotavtrykk enn frukt, grønnsaker og poteter.

I Miljødirektoratets rapport «Klimatiltak i Norge mot 2030» understrekes det at en overgang til et kosthold med mindre rødt kjøtt og mer norsk-produserte kornprodukter, belgvekster, grønnsaker, frukt og bær vil være essensielt for å redusere landets klimagassutslipp. Samtidig understreker rapporten at det fortsatt vil være behov for klimagassutslipp fra norsk landbruk fram mot 2030. Dette gjelder også for oss som stor aktør i landbruket.

## Klimarisiko

BAMA har gjennomført en forenklet klimarisikoanalyse, basert på en oppdatert dobbel vesentlighetsanalyse.

Her ble risiko vurdert ut fra faktorer som finansiell konsekvens, omdømme, ressursavhengighet, operasjonell drift, helse, miljø og sikkerhet (HMS), og regulatoriske krav. Risikovurderingene spenner fra kort (rapportens tidsramme), mellomlang (1–5 år) og til lang tidshorison (over 5 år).

Virksomheten og verdikjeden er i stor grad utsatt for fysisk klimarisiko – både kronisk og akutt – som følge av klimaendringene. Akutte klimarelaterte risikoer, som tørke og hetebølger, er en av de ledende årsakene til redusert avkastning og landbruksproduktivitet. Ekstrem varme øker risikoen for tap av avlinger, samtidig som den har en potensielt negativ effekt på arbeideres helse og sikkerhet. Dette vil også påvirke produktprisene.

Videre er virksomheten utsatt for akutte klimarisikoer i form av ekstremvær som storm, kraftig vind, nedbør, skogbrann og jordskred. Slike hendelser kan redusere tilførselen av og kvaliteten på produktene BAMA mottar. De kan også føre til kostbare gjenopprettinger, skape logistikkutfordringer og påvirke prisene.

Vi har startet arbeidet med å konkretisere klimarisiko ved å se på hvordan denne påvirker ulike varegrupper. Her har vi vurdert klimarisikoen til sitrusfrukter, druer og bananer mot gitte scenarier og konkrete geografiske forhold. Arbeidet fortsetter framover slik at vi kan lande tiltak for ulike varegrupper.

## Vår tilnærming

BAMA har utarbeidet en «Policy for klima og natur» som adresserer behovet for å redusere klimagassutslippene fra virksomheten, med fokus på de største utslippskildene.

**Scope 1** omfatter i alle hovedutslipp fra egen transportør – BAMA Logistikk. Her vil vi fokusere på overgang til fossilfri transport.

**Scope 2** går på energieffektivitet og økt bruk av fossilfri energi. Egenproduksjon av fossilfri energi er allerede i gang, med solcellepaneler på Tranby og Nyland Syd. Vi vil fortsette å utforske flere muligheter.

**Scope 3** innehar den største delen av klimagassutslippene i verdikjeden. Vi skal jobbe for å redusere utslippene fra transport og samarbeide med produsenter og leverandører. Vi skal også forbedre produktspekteret for å minimere klimafotavtrykket fra produktene vi selger.

I klimaomstillingsplanen skal vi konkretisere og beregne tiltak som vil bidra til å nå klimamålene som beskrevet i avsnittet under.

## Mål, tiltak og resultater

Operasjonalisering av bærekraftstrategien er ett av fem konserninitiativer som trekkes fram i BAMAs konsernstrategi. I bærekraftstrategien er klimamålet å redusere utslippene fra egen virksomhet (scope 1 og 2) med 25 % innen 2030. Vi skal i løpet av 2025 utarbeide mål for scope 3. I 2024 har BAMA investert betydelige ressurser for å få på plass et fullstendig klimaregnskap, konsolidert på tvers av konsern og landegrenser. Dette er en viktig milepæl som danner grunnlag for en vitenskapelig tilnærming til videre arbeid på området. Med bakgrunn i tallgrunnlaget i klimaregnskapet for 2024, jobber vi nå med en klimaomstillingsplan som skal tilrettelegge for utslippsreduksjon i tråd med Parisavtalen.

Store deler av vårt klimafotavtrykk er tilknyttet produktene vi selger og transporten av disse. Utslippsreduksjon fra disse aktivitetene, vil derfor være en viktig del av omstillingsplanen.

BAMA handler med varer som er utsatt for klimarisiko. Det innebærer at vi må ha innkjøpsprosesser som gjør at vi har mulighet til å hente varer fra forskjellige land og produsenter på kort sikt. Når slike situasjoner oppstår, kan det øke transportkostnader og utslipp fra transport.

### ENERGIBRUK OG ENERGIMIKS

	2024
Drivstofforbruk fra kull og kullprodukter (MWh)	-
Drivstofforbruk fra råolje og petroleumsprodukter (MWh)	5 481
Drivstofforbruk fra naturgass (MWh)	-
Fuel consumption from other fossil sources (MWh)	-
Forbruk av kjøpt eller anskaffet elektrisitet, varme, damp og kjøling fra fossile kilder (MWh)	47 699
<b>Totalt fossilt energiforbruk (MWh)</b>	<b>53 179</b>
<b>Andel av fossile kilder i totalt energiforbruk (%)</b>	<b>88 %</b>
Forbruk fra kjernekraftkilder (MWh)	-
<b>Andel av forbruk fra kjernekraftkilder i totalt energiforbruk (%)</b>	<b>0 %</b>
Drivstofforbruk fra fornybare kilder, inkludert bio-masse (også omfattende industrielt og kommunalt avfall av biologisk opprinnelse, biogass, for-nybar hydrogen, etc.) (MWh)	2 897
Forbruk av kjøpt eller anskaffet elektrisitet, varme, damp og kjøling fra fornybare kilder (MWh)	4 485
Forbruk av egenprodusert ikke-drivstoff fornybar energi (MWh)	717,3
<b>Totalt fornybart energiforbruk (MWh)</b>	<b>7 382</b>
<b>Andel av fornybare kilder i totalt energiforbruk (%)</b>	<b>12 %</b>
<b>Totalt energiforbruk (MWh)</b>	<b>60 561</b>



## Klimaregnskap 2024

Scope 1 inkluderer alle utslippskilder knyttet til driftsmidler som eies eller kontrolleres av BAMA. Det innebærer at all bruk av fossilt brensel til stasjonær bruk eller transport, føres her. Scope 2 inkluderer indirekte utslipp knyttet til innkjøpt energi, elektrisitet, fjernvarme og kjøling.

Scope 3 innebærer rapportering av oppstrøms kategorier, herunder indirekte utslipp. Tabellen under beskriver innholdet i de ulike kategoriene i scope 3. Den viser også når BAMA vil inkludere de ulike kategoriene i regnskapet. Avgjørelser er tatt ut ifra vesentlighetsvurderinger internt i selskapet.

Klimaregnskapet i prøverapporten for 2023, omfattet scope 1 og 2 i de norske selskapene i BAMA Gruppen AS. Scope 3 dekket kun BAMA Storkjøkken AS og Nordic Lunch AS. I årets rapport er scope 3 utvidet i

oppstrøms kategoriene med øvrig norsk virksomhet, samt den internasjonale delen av konsernet.

Selskapene som er omfattet av scope 1 og 2 er datterselskaper der morselskapet har kontroll, som innebærer bestemmende innflytelse på enhetens finansielle og operasjonelle strategi. Dvs. at felleskontrollerte virksomheter (FKV) og tilknyttede virksomheter (TS) ikke beregnes under scope 1 og 2. I rapporteringen for 2025 vil vi ta med både FKV og TS der det foreligger operasjonell kontroll.

I scope 3 er 6 kategorier inkludert i 2024. Det er følgende kategorier: Innkjøpte varer og tjenester, produksjon av forbrukt drivstoff og energi, oppstrøms transport og distribusjon, matsvinn, tjenestereiser og ansattes reisevei til og fra jobb. Øvrige relevante kategorier tas med fra 2025.





## KONSOLIDERT KLIMAREGNSKAP FOR BAMA GRUPPEN 2024

Oppsummert	Total (tCO <sub>2</sub> eq)
Total scope 1	4 941 tCO <sub>2</sub> eq
Total scope 2	1 188 tCO <sub>2</sub> eq
Total scope 3	873 571 tCO <sub>2</sub> eq
<b>Total</b>	<b>879 700 tCO<sub>2</sub>eq</b>

Nøkkeltall GHG utslipp	Kategori	Total (tCO <sub>2</sub> eq)
<b>Scope 1</b>		
	Transport	4 663 tCO <sub>2</sub> eq
	Stasjonær forbrenning	94 tCO <sub>2</sub> eq
	Kjemisk prosess	- tCO <sub>2</sub> eq
	Kjølemedier	183 tCO <sub>2</sub> eq
	<b>Scope 1 totalt</b>	<b>4 941 tCO<sub>2</sub>eq</b>
<b>Scope 2</b>		
	Elektrisitet lokasjonsbasert	571 tCO <sub>2</sub> eq
	Elektrisitet generelt	526 tCO <sub>2</sub> eq
	Fjernvarme	92 tCO <sub>2</sub> eq
	<b>Scope 2 totalt lokasjonsbasert</b>	<b>1 188 tCO<sub>2</sub>eq</b>
<b>Scope 2</b>		
	Elektrisitet markedsbasert	26 722 tCO <sub>2</sub> eq
	Elektrisitet generelt	526 tCO <sub>2</sub> eq
	Fjernvarme	92 tCO <sub>2</sub> eq
	<b>Scope 2 totalt markedsbasert</b>	<b>27 339 tCO<sub>2</sub>eq</b>
<b>Scope 3</b>		
Kategori 1 totalt	Innkjøpte varer og tjenester	713 248 tCO <sub>2</sub> eq
Kategori 3 totalt	Aktiviteter relatert til drivstoff og energi	3 300 tCO <sub>2</sub> eq
Kategori 4 totalt	Transport og distribusjon oppstrøms	153 742 tCO <sub>2</sub> eq
Kategori 5 totalt	Avfall generert i driften	1 118 tCO <sub>2</sub> eq
Kategori 6 totalt	Tjenestereiser	1 032 tCO <sub>2</sub> eq
Kategori 7 totalt	Ansattes pendling	1 131 tCO <sub>2</sub> eq
	<b>Scope 3 totalt</b>	<b>873 571 tCO<sub>2</sub>eq</b>



Klimaregnskapet for 2024 består i hovedsak av akkumulerte aktivitetsdata fra BAMAs ulike virksomhetsområder. For scope 1 og scope 2, regner vi med at aktivitetsdataene er komplette for norsk og svensk virksomhet. Vi redegjør for valg av utslippsfaktorer i eget metodeskriv.

Scope 3 består både av aktivitetsdata og estimater. I kategori 1 (innkjøpte varer og tjenester) varierer det noe mellom virksomhetene våre. Størsteparten av utslippene i denne kategorien består av våre varer og emballasje, noe vi har relativt god data på. Av den grunn anslår vi at vi totalt har kartlagt rundt 95 % av utslippene.

Utslippene i scope 3 kategori 4 kommer i hovedsak fra varetransporten vår. Her har vi god oversikt på transporten inn til BAMA, samt mellomtransporten for BAMAs virksomheter. Utslipp knyttet til transport fra BAMAs enheter og ut til butikk, har noen mangler. Siden den største delen av utslippene er knyttet til kategori 4 for inn- og mellomtransport, regner vi med å ha kontroll på ca. 90 % av totalutslippene her.

I scope 3, kategori 6 (arbeidsreiser) mangler vi data når det kommer til hotelopphold, buss og taxi bestilt og/eller betalt utenfor vår reiseportal. Vi estimerer likevel å ha kontroll på minst 75 % av utslippene, siden de største er knyttet til flyreiser i forbindelse med besøk hos våre produsenter og leverandører rundt om i verden. I scope 3, kategori 7 (arbeidspendling) er verdien estimert ut fra ifra antall årsverk ved våre lokasjoner, i tillegg til data fra nasjonale pendlerundersøkelser.

Forskjellen på klimaregnskapet for 2024 og det som ble framlagt i 2023, er at vi i 2024 har et fullstendig klimaregnskap for hele konsernet.

Klimaregnskapet for 2023 inkluderte alle norske utslipp for scope 1 og 2. Fra 2024 inkluderer vi også utslippene fra virksomhetene i Sverige, Finland og Nederland. Tallene vi presenterte i scope 3 i fjorårets rapport, var begrenset til to av virksomhetsområdene. I 2024 er tall fra hele den internasjonale virksomheten inkludert.

For scope 3 har vi i 2024 begrenset dataene til å inkludere de kategoriene vi har vurdert som de mest vesentlige for BAMA. Det innebærer at vi rapporterer på seks av kategoriene.

Den estimerte andelen for de ulike kategoriene av de totale scope 3-utslippene vises i tabellen (scope 3-kategorier). Denne estimerte andelen lå til grunn for valg av hvilke kategorier som skulle være fullstendige for denne rapporten og hvilke som skal være med i rapporten for 2025. Den estimerte andelen er oppdatert etter at dataene for 2024 ble samlet inn.

De to kategoriene som bidrar mest til BAMAs klimagassutslipp er innkjøpte varer og tjenester, samt oppstrøms transport og distribusjon. I fjor hadde vi kun data for innkjøp knyttet til frukt og grønt. Transportutslippene våre var tilknyttet disse varene for den norske delen av verdikjeden. Nå er også blomster og frakten av disse innkludert i datagrunnlaget. Det gjør at transportutslippene øker, fordi flytransport er inkludert i grunnlaget. En del av utslippsøkningen fra råvareproduksjonen, forklares også ved at vi har hatt en økning i innkjøp og videresalg av kjøtt og fisk.



## VURDERING AV SCOPE 3 «KATEGORIENES VESENTLIGHET»

Kategori	Estimert andel av scope 3-utslipp	Estimert data-tilgjengelighet	Kalkuleringsmetode	BAMAs direkte påvirkning	Overgangsrisikoer og -muligheter	Interessenters synspunkter	Forberedes innen
Kategori 1: Innkjøpte varer og tjenester	~ 65 %	Medium	Hybrid	Medium	Høy	Høy	FY24
Kategori 2: Kapitalvarer	~ 7 %	Lav	Sekundær	Lav	Lav	Medium	FY25
Kategori 3: Produksjon av forbrukt drivstoff og energi	~ 2 %	Høy	Hybrid	Medium	Medium	Medium	FY24
Kategori 4: Oppstrøms transport og distribusjon	~ 26 %	Medium	Hybrid	Medium	Høy	Høy	FY24
Kategori 5: Avfall	~ 2 %	Høy	Hybrid	Høy	Medium	Medium	FY24
Kategori 6: Forretnings-reiser	~ 1 %	Høy	Hybrid	Høy	Lav	Lav	FY24
Kategori 7: Ansattes pendling	~ 2 %	Høy	Hybrid	Medium	Lav	Lav	FY24
Kategori 8: Leide lokaler og utstyr	~ 1 %	Lav	Sekundær	Medium	Medium	Medium	FY25
Kategori 9: Nedstrøms transport og distribusjon	~ 1 %	Lav	Hybrid	Medium	Lav	Lav	FY25
Kategori 10: Prosessering av solgte produkter	~ 1 %	Lav	Sekundær	Lav	Lav	Medium	FY25
Kategori 11: Bruk av solgte produkter	~ 3 %	Lav	Sekundær	Lav	Lav	Lav	FY25
Kategori 12: Avhending av solgte produkter	~ 2 %	Lav	Sekundær	Medium	Medium	Medium	FY25
Kategori 13: Nedstrøms leasede res-surser	~ 0 %	Høy	Sekundær	Lav	Lav	Lav	FY25
Kategori 14: Franchiser	Ikke relevant	Nei					
Kategori 15: Investeringer	~ 3 %	Lav	Hybrid	Medium	Medium	Medium	FY25

# Forurensning E2

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	Forurensning av jorda kan redusere fruktbarhet, karbonlagringskapasitet, forårsake nedgang i jordstrukturens kvalitet, gi tap av biologisk mangfold og bidra til utslipp av klimagasser. Undertema: E2 Forurensning av jord eller berggrunn	Faktisk
	Nedbrytning av plast til mikroplast er skadelig for jordhelse, mikroorganismer og nyttige organismer, som meitemark. Undertema: E2 Mikroplast	Faktisk
	Stoffer av bekymring (gjødsel, plantevernmidler og andre stoffer) er mye benyttet i landbruket, og kan være skadelige for både mennesker og miljø. Undertema: E2 Stoffer som gir grunn til bekymring	Faktisk
	BAMA er avhengig av innkommende transport, noe som bidrar til lokal luftforurensning og partikkelutslipp. Undertema: E2 Mikroplast	Faktisk
	Vi benytter i stor grad lastebiler ved varetransport i Norge. Disse forurenser miljøet med mikroplast. Dekkene skiftes én gang i året. Undertema: E2 Luftforurensning	Faktisk

## Verdikjedeledd Vesentlige risikoer

	Uholdbare landbrukspraksiser kan føre til jorderosjon og jordforringelse. Jorderosjon er nedbrytning av matjord forårsaket av vann, vind eller jordbruksaktiviteter. Jordforringelse kan oppstå ved salting, vannmetning, komprimering og forurensning av plantevernmidler. Jorderosjon og jordforringelse kan redusere jordens fruktbarhet og karbonlagringskapasitet, noe som kan føre til en nedgang i jordstrukturens kvalitet, tap av biologisk mangfold og bidra til utslipp av klimagasser. Jorderosjon og jordforringelse kan redusere produktivitet, ressursadgang, samt salg og inntekter. Undertema: E2 Forurensning av jord eller berggrunn
--	--

## Verdikjedeledd Vesentlige muligheter

	Det er ikke identifisert vesentlige muligheter.
--	---

## ♥ Betydning for BAMA

Forurensning er et viktig bærekraftstema for BAMA, da det påvirker både miljøet og lokalsamfunnene vi opererer i. Våre direkte og indirekte påvirkninger, risikoer og muligheter er primært knyttet til oppstrøms aktiviteter i verdikjeden. Utslipp til luft fra transport er en betydelig kilde til forurensning, og skyldes bruk av bensin- og dieseldrevet utstyr som maskiner, lastebiler, gaffeltrucker og enkelte firmabiler. Dette fører til utslipp av støv, lokalpartikler og klimagasser, som påvirker ansatte, lokalsamfunn og miljø negativt. Videre bidrar omfattende bruk av lastebiler til mikroforurensning ved at gummidekk slites.

I Norge har Lågen Potetpakkeri tillatelse til utslipp av prosessavløpsvann under overvåking av et prøvetakingsprogram. De har også tillatelse til å deponere produksjonsavfall.

Bruk av gjødsel, plantevernmidler og andre kjemikalier i landbruket utgjør en risiko for miljø og

mennesker. Verdikjedens bruk av plast i landbruket fører til plast- og mikroplastforurensning som kan skade jordhelse, mikroorganismer og nytte dyr. Mikroplast og kjemikalier i jordbruket kan resultere i jorderosjon, jordforringelse, vannforurensning og forurensning av naturlig jordsmonn, noe som svekker jordens fruktbarhet og karbonlagringsevne. Dette kan igjen føre til tap av jordstruktur, redusert biologisk mangfold og økte klimagassutslipp.

Jorderosjon og -forringelse reduserer vår tilgang til ressurser betydelig. Vi forventer at nye krav til sortering, gjenvinning og håndtering av landbruksplast vil bli innført av norske myndigheter og EUs sirkulærøkonomiske handlingsplan. BAMA ønsker å møte disse utfordringene for å sikre en bærekraftig framtid for ansatte, kunder og samfunn.

Som en del av dobbel vesentlighetsanalyse, har vi vurdert risikoer og muligheter innenfor forurensning.



## Vår tilnærming

BAMA har utarbeidet «Policy for klima og natur» som bl.a. adresserer BAMAs intensjoner om å redusere forurensning fra virksomheter, til luft, land, grunn og vann. Bl.a. hvordan vi skal påvirke for å minimere bruken av skadelige plantevernmidler og gjødsel i landbruket slik at vi bidrar til å redusere kjemikalforurensningen og at vi skal sikre riktig håndtering og behandling av avfall fra produksjonsanlegg og lagre, i tråd med beste praksis og gjeldende regelverk.

Når det gjelder transport, vil vi arbeide for å redusere utslippene fra kjøretøy. Det innebærer å gå over til lavutslipps- eller nullutslippskjøretøy, samt optimalisere transportprosesser for å redusere miljøbelastningen. Det er samtidig vår intensjon å redusere risikoen for store hendelser og nødsituasjoner knyttet til forurensning.

## Mål, tiltak og resultater

I den nye bærekraftstrategien forplikter BAMA seg til å redusere naturpåvirkningen av sine aktiviteter. Det er foreløpig ikke satt konkrete mål innenfor forurensningsområdet, men dette vil bli adressert i forbindelse med operasjonaliseringene av bærekraftstrategien våren 2025. BAMA hadde ingen utslipp til vann, grunn eller luft i 2024 med unntak av transportaktiviteter. Utslipp fra denne aktiviteten er inkludert i klimaregnskapet, og presenteres tidligere i rapporten. Utslippetsdataene gjelder for BAMAs norske virksomhet og BAMA Nordic.

For 2024 har ikke BAMA fullstendig oversikt over benyttelse av «Stoffer av bekymring» og «Stoffer som gir stor grunn til bekymring». Vi jobber for å få dette på plass i rapporteringen for 2025.

BAMA har her beregnet utslipp av mikroplast i egen transportvirksomhet – BAMA Logistikk sin bil-pool i Norge. Utslippene utgjør 152,4 kg mikroplast i 2024.

De er beregnet slik:

$$\begin{aligned} \text{Total mikroplast} = & \\ & \text{Kjørt km} \times \\ & (\text{Dekkslitasje} + \text{Bremseslitasje} + \text{Veimerking}) \end{aligned}$$

Tema	Faktor	Kilde
Dekkslitasje	20 mg/km	Kole et al. (2017)
Bremseslitasje	10 mg/km	EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guide-book (2019)
Veimerking	1 mg/km	Andersson-Sköld et al. (2020)



# Vann E3

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	Landbrukspraksiser påvirker vannstanden og kvaliteten i nærliggende vannkilder. Undertema: E3 Vann	Faktisk

Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	BAMAs produsenter er svært avhengige av vann i produksjonen av grønnsaker og frukt. Uttømming eller knapphet er derfor en trussel mot driften. Manglende tilgang på rent vann kan være skadelig for avlingene. Forurensning av grunnvann kan føre til lavere avlinger, potensielle produktinnkallinger og helse- og sikkerhetsproblemer for produktene. Dette er også nært knyttet til strengere vannreguleringer (f.eks. i Spania), som utgjør en risiko for produksjonen av frukt og grønnsaker i de berørte landene. Undertema: E3 Vann
	BAMAs kunder forventer at leverandørene har retningslinjer for vannbruk. Undertema: E3 Vann

Verdikjedeledd	Vesentlige muligheter
	BAMA kan initiere eller delta i vannprogrammer i verdikjeden for å sikre framtidige leveranser/avlinger, fortsette å bygge relasjoner med leverandører og styrke sitt positive omdømme innen naturforvaltning. Undertema: E3 Vann



## ♥ Betydning for BAMA

Vann er en uunnværlig og kritisk ressurs for produksjon og prosessering av produktene som håndteres i BAMAs verdikjede. Våre vesentlige faktiske og potensielle påvirkninger, risikoer og muligheter relatert til vann er knyttet til oppstrøms verdikjede og egen verdikjede.

I oppstrøms verdikjede kan forbruk og mulig vannforurensning i forbindelse med dyrking av frukt, grønnsaker, bær, poteter og blomster påvirke vann som kritisk ressurs negativt. Vannet hentes fra vannoverflate-kilder som elver, innsjøer, grunnvann og/eller oppsamlet regnvann.

I egen verdikjede er det også forbruk og utslipp av vann. Den vesentlige delen skjer i forbindelse med produksjon av kuttete og vaskete salater og grønnsaker, samt nedkjøling av sousvide behandlede produkter. Dette påvirker ikke nivåene på vannressurser noe særlig, fordi anlegget ikke ligger i et område med vannstress.

Vi har et bevisst forhold til at vannforbruk kan ha negative konsekvenser for natur og lokalsamfunn i regioner der vann er et knapphetsgode.

Vannknapphet og forurensning av vannkilder utgjør en vesentlig trussel mot verdikjedens evne til å dyrke frukt og grønnsaker. Det påvirker også produkttilgangen.

Størst risiko relateres til redusert vannstand i lokale vannkilder, samt redusert vannoppsamling i leverandørens «basseng» grunnet mindre nedbør. I noen regioner har dette ført til at myndigheter regulerer og innfører strenge vannrestriksjoner for å sikre vann til både lokalsamfunn og produksjon. Spania og Chile er land hvor dette er aktuelt. Vi forventer vedvarende utfordringer med vanntilgangen, samt at det blir flere reguleringer og rapporteringskrav.

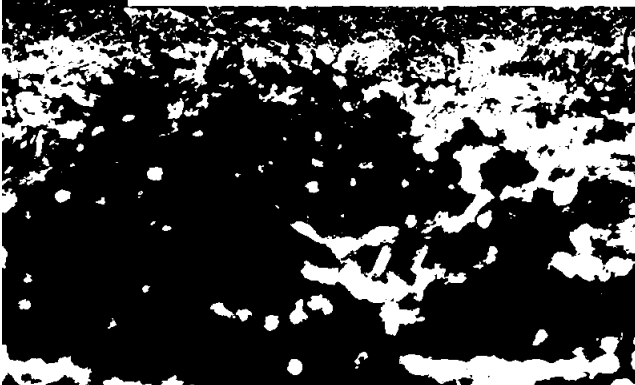
Det er viktig med høyt engasjement i verdikjeden for å møte framtidige krav og sikre produkttilgang. Kundene forventer at BAMA bidrar til en bærekraftig vannforvaltning gjennom proaktive handlinger og samarbeid i hele verdikjeden. Risikoen må derfor håndteres med konkrete bærekraftige og risikoreduserende tiltak. Samtidig får vi en mulighet til å ta en aktiv rolle i vannforvaltningen.



## LAND DER VANN ER EN RISIKOFAKTOR OG PRODUKTENE UTGJØR ET VESENTLIG VOLUM

Land med ekstrem vannrisiko	BAMA Sourcing	BAMA Storkjøkken	BAMA Blomster
Chile	Avokado, druer, epler og mango	Tørket frukt	
Egypt	Bønner og belgter, bær, druer, løk, nøtter og kjerner, sitrus, søtpotet og vårløk		
Etiopia		Urter	Snittblomster
Kenya	Avokado, aspargesbønner og sukkererter	Urter	Snittblomster og snittgrønt
Marokko	Aspargesbønner, bær, chili, paprika, sitrus, tomater og vårløk	Skalldyr	Snittblomster
Mexico	Asparges og bjørnebær		Snittblomster
Pakistan	Mango		
Peru	Avokado, asparges, bær, druer, granateple, mango, sitrus og sukkererter	Ørretfilet (fryst)	Snittblomster
Spania	Agurk, bær, chili, druer, grønnsaker, juice, meloner, paprika, salater, sitrus, stenfrukt, tomater og trøffel	Sjømat, spekeemat, kjøttprodukter	Snittgrønt, snittblomster, potteplanter
Sør-Afrika	Druer, epler, pære og sitrus		Snittblomster og snittgrønt
Zimbabwe	Bønner og belgter		Snittblomster og snittgrønt

Kilde: Overall Water Risk basert på verdier i Agriplace.



## Vår tilnærming

I 2024 reviderte vi de etiske retningslinjene for leverandører av varer og tjenester, og utviklet «Bærekraftspolicy» og «Policy for klima og natur». I våre etiske retningslinjer for leverandører og forretningspartnere, stilles det krav om at vannforbruket er i tråd med FNs klimakonvensjoner og protokoller. Det forventes at leverandørene sikrer at ressursuttak og forvaltning av bl.a. vann er bærekraftig.

«Policy for klima og natur» definerer nøkkelinnhold, omfang og ansvar for implementering og interessentinvolvering.

BAMAs rammeavtale med leverandører krever at vannkilder brukt til vanning, vasking av produkter og fortynning av plantevernmidler er rene – dette skal verifiseres gjennom analyser.

BAMA diskuterer vannrelaterte problemstillinger innenfor rammene av våre etiske retningslinjer for leverandører og forretningspartnere, i ulike møter med dem.

Vann som benyttes i egen produksjon er kommunalt drikkevann. Vi etterstreber å bruke så lite som mulig, men så mye som nødvendig.

Siden 2019 har vi anvendt et risikokart basert på offentlige anerkjent data. Risikokartet kartlegger bl.a. vannrisikoen i landene vi handler produkter fra.

Land med ekstrem vannrisiko som også er vesentlig for BAMAs risiko, muligheter og påvirkning listes opp på side 60. Det kan forekomme regionale variasjoner innenfor landene.

## Mål, tiltak og resultater

BAMAs bærekraftstrategi er oppdatert, og natur er definert som ett av fem sentrale temaer. Det er knyttet konkret mål til kartlegging av naturrisiko og utvikling av en plan å redusere negativ påvirkning innen 2026. Ansvarlig vannforvaltning er pekt ut som et sentralt tema innenfor naturrisiko, og initiativ er allerede iverksatt. Dette er beskrevet nærmere i E4 Biologisk mangfold.

Våre prosesserings- og pakkevirksomheter i Norden har et vesentlig vannforbruk. I 2024 benyttet de 706 000 m<sup>3</sup> kommunalt vann – forbruket er redusert med 4,9 % fra 2023. Ved anlegget vårt på Tranby er 11,5 % av innkjøpt vann resirkulert og gjenbrukt – en tredobling av andelen på 3,5 % fra 2023.

Målet er at renseanlegget skal redusere forbruket av kommunalt vann med 60-70 % årlig. Vannintensitet er målt som vannforbruk pr. omsetning (m<sup>3</sup>/mill NOK). For de samme anleggene er vannintensiteten 197 m<sup>3</sup>/mill NOK i 2024 mot 217 m<sup>3</sup>/mill NOK i 2023 – det er en reduksjon på 9 %.

Vårt datterselskap Nature's Pride har i 2024 arbeidet med å kartlegge hvilke produsenter som er sertifisert i henhold til GlobalG.A.P. Spring eller tilsvarende standard, godkjent av SIFAV Basket of Water Standards (Sustainability Initiative Fruit and Vegetables).

Kartleggingen setter søkelys på produsenter som holder til i områder med særlig risiko for vannknapphet. Sertifisering iht. vannstandard viser ansvarlighet, og kartleggingsarbeidet fortsetter i 2025.

**Jordbær:** Alle produsenter i Spania er sertifisert iht. Global Gap Spring.

**Avokado:** Alle produsenter i Chile, Peru, Colombia, Sør-Afrika og Marokko er sertifisert iht. en anerkjent vannstandard. I Spania er 75 % sertifisert. I Kenya og Mexico 50 %.

Nature's Pride holder til i Nederland, og er særlig kjent for sin avokadoimport. Selskapet har jobbet aktivt med ansvarlig vannforvaltning siden 2018, i samarbeid med sine avokadodyrkere i risikoutsatte områder.

I 2024 talte Nature's Pride på FNs naturkonferanse i Cali i Colombia. Her oppfordret de til økt samarbeid i leddene produsent-butikkjede, samt for ansvarlig vannforvaltning i frukt- og grønnsakssektoren. Gjennom «Collective Actions» og engasjement i SIFAV (Sustainable Initiative Fruits and Vegetables) jobber vi for å engasjere myndigheter, fag- og kunnskapsinstitusjoner samt interessenter i verdikjeden. Målet er å øke vannbevissthet i sektoren, oppmuntre til kollektiv handling og til å styrke matsystemene.

Et element er finansiering av løsninger for å sikre nok vann i framtiden. Arbeidet skal støtte og tilrettelegge for ansvarlig bruk av vann. Det skal bidra positivt til lokalsamfunn, miljø og dyrking. I desember 2024 gikk BAMA aktivt inn i et prosjekt i Aconcagua i Chile, fasilisert av organisasjonen «New Foresight». Vi støtter også de prosjektene som Nature's Pride er engasjert i. Mer om dette under kapittel S3.



## SIFAV Basket of Water Standards og Global Gap SPRING

SIFAV Basket of Water Standards består av 14 ulike standarder som ivaretar bærekraftig forvaltning av vann. BAMAS datterselskap Nature's Pride er medlem av SIFAV, og representert i styringsgruppen for organisasjonen.

Global Gap Spring er en add-on til Global Gap – et bærekraftig program for vanning og grunnvannsbruk. Programmet hjelper produsenter, kjøpere og aktører i forsyningskjeden med å utvise engasjement for en mer ansvarlig vannforvaltning på produsentnivå. Sjekklisten dekker temaer som vannforbruk og uttaksrater, juridisk samsvar og beskyttelse av vannkilder, samt forvaltning av nedbørfelt. Tillegget er velprøvd og testet, og ansees som pålitelig i over 35 land verden over.

# Biologisk mangfold og økosystemer E4

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	<p>Forurensning fører til nedbrytning av biologisk mangfold og økosystemer over hele verden, og kan bidra til systemisk kollaps av arter.</p> <p>Undertema: E4 Direkte påvirkningsfaktorer for tap av biologisk mangfold</p>	Faktisk
	<p>Fremmede arter har en negativ effekt på lokale økosystemer og kan skade lokalt biologisk mangfold, og andre tilknyttede økonomiske aktiviteter i nærheten.</p> <p>Undertema: E4 Direkte påvirkningsfaktorer for tap av biologisk mangfold</p>	Faktisk
	<p>Overproduksjon kan føre til uttømming av land og tap av biologisk mangfold.</p> <p>Undertema: E4 Direkte påvirkningsfaktorer for tap av biologisk mangfold</p>	Potensiell
	<p>Bruk av land til jordbruk og bygging av drivhus osv. kan ha en negativ innvirkning på biologisk mangfold og økosystemer. Bygging og konstruksjon krever land. Endring i arealbruk er den største bidragsyteren til tap av biologisk mangfold globalt. Aktiviteten kan derfor bidra til systemisk kollaps av økosystemer og biologisk mangfold.</p> <p>Undertema: E4 Påvirkninger på økosystemers omfang og tilstand</p>	Potensiell

## Verdikjedeledd

Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	<p>Klimaendringer og økt forekomst av ekstreme værhendelser fører til endringer i naturen som kan ødelegge avlinger. Endringer i naturen kan føre til uttømming av jord eller introduksjon av sykdommer som ødelegger avlinger. For eksempel gikk norske poteter tapt på grunn av «Hans» i 2023.</p> <p>Undertema: E4 Direkte påvirkningsfaktorer for tap av biologisk mangfold</p>
	<p>EUs avskogingsforordning er en kompleks regulering som krever at selskaper utfører aktsomhetsvurderinger for produkter som kan være knyttet til avskoging. De relevante produktene for BAMA er palmeolje og muligens storfe (begge under Storkjøkken).</p> <p>Undertema: E4 Direkte påvirkningsfaktorer for tap av biologisk mangfold</p>
	<p>Noen steder og enkelte produkter har høy risiko for sykdom. Eksempel: Det finnes en global banansykdom som skader bananplantene. Blader som blir skadet av sykdommen kan ha opptil 50 % lavere avlingsutbytte, og kontroll kan kreve opptil 50 sprøytinger i året. Dette kan føre til økonomisk tap.</p> <p>Undertema: E4 Påvirkninger på økosystemers omfang og tilstand</p>
	<p>Reduksjon i pollinerende insekter vil resultere i lavere avlingsutbytte og ha en negativ innvirkning på tilgangen til råvarer.</p> <p>Undertema: E4 Påvirkninger på og avhengighet av økosystemtjenester</p>
	<p>BAMAs forretningsmodell er avhengig av natur og økosystemtjenester for å dyrke og levere frukt og grønnsaker. Kollaps av biologisk mangfold og økosystemtjenester vil påvirke salg og varetilgang.</p> <p>Undertema: E4 Påvirkninger på og avhengighet av økosystemtjenester</p>

## ♥ Betydning for BAMA

BAMAs forretningsmodell er kritisk avhengig av biologisk mangfold og økosystemer for å kunne dyrke og anskaffe råvarer. Biologisk mangfold gjør landbrukssystemer mer motstandsdyktige, støtter matproduksjon og bidrar til naturlige økosystemtjenester som f.eks. pollinering. Tap av biologisk mangfold lokalt og globalt representerer en betydelig risiko for leverandørenes evne til å produsere råvarer på kort og lang sikt.

BAMA målsetter å minske fotavtrykk og sårbarhet overfor klimaendringer og naturpåvirkning, i egen virksomhet så vel som i verdikjeden. En del av dette arbeidet vil innebære å kartlegge naturrisiko, herunder biologisk mangfold, og utvikle en plan for redusert påvirkning.

Påvirkningen på og avhengigheten av naturen kan resultere i økonomiske og strategiske konsekvenser for virksomheten. Derfor har BAMA gjennomført en klima- og naturrisikoanalyse på utvalgte lokasjoner for banan-, appelsin- og drueproduksjon. I forbindelse med den doble vesentlighetsanalysen (fra 2023, revidert i 2024) ble det også utført en overordnet analyse av naturrelaterte risikoer. Detaljer finnes under «Mål, tiltak og resultater» i E4.

Analysene har gitt oss en bedre forståelse av hvordan strategien og forretningsmodellen vår håndterer fysiske overgangs- og systemrisikoer knyttet til biologisk mangfold og økosystemer på kort (<1 år), mellomlang (1–5 år) og lang sikt (>5 år). Vesentlige påvirkninger og risikoer har blitt identifisert.

### Påvirkninger

Overproduksjon kan utarme jorden og redusere biologisk mangfold. Landbruk og utbygging fører til arealbruksendringer. Det er en av hovedårsakene til

tap av arter både lokalt og globalt.

Bruk av gjødsel og kjemikalier skader lokale økosystemer, mens fremmede arter introdusert gjennom landbruk og import kan forstyrre dem. Produksjon av palmeolje bidrar til press på avskoging. BAMA Storkjøkken selger et produkt som inneholder palmeolje. Palmeoljeprodukter er sertifisert gjennom sertifiseringsordningen Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO).

### Risikoer

BAMA står overfor akutte fysiske risikoer som artstap, introduksjon av fremmede arter, naturkatastrofer, økosystemforringelser og sykdommer. I tillegg er aktiviteter i oppstrøms verdikjede utsatt for kroniske og fysiske risikoer som jord- og økosystemforringelse, redusert pollinering, samt variabel produksjon av viktige innsatsmaterialer.

Vi møter også omstillingsrisikoer knyttet til overholdelse av nye forskrifter og reguleringer – som CSRD og EUs avskogingsforordning (EUDR). Det er også mangel på relevant data av god nok kvalitet. Overgangen til mer effektive teknologier, økte råvarekostnader grunnet økosystemforringelse og tilknyttede omdømmerisikoer er også utfordrende.

Vi har identifisert og vurdert faktiske og potensielle påvirkninger på biologisk mangfold og økosystemer på egne produksjonssteder og i oppstrøms og nedstrøms verdikjede. Vesentlige påvirkninger og risikoer er utelukkende knyttet til oppstrøms verdikjede. Ingen muligheter knyttet til biologisk mangfold er vurdert som vesentlige.

I arbeidet med å identifisere påvirkninger på biologisk mangfold og økosystemer på egne produksjonssteder og i oppstrøms og



## Vår tilnærming

nedstrøms verdikjede, har vi involvert relevante verdikjedeaktører (NIBIO, Norsus, OFG, KSL, WWF) og interne ressurser.

I intervjuene med partene identifiserte vi påvirkninger, risikoer og muligheter knyttet til avhengighet av biologisk mangfold og økosystemer samt omstillingsrisikoer, fysiske risikoer og systemrisikoer. Dette gjenspeiles i de vesentlige IRO-ene.

Risikoene nevnt over har også blitt analysert ved et utvalg produksjonslokasjoner i oppstrøms verdikjede. Resultatene har gitt innspill til våre IRO-er – ett eksempel er risikoen for sykdommer på banan. Dette omtales nærmere under «Mål, tiltak og resultater» i E4.

Innen 2026 skal vi videreutvikle klima- og naturrisikoanalysen. Da skal den også inkludere hvorvidt råvareproduksjon kan ha negative påvirkninger på berørte lokalsamfunn. En måte å gjøre det på, er å ha tett dialog med leverandørene når det kommer til kunnskap om lokaliteter og urbefolkning.

I dobbel vesentlighetsanalyse har vi ikke identifisert vesentlig påvirkning på biologisk mangfold og økosystemer i egen virksomhet – kun i oppstrøms verdikjede.

Siden vi ikke har identifisert relevante påvirkninger, risikoer eller muligheter knyttet til biologisk mangfold og økosystemer på steder der vi har operasjonell kontroll eller egne produksjonssteder, anser vi rapporteringskravene i E4 SBM 3 16 a i), ii), iii), b og c som ikke relevante i årets rapportering.

I 2024 reviderte BAMA sine etiske retningslinjer for leverandører av varer og tjenester. Da ble også bærekraftstrategien oppdatert på bakgrunn av dobbel vesentlighetsanalyse (fra 2023).

BAMAs «Policy for klima og natur» adresserer vår avhengighet av naturressurser. Målet med policyen er å minimere negativ påvirkning på biologisk mangfold og økosystemer i alle ledd av verdikjeden.

Policyen legger føringer for dokumentasjon av sporbarhet gjennom verdikjeden. Den gjelder for BAMA og BAMAs leverandører, og har også til hensikt å informere berørte interessenter som kunder og lokalsamfunn.

Flere parametere er benyttet for å vurdere nærhet til områder med sårbart biologisk mangfold i klima- og naturrisikoanalysen. Det er gjennomført vurderinger ved utvalgte produksjonslokasjoner i oppstrøms verdikjede. De neste årene vil vi utvide kartleggingen av alle aktiviteter og påvirkninger relatert til biologisk mangfold og økosystemer.

## Mål, tiltak og resultater

BAMA vil utforske kunnskap og tiltak for å sikre fremtidig biologisk mangfold og bærekraftige økosystemer. Innen 2026 vil vi utarbeide en plan for redusert påvirkning på natur, i dialog med leverandører.

I 2024 begynte vi også å kartlegge verdikjedepåvirkninger og -risikoer i oppstrøms verdikjede, og gjennomførte en natur- og klimarisikoanalyse for ti bananprodusenter i Ecuador og Costa Rica, samt for to druelokasjoner og tre appelsinlokasjoner i Spania.

Analysen inneholdt naturrelevante parametere for fysisk risiko (jordhelse, pest og sykdom, vanntilgjengelighet), parametere relatert til biologisk mangfold (nærhet til beskyttet/ bevart område), nærhet til viktig biologisk mangfoldsområde, nærhet til andre viktige områder (avgrenset økosystemtilstand) og parametere for å måle råvarens påvirkning på natur (arealbruksendringer, forurensning og vannkvalitet).

Naturparameterne gir et bilde av nåsituasjonen til produksjonen av råvaren, mens klimaparameterne gir medianprognoser i et lav- og høyutslippsscenario for perioden 2020-2039. Gjenopprettelse eller støtte til gjenopprettelse av økosystemer eller biologisk mangfold, er vurdert som ikke-relevant i årets rapportering. Det foreligger dog et behov for å jobbe ytterligere med metoden for å forstå finansielle konsekvenser på et bredere nivå.

For å møte BAMAs vesentlige IRO-er og sikre bærekraftig matproduksjon for fremtiden, trenger vi økt kunnskap og samarbeid i verdikjeden, og med forskningsmiljøer. BAMA, Gartnerhallen og NIBIO inviterte derfor 100 interessenter til en samarbeidsdag (se faktaboks).

I dobbel vesentlighetsanalyse har vi kun avdekket vesentlige påvirkninger på biologisk mangfold og økosystemer oppstrøms i verdikjeden. Rapporteringskravene i E4-5 37, 38, 39, 40 og 41 vurderes derfor som ikke-relevante i årets rapportering.

I BAMAs nåværende lokasjonsportefølje er det kjent at det vokser ville orkideer på nabotomten til vårt anlegg på Tranby og at det ligger en salamander-dam på egen tomt. Dette ble ivaretatt i forbindelse med utnyttelse av tomten, og er avgrenset fra det daglige bruksområdet.

I forkant av lokasjons- eller tomtekjøp i egen virksomhet, gjennomføres teknisk due diligence og reguleringsplaner. Tillatelser fra relevante aktører avklares i forkant av eventuelle kjøp. På denne måten ivaretas hensynet til naturrelaterte faktorer.

## Norsk vekst i fokus

Sammen med NIBIO og Gartnerhallen arrangerte vi en dag med fokus på vekst, innovasjon og verdikjedesamarbeid. Vi samlet viktige representanter fra forskningsmiljøer, myndigheter, produsenter, leverandører, dagligvare og storkjøkken.

Vi stilte spørsmål som:

- Hvordan skal vi få folk til å legge mer norsk frukt og grønt i handlekurvene?
- Hvordan sikrer vi mer bærekraftig produksjon samtidig som vi tilpasser oss klimaendringene?
- Hvordan kan teknologi og innovasjon sørge for økt kvalitet og effektivitet, hele veien fra frø til fat?
- Hvordan kan forskere, produsenter og virksomheter samarbeide tettere i årene som kommer?



## Metodikk for analyse av naturrisiko

- **Fire trinn:** 1) Definere omfang, 2) Kartlegge, 3) Analysere, 4) Konsolidere (i tråd med E4 AR6-9).
- **Pilot:** Testet i Spania (to drue- og tre appelsinlokasjoner), deretter brukt på ti bananfarmer i Ecuador og Costa Rica.
- **Parametere:** Jord, skadedyr/sykdommer, vanntilgang, økosystemtilstand, forurensning, vannkvalitet, nærhet til verneområder, og arealbruksendringer.
- **Datagrunnlag:** WWF Biodiversity Filter. Naturpåvirkninger ble analysert på koordinatnivå, klima på regionnivå.
- **Risikovurdering:** Skala 1–5 (ubetydelig til alvorlig risiko).
- **Funn:** Pest og sykdom = alvorlig risiko i begge land. Potensiell øko- og biomangfoldsrisiko i Costa Rica, moderat i Ecuador.
- **Metode:** I henhold til TNFD. Bruk av Agriplace (risikomodul) som støtteverktøy. Metoden videreutvikles for å dekke finansiell risiko bredere.

# Ressursbruk og sirkularitet E5

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	<p>Bruk av ikke-fossile, resirkulerbare materialer (som papp) i emballasje er bedre for miljøet enn bruk av plast. Papp er fornybar og mye brukt i produktemballasje. Selv om pappemballasje kan være tyngre enn plast, viser livssyklusanalyser vanligvis en lavere miljøpåvirkning fra bruk av papp sammenlignet med plast. For eksempel har BAMA's patenterte, plastfrie avokadoemballasje lavere fotavtrykk enn den gamle plastemballasjen. Imidlertid er det ofte behov for en plastbarriere og/eller vindu på pappemballasjen.</p> <p>Undertema: E5 Utgående ressurser knyttet til produkter og tjenester</p>	Potensiell
	<p>Logistikk knyttet til produkter krever konstante leveranser, noe som fører til slitasje på transportmidler. Kjøretøy, skip, containere osv. må byttes ut regelmessig. Stål, metaller, gummi og elektroniske komponenter må skiftes ut, noe som øker det globale ressurspresset.</p> <p>Undertema: E5 Inngående ressurser, herunder ressursbruk</p>	Faktisk
	<p>Klima og miljø påvirkes negativt av plastbruk, fordi majoriteten av plast er fossil, ikke designet for resirkulering eller ikke blir resirkulert. Plastemballasje kan havne på avveie eller bli brent på grunn av feil sortering. Plastbruk kan ha en negativ innvirkning på menneskerettigheter når det gjelder miljø, helse og arbeidsforhold.</p> <p>Undertema: E5 Utgående ressurser knyttet til produkter og tjenester</p>	Faktisk
	<p>Ikke-resirkulerbare materialer eller blandede materialer brukt i emballasje. Design som gjør det vanskelig for brukere å sortere riktig kan øke feilaktig resirkulering og skape unødvendig restavfall.</p> <p>Undertema: E5 Utgående ressurser knyttet til produkter og tjenester</p>	Faktisk
	<p>Plast brukt til innpakning og beskyttelse av fersk frukt og grønt, gir økt tilgjengelighet og reduserer sannsynligheten for råte.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>	Faktisk
	<p>BAMA selger grønnsaker i ulike segmenter. Vi har også en målsetting om å donere og selge overskuddsmat til veldedighet eller andre formål.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>	Faktisk
	<p>BAMA benytter merkingen «Best før, ofte god etter». Denne oppfordrer forbrukere til å revurdere om produkter må kastes etter passert utløpsdato.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>	Faktisk
	<p>Frukt som bananer får lett skader. Uforsiktig håndtering bidrar til unødvendig forkortelse av levetid og avfallet øker.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>	Faktisk
	<p>Ineffektive prosesser, sorteringsregimer og produktspesifikasjoner skaper matsvinn i produksjonen.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>	Faktisk



Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	<p>Plastbruk er underlagt gjeldende og kommende reguleringer. De sier: På nasjonalt nivå er det viktig å redusere plastbruk, fremme mer bærekraftige plastprodukter og bærekraftig forbruk, redusere mengden plastavfall som ikke kan gjenbrukes og resirkuleres, og forhindre at plastavfall kastes i naturen. Dette kan føre til økte overgangskostnader.</p> <p>Undertema: E5 Utgående ressurser knyttet til produkter og tjenester</p>
	<p>Blomster som visner før de selges i butikkene er den største kilden til blomstersvinn, og representerer også et økonomisk tap.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>
Verdikjedeledd	Vesentlige muligheter
	<p>BAMA har utviklet ferske ferdigkuttete/klar-til-å-spise-pakker med blandede grønnsaker som for eksempel «Råkost mix». Dette bidrar til å redusere svinn siden forbrukeren kan kjøpe mer presise mengder – dette reduserer avfallet. Her er det gode muligheter for videreutvikling i samme sortiment, og inntektene kan øke.</p> <p>Undertema: E5 Avfall</p>

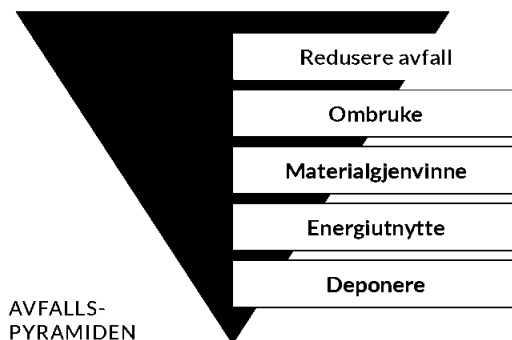
## ♥ Betydning for BAMA

Frukt og grønt er biologiske råvarer som trenger skånsom behandling og riktig beskyttelse for å bli ivaretatt gjennom verdikjeden. I en sirkulær økonomi blir produkter og naturressurser utnyttet effektivt så lenge som mulig – i et kretsløp der minst mulig ressurser skal gå tapt. Avfallshierarkiet er en rettesnor (se figur under).

### Det handler hovedsakelig om å minimere matsvinn og velge sirkulære emballaseløsninger.

Produksjon av frukt og grønt kan planlegges, men ikke styres. Temperatur og nedbør kan påvirke produksjonen, og planteskadegjørere kan påvirke avlinger. Slik forutsigbarhet gjør at produsentene kan oppleve overproduksjon eller få avlinger ødelagt – noe som gjør dem uegnet som mat. I en sirkulær økonomi, må begge deler håndteres.

BAMA har et ressursforbruk knyttet til produktene i alle deler av verdikjeden – fra dyrkning til bearbeiding, pakking, transport, salg og konsum. Ressursbruken er høyest innen dyrking og produksjon. BAMAs virksomhet krever løpende leveranser, noe som fører til slitasje på både transportmidler og infrastruktur. I 2024 hadde vi ca. 5 200 daglige leveranser – det innebærer at dekk og kjøretøy må skiftes jevnlig.



## Matsvinn og avfall

Som en ledende aktør i matvarebransjen og Norges største grossist for frukt, grønnsaker og poteter, står BAMA overfor flere utfordringer knyttet til matsvinn. Mat som produseres uten å bli spist representerer et etisk problem, spesielt i en verden med matmangel. Derfor har vi et ansvar for å sikre at størsteparten av varene produsert for vårt marked når forbrukeren og blir utnyttet. Resultatene våre påvirkes også av hvor gode vi er til å redusere svinnet i vår del av verdikjeden, samt hvor effektivt vi utnytter råvarene i produksjonsprosessen og til videreføring.

## Emballasje

Riktig emballering er essensielt for å beskytte og ivareta produktenes kvalitet og holdbarhet. Frukt- og grøntsektoren benytter i dag en betydelig mengde plast. Mesteparten er fossil, og en betydelig andel av den er for krevende å resirkulere. Plastemballasje kan komme på avveie eller bli brent, blant annet fordi den blir feilsortert.

Plastbruk har en negativ påvirkning på klima, miljø og livskvalitet. Som en følge av dette, øker reguleringsgraden på området. Det gir tydelige føringer for å redusere, ombruke og gjenvinne. Fornybare og resirkulerte materialer skal erstatte ny, fossil plast. Emballasjeløsninger som ikke er i tråd med kravene vil få økte avgifter. Det ventes økt konkurranse om tilgang på fornybare eller resirkulerte materialer og mer bærekraftige løsninger. Emballasje av papp og kartong fungerer i mange tilfeller godt. For en god del av produktene våre er likevel plast avgjørende for tilstrekkelig holdbarhet, slik at vi kan unngå matsvinn i verdikjeden. Uansett hva emballasjen er laget av, bidrar den til ressursbruk som påvirker natur, helse og miljø i ulik grad.

## Vår tilnærming

### Bærekraftstrategi og retningslinjer

BAMAs bærekraftstrategi (2024-2030) retter betydelig oppmerksomhet mot matsvinn, og setter føringer for arbeidet med reduksjon av matsvinn i egen virksomhet. Dette er i tråd med målene i strategien, og prinsippene i matsvinnhierarkiet følges. Produsentavtalene våre stiller krav om iverksetting av tiltak for å redusere matsvinn fra innhøsting og videre igjennom verdikjeden. Det skal iverksettes tiltak når det kommer til å redusere avfallsmengde, forhindre avfall på avveie og sikre forsvarlig håndtering.

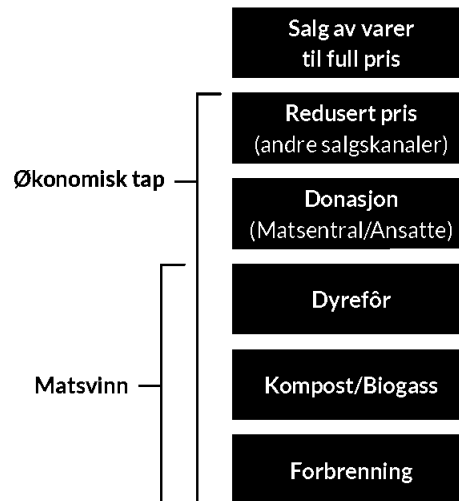
### Bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn

BAMA signerte denne avtalen sammen med myndighetene i 2017. Ved signering forpliktet selskapet seg til å halvere matsvinnet i «egen verdikjede» innen 2030. I denne forbindelse er «egen verdikjede» industri- og grossistdelen av selskapet. Pakkeriene er ikke inkludert siden de pr. definisjon er en del av primærleddet i verdikjeden og rapporterer til Landbruksdirektoratet.

Vi nådde matsvinnmålet vårt i 2023. Resultatet viste en nedgang på 58 % siden basisåret 2016. Det nye målet er en ytterligere reduksjon på 25 % innen 2030 med 2023 som basisår.

### Retningslinjer for emballasje

I den nye strategien er matsvinn og emballasje knyttet sammen. BAMAs emballasjeretningslinjer er i tråd med denne, og strategien gir tydelige føringer for valg av emballaseløsninger. Dette gjelder for både leverandører, emballasjevergere og -utviklere. Direktør i BAMA Packaging er ansvarlig for policyen. Hensikten er å sikre trygg og miljøriktig emballasje som ikke skaper svinn. Vi følger gjeldende regelverk for emballasje- og matkontaktmaterialer.



I vurderinger av alternativer skal produktkvaliteten sikres gjennom hele verdikjeden. Dette gjelder uavhengig av hvilket land vi opererer i. Ulike emballaseløsningers vekt og miljøfotavtrykk skal analyseres. Dette gjøres på bakgrunn av data om både forbrukerpakning, distribusjonseenhet og pall i emballeringsverktøy som PackMan. Her innhentes informasjon om materialer, hvor mye de veier og om de inneholder en prosentvis andel resirkulert. Vurderinger gjort i disse aktivitetene skal bidra til at emballasjen blir optimert.

BAMAs retningslinjer for emballasje er et viktig verktøy for å redusere vesentlige påvirkninger og risikoer når det kommer til utgående ressursbruk. Retningslinjene baserer seg på avfallshierarkiet (se figur), og det viktigste er å bruke så lite emballasje som mulig. Plast bør reduseres der det ikke fører til økt matsvinn eller høyere klimafotavtrykk. Deretter bør det tas i bruk mer ombruksemballasje. Dersom engangsemballasje anvendes skal design for gjenvinning prioriteres, og vi skal unngå at den går til energiutnyttelse. Det er listet opp gjenvinnbare materialer, og vi skal prioritere resirkulerte og fornybare materialer framfor jomfruelige og fossile der det er mulig.



Retningslinjene er også klare på hvilke materialer som ikke bør velges. Det gjelder nedbrytbar plast, sammensatte materialer eller carbon black-farget plastemballasje. I tillegg skal det velges sertifiserte materialer og drikkevareemballasje med pant. Merkingen skal være tydelig, med kildesorteringssymboler i farger og tekst. De utenlandske BAMA-enhetene har i dag egne retningslinjer, tilpasset markedene de opererer i. Med nye og likere EU-regler framover, vil det bli enklere å samkjøre. I operasjonaliseringen av den nye strategien vil både mål, retningslinjer og kartlagte emballasjedata brukes som grunnlag for planer om redusert ressursbruk og økt sirkularitet. Samarbeidet gjør det mulig å utvikle enda tydeligere felles emballasjeretningslinjer, og sørge for etterlevelse.

### **Emballasjeorganisering og -ansvar**

Emballasjearbeid skjer i de fleste av BAMAs virksomheter innen innkjøp, utvikling, design og pakking.

Det brukes mye tid og ressurser på dette, men få jobber med det på heltid. BAMA Packaging er en sentral emballasjefunksjon i konsernet. Avdelingen er ansvarlig for å koordinere og akselerere utvikling av mer bærekraftige og innovative emballaseløsninger, samt sikre etterlevelse av krav og retningslinjer på området. Enheten skal gjennomføre innkjøpsprosesser, delta i den nye arbeidsgruppen for indirekte anskaffelser og forvalte konsernets emballasjeavtaler. Arbeidet danner grunnlaget for en høyere innovasjonstakt, samt bidrar til kostnadsreduksjoner og økt sirkularitet. En risiko er at en liten enhet kan ha for få ressurser til å kunne ta tak i samtlige forventede prioriteringer i et stor internasjonalt konsern.

### **BAMA Packaging Forum**

BAMA Packaging Forum er et felles kontaktpunkt, bestående av ulike representanter fra hele konsernet. De møtes ved behov og utveksler erfaring, deler kunnskap og bidrar til samhandling på tvers. I år har BAMA Packaging fokusert ytterligere på å formidle endringer i emballasjeregulering gjennom flere kanaler.



## Mål, tiltak og resultater

	Tonn		Prosent av totalmengde
<b>Total avfallsmengde</b>	<b>39 075,985</b>		<b>100,0</b>
<b>Farlig avfall - totalt</b>	<b>471,962</b>		<b>1,2</b>
<b>Farlig avfall - avledet fra avhending</b>	<b>8,853</b>		<b>0,0</b>
Farlig avfall - Gjenbruk	0	Gjenbruk	0,0
Farlig avfall - Materialgjenvinning	2,29	Resirkulert	0,0
Farlig avfall - Energigjenvunnet	5,688		0,0
Farlig avfall - Annen behandling	0,875	Annen behandling	0,0
Farlig avfall - Deponert	463,109	Deponert	1,2
<b>Ikke-farlig avfall - totalt</b>	<b>38 604,023</b>		<b>98,8</b>
<b>Ikke-farlig avfall - avledet fra avhending</b>	<b>38 186,693</b>		<b>97,7</b>
Ikke-farlig avfall - Gjenbruk	0	Gjenbruk	0,0
Ikke-farlig avfall - Materialgjenvinning	71 30,881	Resirkulert	18,2
Ikke-farlig avfall - Energigjenvunnet	5 692,258	Energigjenvunnet	14,6
Ikke-farlig avfall - Annen behandling	1 736,047	Annet	4,4
Ikke-farlig avfall - Dyrefor	16 903,462	Dyrefor	43,3
Ikke-farlig avfall - Kompostering	1 815,125	Kompostering	4,6
Ikke-farlig avfall - Biogass	4 908,92	Biogass	12,6
Ikke-farlig avfall - Deponert	417,33	Deponert	1,1

### Matsvinn og avfall

BAMAs matsvinn er redusert med 18,3 % i tidsrommet 2023-2024. Det er et resultat av kontinuerlig emballasjearbeid, samt fokus på raskere framføring av varer med riktig temperatur. Vi jobber også kontinuerlig for å øke bruken av restråstoff, og for å finne nye sunne produkter der vi kan utnytte hele råvaren. For å være en god samarbeidspartner for kunder og forbrukere i arbeidet med å redusere

matsvinn, må vi optimalisere disse to faktorene. Vi lever av å selge ferske råvarer med begrenset holdbarhet. Derfor må logistikk- og lagerløsninger tilpasses målet.

En av de viktigste virkemidlene vi har for å redusere matsvinnet, er matdonasjoner og salg av varer til nedsatt pris. BAMA donerer store mengder frukt og grønt til Matsentralen. De distribuerer dette videre i sitt nettverk.



**I 2023 donerte vi 771 tonn til Matsentralen. I 2024 var tallet oppe i 861 tonn.**

Matsvinnet i grossistdelen av virksomheten regnes ut ifra matavfallet i hver av virksomhetene. Det gjøres ved å hensynta den gjennomsnittlige spiselige andelen av varene. For industribedriftene våre regnes matsvinnet ut ifra «spiselig andel av avkappet», som kommer fra produksjonen. Varer som er dårlige ved ankomst til terminal eller produksjonssteder, regnes ut ifra norske myndigheters definisjoner og inngår ikke i BAMAs matsvinn. Vi sørger likevel for at varene utnyttes på best mulig måte – hovedsakelig går de til dyrefôr.

Matsvinnet fra pakkeriene har ulike drivere enn de andre enhetene. Dette skyldes blant annet at kvaliteten og størrelsen på avlingene i stor grad påvirker mengden matsvinn fra disse. Behandlingsalternativet for løk er også noe redusert, siden den i liten grad kan brukes til dyrefôr.

For å utvikle mer skreddersydde emballaseløsninger og bidra til å redusere matsvinn, bruker vi blant annet det forskningsbaserte testsystemet «HoldbarSjekken». Systemet verifiserer produktenes emballeringsbehov gjennom verdikjeden, og er en viktig del av arbeidet med å redusere matsvinn i forbrukerleddet. Vi bruker også store ressurser på å informere kundene om hvordan varene våre kan brukes på [bama.no](http://bama.no).

BAMA har ikke satt eksplisitte mål for avfallsbehandling, men vi jobber systematisk med å krype oppover avfallspyramiden med tanke på behandlingsløsninger. Det betyr at vi jobber for å redusere restavfallet vårt ved å øke kildesorteringen. På samme måte jobber vi med å løfte oss oppover i matsvinnpyramiden. Her er fokuset å redusere

svinnet ved å selge varer til redusert pris eller donere dem. Dersom varene våre er uegnet for konsum, sørger vi for at mest mulig kan benyttes til dyrefôr.

Et annet viktig tiltak for å sikre at maten benyttes til konsum, er donasjon av produkter vi ikke kan selge. I tillegg benyttes holdbarhetsmerkingen «Best før, vanligvis god etter» for å oppfordre forbrukere til å vurdere matens kvalitet også etter forfallsdato.

### Brokkolistilker i salat? Ja visst!

Vi utnytter mest mulig av råvarene våre. BAMA bruker store ressurser på innovasjon – målet er å finne morgendagens produkter. En viktig del av arbeidet, handler om å inkludere større deler av råvarene. Derfor kan det godt hende at salaten vår inneholder brokkolistilker – de smaker nemlig like godt som toppene. Dette har vi jobbet med lenge, og mer skal det bli!



## Summer interns: Jobbet med emballasjeprosjekt

Tre studenter fra NTNU og NMBU brukte deler av sommeren på å kartlegge hvordan ulike råvarer oppfører seg emballert og uemballert, på kjøøl og i romtemperatur, under sin praksisperiode i BAMA. Testene ble gjennomført ved å følge råvarene fra jorde til lab, og ved å innhente produktspesifikasjoner og aktuelle lagringsbetingelser gjennom verdikjeden. I tillegg skaffet de emballasjedokumentasjon og -data. De avdekket også produkter med behov for plastemballasje.



Syrets års- og bærekraftsberetning

## BAMAs bærekraftsmål

Verdikjedeledd	Mål som skal nås innen 2030	Nivå i matsvinn- og avfallshierarkiet	Status på mål
	Redusere matsvinnet med 25 % i nasjonal virksomhet innen 2030 (med 2023 som basisår).		Vi kuttet matsvinnet vårt med 18 % fra 2023 til 2024.
	100 % gjenvinnbar eller ombrukbar emballasje og emballasjemengde redusert med 5 % pr. tonn vare.	De tre øverste nivåene i avfallshierarkiet: → Redusere avfall → Ombruk → Materialgjenvinne	I 2024 var 94 % av konsernets emballasje materialgjenvinnbar, mens 43 % av kartlagt emballasje var ombrukbar. Vi hadde 70 kg emballasje pr. tonn vare. Dette inkluderte både F-pak, D-pak og pall. 2024 er første år hvor emballasjen i alle enhetene er kartlagt - vi har derfor ikke sammenliknbare tall.

## Emballasje

BAMAs emballasjemål er i tråd med målene i EUs emballasjeforordning (PPWR), som ble vedtatt i 2024.

### Mål om materialgjenvinnbar og ombrukbar emballasje

BAMA jobber kontinuerlig mot målet om 100 % gjenvinnbar eller ombrukbar emballasje. For noen av våre produkter finnes det pr. i dag ingen egnede gjenvinnbare materialer. Gjennom innovasjons- og forskningsprosjekter, samarbeid i verdikjeden og med emballasjeprodusenter, utforsker vi nye sirkulære løsninger som ennå ikke er tilgjengelige.

De siste årene har vi søkt deltagelse i ulike emballasjenettverk. Ambisjonen er å løse hindringer knyttet til sirkularitet i samarbeid med andre aktører.

I 2024 har BAMA tatt i bruk de nyeste ombrukskassene til IFCO. Disse er bærekraftssertifisert av Cradle to Cradle Products Innovation Center. De nye kassene tar mindre plass når de er flatpakket, og gir økt fyllingsgrad ved leveranser og retur. Kassene er designet slik at de kan brukes 120 ganger, mens de tidligere sirkulerte 100 ganger.



I 2024 har vi jobbet med systematisk kartlegging av all ikke-gjenvinnbar emballasje. Forretningsområdene skal jobbe sammen for å lage planer og tiltak for måloppnåelse på bærekraftsfeltet. Selv om 43 % av emballasjen allerede er ombrukbar, er det interessant å vurdere nye alternative påfylls- og ombruksløsninger i samarbeid med verdikjeden.

#### Mål om emballasjereduksjon

BAMA opererer etter prinsippet «så lite som mulig, men så mye som nødvendig». Det viktigste er at produktet ivaretas gjennom hele verdikjeden – men arbeid med emballasjereduksjon er viktig for å unngå unødvendig ressursbruk. Fokuset de siste årene har vært å kutte plastforbruket, men framover vil all reduksjon være viktig. I EUs nye emballasjeforordning (PPWR), er emballasjereduksjon hovedhensikten. Plast på frukt og grønt under 1,5 kg (med enkelte unntak) blir forbudt. Reduksjon kan føre til både økte og reduserte kostnader. Eksempelvis kan det være behov for å investere i nye pakkemaskiner som kan pakke i tynnere og mer kostnadseffektive materialer.

Emballasjereduksjon bør alltid være gjennomtenkt og kunnskapsbasert. Årets emballasjekartlegging vil være utgangspunkt for enhetenes planer for å nå målet om 5 % reduksjon pr. tonn vare i 2030.

#### Konsernets emballasjekartlegging for 2024

BAMA har innhentet emballasjedata som kjøpes og brukes av juridiske enheter med en eierandel på 50 %, og/eller dem som har operasjonell kontroll. Her gjelder samme konsolidering og rapporteringsgrense som for klimaregnskapet. Enhetene har levert detaljerte data på blant annet nettovekt solgte produkter, emballasjeforbruk pr. materialtype, andel resirkulert emballasje og emballasje som kategoriseres som ombruksemballasje.

#### Metode for datainnhenting og konsolidering

Fleire enheter har levert detaljerte data på varenummernivå, andre på varegruppenivå og noen har kommet med data fordelt på innkjøpte materialer og angitt prosentandeler på for eksempel resirkulerte materialer.

#### KONSOLIDERTE TALL FOR EMBALLASJEFORBRUK

Type data	Enhet	Fremstilling/ type data	I kg	I %
Biobaserte materialer	Aggregert til konsernnivå	Kg og %	50 906 155	63,97 %
Resirkulerte materialer	Aggregert til konsernnivå	Kg og %	8 079 582	10,15 %
Nettovekt produkter	Aggregert til konsernnivå	Kg	1 136 278 569	
Totale kg nettovekt og emballasje	Aggregert til konsernnivå	Kg	1 215 862 709	



Tallene for materialer er rapportert inn på både forbrukerpakning (F-pak), distribusjonspakning (D-pak) og pall (T-pak). For å sikre fullstendighet, har vi gjort estimater for å dekke andeler som ikke er 100 % kartlagt. Andeler kartlagt baseres på nettovekten av produktene. Det gir en god pekepinn på hvor mye av totalen som ikke dekkes av innhentet forbruksdata. Andel emballasjesvinn i produksjonen er også innhentet – i 2024 estimert av de ulike enhetene i selskapet. Estimater for svinn er inkludert i rapporterte tall, for å sikre fullstendighet.

#### **Forbehold, avgrensninger og tiltak for å korrigere for dobbelttelling**

Kjøp fra norske enheter gjort utenom BAMA Sourcing, er delvis kartlagt i noen av enhetene. Emballasje på suppleringskjøp i BAMA Sourcing og handelsvarer i BAMA Industri, er ikke inkludert. BAMA Sourcing emballasjekartlegging for BAMA Dagligvare, BaRe, Storkjøkken og Industri er gjort samlet.

Underveis ble det oppdaget dobbelttelling på emballasje fra Nature's Pride til BAMA Sourcing. Emballasjen ble trukket ut av Sourcing kartlegging, fordi det her var detaljert nok til å muliggjøres. Pakkerienes emballasjedata på produkter til BAMA var allerede kartlagt i Sourcing, og ble derfor ikke inkludert. Emballasje de setter på markedet utenom BAMA, er med.

Mindre unøyaktigheter og feil i enhetenes rapporteringer ble korrigert manuelt i henhold til tilgjengelig kunnskap. Endringene ble dokumentert og inkludert i BAMAs prosessbeskrivelse for emballasjeforbruk. Vi har ikke beregnet potensielle økonomiske effekter av vesentlig risiko og muligheter som følge av ressursbruk og sirkulærøkonomi-relaterte virkninger, da vi ikke har data på dette i år.

#### **Emballasjeforbruk**

Konsernets totale emballasjeforbruk er beregnet til 79 584 140 kg, inkludert ombruksemballasje. Forbruket er fordelt på disse materialgruppene:

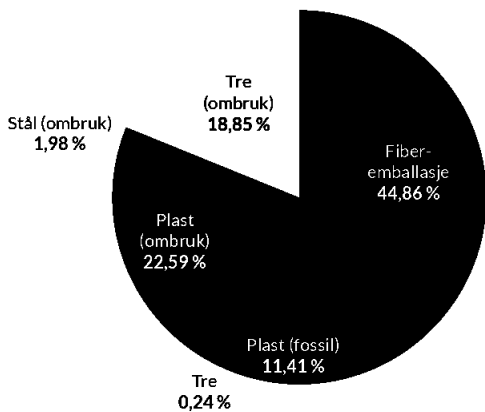
- Fiberemballasje: Papir, kartong, massivpapp og bølgepapp
- Plast (fornybar)
- Metall: Stål, kobber og aluminium
- Glass
- Plast (fossil): PE, PP, PET, PS, samt laminater og ikke gjenvinnbare plasttyper
- Tre
- Ombruksemballasje: Både i tre, stål og plast; kasser, paller og containere
- Annet

Nettovekt produkter og inkludert emballasje utgjør 1 215 862 709 kg. Emballasjeforbruket fordeler seg svært ulikt på de forskjellige produktfamiliene, samt på de ulike produktene (se graf). Når emballasje skal forbedres, vil det være nyttig å se nærmere på tall innhentet pr. forretningsområde for å finne lavt hengende frukter.

BAMA bruker resirkulerte emballasjematerialer innen flere materialslag (se kakediagram). Innen fiberemballasje er det mest resirkulert innen bølgepapp, endel i emballasjekartong, samt massivpapp. Når det gjelder plast har vi mest resirkulert i drikkeflasker, etterfulgt av forbrukerpakninger i PET. Det brukes også noe resirkulert i tre-emballasjen vår. Samlet har vi kartlagt at BAMA brukte 8 079 582 kg resirkulerte emballasjematerialer i 2024.

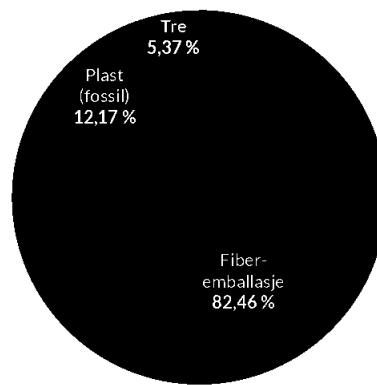


Emballasjeforbruk fordelt på materialgrupper



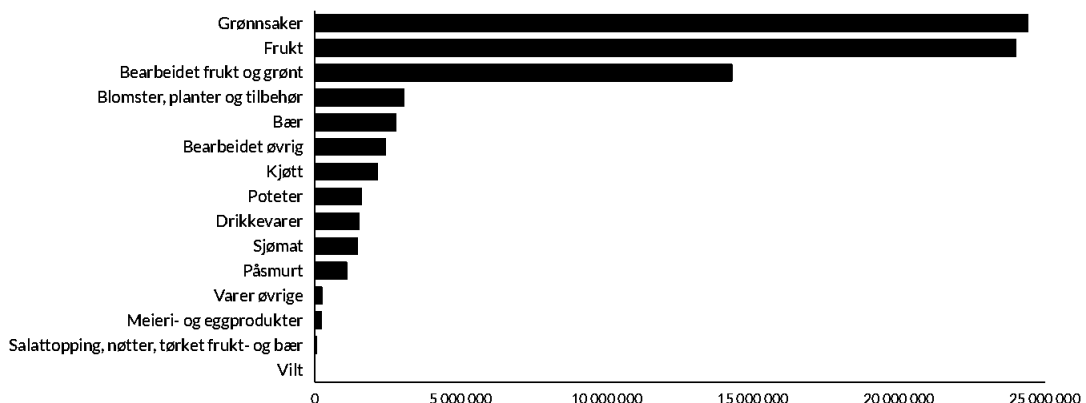
Ikke synlig i graf:  
Metall (0,05 %), Glass (0,01 %) og Annet (0,01 %)

Bruk av resirkulerte materialer



Ikke synlig i graf:  
Glass (0,002 %) og Metall (0,00 %)

Emballasjeforbruk fordelt på konsernets produktfamilier



### Behov for bedre emballasjedata

Økende krav fra kunder, myndigheter og forbrukere reflekteres i selskapets overordnede bærekraftsmål. BAMA har behov for bedre system og rutiner for innhenting av emballasjedata og -dokumentasjon. Det er igangsatt to prosjekter knyttet til dette behovet.

### Forskning, utvikling og samarbeidsinitiativer

BAMA deltar i flere forskningsprosjekter med temaer som produkter, emballasje, miljø og kvalitet. Temaene varierer og handler om å løse utfordringer som miljøvennlig bekjempelse av skadeinsekter, utvikling av testprotokoller for produktenes beskyttelsesbehov og digitale verktøy for bærekraftige emballasjevalg.

Prosessene foregår i tett dialog med ledende forskningsmiljøer, universiteter, næringsmiddelbedrifter, næringsaktører, leverandører og bransjeorganisasjoner. Vi er også representert i styret til «Emballasjeforsk» for å sikre at vi er oppdatert på forskningsfeltet innen emballasje. Verdikjedetankegang og bransjesamarbeid på tvers er viktig for å få til nyttige samarbeid og resultater i prosjektene.

Vi samarbeider med Gartnerhallen om forskning og innovasjon for felles verdiskaping. Målet er å være samstemte om relevante kunnskaps- og forskningsbehov. Vi vil fortsette arbeidet med å levere de mest bærekraftige produktene og sikre oss ny kunnskap og nye løsninger gjennom forskning, innovasjon og produktutvikling. Ved å delta i bærekraftig innovasjon og forskning eller gi støtte til gode initiativ gjennom Grofondet, bidrar BAMA også til å redusere ressursbruken.

### DIGIPACK

Et BAMA Packaging-prosjekt

BAMA trenger mer detaljerte emballasjedata knyttet til varenumre. Prosjektet startet med å kartlegge hvilke data vi trenger. Deretter startet et løp for å få denne registrert i BAMAs masterdata. Opplæring og gjennomføring vil i første omgang gjelde de norske enhetene, og skjer i tett samarbeid med masterdata-teamet.



### Om Grofondet

Grofondet ble opprettet i 2015 av Gartnerhallen, BAMA og NorgesGruppen. Fondet bidrar med støtte til konkrete prosjekter til gode for det grønne skiftet. Det gis støtte til blant annet FoU-prosjekter, verdikjedeutvikling og kompetansehevingsprosjekter. Doktorgradsstipendiater kan også motta støtte. Målet er å bidra til å øke forbruket og omsetningen av norske frukter, bær, grønnsaker og poteter. Fondet finansierer prosjekter for inntil 10 millioner årlig.

Kilde: Grofondet.no



## FORSKNING

### **RecyFoodPack** 2021-2024

RecyFoodPack er et forskningsprosjekt som har som mål å sikre mattrygghet og holdbarhet ved bruk av gjenvunnet plast i matvareemballasjen. Norner (ledende forsknings- og utviklingscenter innen plast- og materialteknologi) har prosjektlederansvaret. Prosjektet er viktig for å imøtekomme gjeldende og kommende krav til økt bruk av resirkulert plast i matemballasje. BAMA Industri sitt case i prosjektet har vært å se på muligheten for å etablere en business-to-business-løsning for gastrobegre til salatbar. Målet var å lage en lukket loop for materialet. Det er identifisert flere hindringer som kan vanskeliggjøre videre arbeid.

### **CPC DesignLab**

CPC DesignLab er et utviklingsverksted etablert av klyngeprosjektet Circular Packaging Cluster for sirkulære emballaseløsninger. Metodikken inkluderer workshop, designmetodikk og påkobling av relevante ressurspersoner fra pool. BAMA Industri jobber med å finne gjenvinnbar emballasje til dyptrekking på fabrikkene i Moss og i Lier. Utfordringen i Moss er å utvikle en løsning som gir like lang holdbarhet på produktene som dagens emballasje. Utfordringen i Lier er å komme fram til en emballasje som ikke strekker seg pga. varmen i selve pakkeprosessen.

## FORSKNING

### **NxtBarr** 2023-2026

NxtBarr er et kompetanse- og samarbeidsprosjekt ledet av Rise PFI (forskningsinstitutt som spesialiserer seg på fiber- og biomaterialer). Målet er å utvikle fullt ut biobaserte, resirkulerbare og biodegraderbare barrierer til fiberemballasje, som kan erstatte fossile plastbarrierer uten at det leder til økt matavfall. Først skal barrierene utvikles, deretter prototyper på nye emballaseløsninger i fiber til utplukkede produkter. Løsningene skal testes med tanke på mattrygghet og holdbarhet. Til slutt skal de bærekraftvurderes ved hjelp av livssyklusanalyser.

### **Bransjestandard for emballasjeterminologi**

Prosjektet er initiert av BAMA Packaging, støttet av Handelens Miljøfond og eid av den norske emballasjeforeningen. NorgesGruppen, REMA, Coop, Orkla, Tine, Grønt Punkt, Norsirk og BAMA skal utvikle en bransjestandard for emballasjeterminologi. Det innebærer at data lettere kan sammenlignes og importeres/eksporteres mellom ulike datasystemer.

## BAMA signerte Plastpartnerskapet

Partnerskapet er et ledd i Norges arbeid med å etterleve EUs engangsplastdirektiv SUP (Single Use Plastic Directive) om varig reduksjon av engangsprodukter laget helt eller delvis av plast. Det er et samarbeid mellom myndighetene (ved Klima- og miljødepartementet) og hovedorganisasjonene NHO Mat og Drikke, Virke, samt Emballasjeforeningen (representant for bransjen).

Avtalen innebærer at vi skal jobbe for varig reduksjon i forbruk av engangs matbeholdere og -drikkebegre med lokk, som er laget helt eller delvis av plast gjennom samarbeid, innovasjon og forbrukerkommunikasjon. Det skal også rapporteres på arbeidet. Emballasjeforeningen har opprettet et prosjekt for gjennomføring, med støtte fra Handelens Miljøfond. Målet er høy tilslutning og aktiv oppfølging av organisasjonene og virksomhetene.



BAMA ved Trude V. Sleire, konserndirektør Commercial, signerte Plastpartnerskapet under Virkes samling den 5. november 2024. Fungerende klima- og miljøminister Tore O. Sandvik stilte å vegne av departementet.

### BAMA vant optimeringsprisen

For arbeidet med å finne, teste og ta i bruk en ny pakkemetode for strekkfilm ved plasting av paller.

Prisen deles ut av Grønt Punkt Norge og Emballasjeforeningen. Målet er å skape oppmerksomhet rundt emballasjeforbedringer i Norge, samt hedre god innsats. Prisen går til en aktør som har forbedret emballasjen betydelig.

Mange har vært involvert i arbeidet, og løsningen ble et godt dokumentert case der plastbruken ble redusert med 34 % og tidsbruken med 15 %. Samtidig ble matsvinn forhindret grunnet ventilasjon.

### BAMA vant Emballasjefagprisen

Den ble tildelt emballasjesjef Åse Øygarden for å utvise drivkraft innen bedriftens bærekrafts- og emballasjearbeid.

Hun er også medlem i Emballasjeforeningens fagnettverk og foredragsholder. Prisen deles ut av Emballasjeforeningen og hedrer enkeltpersoner som går utover det forventede og beriker emballasjefaget og foreningens nettverk med engasjement, kunnskap og kompetanse.



### Initiativer for mer bærekraftig emballasje

BAMA har i 2024 vært aktivt involvert i flere initiativer for å fremme bærekraftig emballasje:

- **Styremedlem i Forum for sirkulær plastemballasje:** Forum som jobber næringspolitisk for å fremme sirkulær bruk av plastemballasje.
- **Nestleder i styret i Emballasjeforsk:** BAMA holder seg oppdatert på den nyeste forskningen, og kan påvirke hva det bør forskes på og bidrar til styringen i nettverket.
- **Circular Packaging Cluster:** BAMA deltar aktivt og jobber for å redusere hindringer for gjenvinning, styrke innovasjon og skape en effektiv, sirkulær verdikjede.
- **Plastløftet i regi av Grønt Punkt:** BAMA har forpliktet seg til å øke bruken av resirkulert plast, unngå unødvendig plastbruk og designe emballasje for gjenvinning. Vi deltar også på samlinger og avgir rapport på ovennevnte områder.



## Emballasjetiltak



**TILTAK**  
Små tomater i 500 g rund bøtte med lokk, ble til firkantet beger med toppfilm. Levert til REMA og NorgesGruppen.

**RESULTAT**  
Årlig plastreduksjon på 98 500 kg. Økt fyllingsgrad på 31 %.



**TILTAK**  
Emballasje i resirkulert plast på diverse bær til NorgesGruppen.

**RESULTAT**  
Årlig plastreduksjon på 74 920 kg.



**TILTAK**  
Tynnere emballasjekartong til avokado, mango, kiwi og pasjonsfrukt fra Nature's Pride. Endring av sensorer på pakkelinjen for redusert kapp av materiale.

**RESULTAT**  
Årlig reduksjon av kartong på 44 720 kg.



**TILTAK**  
Tynnere strekkfilm rundt paller på BAMAs hovedlager på Nyland Syd i Oslo.

**RESULTAT**  
Tiltaket ga bedre holdbarhet. Årlig plastreduksjon på 43 300 kg. Reduserte kostnader. Redusert tidsforbruk med 15 %.



**TILTAK**  
Fra ikke-gjenvinnbare til gjenvinnbare vanningsbrett for BaRe Blomster.

**RESULTAT**  
Årlig plastreduksjon på 27 000 kg.



**TILTAK**  
Endring fra kasse i massiv-papp, til lettere kasse i bølgepapp med 30 % mer resirkulert materiale. Dette gjelder Nature's Pride-produkter som avokado, chili, papaya, rotgrønnsaker og andre eksotiske produkter.

**RESULTAT**  
Årlig reduksjon av papp på 20 880 kg.



**TILTAK**  
Norske epler og plommer levert til REMA gikk fra kartongpose til løsvekt.

**RESULTAT**  
Årlig kartongreduksjon på 16 700 kg.



**TILTAK**  
Tørket frukt og nøtter i poser med mindre plast til BAMA Storkjøkkens kunder.

**RESULTAT**  
Årlig plastreduksjon på 617 kg.



**TILTAK**  
Fra plast til papiretiketter på Berga juice. Levert til BAMA Storkjøkkens kunder.

**RESULTAT**  
Årlig plastreduksjon på 240 kg og 47 % lavere materialbruk.

Syrets års- og bærekraftsberetning



# 02-02

## Sosiale forhold



# Våre ansatte S1

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	BAMA legger til rette for dialog og informasjonsutveksling mellom partene på arbeidsplassen. Undertema: S1 Arbeidsvilkår - dialog mellom partene i arbeidslivet	Faktisk
	BAMA forhandler i samsvar med nasjonal lovgivning, forskrifter og tariffavtaler på arbeidsplassen. Undertema: S1 Arbeidsvilkår - foreningsfrihet, samarbeidsutvalg og arbeidernes rett til informasjon, høring og deltakelse	Faktisk
	BAMA tilbyr språkopplæring til ikke-norskstalende. Undertema: S1 Likebehandling og like muligheter for alle - mangfold	Faktisk
	Tung arbeidsbelastning i kalde og støyende omgivelser i BAMAs produksjons-, prosesserings- og pakkefasiliteter. Krevende arbeidsmiljø kan føre til høyt fravær og redusert arbeidsstyrke. Skader som ryggproblemer kan være vanlige. Undertema: S1 Arbeidsvilkår - arbeidsmiljø	Faktisk
	Hendelser der kriminelle grupper har overvåket BAMAs produksjons- og prosesseringsanlegg kan føre til at ansatte blir redde for å gå på jobb. Dette er spesielt relevant for arbeiderne ved bananmodningsanlegget i Norge. Undertema: S1 Arbeidsvilkår - arbeidsmiljø	Faktisk
	Produksjon, lagring, kryss-dokking og andre oppgaver knyttet til håndtering av varer kan føre til arbeidsrelaterte skader for BAMAs egen arbeidsstyrke. Undertema: S1 Arbeidsvilkår - arbeidsmiljø	Faktisk

Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	Avdelinger kan være underbemannet, og fravær er et problem. Høyt sykefravær er krevende, og i sesongperioder kan det resultere i høyt press, økt misnøye på arbeidsplassen, samt økt sannsynlighet for skader. Krevende sesongperioder legger ekstra press på BAMA når det gjelder logistisk effektivitet og arbeidsytelse, og det kan føre til slitasje på arbeidstakerne. Undertema: S1 Arbeidsvilkår - arbeidsmiljø
	Manglende evne til å kommunisere via felles språk på arbeidsplassen, bidrar til redusert tilfredshet blant arbeiderne. Dette kan føre til lavere produktivitet og negative økonomiske resultater. Undertema: S1 Likebehandling og like muligheter for alle - mangfold
	Det er en lav andel kvinnelige arbeidere i mellomleder - og toppledersjiktet i BAMAs arbeidsstyrke innen administrasjon. Det gir risiko for negativt omdømme og evnen til å tiltrekke seg arbeidstakere. Undertema: S1 Likebehandling og like muligheter for alle - likestilling mellom kvinner og menn, likelønn for arbeid av samme verdi.
	BAMA har mange ansatte ved sine produksjons-, prosesserings- og pakkefasiliteter som trenger kontinuerlig arbeidstrening og ferdighetsutvikling. Å ikke tilby dette på en strukturert og systematisk måte er en risiko for BAMA, da det kan føre til lavere tilfredshet og mindre effektive ansatte. Undertema: S1 Likebehandling og like muligheter for alle - opplæring og kompetanseutvikling

## ♥ Betydning for BAMA

BAMAs ansatte i inn- og utland jobber kontinuerlig for en sunnere og ferskere framtid. Vi har totalt 2 262 ansatte i Norge. Rapporten for 2024 inkluderer alle selskap i Norge og deler av internasjonal virksomhet. Det jobbes med fullstendig innhenting av data i løpet av 2025/2026.

Hovedkvarteret på Nyland Syd i Oslo huser alle støttefunksjoner for virksomheten, samt deler av BaRe Frukt og Grønt AS, BAMA Storkjøkken AS, BAMA Dagligvare og BAMA Sourcing. De driver blant annet hovedterminalen for ankomst, pakking, distribusjon og inngående varestrøm. Her er det aktivitet 24 timer i døgnet, 6 dager i uken når det kommer til mottak, plassering, plukking og levering av varer.

### Flest har fysisk arbeid

69 % av vår totale arbeidsstyrke i Norge jobber innen prosesserings-, produksjons- og pakkeanlegg på områder som sortering, plukking, varestabling, forberedelse, foredling, emballering, avfallshåndtering, lagring og cross-dokking. Arbeidet kan være utfordrende. Det er også knyttet ulike HMS-risikoen til krevende fysisk arbeid som tunge løft, maskiner og kjøretøy. Arbeidet foregår også i et kjølig og støyende miljø. Vi er i en pågående prosess med utfasing av fossile energikilder i driften. Dette vil ikke påvirke de ansatte i stor grad utover tilvenning til nye maskiner og kjøretøy.

BAMA påvirkes sterkt av sesongsvingninger knyttet til avlinger og geografi. Det er også store svingninger i volum gjennom en uke. Vi leverer ferske produkter med kort holdbarhet, enten det gjelder frukt, grønt, påsmurte produkter (convenience) eller blomster. Dette stiller store krav til hurtig, effektiv logistikk og riktig temperatur for å opprettholde ferskhet og kvalitet i hele verdikjeden.

Den operative driften skal balansere kravene til ferske produkter med leveransefrister og arbeidstidsbestemmelser. Et slikt driftsbehov innebærer turnus for fulltids- og deltidsansatte, samt bruk av midlertidige og innleide arbeidstakere. Krevende sesongperioder skaper et ekstra press når det kommer til logistikkeffektivitet og arbeidsutbytte, og kan føre til slitasje på de ansatte. Manglende tilgang på arbeidskraft i kritiske perioder utgjør en risiko for driften. Høyt sykefravær kan også påvirke gjenværende ansatte, og føre til høyt arbeidspress og manglende trivsel.

Klimaendringer kan påvirke ansattes sikkerhet og trygghet. Avlinger kan utsettes for ekstremvær, noe som igjen gir konsekvenser for varetilgangen.

Det har vært hendelser hvor kriminelle grupperinger har overvåket BAMAs eiendommer. Dette kan settes i sammenheng med narkotikafunn ved en av våre lokasjoner. Som en konsekvens av dette, kan ansatte oppleve utrygghet på arbeidsplassen.

En stor andel av BAMAs ansatte har ulike nasjonaliteter og etnisk bakgrunn – slik har det vært i mange år. Det gjenspeiles i hele virksomheten, særlig i operativ drift. For mange ansatte er BAMA det første møtet med arbeidslivet. Manglende evne til å kommunisere via felles språk på arbeidsplassen kan bidra til redusert arbeidstilfredshet og lavere produktivitet. Det samme gjelder ved manglende opplæring – som kan hindre smart og effektivt jobbing.

Lav andel kvinnelige ledere og mellomledere kan være en risiko for omdømmet, og dermed redusere muligheten til å tiltrekke oss talenter.



Manglende strukturert opplæring og trening kan utgjøre en risiko i miljøer hvor kun grunnleggende opplæring prioriteres.

Dersom befolkningen velger mer klimavennlige mat og øker inntaket av frukt og grønt, kan det bidra til flere arbeidsplasser hos oss.

Alle våre ansatte kan påvirkes av konsernets initiativ i vesentlig grad, og inkluderes i omfanget av rapporteringen.

**Data er innhentet på følgende måte:** Ansattdata for BAMA Konsern Norge baseres på eget HR-system og avvikssystem. Data fra internasjonal virksomhet (Sverige, Finland og Nederland) baseres på innrapporterte tall (i Excel).

Årets rapport omfatter hovedsakelig BAMA Konsern Norge. Det jobbes med en fullstendig oversikt når det gjelder landene over, og for å finne gode måter å rapportere på.





## Vår tilnærming

### Retningslinjer for våre ansatte og kjønnsbalanse

I BAMA arbeider vi dedikert for at alle skal ha like muligheter og rettigheter. Dette er forankret i kjerneverdiene, hvor ansvarlighet er en sentral del. Vi opererer i samsvar med gjeldende arbeidsmiljølov, relevante tariffavtaler og andre norske lovkrav som likestilling- og diskrimineringsloven, samt aktivitets- og redegjøringsplikten.

### Etiske retningslinjer og diskriminering

I BAMA vil vi ikke tolerere noen form for diskriminering. Diskriminering omfatter all ulik behandling, eksklusjon eller preferanse knyttet til etnisitet, kaste, religion, alder,

funksjonshemming, kjønn, sivilstand, seksuell legning, fagforeningsmedlemskap/arbeid eller politisk tilhørighet. Ansatte med lik erfaring, ytelse og kvalifikasjoner skal få lik lønn for likt arbeid.

De internasjonale virksomhetene har egne HR-funksjoner som styrer i henhold til lokale regelverk og retningslinjer. Pr. i dag har vi ikke felles policyer og retningslinjer for ansatte på tvers av land. Vi har ikke informasjon om at policyer som er utarbeidet i de ulike landene bryter med lokalt eller internasjonalt regelverk. Vår definisjon av «egne ansatte» er de som har en ansettelsesavtale direkte med BAMA. Ikke-ansatte har vi ikke tilstrekkelig grunnlag for å rapportere på i 2024, men dette vil fases inn i 2025.

Antall ansatte etter kjønn	Norge	Sverige	Finland	Xpol	Natures	Arctic	Totalt
Antall ansatte - kvinner	645	120	30	17	176	50	1038
Antall ansatte - menn	1617	138	53	20	293	58	2179
Totalt	2262	258	83	37	469	108	3217

Tall oppgitt pr 31.12.24.

Antall ansatte etter avtaletype oppdelt etter kjønn og land	Norge		Sverige		Finland		Nederland/XPOL	
	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann
Fast ansatte	543	1312	113	130	29	50	17	20
Midlertidig ansatt	17	72	7	8	1	3	-	-
Tilkalling	85	233	-	-	-	-	-	-
Antall deltidsansatte	172	630	-	-	-	-	10	1
Antall heltidsansatte	473	987	-	-	-	-	7	19

Tall pr 31.12.24. Tabellen viser manglende datafangst på noen områder. Komplette tabell forventes i 2025.

BAMA er sterkt påvirket av sesongsvingninger knyttet til avlinger og geografi. Det er også store svingninger i volum gjennom en uke. Sesongsvingninger og –variasjoner medfører ulike behov for bemanning. Et slikt driftsbehov innebærer turnus for fulltids- og deltidsansatte, samt bruk av midlertidige og innleide arbeidstakere.

Alle våre aktiviteter skal være i tråd med BAMAs etiske retningslinjer. Disse beskriver forventninger til forretningspraksis og den enkeltes personlige adferd. De etiske retningslinjene er bindende for alle ansatte, innleide, styremedlemmer og andre som opptrer på vegne av BAMA. Konsernsjef har ansvar for implementeringen i de ulike selskapene.

Retningslinjene ble oppdatert i 2024. De viktigste oppdateringene var tydeliggjøring av forventninger knyttet til habilitet og representasjon, sanksjonsregulering, skatteunndragelse og hvitvasking. Videre er det etablert og løftet fram en ny varslingsordning.

I Norge er HMS-håndboken på norsk, tilgjengelig for de ansatte. Den inneholder HMS-opplæring, hygienekurs og informasjon for varsling av helse-, miljø- og sikkerhetsrelaterte saker. HMS-håndboken gir enkel tilgang til HMS – kravene som gjelder for BAMA som helhet og for hver enkelt ansatt. Håndboken gir også veiledning i hvordan kravene kan oppfylles i det daglige arbeidet.

BAMAs samfunnsoppdrag er å bidra til «en sunnere og ferskere framtid». Alle ansatte skal kjenne til dette, samt etterstrebe å bidra i sitt daglige arbeid.

Prioriterte ambisjoner i «People-strategien» skal bygge opp under konsernets overordnede strategi, og adresserer fire hovedområder (se illustrasjon).

## People-strategien



### Kompetanse og læring

Vi er oppdatert, etterlever krav og retningslinjer og har en kultur for læring, utvikling og erfaringsdeling.



### God drift

Vi har effektive prosesser og system-løsninger som gir gode medarbeider- og lederopplevelser.



### Kultur

Vi skaper engasjement, prestasjonsfokus og samhandling på tvers av verdikjeden – vi spiller hverandre gode.



### Ledelse

Vi har ledere som inspirerer til utvikling, er tett på sine medarbeidere og tenker på helhetens beste.



## Involvering av egne ansatte (Norge)

Vi har lang tradisjon for å jobbe tett sammen med vernetjeneste og fagorganisasjoner som er representert i virksomheten. Møter i arbeidsmiljøutvalget (AMU) og samarbeidsmøter med fagforeningene gjennomføres jevnlig gjennom hele året. Samarbeidsgruppen består av tre konserntillitsvalgte og ledelsen i konsernet. Gruppen møtes jevnlig, og ekstraordinære møter avholdes ved behov. Vi har tre ansattvalgte representanter i styret til BAMA Gruppen AS.

Hvert år gjennomfører vi en medarbeiderundersøkelse. I 2024 gjennomførte vi denne som en felles prosess for BAMA Norge og BAMA Nordic (Sverige og Finland). Formålet er å kartlegge de ansattes engasjement og gjennomføringsevne. Sentrale spørsmål er blant annet rolleavklaring, grad av autonomi, samt utvikling og ledelse. I tillegg kartlegges forhold knyttet til mangfold og inkludering.

85 % svarte på medarbeiderundersøkelsen i 2024, mot 82 % året før. Årsaken kan være at den i 2024 ble presentert på 5 ulike språk. Vi har også økt fra 80 til 81 indekspoeng på engasjement og fra 73 til 75 indekspoeng på gjennomføringsevne mot 2023. Målet er minst 80 indekspoeng på engasjement og gjennomføringsevne.

BAMA-ansatte inviteres også til en medarbeidersamtale med nærmeste leder minst én gang i året. Sentrale temaer er arbeidsmiljø, kompetanseutvikling og målsetting.

Vi har et mål om 60/40 kjønnsbalanse i 80 % av ledergruppene. Pr. 31.12 kan 31 % vise til 60/40. Tallet baserer seg på alle konsernledernes ledergrupper i Norge, samt øverste ledergruppe i internasjonale virksomheter.

Kjønnsbalanse ledergrupper	Kvinne	Mann	Balanse	Totalt
Konsernledelse Norge	4	6	40/60	10
Konsernledelse Nordic (Sverige og Finland)	4	2	67/33	6
Konsernledelse Nederland (XPOL)	0	4	0/100	4
Konsernledelse Nederland (Natures)	3	2	60/40	5
Konsernledelse Polen (Arctic)	0	5	0/100	5



## Kultur for HMS og mattrygghet

I 2024 gjennomførte vi for tredje år på rad en spørreundersøkelse om HMS og mattrygghetskultur i alle våre norske avdelinger. Undersøkelsen er utført i tråd med myndighetskrav og FSSC-krav (sertifisering for mattrygghet). Målet er å kartlegge hvordan våre ansatte opplever HMS og mattrygghetskulturen hos oss.

Resultatene er svært oppløftende: I snitt ser vi at 88 % av de ansatte er helt eller litt enige i positive påstander rundt hvordan opplæringssystemene, lederne og BAMA som organisasjon oppleves.

Svarprosenten er basert på respondentenes svar til påstander om ansattes holdninger, forbedringskultur, hygiene, leders holdninger, opplæring, risikoaksept og styring. Undersøkelsen er et samarbeidsprosjekt mellom avdelingene HR og bærekraft og kvalitet. Resultatet bidrar til å

identifisere områder vi må jobbe med for å styrke og videreutvikle kulturen for HMS og mattrygghet. I etterkant av undersøkelsen gjennomføres diskusjoner og evalueringer på avdelings- eller enhetsnivå.

## Gjenoppretningsprosesser og varslingskanaler

BAMA har etablert varslingskanalen «SLERA» for rapportering av kritikkverdige forhold. Kanalen er tilgjengelig for ansatte og eksterne digitalt, og det er mulighet for å varsle anonymt. Dette er nærmere omtalt under «Vår tilnærming» i G1.

Det har vært få henvendelser i varslingskanalen. Vi går ikke nærmere inn på antall eller innhold, grunnet personvern og risiko for identifikasjon. I 2024 er det ikke konkludert med diskriminering eller trakassering i noen saker. Det er heller ikke konkludert med brudd på menneskerettigheter.

Ansatte fordelt på alder (pr. land)	Norge		Sverige		Finland		Nederland/XPOL	
	Antall	Andel i %	Antall	Andel i %	Antall	Andel i %	Antall	Andel i %
Ansatte under 30 år	269	14,5 %	31	12,7 %	14	17,7 %	9	24,3 %
Ansatte mellom 30 og 50 år	1065	57,4 %	141	58,1 %	59	74,7 %	20	54,1 %
Antall ansatte over 50 år	521	28,1 %	71	29,2 %	6	7,6 %	8	21,6 %
Totalt antall fast ansatte	1855	100,0 %	243	100 %	79	100 %	37	100 %

Tall pr 31.12.24.

## Mål, tiltak og resultater

### Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

BAMA har forpliktet seg til å fremme og ivareta helse, sikkerhet og velferd for alle ansatte. Dette inkluderer fokus på forebygging av arbeidsrelaterte skader og sykdommer. I Norge har vi et digitalt årshjul for forebyggende HMS-arbeid. Systemet dokumenterer alle aktiviteter og tiltak, noe som gjør at vi kan lære og forbedre prosessene kontinuerlig. Systemet fungerer også som en påminner for lederne om når oppgavene skal utføres. I tillegg sørger det for at vi oppfyller forventninger knyttet til ulike standarder.

I 2024 har vi revidert HMS-policyen, og tydeliggjort roller og ansvar. Det har også blitt gjennomført to verneombudskonferanser med dette som hovedtema. HMS-mål utarbeides lokalt hos ledere med HMS-ansvar, og er basert på risikovurderinger med prioriterte initiativ. Verneombudene er med i disse prosessene.

Trivsel og sikkerhet går hånd i hånd. BAMA er opptatt av å sikre et godt arbeidsmiljø der de ansatte trives, føler seg trygge og får utviklingsmuligheter. Vi har derfor innført strenge sikkerhetsprosedyrer og -standarder for å sikre at de ansatte kan utføre arbeidet i miljøer som er trygge og støttende. Gjennom kontinuerlige dialog med ansattrepresentantene, tar vi til oss bekymringer og forslag, og iverksetter umiddelbart tiltak ved eventuelle problemer. I 2024 har det vært økt fokus på sikkerheten til de ansatte ved Bananmodneriet i Oslo. Det er satt inn flere tiltak etter kokainfunn i lasten i 2023.

I 2024 ble flere ansatte ved to av våre potet-pakkerier i Norge, permittert som følge av ekstremværet «Hans» (i august 2023). Uværet medførte at store potetavlinger ble skadet, og potetpakkeriene måtte midlertidig nedskalere bemanningen.

Registrerte arbeidsulykker (våre ansatte) 2024 (pr. land)	Norge	Sverige	Finland	Nederland
Hendelser i forbindelse med arbeidsrelaterte skader.	86	49		
Sykefravær som følge av arbeidsrelaterte hendelser (antall hendelser).	27			
Antall dødsfall som følge av arbeidsrelaterte hendelser.	0	0		
Antall fraværsdager som følge av arbeidsrelatert skade eller ulykke*	-	-		

Polen, Finland og Nederland fases inn i løpet av 25/26. Antall dager med fravær oppgis fra 2025.

Ansatte som har sluttet og turnover (pr. land)	Norge	Sverige	Finland
Antall ansatte som har sluttet (fast ansatte)	182		
Turnover i prosent (fast ansatte)	9,7 %	12 %	9 %

Tall for Polen, Sverige og Nederland oppgis fra 2025.

### Nullvisjon for skader og ulykker

Vi har nullvisjon for skader og ulykker. Selv om vi jobber med ulike tiltak for å redusere risikoer i virksomheten, kan ulykker fortsatt skje. Det er en relativt lav andel personskader, sammenliknet med totalt antall personskader (i Norge). Ledere og ansatte oppfordres til å ha lav terskel for å registrere avvik, og vi jobber for kontinuerlig forbedring. Registrering og behandling av avvik er derfor helt avgjørende. Vi har ingen dødsfall forårsaket av arbeidsulykker i 2024.

Skader og ulykker omfatter ikke yrkessykdom.

### Likestilling, mangfold og inkludering

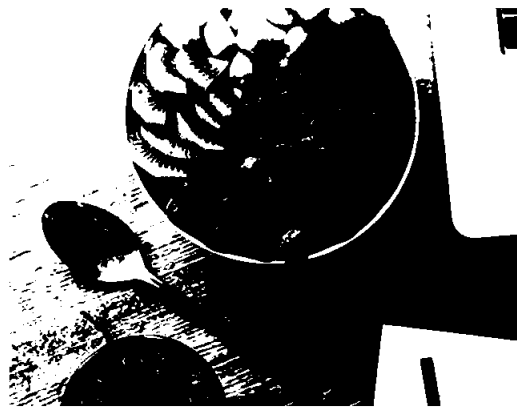
I 2024 har to ansatte blitt sertifisert i mangfoldsledelse. De har fulgt sertifiseringsløpet til Seema (totalleverandør for løsninger og implementering av dette). Sertifiseringene danner grunnlag for videre arbeid med temaet.

Vi har også opprettet en mangfoldsgruppe med folk fra ulike deler av virksomheten. Gruppen møtes for å diskutere ulike temaer knyttet til mangfold i selskapet. Det går på temaer rundt hvordan mangfold kommer til uttrykk i selskapet, men de kommer også opp med konkrete tiltak til hvordan vi kan ivareta og bedre effekten av mangfold framover.

Rekrutteringsprosessene våre er utformet for å sikre størst mulig objektivitet i utvelgelsene. Ved å utforme inkluderende annonsetekster og bruke tester basert på kompetanse og objektive kriterier, reduserer vi diskriminering i utvelgelsesprosessen. Dette sikrer like muligheter for alle kandidater. Pr. i dag er det ikke mulighet til systematisk informasjonsinnhenting vedrørende marginaliserte grupper. Selskapet vurderer egnede tiltak.

### Spirene

I 2024 etablerte vi utviklingsprogrammet «Spirene» med 16 ansatte i alderen 29-45 år. Disse vurderes til å ha et stort utviklingspotensial i konsernet framover. Her er det med 9 menn og 7 kvinner, og vi har flere ulike etnisiteter representert. Initiativet vil gi gode vekstvilkår for målet om 60/40 kjønnsbalanse i 80 % av ledergruppene.



Vi ønsker å tiltrekke oss forskjellige kandidater, og bruker bilder som speiler mangfold i stillingsannonse. For å øke kvinneandelen på områder med skjev kjønnsbalanse, jobber vi med intern rekruttering – ut ifra et mangfoldig arbeidsmiljø og en base som representerer flere kvinner.

De ansatte er representert i styrene gjennom ansattvalgte representanter, i henhold til gjeldende regelverk. De er representert gjennom tillitsvalgte på ulike områder, og som verneombud i AMU.

Regelverk knyttet til foreldrekvote, reguleres av folketrykkløven. Alle ansatte har i utgangspunktet en lovfestet rett til foreldrepermisjon – dersom vilkårene i lovverket er oppfylt.

### Karriere- og utviklingsmuligheter

Vi fremmer utviklingsmuligheter i et miljø med stort mangfold, og i den sammenheng vil vi i tiden framover etablere mer objektive målekriterier for vurderinger av prestasjon og målstyring. BAMA iverksetter eksempelvis en konsernfelles standard for gjennomføring av medarbeidersamtaler, som inkluderer utviklings- og arbeidsmiljøtemaer. Vi vil også jobbe videre med strukturer for jobbotasjon og tydeligere karriereveier og muligheter hvor mangfold vil være et viktig aspekt.

Pr. i dag har vi ikke et helhetlig og systematisk opplærings-, utdannings- og kompetansehevingstilbud som omfatter alle ansatte. I 2024 etablerte vi en digital læringsplattform for å kunne distribuere, samle og holde oversikt over alle læringsaktivitetene. Et slikt system er nytt i BAMA, og pilotering startet i oktober. Dette gir gode muligheter for opplæring, dokumentasjon og rapportering i framtiden. Vi har mål om full utrulling til alle ansatte i løpet av 2025. Pr. i dag har vi ikke et godt system for registrering av antall gjennomførte opplærings timer.

I 2024 gjennomførte vi også et opplæringsprogram for 80 førstelinjeledere, med mangfoldsledelse inkludert. Programmet kalles «Vekst», og målet er å gi lederne økt trygghet og bevissthet i rollen gjennom trening og praktiske øvelser. Deltakerne lærer også om oppfølging av sykefravær, og hvordan man gjennomføre gode samtaler knyttet til helseutfordringer. Tiltaket er viktig for å redusere sykefravær og forebygge helseplager.

### Summer interns

I juni ønsket vi 15 summer Interns velkommen. De fikk jobbe med spennende prosjekter i ulike deler av virksomheten fram til studiestart om høsten. Relevant kompetanse var et viktig utvelgelseskriterie, samtidig som kjønnsbalansen ble ivaretatt, med 7 kvinner og 8 menn. Noen av studentene jobber i dag deltid ved siden av studiene, mens noen har startet på fulltid etter endt studieløp.





## Lønn, tariffavtaler og ansattgoder

I BAMA er vi forpliktet til å sikre rettferdig og konkurransedyktig lønn for alle våre ansatte. Vi følger prinsippet om å overholde tariffavtalene (også lønnsmessig) selv om ikke alle enhetene våre er bundet av en slik. Organisasjonsgraden i Norge ligger på ca. 25 % totalt.

Ingen ansatte eller innleide i BAMA tjener mindre enn satsene i følgende tariffavtaler:

- Funksjonæravtalen Virke – Parat
- Grossistoverenskomsten Virke – Fellesforbundet
- Grossistoverenskomsten Virke – Parat
- Overenskomst for Mat- og Drikkevareindustrien Virke – Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN)

Vi bryr oss om våre ansattes helse og velvære. Derfor tilbys alle fri tilgang til SATS onlinetrening samt 20 % rabatt på SATS-abonnement. På våre største lokasjoner i Norge (Nyland Syd i Oslo og Tranby i Lier), har de ansatte tilgang til treningsrom. Her kan de trene på egen hånd eller delta på organiserte treningstimer.

I 2024 deltok 80 ansatte på Holmenkollstafetten. Vi har ambisjoner om å øke deltakelsen i 2025. Ansatte kan også leie hytter på Beitostølen og i Kongsberg, for rekreasjon og mosjon i naturskjønne omgivelser.

Som en del av vårt engasjement for de ansattes helse tilbyr vi en årlig helsesjekk, enten gjennom bedriftshelsetjenesten eller den ansattes fastlege. Ved behov for fysikalsk behandling, dekker BAMA inntil 1500 kroner pr. år.

Vi har en forsikringsordning som ivaretar kompensasjon for vesentlig negativ påvirkning. I mars 2024 fikk ansatte i BAMA Norge tilgang til helseforsikring. Forsikringen gir mulighet for raskere spesialistundersøkelser, operasjoner, og bildediagnostikk. Den gir også tilgang på psykologtimer, fysikalsk behandling og digitale legetimer.

Lønnsforskjell mellom kjønn (kvinner lønn i % av menns lønn)	Norge	Sverige	Finland	Xpol
Lønnsforskjell mellom kjønn	95 %	93 %	103 %	92,3 %

Årlig total godtgjøringsforhold	Norge	Nordic (samlet)
Årlig totalt godtgjøringsforhold	9,1 %	8,2 %

Den samlede årlige godtgjøringsgraden sett opp mot høyest lønnede. Tabellen viser manglende datafangst på noen områder. Komplette tabell forventes i 2025.

# Arbeidere i verdikjeden S2

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	BAMA oppmuntrer leverandørene til å melde seg inn i en fagforening, og tilrettelegger for dette. Høy organiseringsgrad styrker folks rettigheter, noe som kan ha en positiv innvirkning på arbeiderne i verdikjeden. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Foreningsfrihet, herunder samarbeidsutvalg	Faktisk
	Andelen sesongarbeidere er overrepresentert i landbrukssektoren. De kan ha manglende kompetanse på hvilke rettigheter de har. BAMAs leverandører har virksomhet i land som er forbundet med en iboende mangel på beskyttelse mot urettferdige oppsigelser, permitteringspraksis, samt sosial beskyttelse for sesongarbeidere. Undertema: S2 Andre arbeidsrelaterte rettigheter - Tvangsarbeid	Faktisk
	BAMAs leverandører har virksomhet i land der utnyttelse og utilstrekkelige lønninger er et utbredt problem for sesongarbeidere og heltidsansatte. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Tilstrekkelig lønn	Faktisk
	BAMAs leverandører har virksomhet i land som er forbundet med barnearbeid. Det har en iboende negativ innvirkning på barn og samfunn. Undertema: S2 Andre arbeidsrelaterte rettigheter - Barnearbeid	Faktisk
	Virksomheten til BAMAs leverandører er forbundet med en iboende potensiell negativ innvirkning på arbeiderne, spesielt heltids- og sesongarbeidere – ved stor ubalanse mellom arbeid og fritid. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Balanse mellom arbeid og fritid	Potensiell
	BAMAs leverandører har virksomhet i land der utnyttelse av arbeidstid ved lange skift, helgearbeid og mangel på overtidsbegrensninger er utbredt. Dette gjelder særlig heltids- og sesongarbeidere. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Arbeidstid	Faktisk
	Studier indikerer at arbeid i blomsterdrivhus er forbundet med negative helseeffekter. Arbeidere i drivhus har en høyere forekomst av luftveis- og hudsymptomer. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Arbeidsmiljø	Faktisk
	Et narkobeslag i BAMAs lokaler utløste en debatt om sikkerhet på arbeidsplassen. Det ble iverksatt tiltak for å beskytte BAMA-ansatte i oppstrøms verdikjede. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Arbeidsmiljø	Faktisk
	BAMAs leverandører er forbundet med en iboende og potensiell negativ påvirkning av ekstrem varme i deler av verden (f.eks. temperaturer over 40 grader i Spania), noe som er et helseproblem for arbeiderne. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Arbeidsmiljø	Potensiell
	BAMAs leverandører har virksomhet i land forbundet med risiko eller mangel på organisasjonsfrihet.	Faktisk
	BAMA Storkjøkkens kunder har virksomhet der lave lønninger er ganske utbredt. Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Tilstrekkelig lønn	Faktisk
	Over hele verden møter kvinner i landbrukssektoren utfordringer knyttet til rettigheter. De kan ha begrenset tilgang til ressurser, utdanning og muligheter til å fatte beslutninger. Undertema: S2 Likebehandling og like muligheter for alle - Likestilling mellom kvinner og menn og likelønn for arbeid av samme verdi	Potensiell



Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	<p>BAMAs leverandører har virksomhet i land med risiko for eller mangel på organisasjonsfrihet og arbeidsråd.</p> <p>Det kan føre til fravær av fagforeninger, begrenset tilgang for fagforeninger i virksomheten, manglende forhandlinger i god tro og utfordringer med tilrettelegging for arbeidstakernes representantoppgaver.</p> <p>Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Foreningsfrihet, herunder samarbeidsutvalg</p>	Potensiell
	<p>BAMAs leverandører opererer i land hvor utnyttelse av arbeidstakernes arbeidstid gjennom lange skift, helgearbeid og manglende begrensninger på overtid er et utbredt problem for heltidsansatte. Det kan ha en negativ innvirkning på menneskerettighetene i verdikjeden.</p> <p>Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Arbeidstid</p>	Potensiell
	<p>BAMAs leverandører opererer i land hvor utnyttelse og utilstrekkelige lønninger er et utbredt problem for heltidsansatte. Det kan ha en negativ innvirkning på arbeidernes rettigheter i verdikjeden, og er i strid med menneskerettighetene.</p> <p>Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Tilstrekkelig lønn</p>	Potensiell
	<p>BAMAs leverandører opererer i land hvor utnyttelse og utilstrekkelige lønninger er et utbredt problem for heltidsansatte. Det kan ha en negativ innvirkning på arbeidernes rettigheter i verdikjeden og i strid med menneskerettighetene.</p> <p>Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Tilstrekkelig lønn</p>	Faktisk
	<p>BAMAs leverandører har virksomhet som kan føre til en betydelig ubalanse mellom arbeid og fritid for sesongarbeiderne. Det kan ha en negativ innvirkning på arbeidernes rettigheter i verdikjeden og i strid med menneskerettighetene.</p> <p>Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Balanse mellom arbeid og fritid</p>	Potensiell
<b>Verdikjedeledd</b>	<b>Vesentlige risikoer</b>	
	<p>Arbeidere i verdikjeden kan bli truet av organisert kriminalitet – spesielt i forbindelse med smugling. Dette kan utgjøre en risiko i form av trusler eller kidnapping, og kan forstyrre driften for leverandører. Noe som igjen kan føre til høyere produktkostnader hvis leverandørene må investere i tunge sikkerhetstiltak.</p> <p>Undertema: S2 Arbeidsvilkår - Arbeidsmiljø</p>	
	<p>Det er risiko for manglende overholdelse av Arbeidstilsynets krav. Ifølge dem, er det mange brudd på kravet om anstendig innkvartering i landbrukssektoren. De gjennomfører inspeksjoner, og 19 % av alle tilsyn i perioden 2016-2022 avdekket brudd. Dette resulterer i bøter, erstatninger og potensielle juridiske kostnader for BAMA.</p> <p>Undertema: S2 Andre arbeidsrelaterte rettigheter - Ordentlige boligforhold</p>	

## ♥ Betydning for BAMA

Verdikjeden internasjonalt består av små og store leverandører som kan ha ett eller flere pakkhus som de eier eller kjøper varer fra. Et pakkhus kan ha én eller flere produsenter som leverer varer til pakking. I Norge samarbeider vi med rundt 1000 produsenter gjennom Gartnerhallen. Alle leverandører og produsentene har igjen flere verdikjede-arbeidere knyttet til drift på gård og i pakkhus.

Vi har ikke anslag på det totalt antall arbeidere i nasjonal og internasjonal verdikjede. Vi er avhengige av dem alle for å sikre tilgang til frukt, grønnsaker, blomster, bær og poteter.

Vi er oppmerksomme på de potensielle negative påvirkningene arbeiderne i jordbruket kan utsettes for. Noen av våre leverandører opererer i land hvor det blant annet er risiko for utnyttelse av sesongarbeidere, mangel på organisasjonsfrihet, dårlige arbeidsforhold og brudd på grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter. Gjennom revisjoner har vi erfart at enkelte arbeidsoppgaver både på pakkeriene og ute på produksjonsstedene kan relateres til større skaderisiko. Spesielt gjelder dette arbeidere som håndterer tunge maskiner eller arbeidere i drivhus med høye temperaturer. Arbeidere som håndterer kjemiske plantevernmidler, kan også oppleve spesiell risiko.

Produsentene våre har korte sesonger og er svært avhengige av å ha ekstra arbeidskraft tilgjengelig i perioder med høy aktivitet – for eksempel når det skal sås eller høstes. I slike perioder leier de inn ekstra arbeidskraft på midlertidige kontrakter. Disse arbeiderne kommer ofte fra andre land enn de skal jobbe i. Noen er erfarne landbruksarbeidere som kommer tilbake sesong etter sesong, andre kan ha mindre erfaring. Arbeiderne kan støte på

utfordringer som språkbarrierer og manglende ferdigheter knyttet til spesifikke arbeidsoppgaver. Språk og mangelfull opplæring i HMS-rutiner kan føre til farlige situasjoner knyttet til arbeid med tungt utstyr og sterke kjemikalier. Språkutfordringer kan også være en hindring når det gjelder å forstå arbeidstakerrettighetene til leverandørene våre.

Uavhengige agenter er en kjent utfordring i bransjen. Uærlige mellommenn og arbeidstakerformidlere, kan utnytte arbeidskraften for egen økonomisk vinning ved å tilby ufordelaktige og mangelfulle kontrakter. Vi er klar over at det kan knyttes både finansiell risiko og omdømmerisiko til brudd på arbeidsmiljøforskrifter og manglende leverandør- og produsentoppfølging. Vi ser på risikoene som muligheter til å forbedre oss, og til å fremme en praksis som ivaretar arbeiderne på en god måte.

Arbeid i jordbruket kan også være svært belastende for mental helse og velvære – dette er også noe vi er oppmerksomme på. Visse arbeidspraksiser, som eksponering for kjemikalier i blomsterdrivhus, kan ha negative helseeffekter over tid. Dette er risikoer vi tar på alvor, og følger nøye med på gjennom samarbeid med leverandøren og datterselskapet vårt XPol.

BAMA samarbeider med Xpol gjennom den digitale plattformen Xcloud, for å sikre transparens og oppfølging i verdikjeden. Samarbeidet omfatter overvåking av arbeidspraksiser med særlig fokus på helse og sikkerhet, som håndtering av kjemikalier i landbruket. Gjennom felles prosjekter og opplæringsprogrammer, implementeres bedre arbeidsmetoder og tiltak – som i programmet «Afrikado» i Kenya som styrker lokal og sosial innvirkning.



## Afrikado

Afrikado er et markedsføringsmerke som samarbeider tett med stiftelser i Kenya for å støtte personer med funksjonsnedsettelse i ulike lokalsamfunn. Gjennom produksjon av afrikansk håndverkskunst og gjenstander får disse individene opplæring, utdanning og arbeidsplasser, noe som gir stabilitet og motiverer dem til å bygge en bedre fremtid.

Afrikado ble etablert i 2011 med mål om å bringe kreative, rimelige og håndlagde afrikanske produkter til et bredt europeisk publikum på kommersiell basis. Dette initiativet fremmer forretninger, velstandsdeling og kunnskapsoverføring basert på gjensidig vekst, tillit og utvikling. Ved å kjøpe Afrikado-produkter får man ikke bare unike afrikanske kunstgaver, men bidrar også til å endre livene til mange mennesker.

## Vår tilnærming

BAMA er en stor aktør, og har betydelig innflytelse på leverandørene sine. Før vi inngår avtaler, må alle forretningsforbindelser signere etiske retningslinjer for leverandører og forretningspartnere. Disse finnes på [BAMA.no](https://www.bama.no) både på norsk, engelsk og spansk. Vi stiller konkrete krav som følger nasjonale og internasjonale lover, samt internasjonalt anerkjente standarder.

### Sprer innkjøp

BAMA fordeler innkjøpene geografisk. Det gjøres for at vi skal være mindre sårbare for konflikter, geopolitiske hendelser og naturkatastrofer – dette kan vanskeliggjøre tilgangen på varer. Selskapet har også dedikerte ressurser som håndterer vesentlige påvirkninger, og arbeider tett med leverandører, partnere og andre interessenter. De arbeider i avdeling for bærekraft og kvalitet.

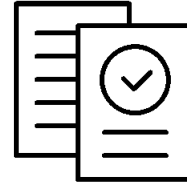
Vi har implementert digitale verktøy for å overvåke og dokumentere påvirkninger i verdikjeden. AgriPlace er et eksempel på dette. Det allokeres årlig ressurser til opplæring, revisjoner og risikovurderinger for å sikre kontinuerlig forbedring og etterlevelse av menneskerettigheter og bærekraftsmål.

BAMAs etiske retningslinjer for leverandører og forretningspartnere ble oppdatert i 2024. Disse omfatter blant annet standarder som OECD-, FN- og ILO-konvensjoner for menneskerettigheter, helse og sikkerhet, arbeidstakerrettigheter, miljø, rettferdig konkurranse, anti-korrupsjon og rettferdig forretningspraksis. BAMA har vært medlem av Etisk Handel Norge (EHN) siden 2002. Det er en medlemsorganisasjon og et ressurscenter som jobber for å fremme rettferdig og bærekraftig handel.

Det forventes at leverandørene følge gjeldene krav og retningslinjer. De skal sikre at arbeidere, produsenter og underleverandører gjør det samme. Dersom det oppdages avvik eller brudd, går vi i dialog med leverandøren for å utbedre forholdene. Vi mener dette er den beste måten for å få til endringer. Ved motvilje til utbedring, kan BAMA i sin ytterste konsekvens avslutte leverandørforholdet.

### Barnearbeid

Begrepet «barnearbeid» defineres ofte som arbeid som fratår barn barndommen, potensialet og verdigheten, og som er skadelig for fysisk og psykisk utvikling. Det refererer til arbeid som: er mentalt, fysisk, sosialt eller moralsk farlig og skadelig for barn og/eller forstyrrer skolegangen deres ved



## Krav til leverandører relatert til arbeidere i verdikjeden

### Ansettelse er et fritt valg

Det skal ikke forekomme noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid. Arbeiderne skal ikke måtte betale depositum eller levere fra seg identitetspapirer til arbeidsgiver. De skal fritt kunne avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

ILO-konvensjon nr. 29 og 105.

### Retten til organisering og til å forhandle kollektivt

Arbeidere skal ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget ønske, og til å forhandle kollektivt.

ILO-konvensjon nr. 87, 98, 135 og 154

### Barnearbeid

Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som er til skade for helse eller sikkerhet, inkludert nattarbeid.

FNs barnekonvensjon, ILO-konvensjon nr. 138, 182 og 79 samt ILO-anbefaling nr. 146

### Ingen diskriminering

Det skal ikke forekomme diskriminering i arbeidslivet basert på etnisk tilhørighet, kaste, nasjonalitet, religion, alder, uførhet, kjønn, sivilstatus, seksuell orientering, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet.

ILO-konvensjon nr. 100 og 111, FNs Kvinnediskrimineringskonvensjon

*ILO-konvensjonen (The International Labour Organization) er FN's internasjonale arbeidsorganisasjon.*

### Ingen brutal eller umenneskelig behandling

Fysisk mishandling, avstraffelse eller trussel om fysisk mishandling, skal være forbudt.

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, art. 7

### Sikre HMS på arbeidsplassen

Arbeidsmiljøet skal være trygt og hygienisk. Arbeiderne skal jevnlig trenes i helse og sikkerhet, og ha tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann.

ILO-konvensjon nr. 155 og ILO-anbefaling nr. 164

### Lønn

Lønn og andre arbeidsvilkår for en normal arbeidsuke skal som minimum innfri nasjonale minstelønnsbestemmelser, bransjestandarder og/eller allmenngjorte tariffavtaler, avhengig av hvilken som er høyest, og alltid være tilstrekkelig til å dekke grunnleggende behov, inkludert noe sparing.

ILO-konvensjon nr. 131

### Arbeidstid

Arbeidstiden skal være i tråd med nasjonale lover eller tariffavtale, og ikke overstige arbeidstid eller fritid i samsvar med gjeldende internasjonale konvensjoner.

ILO-konvensjon nr. 1 og 14

### Regulære ansettelser

Utført arbeid skal så langt som mulig være basert på anerkjente arbeidsrelasjoner som ivaretar de ansattes rettigheter og sosiale beskyttelse.

ILO-konvensjon nr. 95, 158, 175, 177 og 181



å frata dem muligheten til å gå på skolen, tvinge dem til å forlate skolen for tidlig, eller kreve at de forsøker å kombinere skolegang med overdrevent langt og tungt arbeid (kilde: International Labour Organization ILO).

### Kartlegging av risiko

BAMA stiller et absolutt krav om at barnarbeid ikke skal foregå hos noen av våre leverandører eller deres underleverandører. I 2024 har BAMA tatt i bruk leverandørsystemet AgriPlace. Dette har bl.a. en «Sustainability assessment» modul – denne kan kartlegge risiko knyttet til produkter og opprinnelser. Systemet bruker 21 anerkjente internasjonale risikokilder i arbeidet.

Som datagrunnlag for barnarbeidsrisiko bruker systemet UNICEFs statistikk over barnarbeid

(prosentandel av barn i alderen 5-17 år som er engasjert i barnarbeid etter kjønn) og det amerikanske arbeidsdepartementets årlige funn om de verste formene for barnarbeid.

### Organisasjonsfrihet

Organisasjonsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet nedfelt i «Verdenserklæringen om menneskerettigheter». Denne retten muliggjør effektiv deltakelse fra ikke-statlige aktører i økonomisk og sosial politikk, og er en sentral del av demokratiet og rettsstaten. Å sikre at arbeidstakerne er representert, er avgjørende for at både arbeidsmarkedene og de overordnede styringsstrukturene i et land fungerer effektivt.

BAMA stiller dette kravet til alle leverandører og underleverandører. Vi samarbeider med blant annet

#### LAND VI HANDLER MED SOM HAR HØY RISIKO FOR BARNEARBEID

Land	BAMA Sourcing	BAMA Storkjøkken	BAMA Blomster
Etiopia	Urter	Urter	Snittblomster
Honduras	Melon		
India	Druer, mais, granatepler og eksotisk frukt	Skalldyr	Kongler
Madagaskar		Krydder	
Mali	Eksotisk frukt		
Pakistan	Mango		
Tanzania	Chilli og avocado		Snittblomster og snittgrønt
Zimbabwe	Bønner og belgter		Snittblomster og snittgrønt

Kilde: Risiko basert på verdier i Agriplace



Etisk Handel Norge og World Banana Forum for å fremme organisasjonsfrihet for arbeiderne, spesielt på steder hvor dette er utfordrende.

Vi bruker kilder som ITUC Global Rights Index for innhenting av data. Global Rights Index oppdateres ofte, og gir en pålitelig vurdering av foreningsfriheten på landsnivå.

## Konsekvenser og gjenoppretningsprosesser

BAMA erkjenner at forretningspraksisen kan ha en mulig negativ innvirkning på arbeiderne i verdikjeden. Dersom aktiviteter der forårsaker eller bidrar til negativ påvirkning, iverksetter vi tiltak basert på prioriteringer og vurderinger – for å stoppe, forebygge og/eller begrense konsekvensene.

Vi vil også sørge for forbedringer, og samarbeider med den aktuelle leverandøren for å få det til. Dersom vi oppdager brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, kartlegger vi omfang og involverte parter sammen med leverandøren.

Vi vil også undersøke årsakene til negativ innvirkning, og jobbe for å konsultere og involvere berørte parter. Hvis en leverandør eller forretningspartner er ansvarlig for forholdene, må de sørge for gjenoppretting og/eller erstatning ved behov.

BAMA har retningslinjer for gjenoppretting dersom vi eller en leverandør har forårsaket vesentlig negativ påvirkning på lokalsamfunn eller berørte personer. Vi har pr. i dag ingen spesifikke kanaler der

### LAND VI HANDLER MED SOM HAR BETYDELIG RISIKO KNYTTET TIL ORGANISASJONSFRIHET

Land	BAMA Sourcing	BAMA Storkjøkken	BAMA Blomster
Ecuador	Banan, melon		
Egypt	Bønner og belgter, bær, druer, løk, nøtter og kjerner, sitrus, søtpotet og vårløk		
Guatemala	Bønner og belgter		Snittgrønt
India	Druer, mais, granateple og eksotisk frukt		Kongler
Iran	Dadler	Dadler	
Kina	Diverse grønnsaker, nøtter og kjerner, eple og hvitløk	Fisk og sjømat, soyasaus og sushiprodukter	Snittgrønt og kongler
Pakistan	Mango		
Zimbabwe	Bønner og belgter		Snittblomster og snittgrønt

Kilde: Risiko basert på verdier i Agriplace

## BAMAs retningslinjer for gjenoppretting av skade bygger på prinsippet om ansvarlighet og involvering



### Identifikasjon av skade

Hvis BAMA eller en leverandør har forårsaket skade, kartlegges omfang og kilde til skaden. Rettighetshavere involveres aktivt i prosessen for å sikre en riktig og inkluderende tilnærming.

### Gjenopprettende tiltak

Ved skader forårsaket direkte av BAMA – dialog med de berørte partene og lokale myndigheter igangsettes umiddelbart. Tiltak kan inkludere økonomisk kompensasjon, offentlig beklagelse, eller andre konkrete handlinger for å rette opp skaden.

### Ved skader forårsaket av leverandører

BAMA krever at leverandøren iverksetter tiltak for gjenoppretting i slike tilfeller. Dersom leverandøren ikke tar ansvar for dette, vil BAMA bruke sin innflytelse for å sikre at nødvendige tiltak gjennomføres. I noen tilfeller kan BAMA også bidra økonomisk for å støtte leverandøren i prosessen.

### Forebygging av gjentakelse

Etter gjenoppretting sørger BAMA for å implementere endringer for å hindre at tilsvarende skade skjer igjen. Det kan for eksempel skje ved endring av praksiser eller revisjoner av leverandørkontrakter. Tilfredshet for berørte parter: BAMA prioriterer og sikre at berørte parter er fornøyde med gjenopprettingen, og at deres krav og bekymringer er fullt ut adressert.

arbeiderne kan adressere bekymringer eller behov direkte til oss. BAMA har startet arbeidet med en varslingskanal for dem, slik at vi kan nå ut til enda flere av dem vi samarbeider med.

### Aktsomhetsvurderinger

I 2024 oppfylte BAMA Etisk handel Norges krav til «Gjennomførernivå» for aktsomhetsvurderinger. Det innebærer at vi har et grunnlag for videre arbeid med aktsomhetsvurderinger i bærekraftig forretningspraksis.

Målet med aktsomhetsvurderinger er å ivareta mennesker, dyr, samfunn og miljø i egen virksomhet og leverandørkjede. Dette gjøres ved systematisk kartlegging og håndtering av risiko, samt faktisk negativ påvirkning.

Gjennomførernivå er det andre av fire nivåer i Etisk handel Norges rammeverk knyttet til OECDs (The Organization for Economic Co-operation and Development) modell for aktsomhetsvurderinger. Å nå dette nivået, er ingen garanti for at all risiko eller faktisk påvirkning er håndtert. Rapportering i henhold til åpenhetsloven av 2024 publiseres i eget dokument på [BAMA.no](https://www.bama.no).

## Mål, tiltak og resultater

Etter revidering av de etiske retningslinjene, krever BAMA GlobalG.A.P.-sertifisering med GRASP-tillegg fra alle utenlandske leverandører. Leverandører som ikke har dette pr. i dag, må gjennomføre sertifisering innen to år. Alle norske leverandører

skal ha gyldig KSL-godkjenning (Kvalitetssystem i landbruket). Gyldig KSL innebærer at produsenten følger gjeldene regler og krav for produksjon. Hele landbruksnæringen, inkludert faglag og varemottakere, står bak denne.



### GlobalG.A.P.

Dette er en sertifisering som tilbyr effektive løsninger for landbruk, akvakultur og blomsterproduksjon. Sertifiseringen fremmer sikrere og mer ansvarlig oppdrett og landbrukspraksis i mer enn 135 land i hele verden.

GlobalG.A.P.-standarder og tillegg kan brukes i produksjonsprosessene til mer enn 700 forskjellige plante- og akvakulturarter. Hver art inngår i en produktkategori med egen sjekklister, som beskriver sertifiseringskravene.

Revisjonene utføres i henhold til den relevante sjekklister, og i samsvar med generelle forskrifter innen GlobalG.A.P. Dette er et sett med sertifiseringsregler for implementering av sjekklister. Revisjoner utføres av uavhengige og akkrediterte tredjeparts sertifiseringsorganer (CB-er), og sertifiseringsstatusen registrerte produsenter vises i GLOBALG.A.P. IT-systemer for åpenhet. Dette gjør systemet til ett av de mest robuste i markedet.

### GLOBALG.A.P. Risk Assessment on Social Practice

GRASP er et tillegg til Integrated Farm Assurance (IFA) sin evaluering av arbeideres velferd på gårdsnivå. Systemet tar utgangspunkt i IFA-prinsippene og kriterier knyttet til helse og sikkerhet.

GRASP dekker områder som arbeids- og menneskerettigheter, representasjon av arbeidere og beskyttelse av unge arbeidere og barn. Dette er en enkel og robust sjekklister som produsentene kan bruke til å vurdere, forbedre og demonstrere ansvarlig sosial praksis.



## Bærekraftstrategien har to mål knyttet til leverandørkjeden

1. Alle direkteleverandører av frukt og grønt skal være sertifisert i henhold til anerkjent sosial standard innen 2030.
2. Det skal gjennomføres minimum 80 risikobaserte revisjoner årlig for å sikre etterlevelse av krav. 50 % av revisjonene skal være uanmeldte innen 2030.

Målene er satt på konsernnivå, og gjelder alle BAMAs virksomheter. Arbeid og progresjon for måloppnåelse er autonomt for hver virksomhet. Under beskrives nåværende mål, tiltak og resultater for arbeidet mot leverandørkjede.

### Minimum 80

Vi gjennomfører 80 til 100 leverandørrevisjoner i året. Hvem vi skal revidere, bestemmes ut ifra risikovurderinger utført av en tverrfaglig gruppe. Denne består av folk som jobber med innkjøp, kvalitet og bærekraft i selskapet.

Først danner de seg et overordnet risikobilde. Det gjøres med utgangspunkt i risikokartet.

**Dette omfatter risikokategoriene:** Demokratisk nivå, politisk stabilitet, velferdsnivå, avskogingsrisiko, klimautsatt beliggenhet, samt vann- og erosjonsrisiko i leverandørland.

Vurderingen inkluderer også tidligere erfaringer med leverandører, og relevante faktorer fra risikomatrise for mattrygghet. På bakgrunn av dette, utarbeider gruppen en prioriteringsplan for gjennomføring. Dermed får høyrisikoleverandører tettere oppfølging. Leverandører med lavere risikograd prioriteres i mindre utstrekning.

«Risiko for tvangsarbeid» har ingen egen kategori i risikokartet. Det er en delfaktor i kategorien «Demokratisk nivå». Informasjon om vannrisiko finnes i E3.

### Revisjon=fysisk besøk

Ved revisjon får leverandøren fysisk besøk av en representant fra BAMAs kvalitetsavdeling. Under revisjonen, gjennomgås dokumentasjon på leverandørens interne systemer. Det gjøres også en fysisk inspeksjon av anlegg og boliger – dersom de ansatte er innkvartert hos arbeidsgiver.

BAMAs representant setter seg inn i arbeidernes situasjon og vektlegger eventuelle avvik som er registrert. Tilbakemeldingene kommer fra de ansatte eller andre i leverandørens verdikjede.

Revisjonsskjemaets sjekkpunkter dekker kategoriene helse, miljø og sikkerhet (HMS), bygningsmasse og utstyr (også skadedyr), kontrollrutiner, samfunnsansvar, renhold, orden, samt hygiene og personell. I tillegg dekker det HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) for fellespakkerier og gårdspakkerier som også pakker varer for andre.

Hvis leverandøren har underleverandører, besøkes en eller flere av disse – dersom vi finner avvik her, registreres disse. Alvorlige avvik må lukkes (utbedres) innen 14 dager, mens for andre avvik er det en frist på 28 dager. Ved større avvik, starter vi dialog for å bidra til lukking.



I 2024 gjennomførte vi 91 revisjoner, fordelt på fire kategorier av leverandør/producenter:

1. Norske produsenter og pakkerier
2. Importprodusenter og pakkerier (leverandører)
3. Norske transportører og import
4. Leverandører til industri, storkjøkken og grossister

Av totalt 91 revisjoner, fikk 76 leverandører grønne resultater. Det vil si at de hadde under 2 mindre avvik på 80 kontrollpunkter.

11 revisjoner endte opp med gult resultat, der leverandørene hadde mellom 3 og 8 mindre avvik, men ingen kritiske.

4 revisjoner endte opp med rødt resultat. Det vil si at leverandørene hadde 1 eller flere kritiske avvik, eller mer enn 8 mindre avvik.

Vi ser store forbedringer i revisjonsresultatene sammenliknet med 2023. Samtidig er det fortsatt forhold som må utbedres i inn- og utland.

## Forhøyede aktsomhetsvurderinger

Som et resultat av interne risikovurderinger, gjennomførte vi forhøyede aktsomhetsvurderinger på tre områder i 2024:

1. Leverandører med varestrøm opprinnelse Kina – risiko for tvangsarbeid.
2. Leverandører med varestrøm opprinnelse Marokko – risiko for varer fra Vest-Sahara.
3. Leverandører med varestrøm opprinnelse Israel – risiko for produsenter/leverandører som bidrar til menneskerettighetsbrudd.

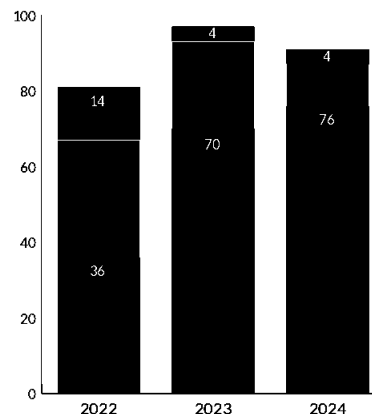
## Utvidede aktsomhetsvurderinger tar for seg tre hovedområder:

- Kartlegging av eiere, forretningsstruktur, styret, ledelse m.v.
- Kartlegging av geografisk beliggenhet for pakkhus og produsenter, basert på koordinater.
- Vurdering av compliance generelt.

Resultatene av disse forhøyede aktsomhetsvurderingene er beskrevet under hvert enkelt land i avsnittet «Land i krig eller konflikt» i S3.






### REVISJONSRESULTAT AVVIK

- 1+ kritisk avvik, eller 8+ mindre avvik
- 3 til 8 mindre avvik, og ingen kritiske
- Maks to mindre avvik avdekket



# Berørte lokalsamfunn S3

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	<p>Landbruk er en viktig sektor i mange av landene hvor BAMA kjøper produkter. Vi sysselsetter indirekte, og støtter store deler av lokalsamfunnene økonomisk - det gjør vår tilstedeværelse til noe positivt.</p> <p>Undertema S3: Samfunnenes økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter - sikkerhetsrelaterte påvirkninger.</p>	Faktisk
	<p>BAMA støtter berørte lokalsamfunn ved å investere i infrastruktur (veier, transport osv.) gjennom dedikerte initiativ. Ved handel med lokalsamfunn, bidrar vi til oppgraderinger av infrastruktur som gagnar hele samfunnet.</p> <p>Undertema S3: Samfunnenes økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter - arealrelaterte påvirkninger.</p>	Faktisk
	<p>BAMA har leverandører i land med pågående menneskerettighetsutfordringer - Vest-Sahara, Israel, Marokko, Ecuador, Etiopia, Mali, Iran, Kypros, Colombia. Den kinesiske regjeringen undertrykker systematisk uigurene i Kina, som er internert i leirer og tvunget til å arbeide i flere sektorer, inkludert landbruket. Uigurene blir utnyttet og nektet rettigheter til frihet og informert samtykke.</p> <p>Undertema S3: Urbefolkningens rettigheter - kulturelle rettigheter.</p>	Potensiell
	<p>Utilstrekkelig håndtering av avfall og farlige stoffer av alle slag, kan føre til negative konsekvenser for miljøet og menneskers helse.</p> <p>I enkelte tilfeller kan det strekke seg utover stedene der avfallet genereres og kastes, og dermed påvirke lokalsamfunnet på en negativ måte.</p> <p>Undertema S3: Samfunnenes økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter - vann og sanitære forhold.</p>	Potensiell
Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer	
	<p>Risiko for avbrutt tilgang til land på ikke-handelslister/krigsliknende konflikter. Dette kan føre til mangel på forsyninger og økt operasjonell byrde, da vi må finne andre alternativer.</p> <p>Undertema S3: Samfunnenes økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter - sikkerhetsrelaterte påvirkninger</p>	

## ♥ Betydning for BAMA

«Berørte lokalsamfunn» refererer til urfolks- og lokalsamfunns økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter i områder der BAMA er til stede. Temaet omhandler også tilstrekkelige og tilfredsstillende boforhold, mat, vann og sanitærforhold, samt land- og sikkerhetsrelaterte påvirkninger lokalsamfunnet utsettes for.

Urfolks rettigheter er et vesentlig tema i ulike lokalsamfunn, fordi de kan være berørte parter der BAMAs leverandører opererer. Land- og jordbruk er en sentral næring i mange av landene vi handler med, og ca. 63 % av produktene våre kommer fra produsenter utenfor landets grenser. Leverandørene våre bidrar til sysselsetting i lokalsamfunnene, og BAMA har derfor stor påvirkning. Urfolk og lokalsamfunn er viktige interessenter som vi etterstreber å ivareta på en god måte.

Det gjør vi ved å følge etiske prinsipper for menneskerettigheter, inkludert urfolks rettigheter. I tillegg bidrar vi til positiv utvikling i lokalsamfunnene. Det innebærer blant annet støtte til utdanningsprosjekter og samarbeid med lokale produsenter for å styrke deres økonomiske og sosiale forutsetninger. Gjennom bærekraftig forretningspraksis og krav til leverandører, bidrar BAMA til å redusere risikoen for negative påvirkninger. I tillegg sikres langsiktig verdiskaping både for miljø, samfunn og eventuelle urfolk.

Vi har ikke etablert direkte kanaler der berørte lokalsamfunn kan dele synspunkter. Nåværende ansvar og engasjement er hovedsakelig rettet mot leverandøroppfølging.

### LAND I KRIG ELLER KONFLIKT\*

Land	Kort om konflikten	Aktuell råvare
Etiopia	Intern konflikt mellom myndigheter og regionen Tigray.	Urter, gressløk og snittblomster
Mali	Militærregime, spesielt i nord der lokale væpnede grupper og religion skaper konflikt.	Eksotisk frukt
Iran	Kompleks, politisk situasjon der landet har hatt et konfliktfylt forhold til USA, Israel og Saudi Arabia siden revolusjonen i 1979. Atomvåpenprogram, mulig støtte til terrororganisasjoner.	Dadler
Kypros	Konflikten mellom gresk-kyprioter i sør og tyrkisk-kyprioter i nord, har pågått siden 60-tallet med Helles og Tyrkia som viktige støttespillere. FN sørger for sikkerhet på grensen mellom nord og sør, og leder fredsforhandlingene.	Poteter
Colombia	Konflikt mellom den colombianske staten og geriljagruppen FARC.	Avokado, eksotisk frukt og snittblomster

\*Oversikten viser land med pågående kriger eller konflikter der BAMA har handelspartnere. Kilde: FN.



Vi er forpliktet til å sikre at operasjonene våre ikke er involvert i eller assosiert med menneskerettighetsbrudd, undertrykkelse, kontroversielle politiske standpunkter eller krigsprofitt. BAMA er klar over at det kan gi økonomisk og omdømmemessige konsekvenser. For å forebygge, legger vi derfor stor vekt på transparens om produktopprinnelser. Det finnes også tilgjengelig informasjon om vår tilstedeværelse i noen av landene med slik risiko.

## Kina

Import fra Kina kan indirekte knytte oss til alvorlige menneskerettighetsbrudd og undertrykkelse av Uigur-urfolket i landet. Vi erkjenner ansvaret, og tar det på største alvor. Derfor gjennomførte vi utvidete aktsomhetsvurderinger for alle våre leverandører som handlet med Kina i 2024. To av dem hadde

produsenter i Xinjiang-provinsen. Disse funnene ble diskutert med leverandøren – som valgte å bytte produsenter.

## Israel

I 2024 importerte vi poteter, paprika og sitrusfrukter fra Israel for ca. 80 millioner kroner. Vi er periodevis avhengige av import derfra for å ha nok til forbrukere i hele Norge. Det gjelder i perioden hvor det ikke er mer norske lagringspoteter igjen, og fram til nypotetene kommer om våren. Etter gjennomføringen av utvidete aktsomhetsvurderinger i 2024, blir det ikke planlagt nye sesonger for produkter derfra (inntil situasjonen er mer oversiktlig). I vurderingen vektla vi blant annet ansvaret for særlig aktsomhet, grunnet den pågående krigen. Det er også utfordringer knyttet til reiseråd, noe som vanskeliggjør leverandørbesøk.



BAMA Sourcing vil derfor finne andre opprinnelser for å dekke volumbehovene.

### Marokko

Vi importerer blåbær, bringebær, paprika, klementiner og tomater herfra. Import fra Marokko kan knytte oss direkte eller indirekte til den pågående konflikten i Vest-Sahara. Marokko kontrollerer store deler av territoriet, og styringen er omstridt – ref. forbund om rapportering av alvorlige menneskerettighetsbrudd. Vi overvåker derfor produktoppriinnelsene herfra nøye.

I 2024 gjennomførte vi en forhøyet aktsomhetsvurdering av alle våre leverandører her. Disse ble fulgt opp av revisjoner. To av leverandørene handler varer fra områder i Vest-Sahara, men har gode systemer for at varene ikke når BAMAs verdikjede.

### Russland

Etter invasjonen av Ukraina, har BAMA stoppet all handel med Russland. Vi har tidligere importert enkelte produkter derfra.

### Ecuador

I 2024 importerte vi bananer fra Ecuador for nesten 300 millioner kroner. Det ble gjennomført fysiske oppfølgingsbesøk hos alle våre bananleverandører samme år. Kokain-relatert kriminalitet medfører svært høy sikkerhetsrisiko for lokalsamfunnene, og stor kidnappingsrisiko for ansatte tilknyttet våre bananoperasjoner.

### Etiopia

Konflikt mellom lokale styresmakter i Tigray-regionen på den ene siden, og de etiopiske sentralmyndighetene på den andre – som handler om land, maktpolitikk, og identitet. Konflikten eskalerte

etter at Abiy Ahmed tok over som statsminister i 2018, og det brøt ut krig mellom partene i 2020. BAMA importerer litt urter og gressløk til enkelte kunder. Selskapet vi samarbeider med har både GRASP-, Leaf- og BRC-sertifisering.

### Mali

Mali er et stort land med et svakt statsapparat, som over lengre tid har nedprioritert den nordlige delen av landet. Dette har skapt misnøye blant befolkningen der, og gitt rom for lokale væpnede grupper. Noen opprørsgrupper kjemper for selvstendighet, andre for opprettelsen av et islamistisk styresett. BAMA kjøper et lite volum med mango i tidsrommet mai – juni. Leverandøren er Rainforest Alliance-sertifisert, noe som medfører at de har etiske prinsipper og jobber for at arbeidene skal få levelønn.

### Iran

I 2018 brøt USA atomavtalen med Iran, og gjeninnførte sanksjoner mot landet. Dette til tross for at FN-kontrollørene gjentatte ganger bekreftet at Iran holdt sin del av avtalen. Endringen i USAs politikk, førte til at konflikten mellom Iran og USA eskalerte. Flere regionale og internasjonale stormakter ble involvert. BAMA kjøper dadler gjennom et dansk selskap – i 2024 for ca. 16 millioner kroner. Selskapet eier selv produksjonen i Iran, og BAMAs revisor var på besøk i 2018 uten å gjøre kritiske funn. Produsenten er Smeta-sertifisert.

### Kypros

BAMA importerer poteter fra Kypros, og vi handlet for 12 millioner kroner i 2024. Kypros-konflikten har pågått i mange tiår, og landet har vært delt i to siden 1974. Konflikten står mellom gresk-kyprioter i sør og tyrkisk-kyprioter i nord, med Hellas og Tyrkia som viktige støttespillere. FN sørger for

## Vår tilnærming

sikkerheten på grensen mellom nord og sør, og leder fredsforhandlingene. BAMA importerer poteter tidlig om våren, fordi det er tomt for norske lagringspoteter og vi venter på nypoteter. Vi har jobbet med denne leverandøren i en årrekke, og han har GlobalG.A.P.-sertifikat.

### Colombia

BAMA importerer både avokado, physalis og pasjonsfrukt fra Colombia gjennom Nature's Pride (vårt datterselskap i Nederland). De forplikter seg til å videreføre BAMAs krav til leverandørene i sin leverandørkjede. Konflikten i Colombia har først og fremst stått mellom den colombianske staten og den venstreorienterte geriljagruppen FARC.

FARC og regjeringen ble enige om en fredsavtale i 2016, etter over 50 år med borgerkrig. Utfordringen siden den gang har vært å følge opp avtaleforpliktelsene. Det er også utfordringer i fredsarbeidet knyttet til ELN, en annen stor geriljagruppe i landet. I tillegg finnes det flere væpnede grupper, som for eksempel narkotikakartellene.

Ved aksept av retningslinjene våre, forplikter leverandørene seg til å ivareta marginaliserte befolkningsgrupper. Retningslinjene stiller krav til at leverandørene skal operere i tråd med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, art. 1 og 2, og ILO-konvensjon nr. 169. I konflikter med lokalsamfunnene om bruk av land eller naturressurser, må partene forhandle for å sikre respekt for individuelle og kollektive rettigheter til områder eller ressurser, basert på sedvane. Det gjelder også i tilfeller hvor rettighetene ikke er formalisert. Vi stiller krav til at våre leverandører informerer om forhold knyttet til ansatte og lokalsamfunn.

BAMAs leverandører bidrar til positiv utvikling i lokalsamfunnene der produktene dyrkes ved tett samarbeide med dem som bor der. Blant annet har vi bygget en skole i Ecuador og samarbeider om et vannprosjekt i Peru. Se mer informasjon i «Samarbeid for lokalsamfunn» senere i dette kapitlet.

BAMA har ikke prosedyrer for direkte engasjement med lokalsamfunnene. Vi har ikke direkte kanaler der de berørte kan uttrykke sine bekymringer til oss. Vårt nåværende ansvar og engasjement går hovedsakelig gjennom leverandørene.

## Mål, tiltak og resultater

BAMAs arbeid med leverandørrevisjoner viser hvordan ansvarlig handel kobles til lokalsamfunn der produktene dyrkes. Leverandørrevisjoner sikrer at arbeidsforholdene ivaretar både menneskerettigheter og lokale behov. Dette omfatter arbeidere som ofte bor i lokalsamfunn hvor produksjonen har direkte økonomisk og sosial innvirkning. Ved å gjennomføre revisjoner og sørge for riktig lukking av avvik, styrkes både velferd og samfunnsutvikling.

De 91 leverandørrevisjonene i 2024 avdekket ingen alvorlige menneskerettighetsbrudd. Det er derimot gjort funn av mindre alvorlige avvik relatert til sosiale forhold, som standard på boforhold.

Det er heller ikke funnet noen relaterte, negative hendelser knyttet til lokalsamfunnene vi berører. Vi har retningslinjer for gjenoppretting i tilfeller hvor vi eller vår leverandør har forårsaket vesentlig negativ påvirkning. BAMA har ikke målsettinger knyttet til påvirkning på lokalsamfunn.

Vi erkjenner at det ikke betyr at det ikke kan skje brudd på menneskerettigheter i vår verdikjede. Derfor fortsetter vi arbeidet med forebygging og oppfølging.

### Samarbeid for lokalsamfunn

#### Ecuador

I BAMA er vi opptatt av å bidra til positiv utvikling i lokalsamfunnene der produktene våre dyrkes. Sammen med leverandørene, støtter vi skolegang i Ecuador. Her bidrar vi med midler og ressurser for å styrke barns tilgang til utdanning og aktiviteter. Et eksempel på dette arbeidet, er åpningen av en barneskole i Río Viejo-samfunnet i Guayas-provinsen i 2008. Skolen ble etablert som et samarbeid mellom Dole Food Company, lokale produsenter og

lokalsamfunnet. Skolen gir barna i området tilgang til utdanning, og har også blitt et viktig samlingspunkt for lokalsamfunnet.

Gjennom dette prosjektet, bidrar vi årlig med skolemateriell og støtte til aktiviteter som idrett og lek. Målet er å skape et trygt og stimulerende miljø der barna kan utvikle seg. Leverandørene våre er helt avgjørende her, og vi samarbeider tett med dem for å sikre at tiltakene gir reelle og varige fordeler for menneskene som bor der.

Vi er klar over at produksjon i land som Ecuador kan være utfordrende, og vi er opptatt av å arbeide ansvarlig og i tråd med etiske prinsipper. Vi ønsker åpenhet om innsats og begrensninger når det kommer til hva vi kan oppnå, fordi vi tror på en ærlig tilnærming til ansvar og bærekraft.

Ved å støtte skolen i Río Viejo og andre lignende tiltak, bidrar vi der vi kan på en måte som skaper verdi for barn og familier. Vi kan ikke løse alle utfordringer selv, men vi tror på kraften i samarbeid for å skape små, men viktige forbedringer.

#### Peru

Nature's Pride (vårt datterselskap) samarbeider med IDH – The Sustainable Trade Initiative, for å forbedre vannforvaltningen i Ica-regionen i Peru.

Prosjektet benytter Catchment Passport®-metodikken utviklet av Good Stuff International. De fremmer samarbeid mellom alle aktører i verdikjeden slik at de bidrar til ansvarlig vannforvaltning i områder med vannstress.

Etter positive tilbakemeldinger fra lokale interessenter i 2020, vil Nature's Pride Foundation og IDH videreutvikle metodikken og dele den med



sentrale aktører i det europeiske markedet. Målet er å motivere parter i Peru og Europa til å samarbeide om bærekraftig vannforvaltning i Ica-regionen.

### Chile






I desember 2024 gikk BAMA aktivt inn i et prosjekt i Aconcagua-regionen i Chile, fasilitert av organisasjonen New Foresight. Prosjektet, kalt The Aconcagua Partnership er et samarbeid mellom chilenske bønder, myndigheter, industrien og NGO-er for å adressere utfordringer knyttet til vannmangel i regionen. Målet er å sikre fremtidig matproduksjon samtidig som det naturlige miljøet beskyttes.



Gjennom engasjementet støtter vi arbeidet med å fremme bærekraftig vannforvaltning og regenerative landbruksmetoder. Prosjektet fokuserer på å skape en solid ramme for samarbeid mellom aktørene, styrke bøndernes evne til å tilpasse seg klimaendringer og etablere skalerbare og bærekraftige innkjøpspraksiser.

Vi tror på at samarbeid mellom alle aktører i verdikjeden er avgjørende for å oppnå varige forbedringer i vannforvaltningen i regioner med vannstress.

# Forbrukere og sluttbrukere S4

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	De fleste av BAMAs produkter er sunne og bidrar positivt til folkehelsen. Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.	Faktisk
	BAMA har som mål å gi barn mulighet til å delta i sportsaktiviteter og turneringer gjennom samarbeid med norske idrettsforeninger. Gjennom disse initiativene lærer barn om viktigheten av en aktiv livsstil og sunne spisevaner, i tillegg til selve sporten. Undertema S4: Sosial inkludering for forbrukere og/eller sluttbrukere - Ikke-diskriminering.	Faktisk
	BAMA arbeider for å øke den totale andelen av norske produkter. Dette har en positiv påvirkning på forbrukernes evne til å konsumere lokale produkter. Undertema S4: Sosial inkludering for forbrukere og/eller sluttbrukere - Tilgang til varer og tjenester.	Faktisk
	Blomster kan bidra til forbrukernes fysiske og mentale velvære. Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.	Faktisk
	Rester av kjemikalier som plantevernmidler eller tungmetaller som overskrider tillatt verdi, tilstedeværelse av udeklarte allergener, tilstedeværelse av patogene mikroorganismer eller tilstedeværelse av fysiske forurensninger kan skade forbrukerne. Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.	Potensiell

Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	Lavt forbruk av frukt og grønnsaker sammenliknet med ernæringsanbefalingene, går igjen i europeiske forbruksvaner. Kun 25 % av de norske forbrukerne oppfyller anbefalingen om 5 om dagen eller mer. Det kan indikere en relativt lav preferanse for frukt og grønnsaker i befolkningen, og det kan bli vanskelig å øke salget. Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.
	Økonomisk nedgang og kjøpekraft har resultert i redusert salg av frukt og grønnsaker, spesielt dyrere produkter som sopp og asparges. Undertema S4: Sosial inkludering for forbrukere og/eller sluttbrukere - Tilgang til varer og tjenester.



Verdikjedeledd	Vesentlige muligheter
	<p>BAMAs produkter har generelt en positiv helseeffekt. Ved å gi presis og sann informasjon, samt tips til hvordan produktene kan konsumeres, kan vi øke salget.</p> <p>Undertema S4: Informasjonsrelaterte konsekvenser for forbrukere og/eller sluttbrukere - Tilgang til (kvalitets-)opplysninger.</p>
	<p>Forbruk av frukt og grønnsaker er en av de beste måtene befolkningen kan bidra til reduksjon av klimagasser på, ifølge norske myndigheter. Hvis flere forbrukere følger anbefalingene, kan BAMA øke salget.</p> <p>Undertema S4: Informasjonsrelaterte konsekvenser for forbrukere og/eller sluttbrukere - Tilgang til (kvalitets-)opplysninger.</p>
	<p>BAMA samarbeider med interessenter i verdikjeden for å utvikle nye varianter og produktlinjer, for eksempel eplesortene Eden og Fryd og konsepter for convenience-produkter. Det overordnede målet for denne type innovasjon er økt forbruk av frukt og grønt.</p> <p>Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.</p>
	<p>Tredjepartssertifiseringer kan påvirke forbrukere positivt og appellere til sunne og «grønne» preferanser, og dermed øke salget. Eksempler er Debio eller Nyt Norge.</p> <p>Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.</p>
	<p>50 % av den norske befolkningen spiser kun 1 eller 2 om dagen. Det er derfor betydelige muligheter for målrettet påvirkning mot forbrukersegmentet. De oppdaterte kostholdsrådene støtter innsatsen for økt forbruk, og presenterer en strategisk mulighet for verdivekst.</p> <p>Undertema S4: Personlig sikkerhet for forbrukere og/eller sluttbrukere - Arbeidsmiljø.</p>
	<p>Norske forbrukere har stor tillit til BAMAs produkter når det kommer til kvalitet og mattrygghet. Dette er en mulighet for økt salg.</p> <p>Undertema S4: Sosial inkludering for forbrukere og/eller sluttbrukere - Tilgang til varer og tjenester.</p>

## ♥ Betydning for BAMA

Som en stor aktør innen norsk mat, har vi både mulighet til og ansvar for å påvirke forbrukernes matvaner. BAMA har en positiv innvirkning på folkehelsen ved å tilby sunne frukt-, bær- og grønnsakprodukter, samt inspirere til økt forbruk. Det er også gunstig sett i et klima- og miljøperspektiv.

### Bør spise mer frukt og grønt

Norske forbrukere har stort potensial for økt inntak. I dag får vi i oss i snitt 3,3 porsjoner om dagen, selv om helsemyndighetene sier «minst 5 og helst 8 porsjoner om dagen». Det er dermed et stort gap mellom anbefaling og handling. Det gir likevel BAMA muligheter, med tanke på at hele samfunnet bør øke forbruket av produktene vi selger.

### Mer norsk

Vi arbeider aktivt for å øke norskandelen på frukt, bær og grønnsaker, slik at forbrukerne velger norske produkter i sesong. Dette bidrar positivt til å styrke utvalget av lokale varer, og støtter samtidig norsk landbruk.

### Barn og unge

BAMA bidrar positivt til barn og unges livsstil gjennom tilstedeværelse på ulike idrettsarrangementer. Her deler vi kunnskap og inspirasjon om viktigheten av et sunt kosthold og en aktiv livsstil – viktige byggesteiner for god helse.

### Økonomi

I økonomisk krevende tider blir frukt og grønnsaker ofte valgt bort, fordi produktene har mindre opplevd verdi for pengene. I tillegg har ferske produkter kortere holdbarhet enn andre matvarer. Dette utgjør en risiko for salget, men gir også andre muligheter – vi tilbyr også rimeligere alternativer som øker verdien for forbrukerne.

### Blomster i butikk

Ved å tilby friske blomster i dagligvarehandelen, gjør vi dem tilgjengelige for alle som handler hos kundene våre. Forbrukerne kan enkelt spre glede, skape et hyggelig miljø og fremme sosial kontakt med folk rundt seg. BAMA Blomster sørger for at leveransene når ut til kunder over hele landet.

### Mattrygghet

Dette er et sentralt område for BAMA. Dersom forbrukere blir syke av å spise produktene våre, utsetter vi dem for helserisiko – dette vil påvirke BAMA negativt. Ved leveranser av varer til butikker, servicehandel og restaurantmarkedet når BAMA ut til en rekke ulike forbrukere. Dette inkluderer også sårbare grupper som barn, eldre og syke.



## Vår tilnærming

### Trygge produkter gjennom hele verdikjeden

BAMAs visjon er å gjøre Norge sunnere og ferskere. Arbeid rettet mot forbrukere handler i hovedsak om å sikre trygge produkter og fremme et sunt kosthold i befolkningen.

For å få til dette, stiller vi krav til leverandørene og gjennomfører en rekke tiltak. Arbeidet med mattrygghet er forankret i hele organisasjonen, og er basert på forebygging og kontinuerlige forbedringer i hele verdikjeden. Tiltak inkluderer blant annet revisjoner av leverandører, en risikobasert analyseplan, samt en effektiv prosess for tilbakekalling av produkter. BAMAs kvalitetssystem og -politikk skal sikre at vi oppfyller alle relevante myndighets- og sertifiseringskrav.

Samtlige rutiner og prosedyrer knyttet til mattrygghet er samlet i BAMAs kvalitetssystem. Rutinene er tilgjengelige for ansatte via BAMAs intranett og i dokumentstyringssystemet. Lederne er ansvarlige for å sikre etterlevelse på sine områder.

### Krav til leverandører

Alle norske produsenter som leverer frukt, grønnsaker, bær og poteter til BAMA må ha gyldig KSL (Kvalitetssystem i landbruket). Det medfører at produsentene må gjennomføre årlig egenrevisjon, og lukke alle avvik innen en gitt frist.

For internasjonale leverandører av frukt, grønnsaker, bær og poteter stilles det krav til sertifisering i henhold til GlobalG.A.P (se mer informasjon i S2). Alle leverandørene må også gjennom en godkjenningssprosess før de eventuelt kan bli BAMA-leverandør. Her må de blant annet svare på spørsmål om mattrygghet, bærekraft og sertifiseringer. Avdeling for bærekraft og kvalitet vurderer

informasjon og dokumentasjon fra leverandørene. Dem som ikke oppfyller BAMAs krav, blir ikke godkjent. Alle leverandører må signere BAMAs leverandøravtale og BAMAs etiske retningslinjer.

### Sporing og produktberedskap

BAMA har prosedyrer for sporing og produktberedskap for å sikre sporbarhet i alle ledd av verdikjeden, samt enhetlig håndtering av beredskapssaker. Leverandørene våre skal kunne spore varer i løpet av fire timer.

Avdeling for bærekraft og kvalitet er ansvarlig for å håndtere produktberedskapssaker. Dette innebærer blant annet vurdering av alvorlighetsgrad, loggføring, intern varsling, samt varsling til kundene våre og Mattilsynet. Alle saker blir avviksbehandlet og evaluert for å sikre kontinuerlig forbedring og effektiv håndtering av framtidige saker. Kunder og leverandører kan varsle BAMA 24/7 gjennom et beredskapsnummer.

### Markedsføring og kommunikasjon

Vår markedsstrategi handler om å øke forbruket av frukt og grønt i Norge. Dette skal vi oppnå ved å heve det generelle kunnskapsnivået om frukt og grønt i befolkningen. Vi ønsker å lære forbrukerne om ulike sorter i forskjellige kategorier, samt informere om produktenes bruksområder, opprinnelser og egenskaper.

Produktene våre er ferske, og trenger riktig behandling for å holde best mulig kvalitet. Derfor er informasjon om oppbevaring sentralt i vår kommunikasjon. Vi er også opptatt av å formidle kunnskap om hvor store deler av produktene som faktisk kan spises – et godt eksempel på det er brokkolistilker. Vi inspirerer også til bruk av modne varer, som brune bananer, da mange

ofte kaster disse. Kunnskapsdeling kan bidra til redusert matsvinn hos sluttbruker. En del av bærekraftsstrategien vår, handler om å bidra til reduksjon av matsvinn der vi kan.

Prissensitivitet er en viktig faktor for konsum. Vi ser at pris kan være avgjørende for dem som velger bort fersk frukt, bær og grønnsaker. Det understreker behovet for produkter og løsninger som passer alle kunder – da folk har ulik betalingssevne og -villighet. Vi hensyntar dette ved å tilby et bredt spekter av produkter – fra premium, til mer budsjettvennlige alternativer.

### Mer norsk produksjon

BAMA skal være en pådriver for sunnere kosthold og økt norsk, bærekraftig grøntproduksjon. Vi har som mål å tilby 50 % mer norsk frukt og grønt i 2030. Vi ønsker å tilby så mye norske varer i sesong som mulig. Dette gjør at vi sikrer gode kvalitetsprodukter, støtter norsk landbruk og tilrettelegger for valg av lokale varer når det er mulig.

### Intensjonsavtale om sunnere kosthold

BAMA har signert intensjonsavtalen om «Tilrettelegging for et sunnere kosthold». Det er en avtale mellom helsemyndighetene og matbransjen, som foreløpig gjelder fram til 31. desember 2025. Avtalen forplikter oss til å følge opp innsatsområdene «reduksjon av saltinnhold i ferdigvarer», samt «øke befolkningens forbruk av grønnsaker, frukt, bær, grove kornprodukter og sjømat».

### Barn og unge

Vi bedriver et omfattende sponsorarbeid innen idretten rettet mot både topp- og breddeaktiviteter. Ved å være til stede på idrettsarenaen, treffer vi barn og unge som kan påvirkes til å spise sunnere og være i aktivitet. BAMA's sponsorarbeid er et langsiktig og strategisk arbeid forankret i selskapets visjon, strategi og fokusområder. Sponsoratene fungerer som verktøy for å realisere selskapets strategi, fremme konkurransekraft og bidra til å nå kommersielle vekstmål.



## Mål, tiltak og resultater

Avdeling for bærekraft og kvalitet har flere mål som følges opp jevnlig. Disse er delt inn i to hovedtemaer – ansvarlig handel og folkehelse/trygg mat.

### Revisjoner

Avdeling for bærekraft og kvalitet gjennomfører interne revisjoner, revisjoner av norske leverandører og revisjoner av leverandører i utlandet. Det er flere temaer som gjennomgås, blant annet trygg mat og bærekraft. Leverandørrevisjoner utgjør en viktig del av oppfølgingsarbeidet. Internrevisjoner er viktig for å sikre at regelverk og interne rutiner følges i praksis. Se mer under «Arbeidere i verdikjeden» i S2 og «Berørte lokalsamfunn» i S3.

### Sertifisering

BAMA har mål om at alle enhetene enten skal være sertifisert i henhold til en av standardene for trygg mat, eller så skal de jobbe etter en. Sertifisering gir flere fordeler som bedre risikostyring for sikring av trygge produkter, økt tillit hos forbrukere og kunder, samt overholdelse av lover og forskrifter. Sertifisering kan også være en fordel i anbudsprosesser.

En rekke av enhetene i BAMA er sertifisert i henhold til standarden FSSC 22000. Organisasjonen FSSC Foundation (Food Safety System Certification) administrerer og videreutvikler

### BAMAS MÅL FOR TRYGG MAT

	Område	Mål	Status 2024
Ansvarlig handel	Interne revisjoner	Ingen alvorlige avvik og ikke flere enn 8 avvik (ingen røde enheter).	3 røde enheter (av 63).
	Leverandørrevisjoner	Ingen alvorlige avvik og ikke flere enn 8 avvik (ingen røde leverandører).	4 røde leverandører (av 89).
	Sertifisering/ tilsyn/ 3. partsrevisjoner	Ingen major-avvik eller vedtak.	Ingen major-avvik eller vedtak.
	Sporbarhet	Sporing innen 4 timer.	Sporing innen 4 timer oppnådd for alle øvelser (26).
	Rester av plantevernmidler	Ingen produkter i markedet med rester av plantevernmidler over MRL eller ulovlig bruk.	5 produkter i markedet med plantevernmidler >MRL eller ulovlig bruk.
Folkehelse og trygg mat	Funn av sykdomsfremkallende bakterier	Ingen produkter i markedet med sykdomsfremkallende bakterier.	7 saker med sykdomsfremkallende bakterier i 2024.
	Beredskapssaker	Ingen helsefarlige produkter i markedet. Ingen saker relatert til BAMAs omdømme.	23 beredskapssaker i 2024 med helsefarlige produkter i markedet.

## SERTIFISERTE VIRKSOMHETER I BAMA

Standard	Sertifiserte virksomheter
FSSC 22000 Transport and Storage	14 av 24 lagre*
FSSC 22000 Food Manufacturing	3 av 4 industrivirksomheter i Norge 1 av 1 industrivirksomheter i Sverige 1 av 1 industrivirksomheter i Finland 3 av 4 BAMA-eide pakkerier i Norge
BRCGS Global Food Safety Standard	1 av 1 industrivirksomheter i Sverige
IFS Food	1 av 1 virksomheter i Nederland

\* Lagre som ikke er sertifisert blir revidert av et eksternt revisjonsfirma årlig.

sertifiseringsordningen FSSC 22000. Dette er en ISO-basert standard som stiller krav til ledelse, styringssystem for mattrygghet og kontinuerlig forbedring. Den består av tre kravdokumenter som sertifiserte enheter må følge.

Noen av enhetene i BAMA er sertifisert i henhold til standarder som BRC GS og IFS. Disse er i likhet med FSSC 22000 anerkjent av GFSI (Global Food Safety Initiative) – en organisasjon som jobber for økt mattrygghet og forbrukertillit. Gjennom sammenlikning og harmonisering av standardene, fremmer GFSI effektivitet ved å redusere behovet for flere sertifiseringer. Standarder som oppfyller kravene, blir GFSI-ankjent.

I tillegg til sertifisering i henhold til mattrygghetsstandarder, er Xpol i Nederland sertifisert i henhold til Florimark GTP. Xpol er deleid av BAMA.

Flere av BAMAs enheter er Miljøfyrtårnsertifisert. Sertifiseringen er en anerkjennelse av at BAMAs norske virksomheter jobber konkret med bærekraft innen områder som arbeidsmiljø, avfallshåndtering, matsvinn og energibruk, samt innkjøp og transport.

### Analyser

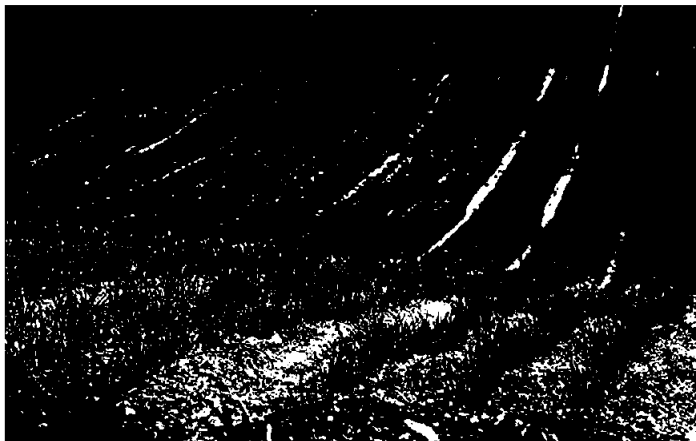
BAMA har en risikobasert prøveplan. Det innebærer at vi gjennomfører flere tusen analyser av produkter hvert år, inkludert analyser av rester av plantevernmidler og mikroorganismer. De internasjonale leverandørene analyserer også produkter som transporteres til BAMA.

Mattilsynet tar årlig ut flere hundre prøver av frukt, grønnsaker og poteter som analyseres for rester av plantevernmidler. BAMAs enheter gjennomfører også analyser av produksjonsmiljøet for å teste for eventuell tilstedeværelse av sykdomsfremkallende bakterier.

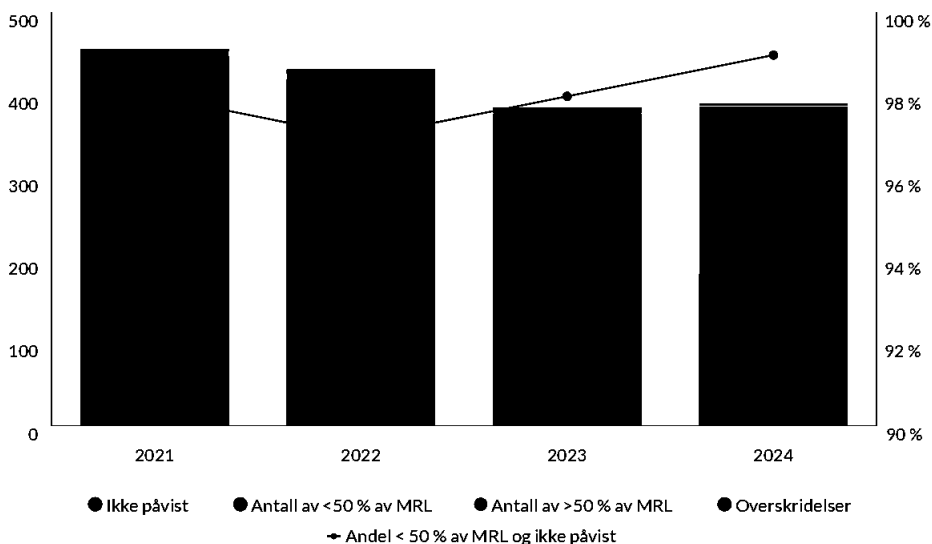


### Miljøfyrtårn

- BAMA hovedkontor
- 11 Storkjøkken-avdelinger
- 2 BaRe-avdelinger
- 3 pakkerier
- 4 produksjonsanlegg
- BAMAs bananmodneri
- BAMA logistikk



## PRØVER TATT UT AV MATTILSYNET, BAMA OG LEVERANDØRER



Styrets års- og bærekraftsberetning

### Rester av plantevernmidler

I 2024 sendte BAMA inn 116 prøver av frukt og grønnsaker til analyse. Figuren under viser prøver tatt ut av hhv. BAMA og Mattilsynet, samt noen få innhentede resultater fra leverandører i 2021, 2022, 2023 og 2024.

I 2024 ble det analysert 390 prøver av frukt og grønnsaker – 387 av disse var innenfor grenseverdiene. 3 prøver var over grenseverdi, men funnene utgjorde ingen helsefare for forbrukerne. I 99 % av prøvene ble det enten ikke påvist plantevernmidler, eller så var funnene under 50 % av grenseverdi.

I 2024 har BAMA valgt å øke andelen prøver fra tredjeland (land utenfor EU). Årsaken til dette er at det generelt er flere funn av rester av plantevernmidler over grenseverdi i produkter derfra. Det har også blitt tatt ut flere prøver fra økologiske produkter i 2024.

I 2024 har det vært fire saker med mistanke om ulovlig bruk av plantevernmidler. Alle sakene har blitt fulgt opp sammen med leverandøren av produktene.

#	Produkt	Opprinnelsesland	Plantevernmiddel	Anslått årsak
1	Bjørnebær	Nederland	Dichlorovos	Ikke funnet årsak. Produsenten har ikke brukt midlet.
2	Sukkererter	Peru	Fipronil	Skyldes sannsynligvis drift fra nærliggende potetåker.
3	Økologiske gojibær	Kina	Cyromazine	Ikke funnet årsak. BAMA kjøper ikke lenger inn bærene.
4	Økologisk avokado	Kenya	Cypermetrin	Skyldes sannsynligvis drift fra nærliggende åkre.

## RESULTATER FRA MIKROBIOLOGISKE ANALYSER AV FERDIGVARER

Type prøve		Aksjonsgrense (B)		Funn av sykdomsfremkallende bakterier (D)
Ferdigvare	20272	168	108	46
Prosentandel	98,4 %	0,8 %	0,5 %	0,2 %

### Mikroorganismer

BAMA har strenge rutiner for hygiene og renhold i alle produksjonsledd – for å sørge for at ferdigvarer ikke inneholder sykdomsfremkallende mikroorganismer. Dette inkluderer også kontrollrutiner ved mottak av råvarer, samt kontroll av ferdigvarer. I 2024 ble det gjennomført nesten 33 000 mikrobiologiske analyser av BAMAs produkter og produksjonsmiljøer. En stor andel av disse ble analysert på BAMAs interne laboratorium på Tranby. Funn av sykdomsfremkallende produkter (kategori D), fører til at de blir fjernet fra markedet. Tilbakekallingene i 2024 skyldes blant annet funn av bakteriene Listeria og Salmonella.

98 % av de analyserte prøvene viste resultater innenfor grenseverdi. Sykdomsfremkallende bakterier ble påvist i 0,2 % av prøvene.

### Matkriminalitet

Matkriminalitet (Food Crime) er et økende problem i næringsmiddelindustrien. Råvaremangel, korrupsjon og krig er viktige faktorer, og økonomisk vinning er motivasjonen. Matkriminalitet er alvorlig svindel som påvirker tryggheten eller autentisiteten til næringsmidler, drikkevarer eller fôrvarer. «Matsvindel» og «matkriminalitet» brukes om hverandre. Kriminalitet oppfattes gjerne mer alvorlig og omfattende enn svindel eller bedrageri. BAMA jobber forebyggende for å unngå at produktene utsettes for dette. Sammen med innkjøperne, gjør avdeling for bærekraft og kvalitet risikovurderinger av produktene som kjøpes inn. BAMA Industri og BAMAs pakkerier gjør risikovurderinger for sine produkter.

I gjennomføringen besvares spørsmål om hvor lett det er «å jukse» med aktuelle varer og hvor lett det kan oppdages ved hjelp av analyser. Leverandørkjede, råvarepriser, tidligere hendelser og korrupsjon i produksjonslandene vurderes også. Innen frukt, poteter og grønnsaker er økologiske varer mest utsatt for matkriminalitet. For andre varegrupper, er risikoen høyest for olivenolje og fisk/sjømat.

Det blir årlig foretatt autentisitetanalyser av olivenolje. BAMA foretar også risikobaserte revisjoner av leverandører som vurderes til å kunne utgjøre høy risiko. Representanter fra avdeling bærekraft og kvalitet deltar også i nettverk for forebygging av matkriminalitet. I tillegg til halvårlige møter, mottar vi månedlige nyhetsbrev om saker knyttet til tematikken. Vi abonnerer også på daglige nyhetsbrev fra HorizonScan – plattformen overvåker relevante saker knyttet til matkriminalitet og tilbakekallinger av produkter i en rekke ulike land. Nyhetsbrevene bidrar til nyttig informasjon i arbeidet med å forhindre matkriminalitet, og er også viktige i arbeidet med å sikre trygg mat.

### Sporingsøvelser

Alle enheter i BAMA skal gjennomføre minimum én sporingsøvelse årlig. BAMA har krav om at alle produkter skal kunne spores et ledd fram og et ledd tilbake innen 4 timer. I 2024 gjennomførte avdeling for bærekraft og kvalitet 26 sporingsøvelser med leverandører og interne enheter. Sporingsinformasjon og andre dokumenter for øvelsene, ble mottatt innen fristen.



## Beredskapssaker

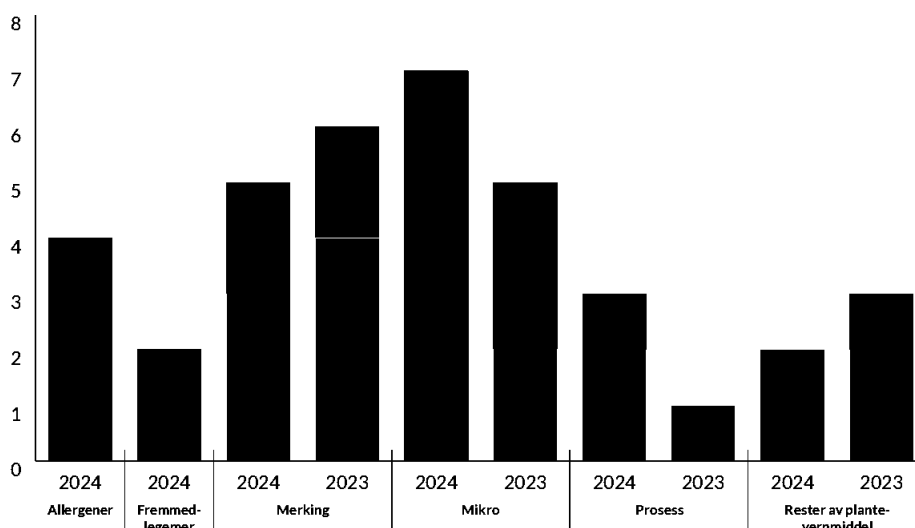
Avdeling for bærekraft og kvalitet håndterer også produktberedskapssaker. Det inkluderer vurdering av alvorlighetsgrad, innhenting av nødvendig informasjon, involvering av beredskapsteam, samt varsling internt og eksternt. Ved beredskapshendelser benyttes en dedikert e-postadresse. Som nevnt, kan hendelser også rapporteres 24/7 til beredskapstelefonen.

I 2024 var det 23 saker som krevde tilbaketrekking eller tilbakekalling.

Ved en tilbakekalling, varsler man også forbrukere. Dette gjøres via pressemeldinger og informasjon på nettsidene til Mattilsynet.

I alle sakene ble det iverksatt tiltak, produktene ble fjernet fra salgshyllene og kundene ble varslet. Forbrukerne ble varslet i saker som ble vurdert til å kunne utgjøre en helsefare (røde saker). Det har vært en økning i antall beredskapssaker – 15 i 2023 mot 23 i 2024. Antall røde saker har også økt.

BEREDSKAPSSAKER I 2023 OG 2024





### Sunnhet i befolkningen

Et usunt kosthold er en av de største risikofaktorene for sykdom og tidlig død både i Norge og resten av verden. Norge følger WHO (World Health Organization), og deres mål om å redusere tidlig død fra kreft, hjerte- og karsykdommer, type 2-diabetes og KOLS med 24 % innen 2025, og med en tredjedel innen 2030. Dette er også i tråd med FNs bærekraftsmål.

For å få til dette, må kostholdet vårt forbedres. Sentralt i forbedringen står økt inntak av frukt, bær og grønnsaker. Vi i BAMA tar vår del av ansvaret ved å tilby ferske, smakfulle produkter og tilpassede løsninger, samtidig som vi inspirerer og lærer opp forbrukerne til hvordan de kan velge mer frukt og grønt i hverdagen.

Nye norske kostholdsråd anbefaler at vi får i oss minst 5 og helst 8 porsjoner frukt, bær og grønnsaker pr. dag. I følge «5-a-day»<sup>1</sup> fra 2024, spiser nordmenn gjennomsnittlig 3,3 porsjoner om dagen. Dette viser at det er et stort potensial i å påvirke forbrukerne til å spise mer frukt, bær og grønnsaker for nå målet om

minst 5 og helst 8 porsjoner om dagen. BAMA har en målsetning om minimum 3 % volumvekst i salget av ferske frukter, bær og grønnsaker i 2025.

BAMA Industri utvikler og produserer ferskforedlede produkter tilpasset BAMAs forretningsområder innen storkjøkken, dagligvare og servicehandel. Nordic Lunch AS er et heleid datterselskap av BAMA Industri AS. Selskapet produserer ferske måltidsløsninger og påsmurte produkter til kunder i dagligvare- og servicehandelsmarkedet.

I løpet av 2023 og 2024 har Nordic Lunch redusert saltinnholdet i omtrent 40 % av produktene sine. Målet er en gradvis reduksjon i tråd med målsetningene fastsatt i intensjonsavtalen for et sunnere kosthold. Reduksjonen skjer over tid slik at forbrukerne ikke merker betydelige smaksendringer. Dette skal ikke gå på bekostning av holdbarhet (som kan bidra til økt svinn) eller mattrygghet.

1) Forbruk av frukt og grønt i Norge i 2024. Undersøkelse av Kantar for Opplysningskontoret for frukt og grønt.



## Markedsføring

Vi lager markedsføringskampanjer for frukt og grønt som er rettet direkte mot forbrukermarkedet. Kampanjene har til hensikt å fremme ulike råvarer, og skal minne folk på å spise mer frukt og grønt.

### Norsk-kampanje med Haaland

Høsten 2023 inngikk BAMA en unik samarbeidsavtale med Erling Braut Haaland, en av verdens største idrettsstjerner. I 2024 laget BAMA og Gartnerhallen en reklamekampanje sammen med ham som handlet om norske råvarer og viktigheten av å bevare en kortreist og bærekraftig matproduksjon. Kampanjen viser hvordan norske råvarer går fra jord til bord, og fremhever Erling Braut Haalands tilknytning til landbruk og sunne verdier. Samarbeidet har styrket BAMA's posisjon som en aktør som fremmer et bærekraftig og sunt kosthold.

På nettsidene våre og i sosiale medier deler vi tips, triks og oppskrifter, samt informasjon om egenskapene til produktene våre. I 2024 opplevde [BAMA.no](https://www.bama.no) en organisk brukervekst på 11 % – til sammen endte trafikken på over 5 millioner visninger.

Vi har fått 9909 nye følgere på BAMA's profiler på Instagram og Facebook i 2024.

### BAMA Blomster

BAMA Blomster holder til på Tranby i Lier ved Drammen, og bidrar til at det blir stadig enklere å sette farge på hverdagen – folk kan kjøpe blomster der de handler dagligvarer uten at det går på bekostning av kvalitet og ferskhet. Vi handler direkte fra dyktige produsenter i inn- og utland, og har egen lokal produksjon av buketter. BAMA Blomster

har mål om å tilby et bredt sortiment som møter forbrukernes ønsker og behov gjennom årets mange sesonger og anledninger.

### Vi lytter til forbrukerne

BAMA tar imot henvendelser fra forbrukere gjennom ulike kanaler som telefon, kontaktskjema, samt via nettsiden og sosiale medier. Henvendelsene er som oftest relatert til kvalitetsavvik, men kan også omhandle spørsmål om sesong eller tilberedning. Vi har reklamasjonsprosedyrer med mulighet for erstatning eller økonomisk kompensasjon for alle ledd i verdikjeden.

Vi har en døgnåpen beredskapstelefon for å sikre drift og mattrygghet, mens vår forbrukertelefon er åpen på hverdager fra kl. 08.00-16.00. Skriftlige henvendelser via våre nettsider og sosiale medier besvares i tidsrommet 08.00-20.00 på hverdager, samt fra 10.00-18.00 i helger og på helligdager.

### Dialog med og involvering av forbrukere

Arbeidet mot forbrukermarkedet handler i hovedsak om å tilby trygge produkter og fremme et sunt kosthold basert på frukt og grønt.

Avdeling for bærekraft og kvalitet følger opp arbeidet med mattrygghet, mens avdeling for marked og spons koordinerer arbeidet med å fremme produktene gjennom markedsføring og sponsorarbeid i ulike betalte kanaler.

Avdeling for kommunikasjon og samfunn sørger for helhetlig kommunikasjon på tvers av organisasjonen, mot myndigheter, media, forbrukere, kunder og andre interessenter. De bidrar til gode veivalg og beslutninger, basert på strategiske kommunikasjons- og omdømmevurderinger.

BAMA mottar informasjon om forbrukers behov og interesser gjennom markedsundersøkelser, fokusgrupper, eget forbrukerpanel og sosiale medier. Hensikten med undersøkelsene, er å få innsikt i forbrukernes oppfatning og kjennskap til BAMA og produktene våre. Vi mottar også informasjon gjennom våre forbrukerkontakter. De får henvendelser fra forbrukere over hele Norge, og innspillene deres brukes i arbeidet med utvikling og innovasjon på områder som rutiner, emballasje og produkter.

Markedsføringen måles og analyseres på hvor bredt vi når ut i befolkningen. Det innebærer blant annet engasjement – klikk, interaksjoner og oppmerksomhet fra målgruppen, samt kjøpsintensjon. Vi gjennomfører kampanjetester for å evaluere effektivitet og finne læringspunkter. Vi måler også endringer i salgsverdi og -volum for eksponerte produkter mot tilsvarende periode året før.

I 2024 ansatte vi en leder for innsikt og analyse i BAMA Gruppen. Hun har blant annet ansvar for å følge med på trender og forbrukerpreferanser.

## Sponsing og idrett

### Sunnhet gjennom langsiktig samarbeid

BAMA har i mange år vært en aktiv støttespiller for norsk idrett, og innsatsen skal fremme sunnhet, helse og gode kostholdsvaner. Vi mener at det som tilbys av mat og drikke på idrettsarrangementer – både for utøvere, barn og voksne – bør inspirere til sunnere vaner som fremmer prestasjon.

### Langvarige samarbeid for en sunnere idrett

I over 30 år har BAMA hatt et tett samarbeid med NFF (Norges Fotballforbund). Norges mest populære idrett er utgangspunkt når vi skal aktivisere barn og unge og lære dem at sunne vaner bør starte tidlig – fordi de har stor innvirkning på valgene vi tar i voksenlivet.

## Nøkkelaktiviteter i 2024

### KIWI BAMA cup

I 2024 har det blitt arrangert 45 KIWI BAMA-cup'er. Dette er et fotball-arrangement for barn i alderen 6-12 år i samarbeid med KIWI og NFF. Turneringene setter søkelys på sunne verdier, og bidrar til å fremme både fysisk aktivitet og gode kostholdsvaner for barn og unge.

### Skiskytterfestivaler

Vi arrangerte 4 skiskytterfestivaler rundt om i Norge i 2024. BAMA Young Star, som avholdes årlig i forbindelse med World Cup i Holmenkollen, samler de beste skiskyttertalentene i alderen 15-16 år. I 2024 ble arrangementet direkte sendt på NRK1 mellom seniorstafettene. Det gav arrangementet økt oppmerksomhet, og sikret BAMA verdifull synlighet.

### BAMA alpinfestival

Her samles over 900 unge utøvere. Festivalen strekker seg over 3 dager, hvor barna deltar i konkurranser og koser seg med morsomme aktiviteter som den populære «banandansen».

### REMA 1000: Håndballskoler

BAMA er også sterkt involvert i håndball, og vi bidrar til REMA 1000s håndballskoler. På rundt 100 skoler over hele landet, inspirerer vi barn og unge til sunne valg, fott og fart allerede i tidlig alder.





Profilen som Martin Ødegaard, Ada Hegerberg og Erling Braut Haaland er forbilder som inspirerer til sunne valg – for suksess og sunn livsstil går hånd i hånd. Ved å støtte breddeidrett og inkludere alle, fremmer vi sosial inkludering og fellesskap.

#### Idrettsfrukt – Norges bredeste sponsorat

BAMA tilbyr idrettslag, som er medlem av Norges Idrettsforbund, 50 % rabatt på frukt, Bendit-produkter og juice, kjøpt hos REMA 1000 eller i en av NorgesGruppen sine butikker. 1 900 000 medlemmer kan benytte seg av ordningen via sine 8000 respektive idrettsklubber. Det gir klubbene en unik mulighet til å tilby sunne og næringsrike alternativer, samtidig som det bidrar til klubbkasser over hele landet. Ved å selge frukt og grønt, støtter idrettsklubbene både eget lag og en sunnere livsstil for alle involverte.

#### Høydepunkter fra våre idrettsarrangementer i 2024

- 25 tonn frukt og grønt utdelt på idrettsarrangementer over hele landet.
- 8 000 kilo lapskaus servert til deltakere og publikum.
- 36 000 smoothies og 8 000 juiceflasker distribuert.

Totalt har 12 millioner kroner blitt tilbakeført til klubbkasser over hele landet gjennom BAMAs breddeidrettsengasjement.

## Vi vant EM i sponsing!

I 2024 fikk vi internasjonal anerkjennelse for sponsorarbeidet vårt. Sammen med Norges Fotballforbund, vant vi EM-gull i kategorien «Event of the Year» for arrangementet Eat Move Sleep Drømmedøgn. Det var en del av 30-årsjubileet for samarbeidet med NFF. 100 barn fra hele landet fikk oppleve en storslått feiring med overnatting på gressmatta på Ullevaal Stadion, og møte med fotballstjerner. Noen kom innom, andre ble med digitalt – blant annet Martin Ødegård.

Under utdelingen i London, utkonkurrerte vi aktører som Paris Saint-Germain FC, Blast, TV, PwC og UEFA, og mottok en av de mest prestisjefylte prisene inne sponsing.



## Jobbfrukt 20 år

Jobbfrukt er et konsept som leverer fersk frukt til arbeidsplasser over hele Norge. Konseptet eies av BAMA Storkjøkken, og hadde 20-årsjubileum i 2024.

Fruktkurvene pakkes og leveres av mennesker som trenger spesiell tilrettelegging på arbeidsplassen. Dette skjer gjennom 69 medlemsbedrifter. Takket være fantastisk innsats og arbeidsglede hos de dyktige medarbeiderne, kan folk på arbeidsplasser over hele Norge nyte fersk frukt på jobben via en abonnementsordning. Forhåpentligvis kommer de enda nærmere målet om minst 5 og helst 8 porsjoner om dagen. På toppen av det hele, bidrar vi til et mer inkluderende og bærekraftig samfunn.







# 02-03

## Forretnings- atferd

Syrets års- og bærekraftsberetning

# Forretningsetikk G1

## Vesentlige IRO-er

Verdikjedeledd	Vesentlige påvirkninger	Faktisk/potensiell
	BAMAs styringsdokumenter skal bidra til etterlevelse og støtte for overordnede selskapsmål. Undertema: G1 Bedriftskultur	Faktisk
	Gjennom politiske engasjement, kan BAMA fremme bedre regulatoriske forhold og en sunnere livsstil. Vi jobber også for økt forbruk av frukt og grønt, som kan ha en positiv innvirkning på folkehelsen. Undertema: G1 Politisk engasjement og lobbyvirksomhet	Potensiell
	BAMA kjøper og importerer produkter der verdikjeden, og spesielt transportforbindelser, kan være utsatt for bestikkelser og korrupsjon. Vår verdikjede kan indirekte bidra til korrupsjon til fordel for kriminelle nettverk, samt muliggjøre transport av ulovlige stoffer sammen med varene. Undertema: G1 Korrupsjon og bestikkelser	Potensiell
	Varslere i alle selskap i BAMA Gruppen skal kunne rapportere saker i egen virksomhet. Det gjelder kritikkverdige forhold og saker som ikke er i tråd med de etiske retningslinjene. Varslere har rett til beskyttelse mot gjengjeldelse. Det har en iboende potensiell negativ innvirkning for varsleren og for bedriftskulturen dersom saker ikke håndteres på en forsvarlig måte, med omsorg for både varsler og andre berørte. Undertema: G1 Vern av varslere	Potensiell
	BAMA har en høy markedsandel i noen markeder og gir leverandører og produsenter tilgang til store kundegrupper. Det har en positiv innvirkning på leverandørene. Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis	Faktisk
	BAMA har tydelige forventninger til norske og internasjonale produsenter når det kommer til produktkvalitet og ansvarlige ESG-standarder. Tydelige forventninger sikrer kontinuerlig forbedring innen ESG og kvalitet. BAMAs kvalitetsorienterte kultur er et viktig tiltak for å oppnå dette. Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis	Faktisk
	BAMA samarbeider med alle deler av verdikjeden for å utvikle nye sorter, med mål om økt forbruk av frukt og grønt. Leverandørene er involvert i utviklingen, og har et spesielt fokus på å utvikle norske sorter for å øke andelen norske produkter. Det satses på sorter med mer motstandsdyktighet og med flere smaker som kan bli mer populære hos forbrukerne. Det kan øke salget og bidra til å redusere matsvinn på alle nivåer. Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis	Faktisk
	Små og lokale leverandører får tilgang til horeca-markeder med en rekke restauranter gjennom BAMA Storkjøkken. Selskapet er ikke avhengig av store mengder og volum, noe som gjør at de kan ha små, lokale leverandører. Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis	Faktisk



Verdikjedeledd	Vesentlige risikoer
	<p>Det er risiko for korrupsjon, utnyttelse, opportunistisk atferd og smugling i BAMAs verdikjede. Slike hendelser medfører regulatoriske, finansielle, og omdømmemessige risikoer, samt negativ medieomtale. Det er risiko for menneskelig skade, med liv og helse som konsekvenser.</p> <p>Undertema: G1 Korrupsjon og bestikkelser</p>
	<p>Ustabilitet og volatilitet i den globale verdikjeden på grunn av kostnadsøkninger (spesielt energi/transport), restriksjoner på vann- og energiforbruk, samt geopolitiske utfordringer medfører en risiko for ikke å kunne skaffe og transportere nødvendige produkter innen fristen.</p> <p>Å gjøre adhoc-kjøp for å dekke mangler, kan resultere i høyere produktpriser, høyere driftskostnader for prosess/håndtering, og økt risiko for dårlig kvalitet. Det er også økt risiko for brudd på etikk hvis produsenten/forholdet er nytt.</p> <p>Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis</p>
Verdikjedeledd	Vesentlige muligheter
	<p>BAMAs strategiske diversifiserte innkjøp, for å skaffe produkter fra flere regioner/land og fra flere leverandører, sikrer en mer robust forsyningskjede. Det kan bidra til å redusere økonomiske tap forårsaket av ekstremvær, klimarelaterte hendelser, politisk uro etc.</p> <p>Denne diversifiseringen kan også åpne for nye markeder og potensielle partnerskap, samt skape muligheter for vekst og innovasjon.</p> <p>Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis</p>
	<p>Som en stor bidragsyter til norsk matberedskap og -sikkerhet, har BAMA en klar visjon om å øke den totale andelen norske produkter. Den norske totalberedskapskommissjonen presenterte en rapport som sier at det er et stort utnyttet potensial for forbedret matberedskap i Norge.</p> <p>Undertema: G1 Håndtering av relasjoner med leverandører – Betalingspraksis</p>

## ♥ Betydning for BAMA

BAMA er opptatt av at virksomheten opptre ansvarlig og med respekt for mennesker, miljø og samfunn. Som konsern, har vi etablert et felles rammeverk – våre etiske retningslinjer<sup>1</sup>.

De beskriver selskapets identitet, verdier, forventninger til forretningspraksis og personlig adferd fra egne ansatte, leverandører og forretningspartnere. Ved å implementere og etterleve disse tar vi nødvendige steg for å sikre at BAMA har en ansvarlig forretningspraksis i tråd med lovkrav og forventninger fra kunder, forbrukere, partnere, eiere og samfunnet for øvrig.

De etiske retningslinjene er utarbeidet i tråd med FNs veiledende prinsipper for ansvarlig næringsliv<sup>2</sup>, FN-konvensjonen mot korrupsjon (UNCAC)<sup>3</sup>, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv<sup>4</sup> og prinsippene i ILOs Treparsklærings om flernasjonale selskaper og sosialpolitikk<sup>5</sup>.

Virksomheten og spesielt verdikjeden har iboende risiko på flere områder knyttet til arbeidsvilkår, sosiale forhold og menneskerettsbrudd, samt risiko knyttet til klima og miljø i både produksjon, transport/logistikk og ved valg av emballasje. Vi har leverandører og produsenter i mange land med forhøyet risiko på flere områder. Dette stiller større krav til vår utvelgelse, oppfølging og kontroll av leverandørene.

Import av produkter fra noen regioner innebærer større risiko for korrupsjon og organisert kriminalitet. Vi importerer store produktgrupper fra blant annet land i Sør- og Mellom-Amerika, europeiske land, samt fra Marokko. Transportforbindelsene fra mange av disse områdene kan være preget av bestiktelser og organisert kriminalitet<sup>6</sup>. Blant annet har ulovlige stoffer blitt transportert til våre lokaler.

Som en ledende aktør i en rekke markeder, har vi mange leverandørforhold der vi er i posisjon til å påvirke forhandlinger, bransjevilkår og -standarder. Dette ansvaret forplikter, og gir oss mulighet til å forbedre vilkårene til mennesker, miljø og samfunn. Vi utviser ansvar ved å stille krav til leverandørene i form av kontraktsvilkår og etiske retningslinjer. I tillegg driver vi oppfølging og opplæring i forbindelse med leverandørbesøk og -revisjoner.

Samtidig må vi, som en stor aktør, være bevisst på å ikke misbruke makten vår. Bønder bærer spesielle risikoer knyttet til produksjon, avlingsvingninger, pris og etterspørsel. BAMA sikter mot gode relasjoner og rettferdige betalingsvilkår – spesielt for å sikre at vi ikke har ugunstige betalingsrutiner ovenfor små og mellomstore bedrifter. Små leverandører og produsenter får tilgang til store kundegrupper gjennom samarbeid med BAMA. Vi jobber aktivt sammen med aktørene i verdikjeden for å utvikle nye sortsvarianter for å nå det overordnede målet om økt forbruk av frukt og grønt.

1. <https://www.bama.no/om-bama/etiske-retningslinjer/>
2. <https://globalcompact.no/un-global-compact-10-prinsipper-for-ansvarlig-naeringsliv/>
3. <https://www.unodc.org/corruption/en/uncac/learn-about-uncac.html>
4. <https://www.responsiblebusiness.no/oecd-retningslinjer/>
5. [https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2021/02/ILOs-MNE-erkl%C3%A6ring\\_NORSK.pdf](https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2021/02/ILOs-MNE-erkl%C3%A6ring_NORSK.pdf)
6. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/kriminelle-nettverk/nasjonal-trusselvurdering-kriminelle-nettverk-2023.pdf>

Som en ansvarlig arbeidsgiver er vi også bevisste på den risikoen som gjelder for egne ansatte. Dette er nærmere beskrevet i «Våre ansatte» i «Mål, tiltak og resultater - Helse, miljø og sikkerhet (HMS)» i S1.

Når det gjelder ansvarlig forretningspraksis, er det en risiko for at både våre egne ansatte og arbeidere i verdikjeden kan bli utsatt for forsøk på bestikkelse og korrupsjon. Risikoen er særlig relevant for ansatte i terminal- og transportsektoren, men gjelder også eksempelvis for dem som er involvert i innkjøp, salg, kontraktsinngåelse, godkjenning av fakturaer og utbetalinger.

Trusler mot egen sikkerhet, press, utnyttelse av sårbarhet eller fristelser med tanke på økonomisk vinning, kan utgjøre en forhøyet risikoenksponeering. Slike situasjoner kan medføre en risiko for at virksomheten, direkte eller indirekte, bidrar til korrupsjon som gagnar kriminelle nettverk.



### De viktigste strategiske grepene for god forretningsskikk og bedriftskultur:

- Etske retningslinjer for egne ansatte
- Varsling av kritikkverdige forhold
- Konsekvenser ved brudd på etisk forretningspraksis

## Vår tilnærming

### God forretningsskikk og bedriftskultur

De viktigste strategiske tiltakene for å etablere og videreutvikle god forretningsskikk og bedriftskultur, er tydelig kommunikasjon av forventninger til ansatte og samarbeidspartnere gjennom de etiske retningslinjene.

BAMA har etablert en varslingsmekanisme som er tilgjengelig for både ansatte og eksterne, i tillegg til styrende dokumenter for viktige forretningsprosesser. BAMA jobber aktivt med å styrke forretningskulturen ved en tydelig tone fra toppen, målrettet kommunikasjon og opplæring tilpasset ulike målgrupper. Se også «Våre ansatte» og «Mål, tiltak og resultater» i S1.

### Etske retningslinjer for ansatte

BAMAs kjerneverdier er «Målrettet, Ansvarlig, Inspirerende og Samarbeidende».

Verdigrunnlaget støtter opp om visjonen «En sunnere og ferskere framtid», og danner grunnlaget for utarbeidelsen av de etiske retningslinjene. De fastsetter forpliktelser, forventninger og krav til ansvarlig forretningsatferd i selskapet. Alle ansatte, innleide, styremedlemmer og andre representanter for BAMA er forpliktet til å etterleve disse. De ble sist oppdatert i 2024.

Vi forventer at alle ansatte opptrer med respekt og integritet i alle forretningsrelasjoner – som i møte med kunder, leverandører, kolleger og andre samarbeidspartnere. Ansatte i jobberend skal alltid være bevisste på at de representerer BAMA. De skal opptre i overensstemmelse med verdiforankringen og de etiske retningslinjene, samt vise respekt for kulturen i landet de besøker. Vi tolererer ikke trakassering, diskriminering eller noen form for oppførsel som kan oppfattes som truende eller

nedverdiggende. Vi er forpliktet til å opprettholde en rusfri arbeidsplass.

BAMA og de ansatte skal ikke forårsake brudd på konkurranselovgivningen, som for eksempel gjennom ulovlig prissamarbeid, ulovlig markedsdeling eller annen virksomhet som hindrer fri konkurranse. Ansatte som håndterer innkjøp, må handle objektivt og med integritet. Det skal ikke kunne reises tvil om pålitelighet og habilitet. Alle ansatte har et personlig ansvar for å sørge for at aktiviteter i BAMA utføres i tråd med de etiske retningslinjene, andre interne prosesser og prosedyrer, samt gjeldende lovgivning i alle markeder hvor vi opererer. Hvis det er avvik mellom lovkrav og retningslinjer, gjelder strengeste standard.

De etiske retningslinjene skal være et kompass og en veiledning for å kunne navigere i utfordrende situasjoner. Ledere har et særlig ansvar for å være gode rollemodeller og gå foran med et godt eksempel. Både ansatte og ledere oppfordres til å søke veiledning i vanskelige situasjoner, samt å si fra om mulige kritikkverdige forhold.

### Varsling

BAMA har etablert varslingskanalen «SI FRA» for rapportering av kritikkverdige forhold. Den er tilgjengelig digitalt for både ansatte og eksterne, med mulighet til å varsle anonymt for dem som måtte ønske det. Kanalen er tilgjengelig på norsk og engelsk, og kan benyttes til varslinger angående alle BAMA Gruppens selskaper. Noen av datterselskapene har også egne lokale varslingskanaler. På nettsiden SI FRA er det beskrevet andre varslingsmåter. Der finnes det også veiledning for både prosess og saksbehandling.

Varsler som kommer inn via varslingskanalen SI FRA går først til vårt eksterne varslingsmottak. Det driftes av Advokatfirmaet Haavind AS. De gjør en innledende vurdering av varslene, før de overføres til BAMAs interne varslingsutvalg. Her vurderes behovet for videre undersøkelser og prosess for å sikre uavhengighet. Undersøkelser og granskninger kan utføres med interne ressurser eller ved hjelp av ekstern bistand. Dette vurderes fra sak til sak, avhengig av behovet for spesifikk kompetanse og kapasitet. En del av vurderingen går også på hvorvidt det er behov for en større uavhengighet i undersøkelsene.

### Varslingsutvalget består av:

- Konserndirektør People & Culture
- Juridisk direktør
- Leder for sikkerhet, beredskap og HMS
- Head of Compliance

Alle varsler skal behandles konfidensielt, samt dokumenteres og følges opp. Varsleren skal motta en bekreftelse på at henvendelsen er mottatt, samt få informasjon om forventet behandlingstid. Det er essensielt at vi utfører en grundig og rettferdig vurdering, samt undersøkelse av alle varsler innen rimelig tid. Den omvarslede skal også informeres innen rimelig tid (der det er aktuelt).

Det er vår høyeste prioritet å sikre at varslerens arbeidsmiljø forblir forsvarlig og fritt for gjengjeldelser. For å ivareta dette, kan vi iverksette tiltak som oppfølgingsmøter eller vurderinger av arbeidsmiljø. Tilsvarende tiltak gjelder også for å beskytte arbeidsmiljøet til den eller de det varsles om.

Undersøkelsene skal være uavhengige og objektive, og retten til kontradiksjon (motsigelse) for alle involverte parter skal respekteres i hele prosessen.



Alle dokumenter skal oppbevares trygt, med hensyn til både informasjonssikkerhet og personvernet til de involverte. Selv om varslingsprosessen nødvendigvis må inneholde sensitiv informasjon og håndteres konfidensielt, skal varsleren informeres om konklusjonen av undersøkelsen. Detaljer om eventuelle vurderinger eller iverksatte tiltak, kan imidlertid være begrenset på grunn av personvern hensyn.

Konsernsjef og ansvarlig konserndirektør skal informeres om vesentlige saker.

#### **Konsekvenser ved brudd**

Atferd i strid med de etiske retningslinjene og andre styrende dokumenter kan få betydelige konsekvenser for konkurransekraft og omdømme. Vi følger derfor opp eventuelle overtredelser.

Dette kan medføre personlige konsekvenser for ansatte. Eksempelvis kan det gis pålegg om mer opplæring, eller personalmessige advarsler. I alvorlige tilfeller kan dette lede til oppsigelse eller avskjed, samt mulig innrapportering til relevante myndigheter.

#### **Håndtering av forbindelser med leverandører**

Aktsomhetsvurderinger er en viktig del av forbindelsen med leverandører. Dette er også omtalt i et eget avsnitt under «Innledning», og i S2 – «Arbeidere i verdikjeden», «Betydning for BAMA» og «Mål, tiltak og resultater».

BAMA prioriterer å sikre at alle innkjøp av varer og tjenester tilfredsstillende myndighets- og kundekrav innenfor etikk, bærekraft og mattrygghet. Vi foretar en risikobasert bakgrunnsundersøkelse på leverandører og forretningspartnere før inngåelse av nye avtaler. Der det identifiseres en

høyere risikoeksponering foretas det en forhøyet aktsomhetsvurdering (IDD), der korrupsjon er en av faktorene som vurderes. Mange av våre innkjøp skjer gjennom langvarige samarbeid med anerkjente leverandører. Kontrakten skal inneholde en signert avtale som reflekterer BAMAs krav til leverandørene, og leverandørene gjennomfører i tillegg en egenrevisning.

Produktsjefene og avdeling for bærekraft og kvalitet har ansvaret for godkjenningprosessen av nye leverandører, og fatter endelige beslutninger om avtaleinngåelser. Det sikrer at vi kun samarbeider med leverandører som deler vårt verdigrunnlag og engasjement for etisk forretningspraksis, bærekraft og mattrygghet. Leverandører som ikke oppfyller miljøkrav eller krav til sosial bærekraft, vil ikke bli valgt.

Vi arbeider for å øke bevisstheten rundt forebygging av ulovlig og opportunistisk oppførsel blant ansatte og leverandører. Alle leverandører skal signere på våre etiske retningslinjer for leverandører og forretningspartnere (oppdatert i 2024). Der stiller vi krav til håndtering av miljømessige aspekter, arbeidsforhold, grunnleggende prinsipper innen helse, miljø og sikkerhet (HMS), sosiale rettigheter og menneskerettigheter, i tillegg til overholdelse av nasjonale lover og forskrifter.

Vi stiller også krav om at leverandørene skal ha egnede styringssystemer for å avdekke og varsle om brudd på våre retningslinjer. De skal også gjøre tilsvarende krav gjeldende til sine underleverandører.

Brudd hos leverandør eller underleverandør kan dreie seg om mistanke om tvangsarbeid, korrupsjon, manglende arbeidstakerrettigheter etter ILO-konvensjonenes bestemmelser, alvorlige skader på



natur og miljø, eller andre forhold som ansees som kritiske.

Hovedregelen er at leverandøren skal informere BAMA om forholdene via den ordinære leverandørkontakten, og plikten er nedfelt i de etiske retningslinjene. Leverandørene plikter også å ha en løsning for varsling av slike forhold, som kan benyttes av deres egne ansatte.

Konsekvensen av brudd kan være at BAMA avslutter forretningsrelasjonen og terminerer kontrakter. Grad av alvorlighet, sammen med leverandørens evne og vilje til forbedring, avgjør om det er forutsetning for videre samarbeid.

Vi reduserer avhengigheten av enkeltprodukter og leverandører ved å spre innkjøpene til flere land og regioner, slik at leverandørrisikoen blir mindre. Dette kan redusere økonomiske tap dersom leveringsevne hos enkelte produsenter eller i enkelte regioner forstyrres av politisk uro, ekstremvær eller andre faktorer utenfor vår kontroll.

#### **Forebygging og avdekking av korrupsjon og bestikkelser**

BAMA har nulltoleranse for korrupsjon – alle transaksjoner må være lovlige og forretningsmessige. Verken selskapet eller de ansatte skal be om eller akseptere fordeler for forretningsmessig favorisering. Vi skal heller aldri etterspørre, kreve, love eller akseptere tilbud om fordeler for å oppnå forretningsmessig begunstiging – dette gjelder både for oss selv og andre.

Dette er tydelig nedfelt i våre etiske retningslinjer for ansatte og leverandører. Leverandørene skal gjøre tilsvarende krav gjeldende til sine underleverandører.

Det viktigste forebyggende arbeidet mot korrupsjon i relasjon til våre leverandører og eksterne partnere, foregår i forkant av kontraktinngåelser, gjennom bakgrunnsundersøkelser og risikobasert IDD, egenerklæringer og signering av etiske retningslinjer.

I arbeidet med leverandørrevisjonene inngår også sjekkpunkter som kan gi indikasjoner på bestikkelse og korrupsjon. Dette kan være vanskelig å avdekke dersom leverandøren bevisst ønsker å skjule det. For å avdekke om leverandørens betalinger kan være knyttet til hvitvasking eller skatteunndragelse, og sikre at de følger våre etiske retningslinjer, kontrollerer vi at alle ansatte har arbeidskontrakter som oppfyller kravene. Vi gjennomgår også antall underleverandører, samt deres kontrakter og oppfølgingsprosesser.

Vi har gjennom mange år utviklet en kultur for tett og tillitsbasert samarbeid med leverandørene. I tillegg til leverandørrevisjonene, er vi avhengige av at de selv rapporterer om eventuelle mangler og brudd.

#### **Politisk innflytelse og lobbyvirksomhet**

BAMA gir ingen politiske bidrag til partier eller organisasjoner, verken i form av pengestøtte eller andre donasjoner. Dette er forankret i våre etiske retningslinjer.

Vi har heller ikke engasjert rådgivere eller lobbyister til å drive påvirkningsarbeid på våre vegne. BAMA er medlem i organisasjoner som potensielt kan drive lobbyvirksomhet på våre vegne, enten direkte eller indirekte. Vi betaler medlemskontingent til noen av disse – f.eks. Virke og Etisk handel Norge. Vi har også bidratt til etablering av både organisasjoner og stiftelser med innskutt kapital – f.eks. Opplysningskontoret for frukt og grønt eller OFG, som det kalles i dagligtalen.



Ulike initiativer til myndighetskontakt, koordineres av konsernledelsen i samarbeid med avdeling for kommunikasjon og samfunn. Initiativene kan dreie seg om å fremme BAMAs syn i utvalgte saker eller påvirke politiske beslutninger som har innvirkning på vår virksomhet. Fra 2025 opprettes det en dedikert stilling for å styrke dette arbeidet framover.

BAMA jobber for å fremme en sunnere livsstil ved å øke forbruket av frukt og grønnsaker, samt oppmuntre til fysisk aktivitet. Dette er en rød tråd i vår kommunikasjon og markedsføring. Vi støtter de nye kostholdsrådene med «minst 5 og helst 8 porsjoner om dagen», og ser det som vår rolle å formidle et tydelig budskap som øker kunnskapen hos forbrukerne.

Gjennom markedsførings- og kommunikasjonsaktiviteter deler vi produktinformasjon, oppskrifter og tips for å inspirere til nye måter å bruke råvarene på. Økt forbruk av frukt og grønt kan ha en positiv effekt på folkehelsen, og er en viktig del av BAMAs samfunnsoppdrag.

I tillegg til egne initiativ, har BAMA en løpende myndighetskontakt. Vi deltar også i rådslagning knyttet til aktuelle temaer innen helse, landbruk og emballasje, og bidrar med innspill til revidering av f.eks. åpenhetsloven. Vi blir også invitert til å gi innspill i høringer om relevante saker.

## Betalingspraksis

BAMA er forpliktet til å opprettholde høye etiske standarder innen all forretningspraksis, inkludert betalingsprosesser. Det er kommersielle avtaler inkl. betalingsbetingelser som styrer betalingstidspunkt, men BAMA har ingen spesifikk betalingspraksis for små og mellomstore bedrifter. Konsernselskaper betaler i utgangspunktet fakturaer til forfall for å unngå forsinkede betalinger. I underkant av 80 % av fakturaene betales ved forfall. Vi har ingen pågående rettssaker som følge av forsinkede betalinger.

## Mål, tiltak og resultater

### God forretningsskikk og bedriftskultur

De etiske retningslinjene for ansatte og leverandører er implementert i BAMAs datterselskaper i Norge. De internasjonale datterselskapene velger selv hvorvidt de vil benytte våre eller egne retningslinjer med sammenfallende krav. I 2025 vil vi vurdere å benytte samme versjon i hele konsernet.

I BAMA Norge signerer alle nyansatte de etiske retningslinjene sammen med ansettelseskontrakten, og i løpet av 2025 innføres en årlig resignering. De internasjonale selskapene har i dag egne lokale løsninger og tilnærminger. Felles tilnærming for signering vil vurderes i 2025.

Da lanseres også BAMA Learning – vår nye læringsplattform. I 2025 vil det innføres en årlig opplæring som går på etiske retningslinjer og varsling, som vil være obligatorisk for alle ansatte. Alle ledere og andre som mottar og håndterer varsler, vil få opplæring i dette. Det vil også bli opplæring knyttet til spesifikke temaer, som er relevante for ulike målgrupper.

I januar 2024 ble det rullet ut obligatorisk e-læring i konkurranserett – 173 ansatte gjennomførte. Kurset overføres nå til ny plattform, og blir et årlig og obligatorisk kurs for en definert målgruppe. I tillegg gjennomføres løpende avdelingstilpassede opplæringer, med dilemmadiskusjoner i konkurranserett for utvalgte målgrupper.

Ansatte i innkjøpsfunksjoner som ansees å være mer eksponert for korrupsjonsrisiko har jevnlig dialog om korrupsjon og bestiktelser i sin avdeling. Det bidrar til å opprettholde høy bevissthet om temaet. Dialogene er tilpasset lokale forhold og utformet i de enkelte avdelingene. I løpet av 2025 vil det

bli utviklet og implementert en mer strukturert og sentralisert opplæring for risikogrupper i ulike funksjoner i konsernet.

### Håndtering av forbindelser med leverandører

Løpende dialog og oppfølging er viktig for BAMA. Hvert år gjennomgår vi leverandørporteføljen. Dette inkluderer avvikshistorikk, inkludert eventuelle tidligere avvik ved leverandørrevisjon, servicegrad gjennom leveringsdyktighet og -presisjon, samt gyldighet på eventuelle sertifikater. Basert på denne gjennomgangen, vurderer vi om det er behov for ytterligere oppfølging av leverandørene i form av revisjoner eller andre tiltak. Årlig foretar vi 80-100 revisjoner, og følger opp revisjoner utført av KSL. Dette er nærmere omtalt «Arbeidere i verdikjeden» i underkapitlene «Betydning for BAMA» og «Mål, tiltak og resultater» i S2.

Som del av den løpende dialogen med leverandørene, vil vi bidra med relevant kompetanseheving ved behov. Tema for dialog kan være forebygging av korrupsjon, overholdelse av krav til arbeidstakerrettigheter og bærekraft. Vi bidrar også med ressurser som setter leverandørene bedre i stand til å etterleve krav til forhold i leverandørkjeden. Det danner grunnlaget for et godt samarbeid med dem som jobber for forbedringer i egen virksomhet og hos underleverandørene. Det synliggjør også BAMAs engasjement for etikk, bærekraft og mattrygghet.

Hvis det oppdages eller rapporteres om avvik eller overtredelser, tar BAMA initiativ til dialog med den aktuelle leverandøren for forbedringer. Hvis det ikke er vilje eller evne til å forbedre nødvendige forhold, kan BAMA i ytterste konsekvens terminere kontrakten.

## Tilfeller av korrupsjon eller bestikkelser

Det har ikke vært noen kjente tilfeller av korrupsjon eller bestikkelser i rapporteringsperioden.

### Overtredelser av lover om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelse

Antall domfellelser	0
Størrelse på bøter	0



## Viktigste temaer for påvirkning i 2024

- Etablering av skanner i Oslo havn
- Endring i tollvernet for poteter
- Nye kostholdsråd

## Politisk innflytelse og lobbyvirksomhet

### Skanner i Oslo Havn

I 2023 ble det gjort tre rekordstore beslag av kokain ved BAMAs bananmodneri i Groruddalen. I ettertid har selskapet jobbet for å økte budsjetter til sikkerhet i Oslo Havn, slik at narkotikabeslagene kan gjøres ved ankomst og ikke ved andre lokasjoner.

Gjennom media og en rekke møter med ulike myndighetsinstanser, har BAMA bidratt til å rette søkelys mot behovet for fast skanner i Oslo Havn, og flere tollere på jobb. I statsbudsjettet for 2025 ble det vedtatt å styrke Tolletaten med over 250 millioner kroner, spesielt rettet mot etatens innsats mot narkotikasmugling. Pengene skal gå til økt bemanning til kontroll og til modernisering av kontrollutstyret.

## Endringer i tollvernet for potet

I Statsbudsjettet for 2024, ble det vedtatt en overgang fra kronetoll til prosenttoll på poteter. BAMA mener at det må etableres tiltak som sikre norsk produksjon i framtiden, og som kan erstatte dagens import. Tiltakene inkluderer produksjon av settepoteter, bedre lagringsfasiliteter og rekruttering av nye produsenter.

BAMA har foreslått at innføringen av prosenttoll utsettes inntil det finnes norsk produksjon som kan erstatte import, og at bransjen bør få en frist på fem år for å få det til. Alternativt kan det opprettes nye tolltariffer for bakepotet, nypotet, små poteter og for potet til skrelling. Dette for å sikre et fullt sortiment til forbrukerne i årene som kommer.

## Nye kostholdsråd

Helsedirektoratet inviterte matindustrien til rådslag i forbindelse med utforming av nye norske kostholdsråd. BAMA deltok aktivt, og holdt innlegg om formuleringene i anbefalingene for frukt, bær og grønnsaker. Da Helsedirektoratet la ut forslagene på høring, sendte vi også inn skriftlige høringsinnspill.

## Bidrag og donasjoner

Det har ikke blitt gitt politiske bidrag i form av pengestøtte eller donasjoner til partier eller organisasjoner.

Politiske bidrag i form av pengestøtte eller andre donasjoner til politiske partier eller organisasjoner	0
--	---

# EU-taksonomien

## Formål

EU-taksonomien er et klassifiseringssystem som fastsetter en liste over miljømessige, bærekraftige og økonomiske aktiviteter. Formålet med taksonomien er å øke bærekraftige investeringer på disse områdene, og bidra til å nå EU sine miljø- og klimamål innen 2050, samt målene i EU's grønne giv (European Green Deal) – en omfattende strategi som skal sørge for at Europa blir verdens første klimanøytrale kontinent innen 2050.

## Taksonomiforordningen

Taksonomiforordningen er en sentral del av Europakommisjonens handlingsplan for å styre kapitalstrømmer mot en mer bærekraftig økonomi. Ved å fastsette detaljerte kriterier for å avgjøre om en økonomisk aktivitet kvalifiserer som miljømessig bærekraftig, representerer taksonomien et viktig skritt mot å oppnå karbonnøytralitet innen 2050 i tråd med EUs klimamål.

I taksonomiforordningen har EU-kommisjonen definert seks miljømål der forhåndsdefinerte økonomiske aktiviteter kan gi betydelige positive bidrag:

- Begrensning av klimaendringer
- Tilpasning til klimaendringer
- Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og marine ressurser
- Overgang til omstilling for sirkulær økonomi
- Forebygging og begrensning av forurensning
- Beskyttelse og restaurering av biologisk mangfold og økosystemer

En taksonomiomfattet økonomisk aktivitet refererer til en økonomisk aktivitet som er beskrevet i de vedtatte reglene fra EU-kommisjonen, uavhengig av om aktiviteten oppfyller noen eller alle de tekniske vurderingskriteriene fastsatt i regelverket.

I BAMA er taksonomiomfattede økonomiske aktiviteter hovedsakelig knyttet til vår eiendomsvirksomhet og tilhørende energiproduksjon, samt effektiviseringstiltak gjennom BAMA Eiendom underkonsern og vår transportvirksomhet – hovedsakelig utført av BAMA Logistikk AS.

En ikke-omfattet taksonomiaktivitet, refererer til en økonomisk aktivitet som ennå ikke er regulert i taksonomiforordningen. BAMA-konsernets kjernevirksomhet med import og engrosdistribusjon av frukt, grønnsaker, bearbejdede ferske produkter og blomster er pr. i dag ikke inkludert i taksonomien.

En taksonomiforenlige økonomisk aktivitet refererer til en økonomisk aktivitet som oppfyller de tekniske vurderingskriteriene fastsatt i de delegerede rettsaktene for denne aktiviteten. Aktiviteten må da gi et vesentlig bidrag til ett eller flere av de nevnte miljømålene, den må ikke skade noen av de andre miljømålene vesentlig og utføres i samsvar med spesifiserte sosiale minimumskrav (f.eks. menneskerettigheter, inkludert arbeidsrettigheter og forbrukerinteresser, samt spørsmål knyttet til vitenskap, teknologi og innovasjon, anti-korrupsjon og bestikkelser, skattlegging og rettferdig konkurranse).

## Omfanget av rapportering 2024

BAMA er omfattet av taksonomiforordningen fra og med regnskapsåret 2025 i dag, basert på at konsernet oppfyller minst to av de tre størrelseskriteriene for store foretak som fastsatt i CSRD (The Corporate Sustainability Reporting Directive).

EU-kommisjonen la den 26. februar frem det mye omtalte omnibus-forslaget, som tar for seg



endringer i CSRD og andre bærekraftsregelverk fra EU. Forslaget innebærer vesentlige endringer og lettelser, og medfører at foretak med rapporteringsplikt for regnskapsåret 2025 (BAMA er med i denne gruppen) får utsettelse til 2027 (i stedet for 2025), med rapportering i 2028. Dette vil også gjelde EU-taksonomien. Direktivendringer må implementeres i norsk rett før de får virkning i Norge.

BAMA opererer med regnskapsår fra 01.01-31.12 og gir frivillige taksonomiopplysninger for regnskapsåret 2024 i denne rapporten, som dekker perioden 01.01.2024 - 31.12.2024.

Våre internasjonale datterselskaper BAMA Bloemen Holland B.V., Nature's Management B.V. og tilhørende selskaper, BAMA Nordic AB og tilhørende selskaper, samt Xpol B.V., er ikke vurdert for taksonomiomfattede og -forenlige aktiviteter i 2024 og er derfor utelatt fra BAMAs taksonomi-KPI-tellere i denne rapporten. Våre internasjonale datterselskaper vil bli nærmere vurdert for taksonomiomfattede og -forenlige aktiviteter i løpet av 2025.

Opplysningene i denne rapporten dekker alle seks miljømålene i EU-taksonomien, og følger kravene i den delegerte rettsakten om taksonomiopplysninger uten unntak.

## Rapporteringsforpliktelser

Selskaper som omfattes av taksonomiforordningen er pålagt å rapportere resultatindikatorer for driftsinntekter, investeringsutgifter (CapEx) og driftskostnader (OpEx) knyttet til både taksonomi-omfattede og forenlige økonomiske aktiviteter knyttet til de seks miljømålene som er fastsatt i taksonomien.

## Taksonomiomfattede og -forenlige aktiviteter

Kjernen i BAMA-konsernets virksomhet, som er import og engrosdistribusjon av frukt, grønnsaker, bearbejdede ferskvarer og blomster, er pr. i dag ikke inkludert i EU-taksonomien. Siden EU har prioritert økonomiske sektorer og aktiviteter med den høyeste andelen av klimagassutslipp og deres potensial for å redusere utslipp for inkludering i taksonomien, er kun et begrenset antall av BAMAs aktiviteter dekket av EU-taksonomien pr. dags dato.

For tiden er konsernets taksonomi-omfattede aktiviteter relatert til våre eiendomsaktiviteter og tilknyttede energiproduksjons- og effektivitetsmål gjennom datterselskapet BAMA Eiendom AS, våre transportaktiviteter hovedsakelig utført av BAMA Logistikk AS, samt datadrevne løsninger i våre transportaktiviteter utviklet av vårt Data Science-team i morselskapet BAMA Gruppen AS.

Våre emballasje-, bearbejdings- og avfalls-håndteringsaktiviteter utført i konsernet, resulterer ikke i noen taksonomi-omfattede aktiviteter. BAMA produserer ikke emballasjevarene selv og er avhengig av tredjeparter for transport, sortering og gjenvinning av ikke-farlig avfall. Disse aktivitetene er derfor ikke omfattet av EU-taksonomien.

Vi forventer at konsernets andel av omfattede aktiviteter vil øke i framtidige taksonomi-rapporteringer når matvarer inkluderes i taksonomien.

I det følgende avsnittet presenterer vi andelen av konsernets sum driftsinntekter, investeringsutgifter (CapEx) og driftskostnader (OpEx) som er knyttet til taksonomi-omfattede og taksonomi-forenlige økonomiske aktiviteter knyttet til de seks miljømålene i EU-taksonomien.



## TAKSONOMI-OMFATTEDE OG -FORENLIGE AKTIVITETER FOR BAMA 2024

	Omsetning (TNOK)	OpEx (TNOK)	CapEx (TNOK)
Totalt	24 057 115 (100 %)	340 595 (100 %)	262 111 (100 %)
Ikke taksonomi-omfattet	23 962 775 (99,6 %)	155 044 (45,5 %)	219 549 (83,8 %)
Taksonomi-omfattet	94 340 (0,4 %)	185 551 (54,5 %)	42 562 (16,2 %)
Taksonomi-forenlig	0	0	0

Taksonomi-omfattet OpEx er knyttet til gods-transport på vei og jernbane og driftskostnader på bygg.

Taksonomi-omfattet CapEx er knyttet til bl.a. solcelleanlegg på Tranby, elektriske biler og bygginvesteringer.

Ingen taksonomi-omfattede aktiviteter er taksonomi-forenlige. Dette skyldes at ikke alle de tekniske vurderingskriteriene er oppfylt, og at BAMA ikke har gjennomført en fullstendig

klimarisikoanalyse for sine aktiviteter. Det må gjennomføres fullstendig fysiske klimarisikoanalyse for BAMAs lokasjoner, da dette er et generisk kriterium for alle taksonomi-omfattede aktiviteter. BAMA har et begrenset potensial for taksonomi-forenlige aktiviteter, grunnet den høye andelen av ikke taksonomi-omfattede aktiviteter (matvarer).

**Beskrivelse av taksonomi-omfattede aktiviteter**  
BAMA har identifisert følgende økonomiske aktiviteter som taksonomi-omfattede, innenfor de seks miljømålene i taksonomiforordningen:



Taksonomi kategori	Taksonomi-aktivitet	Beskrivelse	Relevant miljømål
Bygge- og eiendoms-aktiviteter	CCM 7.7 Anskaffelse og eierskap av bygninger.	Den norske delen av BAMA-konsernet anskaffer og utøver eierskap av bygninger til bruk i sine forretningsaktiviteter. Dette gjelder bl.a. kontorer og terminaler for bearbeiding, lagring og logistikk.  BAMA har bygningsportefølje med eierskap gjennom BAMA Eiendom Konsern og BAMA Industri AS.  Konsernet har også inntekter fra utleie og fremleie av bygninger.	Begrensning av klimaendringer  (Climate Change Mitigation=CCM)
	CCM 7.6 Installasjon, vedlikehold og reparasjon av teknologi for fornybar energi.	BAMA har fått installert nye solcelleanlegg på én bygning i 2024 (Tranby).  Tranby har tidligere installert varmepumpe for å heve temperaturnivået på lavtemperatur og overskuddsvarme til bruk i radiatorsystemene.  Tranby, Nyland Syd og Hanserudveien har tidligere installert varmevekslere. I 2024 ble det gjennomført mindre energioptimaliseringstiltak.	Begrensning av klimaendringer
	CCM 7.5 Installasjon, vedlikehold og reparasjon av instrumenter og innretninger til måling, regulering og kontroll av bygningers energiytelse.	Tre av våre bygninger (Hanserud, Tranby og Nyland Syd) er utstyrt med smarte målere, bygningsautomatisering og kontrollsystemer som muliggjør nøyaktig overvåking og optimalisering av energibruken i bygningene.  Noe vedlikeholds- og reparasjonsarbeid har blitt utført ved Nyland Syd i 2024.	Begrensning av klimaendringer
	CCM 7.4 Installasjon, vedlikehold og reparasjon av ladestasjoner for elektriske kjøretøyer i bygninger (og parkeringsplasser tilknyttet bygninger).	BAMA Storkjøkken Oslo har tidligere anskaffet to elektriske lastebiler. Det er planlagt å installere ladestasjoner gradvis ved ulike terminalene.  Det har ikke blitt installert nye ladestasjoner i 2024, men noe vedlikeholds- og reparasjonsarbeid på eksisterende ladestasjoner har blitt utført ved Nyland Syd.	Begrensning av klimaendringer
	CCM 7.3 Installasjon, vedlikehold og reparasjon av energieffektivitetsutstyr.	BAMA har utført vedlikehold og reparasjon av energieffektivitetsutstyr i våre eksisterende bygninger. I 2024 består dette av utskifting av eksisterende lyskilder med mer energieffektiv LED-belysning ved Nyland Syd.	Begrensning av klimaendringer
Energi	CCM 4.25 Produksjon av varme/kjøling ved bruk av spillvarme.	Oppvarmings-, ventilasjons- og sanitærsystemene i tre av våre bygninger (Hanserudveien, Tranby og Nyland Syd) bruker overskuddsvarme fra kjøle- og frysingsystemene til å generere varme for bruk i bygningene.  I 2024 har det vært utført noe vedlikeholds- og reparasjonsarbeid på systemet installert ved Nyland Syd.	Begrensning av klimaendringer
Transport	CCM 6.6 Godstransport på vei.	BAMA Logistikk distribuerer frukt, grønnsaker, bearbejdede ferskvarer og blomster fra terminaler til kunder gjennom sin transportbilportefølje på 50 lastebiler. I tillegg eier BAMA Sourcing to store semitrailere som transporterer varer fra havnen i Oslo til terminaler/lager.  BAMA Logistikk genererer omtrent 40 % av totalinntektene fra eksterne transportkontrakter. 11 nye kjøretøy har blitt anskaffet og 2 kjøretøy leid i løpet av 2024, i tillegg til reparasjons- og vedlikeholdsarbeid på eksisterende kjøretøy.	
	CCM 6.5 Transport med motorsyklar, personbiler og lette nyttekjøretøyer.	I tillegg til konsernets kommersielle godstransportaktiviteter, eier BAMA også kjøretøy av type M1, og de er tilgjengelig for de ansatte. BAMA har kjøpt 18 nye biler til ansatte i 2024.	
	CCM 6.2 Godstransport med jernbane.	BAMA Logistikk har operasjonelle leieavtaler med tre forskjellige togoperatører for daglig fast reservasjon av fraktkapasitet.  Aktiviteten anses derfor som omfattet, ettersom OpEx KPI-en i taksonomien også inkluderer kortsiktige operasjonelle leieavtaler.	
Informasjon og kommunikasjon	CCM 8.2 Datadrevne løsninger for reduksjon av klimagassutslipp.	«Smart Transport» er en egenutviklet optimaliseringsmodell for godstransport, laget av BAMAs interne Data Science-team. Applikasjonen ble tildelt Den Norske Dataforenings «Innsiktspris» i 2023. Løsningen bidrar til mer effektiv utnyttelse av kjøretøyene. Det innebærer i færre kjørte kilometer, og reduserer behovet for flere biler. Smart Transport bidrar dermed til lavere drivstofforbruk og reduserer klimagassutslipp.	

Styrets års- og bærekraftsberetning

### Sosiale minstegarantier

BAMA stiller strenge krav til seg selv og alle sine leverandører, basert på FNs prinsipper for menneskerettigheter og ILO-konvensjonene, som inkluderer respekt for grunnleggende arbeidsrettigheter, rett til fri fagorganisering, rettferdige lønnsforhold og trygge arbeidsforhold. Disse kravene inngår i våre etiske retningslinjer og etiske retningslinjer for leverandører. Disse følges opp gjennom risikobaserte revisjoner, leverandørdialoger og besøksprogrammer.

### Menneskerettigheter

BAMA forplikter seg til å respektere og fremme menneskerettigheter i alle ledd av verdikjeden, i tråd med FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Vi utfører systematiske aktsomhetsvurderinger for å identifisere, forebygge og redusere risiko for negativ påvirkning på menneskerettigheter i våre aktiviteter og leverandørkjeder.

Gjennom vårt arbeid, søker vi å bidra til positive sosiale og økonomiske forhold for ansatte, leverandører og lokalsamfunn. Vi rapporterer årlig på fremdrift og tiltak, og har også etablerte mekanismer for varsling og håndtering av brudd på menneskerettigheter for å sikre gjenoppretting der dette er nødvendig.

### Skatt

BAMA følger gjeldende skattelov og armlengdes avstand-prinsipp ved transaksjoner.

BAMA har som stort (konsolidert inntekt over MRD 6,5) flernasjonalt konsern krav om land-for-land-rapportering. Hovedformålet med land-for-land-rapporten, er at den skal danne grunnlag for

overordnede risikoanalyser og statistikk for at skattemyndighetene i de ulike landene skal kunne fastsette riktig skattegrunnlag for den enkelte skatteyder.

Land-for-land-rapporten er ett av flere virkemidler landene kan bruke for å behandle internprisingssaker. Rapporten innebærer at foretakene både skal gi opplysninger på overordnet nivå om konsernet og foretaket som sådan (land-for-land-rapport), og på et mer detaljert nivå om den enkelte transaksjon mv. som skattemyndighetene mener det er grunn til å kontrollere nærmere (internprisingsdokumentasjon).

Norge har med virkning for inntektsåret 2024, innført suppleringskatteloven. Loven skal sikre at store konsern skattlegges med en minimumsats på 15 %, uavhengig av hvor de driver sin aktivitet. BAMA er omfattet av denne loven, og skal rapportere med en frist på 18 måneder etter periodens slutt.

### Korrupsjon

BAMA stiller tydelige krav til både egen aktivitet og til leverandørene om at man ikke skal medvirke til korrupsjon og at vi skal jobbe med forebyggende aktiviteter, i tråd med OECDs «Retningslinjer for ansvarlig næringsliv». Det er nedfelt i etiske retningslinjer for ansatte og i etiske retningslinjer for leverandører. Det stilles krav om å unngå (evt. være åpen om) interessekonflikter og bindinger, spesielt i tilknytning til kontraktsforhandlinger og relasjoner til kunder og leverandører, samt rekruttering. Vi gjør risikobaserte aktsomhetsvurderinger på leverandører, og promoterer en nulltoleranse mot korrupsjon og bestikkelser også i vår forsyningskjede.



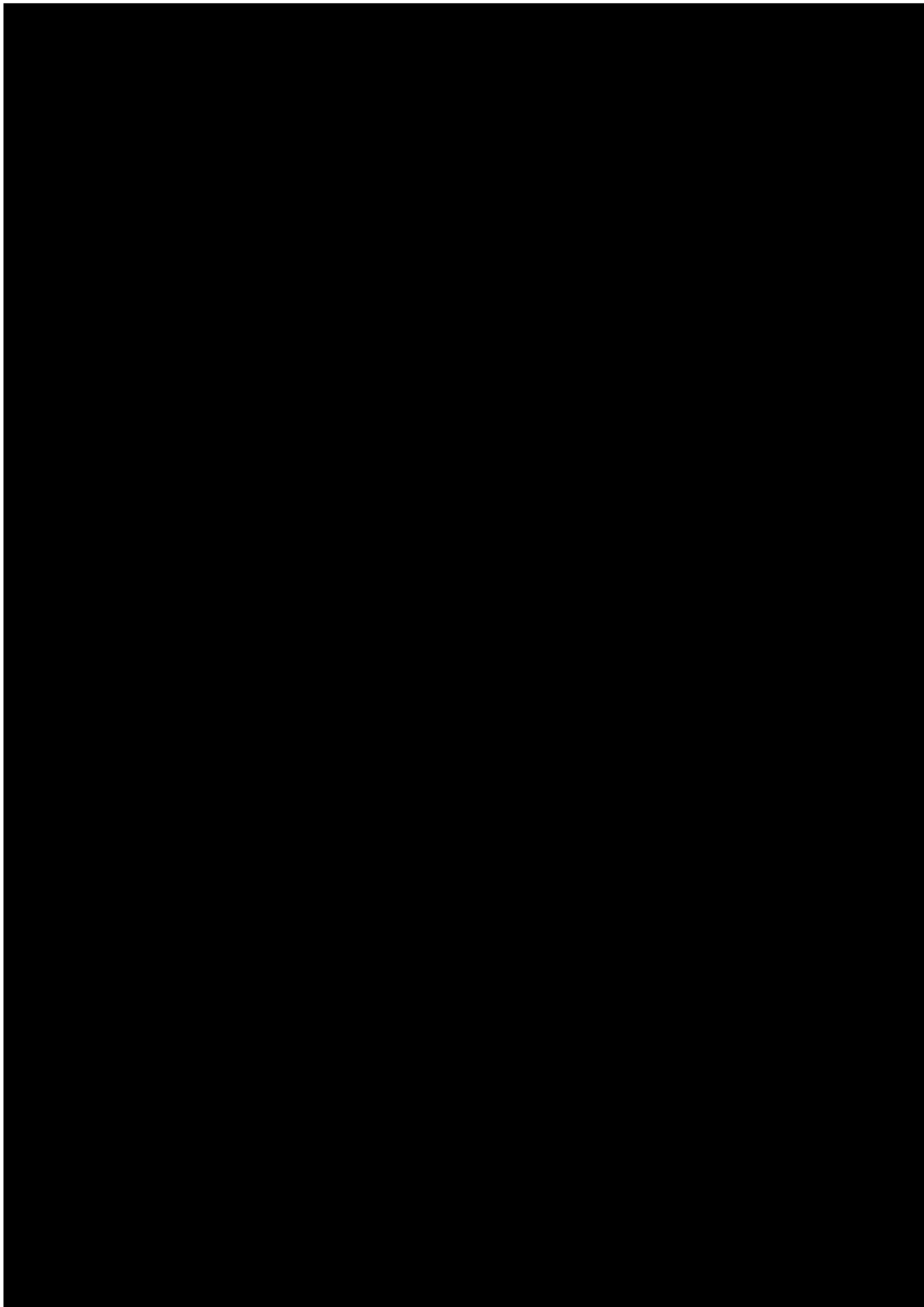
Opplæring har vært lokalt og forretningsnært, men kan da også være noe fragmentert. Vi vil i 2025 innføre konsernplattform for kompetanseutvikling og opplæring, derunder etiske retningslinjer og ansvarlig opptreden, for å redusere denne risikoen, og kvalitetssikre opplæringen for alle ansatte i målgruppen.

### Rettferdig konkurranse

BAMA har en tydelig forpliktelse til rettferdig og åpen konkurranse som er nedfelt i våre etiske retningslinjer for ansatte og leverandører. Det er tydelige regler for hvordan ansatte skal opptre for å forhindre ulovlig informasjonsdeling, ulovlig samarbeid eller annen opptreden som vil kunne begrense, hindre eller ødelegge konkurransen. Det inkluderer rimelig prissetting som ikke bidrar til å skvise ut våre konkurrenter.

På bakgrunn av BAMAs posisjon i flere markeder som en dominerende aktør eller i det minste en stor aktør, er dette en risiko vi har mye bevissthet rundt. Det er etablert tette skott internt for å forhindre utilsiktet informasjonsdeling, og det er høy bevissthet hos ledere og ansatte.

Det gjennomføres årlig opplæring av ansatte i utsatte posisjoner, og i tillegg dilemmadiskusjoner og målrettede foredrag til ulike målgrupper.







# Regnskap

## BAMA Gruppen AS

### Resultatregnskap

Beløp i 1000 kroner

Morselskapet				Konsernet	
2023	2024		Note	2024	2023
		Driftsinntekter og -kostnader			
11 820 352	12 563 134	Salgsinntekt	1, 2	24 057 115	22 937 614
276 769	300 667	Andre driftsinntekter	2	131 151	138 605
12 097 121	12 863 801	<b>Sum driftsinntekter</b>		<b>24 188 265</b>	<b>23 076 219</b>
11 043 148	11 724 836	Varekostnad	2	18 347 195	17 529 056
628 033	664 987	Lønnskostnader	3, 17	2 650 854	2 566 287
39 032	44 180	Av- og nedskr. på varige dr.midler og im. eiendeler	6, 7	459 814	502 806
70	0	Tap på fordringer	11	6 076	5 808
406 701	406 651	Annen driftskostnad	2, 3, 7	1 895 984	1 841 526
12 116 984	12 840 654	<b>Sum driftskostnader</b>		<b>23 359 923</b>	<b>22 445 482</b>
-19 864	23 147	<b>Driftsresultat</b>		<b>828 342</b>	<b>630 737</b>
		Finansinntekter og finanskostnader			
407 053	476 879	Inntekt på investering i datterselskap		0	0
0	0	Inntekt på investering i tilknyttet selsk.	8	4 426	8 771
36 985	52 670	Annen finansinntekt	4	94 590	113 714
8 918	4 147	Annen finanskostnad	4	113 190	175 075
435 121	525 402	<b>Resultat av finanskostnader</b>		<b>-14 174</b>	<b>-52 590</b>
415 257	548 549	<b>Resultat før skatt</b>		<b>814 168</b>	<b>578 148</b>
1 277	16 405	Skattekostnad	5	210 456	173 891
413 980	532 145	<b>Årsresultat</b>		<b>603 712</b>	<b>404 257</b>
0	0	Minoritetens andel		35 227	34 771
413 980	532 145	Majoritetens andel		568 485	369 486
		Overføringer			
243 000	363 000	Avsatt til utbytte			
0	249 000	Tilleggsutbytte			
170 980	-79 855	Overført til/fra annen egenkapital			
413 980	532 145	<b>Sum disponert</b>	16		



## Balanse per 31.12.

Beløp i 1000 kroner

Morselskapet		Konsernet			
2023	2024	Eiendeler	Note	2024	2023
		Anleggsmidler			
		Immaterielle eiendeler			
59 335	39 862	Andre immaterielle eiendeler	6	232 621	282 837
0	0	Goodwill	6	21 261	57 958
39 496	27 253	Utsatt skattefordel	5	116 237	140 369
98 831	67 115	<b>Sum immaterielle eiendeler</b>		<b>370 119</b>	<b>481 164</b>
		Varige driftsmidler			
0	0	Tomter	7, 18	556 280	529 265
40 859	37 324	Bygninger og bygningsmessige innredninger mv.	7, 18	2 340 240	2 438 768
51 583	62 908	Transportmidler, maskiner, inventar mv.	7, 18	877 059	851 041
92 442	100 232	<b>Sum varige driftsmidler</b>		<b>3 773 579</b>	<b>3 819 074</b>
		Finansielle anleggsmidler			
948 723	1 400 325	Investeringer i datterselskap	8	0	0
1 840	0	Investeringer i tilknyttet selskap	8	65 631	64 538
180	180	Investeringer i aksjer og andeler	8	2 932	4 494
90	78	Andre langsiktige fordringer	9	4 723	28 666
950 833	1 400 583	<b>Sum finansielle anleggsmidler</b>		<b>73 286</b>	<b>97 697</b>
1 142 106	1 567 930	<b>Sum anleggsmidler</b>		<b>4 216 984</b>	<b>4 397 935</b>
		Omløpsmidler			
58 457	52 765	Varelager	10, 18	419 484	430 531
58 457	52 765	<b>Sum varer</b>		<b>419 484</b>	<b>430 531</b>
		Fordringer			
1 091 158	1 024 317	Kundefordringer	11, 12, 18	1 762 618	1 911 876
556 785	667 332	Andre fordringer	12, 18	273 237	330 990
1 647 943	1 691 649	<b>Sum fordringer</b>		<b>2 035 856</b>	<b>2 242 866</b>
		Investeringer			
70 175	215 843	Andre kortsiktige pengeplasseringer	13, 18	215 843	70 175
70 175	215 843	<b>Sum investeringer</b>		<b>215 843</b>	<b>70 175</b>
1 158 272	1 145 163	Bankinnskudd, kontanter o.l.	14	1 457 269	1 461 628
2 934 848	3 105 420	<b>Sum omløpsmidler</b>		<b>4 128 451</b>	<b>4 205 200</b>
4 076 954	4 673 349	<b>Sum eiendeler</b>		<b>8 345 435</b>	<b>8 603 135</b>

Regnskap og noter



## Balanse per 31.12.

Beløp i 1000 kroner

Morselskapet				Konsernet	
2023	2024	Egenkapital og gjeld	Note	2024	2023
		Egenkapital			
		Innskutt egenkapital			
900	900	Aksjekapital	15	900	900
356 250	356 250	Overkurs		356 250	356 250
357 150	357 150	<b>Sum innskutt egenkapital</b>		<b>357 150</b>	<b>357 150</b>
		Opptjent egenkapital			
814 325	734 470	Annen egenkapital		1 747 736	1 749 832
0	0	Minoritetsinteresse		133 635	131 715
814 325	734 470	<b>Sum opptjent egenkapital</b>		<b>1 881 371</b>	<b>1 881 548</b>
1 171 475	1 091 620	<b>Sum egenkapital</b>	16	<b>2 238 521</b>	<b>2 238 697</b>
		Gjeld			
		Avsetning for forpliktelser			
84 244	36 722	Pensjonsforpliktelser	17	34 910	95 106
0	0	Andre avsetninger for forpliktelser	18	11 798	12 898
84 244	36 722	<b>Sum avsetning for forpliktelser</b>		<b>46 708</b>	<b>108 004</b>
		Annen langsiktig gjeld			
0	0	Gjeld til kredittinstitusjoner	18	1 132 139	2 215 323
0	0	<b>Sum annen langsiktig gjeld</b>		<b>1 132 139</b>	<b>2 215 323</b>
		Kortsiktig gjeld			
0	0	Gjeld til kredittinstitusjoner	18	719 491	0
959 562	1 040 079	Leverandørgjeld	12	1 558 412	1 507 725
3 734	5 600	Betalbar skatt	5	156 043	180 009
142 480	136 266	Skyldig offentlige avgifter		379 555	362 230
243 000	363 000	Utbytte	16	392 437	269 544
682 184	1 255 091	Konserngjeld, konsernkonto	12, 18	0	0
790 274	744 972	Annen kortsiktig gjeld	12	1 722 128	1 721 602
2 821 234	3 545 007	<b>Sum kortsiktig gjeld</b>		<b>4 928 067</b>	<b>4 041 111</b>
2 905 479	3 581 730	<b>Sum gjeld</b>		<b>6 106 914</b>	<b>6 364 438</b>
4 076 954	4 673 349	<b>Sum egenkapital og gjeld</b>		<b>8 345 435</b>	<b>8 603 135</b>



23. april 2025  
Styret i BAMA Gruppen AS

Kristian Nergaard  
Styrets leder

Ole Robert Reitan  
Styremedlem

Runar Hollevik  
Styremedlem

Kirsten Indgjerd Værdal  
Styremedlem

Gyrid Skalleberg Ingerø  
Styremedlem

Ihsan Akram  
Styremedlem

Jostein Hestøy  
Styremedlem

Rune Olasveengen Dalsaune  
Styremedlem

Bent Andersen  
Konsernsjef



# Noter til regnskapet

## Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

### Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med regnskapsloven krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i notene.

### Aksjer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap

Datterselskaper er selskaper der morselskapet har kontroll, og dermed bestemmende innflytelse på enhetens finansielle og operasjonelle strategi, normalt ved å eie mer enn halvparten av den stemmeberettigede kapitalen (direkte eller indirekte). Investeringer som kontrolleres av to eller flere parter gjennom en avtale om felles kontroll, uten at noen har bestemmende innflytelse, defineres som felleskontrollert virksomhet. Investeringer med typisk 20-50 % eie av stemmeberettiget kapital og betydelig innflytelse, defineres som tilknyttede selskaper.

### Regnskapsprinsipper for aksjer i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper

Kostmetoden brukes som prinsipp for investeringer i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper i selskapsregnskapet. Kostprisen økes når midler tilføres ved kapitalutvidelse, eller når det gis konsernbidrag til datterselskap. Mottatte utdelinger resultatføres i utgangspunktet som inntekt. Utdelinger som overstiger andel av opptjent egenkapital etter kjøpet føres som reduksjon

av anskaffelseskost. Utbytte/konsernbidrag fra datterselskap regnskapsføres det samme året som datterselskapet avsetter beløpet. Utbytte fra andre selskaper regnskapsføres som finansinntekt når utbyttet er vedtatt.

I konsernregnskapet brukes bruttometoden som prinsipp for investeringer felleskontrollert virksomhet. Bruk av metoden fører til at selskapets andel av regnskapspostene innarbeides linje for linje. For investeringer i tilknyttet selskap brukes egenkapitalmetoden. Bruk av egenkapitalmetoden fører til at regnskapsført verdi i balansen tilsvarer andelen av egenkapitalen i det tilknyttede selskapet og resultatandelen i resultatregnskapet baseres på andelen av resultat etter skatt. For både bruttometoden og egenkapitalmetoden korrigeres resultat og balanse for eventuelle gjenværende merverdier fra kjøpet og urealiserte interngevinster.

### Konsolideringsprinsipper

Datterselskaper blir konsolidert fra det tidspunkt kontrollen er overført til konsernet (oppkjøpstidspunktet).

I konsernregnskapet erstattes posten aksjer i datterselskap med datterselskapets eiendeler og gjeld. Konsernregnskapet utarbeides som om konsernet var én økonomisk enhet. Transaksjoner, urealisert fortjeneste og mellomværende mellom selskapene i konsernet elimineres.

Kjøpte datterselskaper regnskapsføres i konsernregnskapet basert på morselskapets anskaffelseskost. Anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og gjeld i datterselskapet, som oppføres i konsernregnskapet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Eventuell merverdi ut over

hva som kan henføres til identifiserbare eiendeler og gjeld, balanseføres som goodwill. Goodwill behandles som en residual og balanseføres med den andelen som er observert i oppkjøpstransaksjonen. Merverdier i konsernregnskapet avskrives over de oppkjøpte eiendelenes forventede levetid.

Omregning av utenlandske datterselskaper skjer ved at balansen omregnes til balansedagens kurs, og at resultatregnskapet omregnes til en gjennomsnittskurs. Eventuelle vesentlige transaksjoner omregnes til transaksjonsdagens kurs. Alle omregningsdifferanser føres direkte mot egenkapitalen.

Minoritetenes andel av resultatet etter skatt og andel av egenkapitalen er presentert på egne linjer.

### Salgsinntekter

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og andre avslag. Salg av varer resultatføres når produktene er levert til kunden og det ikke er uoppfylte forpliktelser som kan påvirke kundens aksept av leveringen. Levering er ikke foretatt før produktene er sendt til avtalt sted og risiko for tap og ukurans er overført til kunden.

Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

For å harmonisere prinsipper om klassifisering av salgsinntekt og varekostnad mellom morselskapet og datterselskapene er sammenligningstillene til mor, BAMA Gruppen AS, omarbeidet. For 2023 utgjør effekten av omarbeidingen en reduksjon på salgsinntekter og reduksjon av varekostnad på 785 285. Omklassifiseringen påvirker ikke konsernregnskapet.

### Bonus og rabattavtaler med leverandører

Ulike typer leverandørbonus og -rabatter kan klassifiseres mellom ulike regnskapslinjer. Bonuser og rabatter som er relatert til varekjøpet er presentert som en reduksjon av varekost. Betalinger fra leverandører som dekker en konkret markeds kampanje innregnes som en reduksjon av driftskostnader.

### Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, begrunnes med antatt fremtidig inntjening.

Skattereduksjon ved avgitt konsernbidrag, og skatt på mottatt konsernbidrag som føres som reduksjon av balanseført beløp på investering i datterselskap, føres direkte mot skatt i balansen (mot betalbar skatt hvis konsernbidraget har virkning på betalbar skatt, og mot utsatt skatt hvis konsernbidraget har virkning på utsatt skatt). Utsatt skatt både i selskapsregnskapet og i konsernregnskapet regnskapsføres til nominelt beløp.

### Klassifisering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk klassifiseres som anleggsmidler. Eiendeler som er tilknyttet



varekretsløpet klassifiseres som omløpsmidler. Fordringer for øvrig klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales innen ett år. For gjeld legges tilsvarende kriterier til grunn. Første års avdrag på langsiktige fordringer og langsiktig gjeld klassifiseres likevel ikke som omløpsmiddel og kortsiktig gjeld.

## Anskaffelseskost

Anskaffelseskost for eiendeler omfatter kjøpesummen for eiendelen, med fradrag for bonuser, rabatter og lignende, og med tillegg for kjøpsutgifter (frakt, toll, offentlige avgifter som ikke refunderes og eventuelle andre direkte kjøpsutgifter). Ved kjøp i utenlandsk valuta balanseføres eiendelen til kursen tilknyttet transaksjonstidspunktet, men til terminkursen ved bruk av terminkontrakt.

For varige driftsmidler og immaterielle eiendeler omfatter anskaffelseskost også direkte utgifter for å klargjøre eiendelen for bruk, for eksempel utgifter til testing av eiendelen.

## Immaterielle eiendeler og goodwill

Goodwill har oppstått i forbindelse med kjøp av datterselskap og minoriteter. Goodwill avskrives i henhold til avskrivningsplan.

Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immateriell eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres slike utgifter løpende. Balanseført utvikling avskrives lineært over økonomisk levetid. Utgifter til forskning kostnadsføres løpende.

Anskaffelse av software og kostnader knyttet til implementering og tilpasning av konsernets logistikk- og styringssystemer balanseføres og avskrives lineært over økonomisk levetid.

## Varige driftsmidler

Tomter avskrives ikke. Andre varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid. Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader. Påkostninger og forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand på anskaffelsestidspunktet.

Leide (leasede) driftsmidler balanseføres som driftsmidler hvis leiekontrakten anses som finansiell. Operasjonelle leieavtaler kostnadsføres løpende.

## Andre langsiktige aksjeinvesteringer

Kostmetoden brukes som prinsipp for investeringer i andre aksjer mv. Utdelinger regnskapsføres i utgangspunktet som finansinntekt, når utdelingen er vedtatt. Hvis utdelingene vesentlig overstiger andel av opptjent egenkapital etter kjøpet, føres det overskytende til reduksjon av kostprisen.

## Nedskrivning av anleggsmidler

Ved indikasjon om at balanseført verdi av et anleggsmiddel er høyere enn virkelig verdi, foretas det test for verdifall. Testen foretas for det laveste nivå av anleggsmidler som har selvstendige kontantstrømmer. Hvis balanseført verdi er høyere enn både salgsverdi og bruksverdi (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til det høyeste av salgsverdi og bruksverdi.

Tidligere nedskrivninger, med unntak for nedskrivning av goodwill, reverseres hvis forutsetningene for nedskrivningen ikke lenger er til stede.



## Varelager

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost (etter FIFO-prinsippet) og virkelig verdi. For råvarer og handelsvarer brukes gjenanskaffelseskost som tilnærming til virkelig verdi. For ferdig tilvirkede varer og varer under tilvirkning består anskaffelseskost av utgifter til produktutforming, materialforbruk, direkte lønn, og andre direkte og indirekte produksjonskostnader (basert på normal kapasitet). Virkelig verdi er estimert salgspris fratrukket nødvendige utgifter til ferdigstillelse og salg. Bare variable utgifter anses nødvendige for å selge ferdige varer, mens også faste tilvirkningskostnader inkluderes som nødvendige for varer som ikke er ferdig tilvirket.

## Fordringer

Kundefordringer føres opp i balansen etter fradrag for avsetning til forventede tap. Avsetning til tap gjøres gjennom vurdering av hver enkelt av fordringene. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynligheten for at kunden vil gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering samt utsettelse og mangler ved betalinger, anses som indikatorer på at kundefordringer må nedskrives.

Andre fordringer, både omløpsfordringer og anleggsfordringer, føres opp til det laveste av pålydende og virkelig verdi. Virkelig verdi er nåverdien av forventede framtidige innbetalinger. Det foretas likevel ikke neddiskontering når effekten av neddiskontering er uvesentlig for regnskapet. Avsetning til tap vurderes på samme måte som for kundefordringer.

## Kortsiktige plasseringer

Kortsiktige plasseringer i aksjer/andeler og

markedsbaserte verdipapirer klassifiseres som omløpsmidler og vurderes til markedsverdi på balansedagen. Verdiendringer presenteres i resultatregnskapet under finansresultat. Eventuelle gevinster og tap ved realisasjon og avkastning forøvrig resultatføres også i samme kategori.

## Utenlandsk valuta

Fordringer og gjeld i utenlandsk valuta vurderes etter kursen ved regnskapsårets slutt. Realisert kurstap og kursgevinst knyttet til varestrømmen er ført under salgsinntekter og varekostnader. Øvrige valutaeffekter er klassifisert under finansielle poster.

## Terminkontrakter og rentebyttekontrakter

Selskapet og konsernet bruker terminkontrakter på utenlandsk valuta for å sikre deler av antatt framtidige inn-/utbetalinger i fremmed valuta knyttet til varekjøp. Terminkontraktene behandles som en kontantstrømsikring frem til faktura er mottatt og det bokføres ikke noe verdiendring på sikringsinstrumentet. Etter at faktura på sikringsobjektet er mottatt så benyttes en verdisikring hvor fakturaen bokføres til sikret kurs. Realisert gevinst eller tap nyttet til varestrømmen er ført under salgsinntekter og varekostnader sammen med andre kurstap og kursgevinster knyttet til varekretsløpet.

## Gjeld

Gjeld, med unntak for enkelte avsetninger for forpliktelser, balanseføres til nominelt gjeldsbeløp. Morselskapet er eier av konsernets konsernkontoordning og gjeld til selskaper innenfor ordningen fremkommer på linjen Konserngjeld, konsernkonto. Morselskapets toppkonto er presentert som innskudd på linjen Bankinnskudd, kontanter o.l.



## Pensjoner

Selskapet og konsernet har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskap, med unntak av AFP-ordningen. Selskapet har AFP og ytelsesplaner, mens konsernet også har innskuddsplaner.

## Innskuddsplaner

Ved innskuddsplaner betales et innskudd til et forsikringsselskap. Det er ingen ytterligere betalingsforpliktelse etter at innskuddene er betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

AFP-ordningen er en usikret ytelsesbasert flerforetaksordning. En slik ordning er reelt en ytelsesplan, men behandles regnskapsmessig som en innskuddsplan som følge av at ordningens administrator ikke gir tilstrekkelig informasjon til å beregne forpliktelsen på en pålitelig måte.

## Ytelsesplaner

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av faktorer som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringsselskap), justert for ikke resultatførte estimatavvik og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid. Det samme gjelder estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene, i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor).

## Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.



Følgende selskaper inngår i konsernet. Eierandelen er angitt med morselskapets eierandel:

Morselskap	Datterselskap	Forretningsadresse	Eierandel
BAMA Gruppen AS	BAMA International AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Invest AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Dagligvare AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Storkjøkken AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BaRe Frukt & Grønt AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Eiendom AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Pakkerier AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Ferske Drikker AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Blomster Holding AS	Oslo	100,00 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Industri AS	Oslo	92,10 %
BAMA Gruppen AS	BAMA Logistikk AS	Oslo	51,04 %
BAMA Pakkerier AS	Lågen Potetpakkeri AS	Larvik	87,37 %
BAMA Pakkerier AS	Hvebergsmoen Potetpakkeri AS	Grue	67,15 %
BAMA Pakkerier AS	Larvik Løk AS	Larvik	50,00 %
BAMA Pakkerier AS	Mjøsgrønt AS	Stange	50,00 %
BAMA Eiendom AS	Lågendals Pakkeriet AS	Larvik	100,00 %
BAMA Eiendom AS	Nyland Syd AS	Oslo	100,00 %
BAMA Eiendom AS	Nedre Rommen AS	Oslo	100,00 %
BAMA Eiendom AS	BaGa Eiendom AS	Tønsberg	75,00 %
BAMA Eiendom AS	Koppholen 13 AS	Oslo	100,00 %
BAMA Eiendom AS	Kværnertomta AS	Oslo	100,00 %
BAMA Eiendom AS	Hanserudveien 11 AS	Oslo	100,00 %
BAMA Storkjøkken AS	BAMA Storkjøkken Oslo AS	Oslo	72,00 %
BAMA Storkjøkken AS / BAMA Storkjøkken Oslo AS	W. Kältzow AS	Oslo	100,00 %
BAMA Storkjøkken Oslo AS	Augusta Arnesen AS	Oslo	100,00 %
BAMA Storkjøkken Oslo AS	Carl Heftye AS	Oslo	100,00 %
BAMA Storkjøkken Oslo AS	Carl Heftye Cash & Carry AS	Oslo	100,00 %
BaRe Frukt & Grønt AS	BaRe Blomster AS	Oslo	100,00 %
BAMA Blomster Holding AS	BAMA Blomster Sourcing AS	Lier	100,00 %
BAMA Blomster Holding AS	BAMA Blomstertorget AS	Lier	100,00 %
BAMA Blomster Holding AS	Lyssand Blomstersalg AS	Os	51,00 %
BAMA Blomster Sourcing AS	BAMA Bloemen Holland B.V.	Nederland	100,00 %
BAMA Industri AS	Nordic Lunch AS	Oslo	100,00 %
BAMA Industri AS	Fruktveien Lier AS	Oslo	100,00 %
BAMA Logistikk AS	Sandvik Transport AS	Notodden	100,00 %
BAMA Invest AS	BAMA Torgfrisk AS	Oslo	100,00 %
BAMA Ferske Drikker AS	Nordic Juices AS	Oslo	50,00 %
BAMA International AS	Nature's Management B.V.	Nederland	99,00 %
BAMA International AS	BAMA Nordic AB	Sverige	100,00 %
BAMA International AS	Xpol B.V.	Nederland	70,11 %

Fortsetter på neste side



Morselskap	Datterselskap	Forretningsadresse	Eierandel
Nature's Management B.V.	Nature's Pride B.V.	Nederland	100,00 %
Nature's Management B.V.	Berries Pride B.V.	Nederland	100,00 %
BAMA Nordic AB	BAMA Foods AB	Sverige	91,00 %
BAMA Nordic AB	BAMA Fresh Cuts AB	Sverige	100,00 %
BAMA Nordic AB	BAMA Fresh Cuts Oy	Finland	100,00 %
BAMA Fresh Cuts Oy	Fastighets Ab Gesällvägen 11B	Finland	100,00 %

Eierselskap	Felleskontrollert virksomhet	Forretningsadresse	Eierandel
BAMA Gruppen AS	BaRe AS	Oslo	50,00 %
BAMA International AS	Arctic Sp. Z.O.O	Polen	50,00 %
Arctic Sp. Z.O.O	Natures Produce Z.O.O	Polen	87,50 %
XPOL B.V.	Xpol Finland Oy	Finland	50,00 %
BAMA Nordic AB	Gastroba Utvecklings AB	Sverige	50,00 %
BAMA Nordic AB	CQ Foods AB	Sverige	50,00 %

Eierselskap	Tilknyttet selskap	Forretningsadresse	Eierandel
BAMA Pakkerier AS	Tromspotet AS	Senja	40,69 %
BAMA Eiendom AS	Grofondet AS	Oslo	33,33 %
BAMA Invest AS	Telefrukt AS	Sauherad	45,00 %

## Endringer i konsernet:

- BAMA Invest AS har kjøpt ut direkte minoritet i BAMO Packaging Solutions AS med virkning fra 08.02.2024. Innmaten i BAMO Packaging Solutions AS er videre solgt til BAMA Gruppen AS og resten av BAMO Packaging Solutions er fusjonert inn i BAMA Invest AS.
- BAMA Invest AS har solgt sin eierandel i det tidligere felleskontrollerte foretaket BAMA Preservations AS. Eierandel er fraregnet med virkning fra 19.01.2024.
- BAMA Industri AS har kjøpt opp Fruktveien Lier AS i 2024. Selskapet er inkludert i konsernregnskapet med regnskapsmessig effekt fra 01.06.2024.
- BAMA Eiendom AS har solgt Silovegen 10 AS. Selskapet er fraregnet med virkning fra 15.10.2024.
- Eierskapet i Tromspotet AS er flyttet fra BAMA Gruppen AS og BAMA Storkjøkken AS til BAMA Pakkerier AS.
- BASTA ANS er avviklet og slettet i inntektsåret.
- Eierskapet i Lyssand Blomstersalg AS er flyttet fra BAMA Blomstertorget AS til BAMA Blomster Holding AS. Videre er 1 % av aksjene i Lyssand Blomstersalg AS kjøpt fra minoritet med virkning fra 01.10.2024. Total eierandel etter kjøpet utgjør 51 %.
- BAMA Industri AS var per 31.12.2024 i prosess med en utfisjonering av 2 eiendommer. Fisjonen ble registrert gjennomført 13.01.2025 hvor hylleselskapene Tempco 1 AS og Terminalen 18 AS var overtakende på hver sin eiendom. Umiddelbart etter fisjonen ble Tempco 1 AS fusjonert inn i Fruktveien Lier AS med vederlagsaksjer i BAMA Industri AS. Terminalen 18 AS ble gitt som en tingsinnskudd i en kapitalforhøyelse for BAMA Industri AS, og Terminalen 18 AS ble et heleid datterselskap av BAMA Industri. Transaksjonene bokføres med regnskapsmessig effekt fra 01.01.2025.

Regnskap og noter



## Note 1 - Salgsinntekter

Fordeling på virksomhetsområder	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Dagligvare	0	96 679	14 208 193	13 702 297
Storkjøkken og servicehandel	0	0	3 200 190	2 987 693
Industri	0	0	2 484 240	2 398 538
Blomster	0	0	994 453	931 148
Internasjonalt	0	0	6 927 387	6 657 825
Grossistvirksomhet, inkludert konsernintern omsetning	12 563 134	11 723 673	93 016	0
Transaksjoner mellom forretningsområder	0	0	-3 850 363	-3 739 887
<b>Sum</b>	<b>12 563 134</b>	<b>11 820 352</b>	<b>24 057 115</b>	<b>22 937 614</b>

Geografisk fordeling	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Norge	12 563 134	11 820 352	18 441 739	17 525 557
Nederland	0	0	1 748 757	1 565 579
Sverige	0	0	842 988	845 083
Polen	0	0	542 841	475 262
Tyskland	0	0	490 144	625 636
Finland	0	0	387 775	369 504
Danmark	0	0	376 720	326 402
Europa for øvrig	0	0	1 226 151	1 204 592
<b>Sum</b>	<b>12 563 134</b>	<b>11 820 352</b>	<b>24 057 115</b>	<b>22 937 614</b>

## Note 2 - Transaksjoner med nærstående parter

Konserninterne transaksjoner	Morselskapet
	2024
Varesalg til konsernselskaper	12 470 118
Andre driftsinntekter fra sentralisert tjenesteyring	292 726
Varekjøp fra konsernselskaper	2 559 338
Leie av eiendom, inkludert felleskostnader	77 791

Alle transaksjoner med konsernselskaper, tilknyttede selskaper og øvrige nærstående parter er gjennomført etter forretningsmessige vilkår og prinsipper.



## Note 3 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

Lønnskostnader	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Lønninger	518 659	488 067	2 140 871	2 060 712
Arbeidsgiveravgift	83 265	75 681	326 907	316 682
Pensjonskostnader etc.	41 004	47 257	151 666	163 318
Andre ytelser	22 059	17 029	31 411	25 575
<b>Sum</b>	<b>664 987</b>	<b>628 033</b>	<b>2 650 854</b>	<b>2 566 287</b>

Gjennomsnittlig antall årsverk 480 467 2 840 2 878

Ytelser til ledende personer	Konsernsjef	Styret
Lønn, styrehonorar	4 796	1 055
Pensjonskompensasjon	1 457	0
Andel pensjonspremie	192	0
Andre ytelser	272	0

### Avtaleforhold vedrørende konsernsjef

Konsernsjefen har i tillegg til ordinær grunnlønn en bonusavtale bestående av en fast del for 2024. Det er en gjensidige oppsigelsestid på 6 måneder.

Godtgjørelser til revisor	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Lovpålagt revisjon	1 434	1 117	11 115	9 802
Andre attestasjonstjenester	61	51	276	249
Bistand skattemelding	163	65	1 487	865
Andre tjenester utenfor revisjon	285	414	449	596
<b>Sum</b>	<b>1 942</b>	<b>1 647</b>	<b>13 326</b>	<b>11 511</b>

### Lån til ansatte

Samlede lån til ansatte utgjør 207 i morselskapet og 631 for konsernet.



## Note 4 - Finansposter

	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
<b>Andre finansinntekter</b>				
Renteinntekter	48 293	31 083	62 219	73 449
Renteinntekter fra selskap i samme konsern	108	112	0	0
Annen finansinntekt	4 269	5 790	32 371	40 265
<b>Sum</b>	<b>52 670</b>	<b>36 985</b>	<b>94 590</b>	<b>113 714</b>
<b>Andre finanskostnader</b>				
Rentekostnader	2 515	6 558	90 330	143 208
Annen finanskostnad	1 631	2 360	22 860	31 867
<b>Sum</b>	<b>4 147</b>	<b>8 918</b>	<b>113 190</b>	<b>175 075</b>

## Note 5 - Skatter

	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
<b>Årets skattekostnad</b>				
Resultatført skatt på ordinært resultat:				
Betalbar skatt	5 600	3 734	192 630	213 525
Endring utsatt skatt	12 243	-6 136	24 133	-39 558
Før lite avsatt betalbar skatt tidligere år og andre endringer	-1 438	3 679	-6 306	-76
<b>Årets totale skattekostnad</b>	<b>16 405</b>	<b>1 277</b>	<b>210 456</b>	<b>173 891</b>
<b>Skattepliktig inntekt</b>				
Ordinært resultat før skattekostnad	548 549	415 257	814 168	578 148
Permanente forskjeller	-474 102	-409 648	36 965	49 743
Endring midlertidige forskjeller	-48 991	32 418	-85 001	177 208
Av- og nedskrivning merverdier konsern	0	0	39 910	96 348
Avgitt konsernbidrag	0	-16 723	0	0
Anvendelse av fremførbart underskudd	0	-4 332	-19 055	-37 116
Ikke utlignet underskudd til fremføring	0	0	62 159	116 011
<b>Grunnlag betalbar skatt på årets resultat</b>	<b>25 455</b>	<b>16 972</b>	<b>849 147</b>	<b>980 342</b>
<b>Skattepliktig inntekt</b>	<b>25 455</b>	<b>16 972</b>	<b>849 147</b>	<b>980 342</b>



## Note 5 - Skatter (fortsettelse)

	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
<b>Betalbar skatt i balansen</b>				
Betalbar skatt på årets resultat	5 600	3 734	192 630	213 525
Skatteeffekt av Skattefunn	0	0	-461	0
Forskuddsbetalt skatt (utlandet)	0	0	-36 126	-33 516
<b>Betalbar skatt i balansen (-til gode)</b>	<b>5 600</b>	<b>3 734</b>	<b>156 043</b>	<b>180 009</b>
<b>Beregning av effektiv skattesats</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>
Resultat før skatt	548 549	415 257	814 168	578 148
Beregnet skatt av resultat før skatt	120 681	91 357	179 117	127 193
Skatteeffekt av permanente forskjeller	-104 333	-90 153	8 198	10 943
Skatteeffekt merverdier konsern	0	0	8 780	21 197
Andre endringer (ikke balanseført utsatt skattefordel, valuta mv.)	57	74	14 361	14 558
<b>Sum</b>	<b>16 405</b>	<b>1 277</b>	<b>210 456</b>	<b>173 891</b>
Effektiv skattesats	2,99 %	0,31 %	25,85 %	30,08 %
<b>Midlertidige forskjeller</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>	<b>2023</b>
Anleggsmidler	-28 458	-19 445	49 040	23 893
Omløpsmidler	0	0	-4 170	-1 184
Gjeld	-59 238	-76 607	-400 410	-410 988
Pensjonspremie-/forpliktelse	-36 722	-84 244	-29 264	-93 338
<b>Sum</b>	<b>-124 418</b>	<b>-180 296</b>	<b>-384 804</b>	<b>-481 617</b>
Andre forskjeller	469	587	-490 998	-443 351
Inntektsført avsatt utbytte	72	183	1 741	1 620
Ikke utlignbare midlertidige forskjeller	0	0	334 484	277 188
<b>Grunnlag beregning utsatt skatt</b>	<b>-123 877</b>	<b>-179 526</b>	<b>-539 577</b>	<b>-646 159</b>
<b>Utsatt skatt/skattefordel</b>	<b>-27 253</b>	<b>-39 496</b>	<b>-116 237</b>	<b>-140 369</b>
<b>Netto utsatt skattefordel består av:</b>				
Netto utsatt skattefordel norske selskap i skattekonsern			-110 055	-134 461
Netto utsatt skattefordel norske selskap utenfor norsk skattekonsern			-2 936	-2 746
Netto utsatt skattefordel utenlandske selskap			-3 246	-3 162
<b>Netto utsatt skattefordel i balansen</b>			<b>-116 237</b>	<b>-140 369</b>

Skattesats i Norge er 22 %, Nederland 15 -25,8 %, Polen 19 % og Sverige 20,6 %.



## Note 6 - Immaterielle eiendeler

Morselskapet	Andre immaterielle eiendeler	Anlegg under utførelse	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.	358 252	27 807	386 059
Reklassifiseringer	21 624	-22 428	-804
Tilgang	1 000	6 427	7 427
Avgang	0	-5 168	-5 168
<b>Anskaffelseskost 31.12.</b>	<b>380 876</b>	<b>6 638</b>	<b>387 513</b>
Akkumulerte av- og nedskrivninger 01.01.	326 724	0	326 724
Avgang akkumulerte avskrivninger	0	0	0
Årets av- og nedskrivning	20 928	0	20 928
<b>Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.</b>	<b>347 652</b>	<b>0</b>	<b>347 652</b>
<b>Bokført verdi pr. 31.12.</b>	<b>33 224</b>	<b>6 638</b>	<b>39 862</b>
Årets avskrivninger	20 928	0	20 928
Årets nedskrivninger	0	0	0
<b>Sum årets av- og nedskrivninger</b>	<b>20 928</b>	<b>0</b>	<b>20 928</b>
Økonomisk levetid	6-10 år		
Avskrivningsplan	Lineær		



## Note 6 - Immaterielle eiendeler (fortsettelse)

Konsernet	Andre immaterielle eiendeler	Anlegg under utførelse	Goodwill	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.	678 231	27 807	956 925	1 662 963
Reklassifiseringer	27 596	-27 596	0	0
Tilgang	5 837	6 427	6 764	19 028
Avgang	-3 170	0	0	-3 170
Omregningsdifferanser	9 186	0	4 127	13 313
<b>Anskaffelseskost 31.12.</b>	<b>717 681</b>	<b>6 638</b>	<b>967 817</b>	<b>1 692 135</b>
Akkumulerte av- og nedskrivninger 01.01.	423 201	0	898 967	1 322 168
Avgang akkumulerte avskrivninger	-3 196	0	0	-3 196
Årets av- og nedskrivning	68 698	0	41 919	110 617
Omregningsdifferanser	2 993	0	5 670	8 663
<b>Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.</b>	<b>491 697</b>	<b>0</b>	<b>946 556</b>	<b>1 438 253</b>
<b>Bokført verdi pr. 31.12.</b>	<b>225 983</b>	<b>6 638</b>	<b>21 261</b>	<b>253 882</b>
Årets avskrivninger	42 175	0	38 308	80 483
Årets nedskrivninger	26 523	0	3 611	30 134
<b>Sum årets av- og nedskrivninger</b>	<b>68 698</b>	<b>0</b>	<b>41 919</b>	<b>110 617</b>
Økonomisk levetid	6-10 år		5 år	
Avskrivningsplan	Lineær		Lineær	



## Note 7 - Varige driftsmidler

Morselskapet	Bygninger, innredninger mv.	Inventar, utstyr, maskiner og transportmidler	Anlegg under utførelse	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.	65 864	156 333	6705	228 901
Reklassifisering	0	31 610	-30 806	804
Tilgang kjøpte driftsmidler	0	6 876	26 364	33 241
Avgang	0	-16 386	0	-16 386
<b>Anskaffelseskost 31.12.</b>	<b>65 864</b>	<b>178 433</b>	<b>2 263</b>	<b>246 560</b>
Akkumulerte av- og nedskrivninger 01.01.	25 005	111 456	0	136 461
Avgang akkumulerte avskrivninger	0	-13 383	0	-13 383
Årets av- og nedskrivning	3 535	19 717	0	23 252
<b>Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.</b>	<b>28 540</b>	<b>117 790</b>	<b>0</b>	<b>146 330</b>
<b>Bokført verdi pr. 31.12.</b>	<b>37 324</b>	<b>60 644</b>	<b>2 263</b>	<b>100 232</b>
Årets avskrivninger	3 535	19 717	0	23 252
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
<b>Sum av-og nedskrivninger</b>	<b>3 535</b>	<b>19 717</b>	<b>0</b>	<b>23 252</b>
Økonomisk levetid	5 - 25 år	3 - 10 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær		
<b>Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler</b>		<b>Årlig leie</b>	<b>Leieavtalens varighet</b>	
Husleie		48 716	4-12 år	



## Note 7 - Varige driftsmidler (fortsettelse)

Konsernet	Tomter	Bygninger, innredninger mv.	Inventar, utstyr, maskiner og transportmidler	Anlegg under utførelse	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.	529 265	3 521 872	2 462 189	18 851	6 532 176
Reklassifisering	0	5 536	22 336	-27 871	0
Tilgang	14 523	28 991	140 112	66 221	249 847
Avgang	-737	-13 358	-94 119	0	-108 214
Omregningsdifferanser	13 229	69 158	34 565	463	117 415
<b>Anskaffelseskost 31.12.</b>	<b>556 280</b>	<b>3 612 198</b>	<b>2 565 082</b>	<b>57 663</b>	<b>6 791 224</b>
Akkumulerte av- og nedskrivninger 01.01.	0	1 083 104	1 629 999	0	2 713 103
Reklassifisering	0	2 911	-2 911	0	0
Avgang akkumulerte avskrivninger	0	-13 138	-89 352	0	-102 490
Årets av- og nedskrivning	0	151 757	197 440	0	349 197
Omregningsdifferanser	0	47 324	10 511	0	57 835
<b>Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.</b>	<b>0</b>	<b>1 271 958</b>	<b>1 745 687</b>	<b>0</b>	<b>3 017 645</b>
<b>Bøkført verdi pr. 31.12.</b>	<b>556 280</b>	<b>2 340 240</b>	<b>819 395</b>	<b>57 663</b>	<b>3 773 579</b>
Årets avskrivninger	0	151 757	197 440	0	349 197
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0
<b>Årets av- og nedskrivninger</b>	<b>0</b>	<b>151 757</b>	<b>197 440</b>	<b>0</b>	<b>349 197</b>
Økonomisk levetid		5-25 år	3-10 år		
Avskrivningsplan	Avskrives ikke	Lineær	Lineær		
<b>Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler</b>			<b>Årlig leie</b>		<b>Leieavtalens varighet</b>
Husleie			103 574		0-18 år
Termotraller og trekkvogner			18 745		0-7 år



## Note 8 - Aksjer i datterselskaper og andre selskaper

Morselskapet					
Datterselskap	Forretningskontor	Eier-/stemmeandel	Balanseført verdi	Egenkapital siste år (100 %)	Resultat siste år (100 %)
BAMA Ferske Drikker AS	Oslo	100,00 %	12 252	8 680	8 369
BAMA Dagligvare AS	Oslo	100,00 %	150 340	173 262	174 885
BAMA Storkjøkken AS	Oslo	100,00 %	63 103	179 572	130 431
BaRe Frukt & Grønt AS	Oslo	100,00 %	106 208	89 216	122 185
BAMA Eiendom AS	Oslo	100,00 %	592 068	705 446	19 698
BAMA Pakkerier AS	Oslo	100,00 %	25 331	54 969	52
BAMA International AS	Oslo	100,00 %	221 670	529 417	-414 568
BAMA Invest AS	Oslo	100,00 %	38 993	24 411	724
BAMA Blomster Holding AS	Oslo	100,00 %	120 521	60 258	14 929
BAMA Industri AS	Oslo	92,10 %	62 327	294 718	90 521
BAMA Logistikk AS	Oslo	51,04 %	7 512	22 389	7 962
<b>Sum</b>			<b>1 400 325</b>	<b>2 142 338</b>	<b>155 188</b>

### Investeringer i andre aksjer og andeler:

Selskap	Balanseført verdi
BaRe AS	100
Stiftelsen Oppl.kontoret for frukt og grønt-frukt.no	20
Andeler Interfrukt SA	60
<b>Sum</b>	<b>180</b>



## Note 8 - Aksjer i datterselskaper og andre selskaper (fortsettelse)

Konsernet				
Tilknyttede selskap	Forretningskontor			Eier-/stemmeandel
Tromspotet AS	Senja			40,69 %
Grofondet AS	Oslo			33,33 %
Telefrukt AS	Sauherad			45,00 %
Merverdianalyse	Tromspotet AS	Grofondet AS	Telefrukt AS	Sum
Balanseført egenkapital på kjøpstidspunktet	2 102	49 305	1 800	53 207
Goodwill	0	6 026	0	6 026
<b>Anskaffelseskost</b>	<b>2 102</b>	<b>55 331</b>	<b>1 800</b>	<b>59 233</b>
Beregning av årets resultatandel	Tromspotet AS	Grofondet AS	Telefrukt AS	Sum
Andel årets resultat	301	5 465	-1 340	4 426
Avskrivning goodwill	0	0	0	0
<b>Årets resultatandel</b>	<b>301</b>	<b>5 465</b>	<b>-1 340</b>	<b>4 426</b>
Beregning av balanseført verdi 31.12.	Tromspotet AS	Grofondet AS	Telefrukt AS	Sum
Balanseført verdi 01.01.	3 435	46 356	14 748	64 538
Tilgang/avgang i perioden	0	0	0	0
Årets resultatandel	301	5 465	-1 340	4 426
Overføringer til/fra selskapet (utbytte, konsernbidrag)	0	-3 333	0	-3 333
<b>Balanseført verdi 31.12.</b>	<b>3 736</b>	<b>48 487</b>	<b>13 408</b>	<b>65 631</b>
Uavskrevet goodwill 31.12.	0	0	0	0
Avskrivningssats goodwill	20 %	20 %	20 %	20 %

Øvrige investeringer er vurdert etter laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

### Investeringer i andre aksjer og andeler:

Konsernet	Balanseført verdi
Luxia Berries Plants	590
Produsentlager AS	539
Grinder Felleslager AS	503
Interfrukt SA	480
Art Nor AS	325
Andre mindre aksjeposter	495
<b>Sum</b>	<b>2 932</b>



## Note 9 - Andre langsiktige fordringer

Fordringer med forfall senere enn ett år	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Lån til foretak i samme konsern	0	0	0	0
Innskuddsfond	0	0	0	0
Andre fordringer	78	90	4 723	28 666
<b>Sum</b>	<b>78</b>	<b>90</b>	<b>4 723</b>	<b>28 666</b>

## Note 10 - Varer

Varelager	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Råvarer	0	0	58 906	65 153
Varer under tilvirkning	0	0	912	931
Egentilvirkede ferdigvare	0	0	3 807	13 793
Handelsvarer	52 765	58 457	355 859	350 653
<b>Sum</b>	<b>52 765</b>	<b>58 457</b>	<b>419 484</b>	<b>430 531</b>
Lager vurdert til anskaffelseskost	52 765	58 457	421 456	430 531
Ukuransnedskrivning	0	0	1 972	0



## Note 11 - Kundefordringer

Kundefordringer	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Kundefordringer til pålydende	1 024 317	1 091 158	1 766 456	1 914 111
Avsetning til tap på kundefordringer	0	0	-3 837	-2 235
<b>Balanseført verdi kundefordringer 31.12.</b>	<b>1 024 317</b>	<b>1 091 158</b>	<b>1 762 618</b>	<b>1 911 876</b>
Endring i avsetning til tap	0	0	1 602	456
Realisert tap	0	70	4 473	5 351
<b>Sum resultatførte tap på krav</b>	<b>0</b>	<b>70</b>	<b>6 076</b>	<b>5 808</b>

Kostnadsført tap er klassifisert som annen driftskostnad i regnskapet.

## Note 12 - Mellomværende med selskap i samme konsern

Morselskapet	Kundefordringer		Andre fordringer	
	2024	2023	2024	2023
Foretak i samme konsern	1 006 509	1 081 417	603 830	465 498
<b>Sum</b>	<b>1 006 509</b>	<b>1 081 417</b>	<b>603 830</b>	<b>465 498</b>

	Leverandørgjeld		Annen kortsiktig gjeld*	
	2024	2023	2024	2023
Foretak i samme konsern	251 827	207 981	1 783 857	1 188 597
<b>Sum</b>	<b>251 827</b>	<b>207 981</b>	<b>1 783 857</b>	<b>1 188 597</b>

\* Herav gjeld i konsernkontoordningen på 1 255 091 (682 184 i 2023).



## Note 13 - Andre kortsiktige pengeplasseringer

Pengeplasseringer	Anskaffelseskost	Bokført verdi 31.12.
Rentefond	181 175	183 288
Norske og nordiske obligasjoner	25 244	25 892
Internasjonale aksjer	2 212	3 368
Internasjonale aksjer valutasikret	2 439	3 295
<b>Sum</b>	<b>211 070</b>	<b>215 843</b>

Pengeplasseringer er verdsatt til virkelig verdi. Virkelig verdi er fastsatt i henhold til verdien som er observerbar i markedet på balansedagen.

## Note 14 - Bankinnskudd og bundne midler

I posten bankinnskudd inngår bundne midler med 27 940 for morselskapet og 65 883 for den norske delen av konsernet.

## Note 15 - Aksjekapital og aksjonærinformasjon

Aksjekapitalen i BAMA Gruppen AS pr. 31.12. består av:	Antall	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	300	3	900
<b>Sum</b>	<b>300</b>	<b>3</b>	<b>900</b>

Alle aksjene gir samme rettigheter i selskapet.

Oversikt over aksjonærene pr. 31.12.	Antall	Eierandel	Stemmeandel
NorgesGruppen ASA	138	46 %	46 %
AS Banan	102	34 %	34 %
REMA Industrier AS	60	20 %	20 %
<b>Sum</b>	<b>300</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

AS Banan kontrolleres av styreleder Kristian Nergaard med nærstående.



## Note 16 - Egenkapital

### Morselskapet

	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 1.1.	900	356 250	814 325	1 171 475
Årets resultat	0	0	532 145	532 145
Tilleggsutbytte	0	0	-249 000	-249 000
Avsatt til utbytte	0	0	-363 000	-363 000
<b>Egenkapital 31.12.</b>	<b>900</b>	<b>356 250</b>	<b>734 470</b>	<b>1 091 620</b>

### Konsernet

	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Minoritetsinteresser	Sum
Egenkapital 1.1.	900	356 250	1 749 832	131 715	2 238 697
Årets resultat	0	0	568 485	35 227	603 712
Utkjøp av ikke-kontrollerende eierinteresser	0	0	0	-3 537	-3 537
Omregningsdifferanser og andre endringer	0	0	41 418	-333	41 085
Tilleggsutbytte	0	0	-249 000	0	-249 000
Avsatt til utbytte	0	0	-363 000	-29 437	-392 437
<b>Egenkapital 31.12.</b>	<b>900</b>	<b>356 250</b>	<b>1 747 736</b>	<b>133 635</b>	<b>2 238 521</b>



## Note 17 - Pensjoner

Selskapet og konsernet er pliktige til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Konsernet har selskaper både med innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger som tilfredsstiller kravene i denne lov.

Morselskapet har ytelsesbaserte pensjonsordninger som omfatter i alt 531 aktive og 122 pensjonister. Konsernet har tilsvarende ordninger som omfatter i alt 1 472 aktive og 248 pensjonister. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom et forsikringselskap.

Morselskapet har en usikret pensjonsordning for 1 pensjonist som finansieres over selskapets drift.

	Morselskapet		Konsernet	
	Sikret ordning	Usikret ordning	Sikret ordning	Usikret ordning
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	28 530	-209	49 963	-237
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	15 908	0	25 963	0
Avkastning på pensjonsmidler	-20 252	0	-33 278	0
Resultatført aktuarielt tap/(gevinst)	3 418	0	4 865	0
Resultatført planendringseffekt og avkorting	0	0	0	0
Adm.kostnader, arbeidsgiveravgift	7 062	0	14 264	0
<b>Netto pensjonskostnad</b>	<b>34 667</b>	<b>-209</b>	<b>61 778</b>	<b>-237</b>
Påløpte pensjonsforpliktelser (DBO) pr. 31.12	-495 126	-67 719	-800 154	-74 983
Pensjonsmidler (til markedsverdi) pr. 31.12	400 195	0	651 793	0
<b>Påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12 ekskl. aga</b>	<b>-94 931</b>	<b>-67 719</b>	<b>-148 360</b>	<b>-74 983</b>
Arbeidsgiveravgift	-13 385	-9 548	-20 995	-9 548
<b>Påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12 inkl. aga</b>	<b>-108 317</b>	<b>-77 268</b>	<b>-169 356</b>	<b>-84 532</b>
Ikke resultatført aktuarielt tap/(gevinst)	148 863	0	218 978	0
<b>Netto balanseført pensjonsforpliktelse pr. 31.12</b>	<b>40 546</b>	<b>-77 268</b>	<b>49 622</b>	<b>-84 532</b>
<b>Økonomiske forutsetninger</b>				
Diskonteringsrente	3,90 %		3,90 %	
Forventet avkastning på fondsmidler	5,30 %		5,30 %	
Forventet lønnsøkning	4,00 %		4,00 %	
Forventet G-regulering	3,75 %		3,75 %	
Forventet regulering av pensjoner under utbetaling	3,75 %		3,75 %	
<b>Demografiske forutsetninger</b>				
Anvendt dødlighetstabell	K2013 BE		K2013 BE	
Anvendt uføretariff	IR02		IR02	



## Note 17 - Pensjoner (fortsettelse)

### AFP

AFP ordningen gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordninger.

Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet.

Tilskudd til AFP ordningen inngår i regnskapslinjen lønnskostnader og utgjorde 7 743 i BAMA Gruppen AS.

Fellesordningen for AFP offentliggjør ikke anslag på fremtidige premiesatser, men legger til grunn at premien for AFP må økes over tid for å imøtekomme forventninger om økte utbetalinger med tilstrekkelig bufferkapital.

Foretak som deltar i AFP-ordningen er solidarisk ansvarlig for to tredeler av pensjonen som skal utbetales til de arbeidstakere som til enhver tid fyller vilkårene. Ansvarer gjelder både manglende innbetaling og dersom premiesatsen viser seg å være utilstrekkelig.

## Note 18 - Langsiktig gjeld - Pantstillelser og garantier

Gjeld til kredittinstitusjoner mv.	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Langsiktig gjeld som forfaller senere enn 5 år	0	0	33 895	16 821
Langsiktig gjeld med forfall innen 1-5 år	0	0	1 098 246	2 198 502
Kortsiktig gjeld med forfall innen 1 år	0	0	719 491	0
<b>Sum</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1 851 631</b>	<b>2 215 323</b>

Gjeld som er sikret ved pant o.l.	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	1 851 631	2 215 323
Pensjonsforpliktelser	65 279	70 175	65 279	70 175
<b>Sum</b>	<b>65 279</b>	<b>70 175</b>	<b>1 916 910</b>	<b>2 285 498</b>

BAMA Gruppen AS er eier i konsernets konsernkontoordning. Konsernkontosystemet er opprettet for å bidra til en mer optimal likviditetsstyring i konsernet. Konsernet har en felles kredittramme på 300 000 hvor BAMA Gruppen AS har stilt en kausjonserklæring. Deltakerne hefter solidarisk for kausjonserklæringen.

## Note 18 - Langsiktig gjeld - Pantstillelser og garantier (fortsettelse)

BAMA Gruppen AS og konsernet har ved årsslutt netto innestående 906 014 på toppkontoen i konsernkontosystemet. BAMA Gruppen AS har avgitt negativ pantsettelseserklæring til fordel for egne og konsernets totale engasjement hos DNB, Nordea og Handelsbanken. BAMA Gruppen AS har avgitt husleiegaranti for Nyland Syd AS.

Datterselskapet Nature's Management B.V. har et lån på 714 000 (MEUR 60,5) som forfaller 11.06.2025. Selskapet og konsernet er i dialog om refinansiering av lånet og forventer å ha dette på plass i god tid før lånet forfaller.

### Andre pantstillelser i konsernet

BAMA Nordic AB inngikk i 2024 en avtale om flervaluta revolverende trekkfasilitet på 800 000 sammen med BAMA Gruppen AS. Trekkfasiliteten var gjeldende fra januar 2024 med en løpetid på 3+1+1 år. Det er avgitt negativ pantsettelseserklæring med visse unntak til Handelsbanken og DNB. Kværner Tomta AS har stilt 1. prioritets pant i fast eiendom. Larvik Løk AS og Mjøsgrønt AS har stilt pant i driftstilbehør, kundeordringer og varelager.

Nature's Management B.V. har i tillegg til pant i eiendom, pantsatt fremtidige leieinntekter på selskapets eiendommer, samt fordringer og mellomværende med øvrige selskap i Nature's konsernet. Underliggende avtaler forutsetter uendret eierskap.

### Andre avsetninger for forpliktelser

BAMA Eiendom har en langsiktig avsetning på 11 800 knyttet opp til en erstatning fra Bybanen AS mottatt i 2020.

### Andre garantier i konsernet

- BAMA Logistikk AS har avgitt transportgaranti i favør av Vestfold og Telemark fylkeskommune på 747.
- Sandvik Transport AS har avgitt transportgaranti i favør av Statens Vegvesen på 3 040.
- BAMA Foods AB har avgitt husleiegaranti på MSEK 17 som løper frem til 31.10.2027. Nedkvitteres ytterligere i 2025 og 2026.
- BAMA Storkjøkken Oslo AS har avgitt transportgaranti overfor Oslo kommune på 249.

Alle garantier er utstedt under konsernets garantiramme i DNB.

BAMA Gruppen AS forplikter seg for alle garantiene sammen med de respektive datterselskaper.

## Note 18 - Langsiktig gjeld - Pantstillelser og garantier (fortsettelse)

Balansført verdi av pantsatte eiendeler	Morselskapet		Konsernet	
	2024	2023	2024	2023
Bygninger og tomter	0	0	1 772 623	2 371 894
Maskiner, inventar etc.	0	0	66 835	68 570
Andre kortsiktige pengeplasseringer	65 279	70 175	65 279	70 175
Fordringer	0	0	667 915	630 995
Varebeholdning	0	0	8 032	7 015
<b>Sum</b>	<b>65 279</b>	<b>70 175</b>	<b>2 580 684</b>	<b>3 148 649</b>

## Note 19 - Valutaterminkontrakter og rentebyttekontrakt

### Valutaterminkontrakter

Konsernet sikrer de vesentligste kostnads- og inntektsstrømmer i utenlandsk valuta gjennom sikringsforretninger, primært terminkontrakter. Morselskapet har inngått valutaterminkontrakter for å redusere valutarisiko hovedsakelig mot euro og dollar. Urealisert positiv verdi utgjør per 31.12 MNOK 5,3. Samtlige terminkontrakter utløper i løpet av neste regnskapsår.

### Rentebyttekontrakt

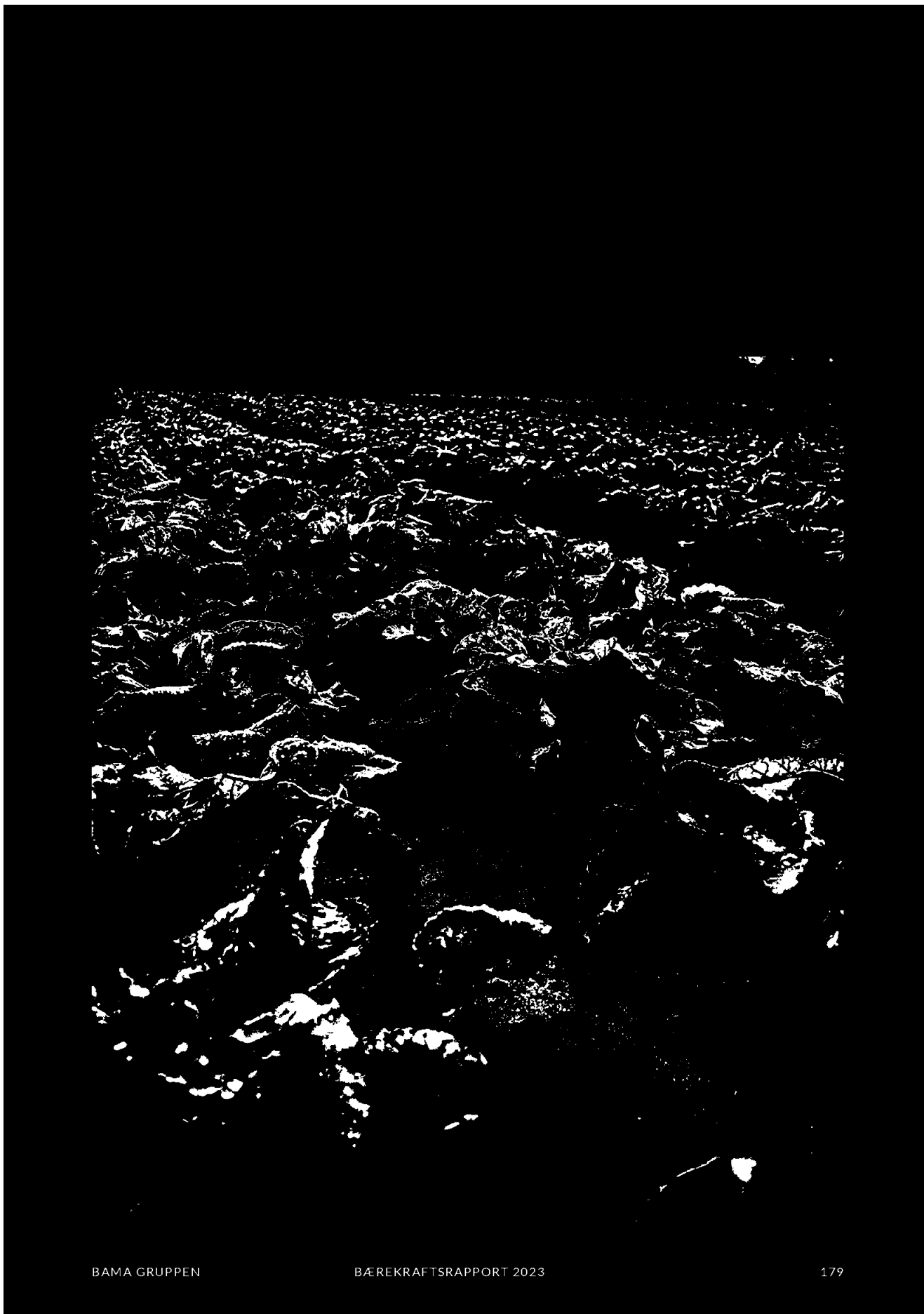
Nature's Management B.V. har langsiktige lån som i hovedsak er knyttet til flytende rente og er eksponert for endringer i kortsiktig rentenivå. Selskapet sikrer langsiktig gjeld mot rentesvingninger gjennom rentebytteavtaler («renteswaper») der de konverterer flytende rente til fast rente.

Pr. 31.12.2024 har Nature's Management B.V. to rentebytteavtaler med positiv virkelig verdi på hhv. TEUR 426 og TEUR 12. Lånets flytende rente er knyttet til 3 måneders EURIBOR nominelt lånebeløp pålydende MEUR 60,5 ved årsskiftet. Rentebytteavtalene ble inngått i 2020 og løper frem til juni 2025. Gevinst og tap på rentebytteavtalene resultatføres når de realiseres.



# 04

## Vedlegg





# Revisjonsberetning



BDO AS  
Bygdøy allé 2  
Postboks 1704 Vikta  
0121 Oslo

## Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Bama Gruppen AS

### Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Bama Gruppen AS.

#### Årsregnskapet består av:

- Selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2024, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- Konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2024, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

#### Etter vår mening:

- Oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav
- Gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2024 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge, og
- Gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2024 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

### Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

### Annen informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen og annen informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke annen informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i annen informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er det norske medlemmet i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 6164.

Side 1 av 2



## **BDO**

rapportere dersom annen informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

### Konklusjon om årsberetningen

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

### Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

### Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:  
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 23. april 2025  
BDO AS

Roger Teile-Hansen  
statsautorisert revisor



# Arbeidsgivers aktivitet og redegjørelsesplikt (ARP)

## BAMA Gruppen AS

### Innledning

BAMA skal være en arbeidsplass med likestilling, mangfold og inkludering i fokus. Vi jobber kontinuerlig med målrettede tiltak for å styrke innsatsen på disse områdene. Denne rapporten gir først en oversikt over kjønnsbalansen i BAMA, inkludert fordelingen mellom fulltids- og deltidsansatte, samt uttak av foreldrepermisjon. Videre beskrives initiativer for å fremme likestilling og forebygge diskriminering. Til slutt skisseres hovedprioriteringer for 2025, som skal styrke engasjementet og arbeidet på disse områdene ytterligere.

### Tilstand for kjønnslikestilling

BAMA Gruppen har i flere tiår hatt en høy andel menn. En årsak kan være at store deler av driften er preget av tungt fysisk arbeid.

I gruppe 1 og 2 ser vi en skjev kjønnsbalanse. Dette gjelder både BAMA Gruppen og BAMA Konsern. Vi har lav turnover i disse stillingene, og tradisjonelt har det vært en overrepresentasjon av menn. Det har heller ikke vært tradisjon for å rotere på ledere og nøkkelpersoner som en del av virksomhetsutviklingen. Dette er nå i endring. I 2023 startet vi arbeidet med å etablere rammeverk for jobbrotasjon. Konkrete tiltak presenteres under.

Kjønnsbalanse i BAMA Gruppen AS 2024	Totalt	Antall kvinner		Antall menn	
Totalt	523	145	28 %	378	72 %
Gruppe 1	23	7	30 %	16	70 %
Gruppe 2	52	16	31 %	36	69 %
Gruppe 3	275	108	39 %	167	61 %
Gruppe 4	173	14	8 %	159	92 %

Kjønnsbalanse i BAMA Konsern Norge 2024	Totalt	Antall kvinner		Antall menn	
Totalt	2 262	645	29 %	1 617	71 %
Gruppe 1	72	16	22 %	56	78 %
Gruppe 2	127	38	30 %	89	70 %
Gruppe 3	501	200	40 %	301	60 %
Gruppe 4	1 562	391	25 %	1 171	75 %

Gruppe 1 – Ledere med konsernansvar, ledere for virksomhetsområder, drifts- eller stabsavdeling

Gruppe 2 – Mellomledere

Gruppe 3 – Medarbeidere i administrative stillinger

Gruppe 4 – Lager- og produksjonsmedarbeidere, vare- og kvalitetskontroll, sjøfører og linje- og produksjonsledere



En betydelig andel av ansatte i BAMA Gruppen (33 %) jobber med arbeidsoppgaver knyttet til lager- og produksjonsdrift. Disse oppgavene kan innebære fysisk krevende arbeid og har historisk vært mer vanlig blant menn. I denne gruppen (gr. 4) utgjør menn 92 % av de ansatte. Det er også flere menn i administrative stillinger (gr.3), noe som kan skyldes en tradisjon for intern rekruttering.

#### Oversikt over midlertidige ansatte, deltid og permisjoner

BAMA Gruppen er sterkt påvirket av sesongsvingninger knyttet til avlinger og geografi. Det er også store svingninger når det kommer til volum gjennom en uke. Store deler av den operative driften foregår 6 dager i uken, 24 timer i døgnet. Noen dager i uken vil volumene av varer være høyere. Dette stiller store krav til hurtig og effektiv logistikk slik at vi opprettholder ferskhet og kvalitet i hele verdikjeden. Den operative driften skal balansere kravene til ferske produkter med leveransefrister og arbeidstidsbestemmelser. Et slikt driftsbehov innebærer en turnus som også inkluderer deltidsansatte.

Deltidsstillinger er tilpasset behovet for økt bemanning. Dette gjelder særlig i helgene, slik at fulltidsansatte i turnus kan få fri. BAMA Gruppen forsøker til enhver tid å tilpasse deltidsstillinger etter ønske og behov fra arbeidstakerne, så langt det lar seg gjøre.

Regelverket rundt heltidsnorm krever større oppmerksomhet rundt hvordan vi bygger turnusene, samtidig som vi ivaretar kravene til ferskhet og leveransefrister. Vi har høy bevissthet rundt heltidsnorm, i tråd med regelverket. I samråd med de tillitsvalgte, gjør BAMA vurderinger knyttet til deltidsarbeid. Eventuelle behov dokumenteres i henhold til lovverket.

Når det gjelder midlertidige ansatte er grunnlaget for midlertidighet i all hovedsak knyttet til uforutsette hendelser som klimasvingninger, kvalitetsavvik og sesongvariasjon – forhold som har stor påvirkning på driften vår.

Kjønnsbalanse midlertidige ansatte/deltidsansatte BAMA Gruppen AS	Kvinner		Menn	
Fast ansatt - deltid	6	1,1 %	58	11,1 %
Midlertidig	9	1,7 %	24	4,6 %
Antall ansatte - 523	15		82	

Kjønnsbalanse midlertidige ansatte/deltidsansatte BAMA Konsern Norge	Kvinner		Menn	
Fast ansatt - deltid	72	3,2 %	241	10,7 %
Midlertidig	102	4,5 %	305	13,5 %
Antall ansatte - 2 262	174		546	



## Kartlegging ufrivillig deltid

I arbeidet med å redusere ufrivillig deltid har vi i 2024 gjennomført en kartlegging for å forstå omfang og årsaker. Hensikten er å identifisere utfordringer knyttet til ufrivillig deltid og skape målrettede tiltak som bidrar til at de ansatte kan få stillingsprosenten de ønsker seg. Kartleggingen bygger på en anonym spørreundersøkelse blant de deltidsansatte.

55 % av deltidsansatte menn og 50 % av deltidsansatte kvinner ønsker høyere stillingsprosent.

Når vi spør om årsaken til at de jobber deltid, varierer svarene. Noen peker på familiesituasjonen og at turnusarbeid er krevende å kombinere med familielivet. Enkelte oppgir at de hadde ønsket seg en større stillingsprosent dersom det var mulig og arbeidsgiver hadde tilrettelagt for det. Policyen om å utlyse ledige stillinger internt er et viktig tiltak for å informere deltidsansatte om mulighet for økt stillingsprosent. Funnene fra kartleggingen vil være viktige i det kontinuerlige forbedringsarbeidet med arbeidstidsordningene framover.

Kategori	BAMA Gruppen AS		BAMA Konsern Norge	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Ønsker å beholde deltidsstilling	36 %	50 %	44 %	46 %
Ønsker redusert stillingsbrøk	9 %	0 %	2 %	0 %
Ønsker og er tilgjengelig for mer jobb	55 %	50 %	54 %	54 %

## Uttak av foreldrepermisjon

BAMA tilrettelegger for at alle foreldre kan ta ut foreldrepermisjon. Dette er viktig både for rekrutteringen, for at de ansatte blir værende i selskapet og for aldersmangfold.

Tabellen viser gjennomsnittstall for uttak av foreldrepermisjon i 2024. Ansatte som har valgt å utsette uttak av foreldrepenger iht. lovendring i 2021 er ikke tatt med.

Foreldrepermisjon	Kvinner	Menn
Gjennomsnittlig antall uker BAMA Gruppen AS	14	13
Gjennomsnittlig antall uker BAMA konsern Norge	17	10



## Arbeid for likestilling og mot diskriminering

BAMA Gruppen har i mange år hatt en stor andel ansatte med ulike nasjonaliteter og etnisk bakgrunn. Dette gjenspeiles i hele virksomheten, spesielt i operativ drift. BAMA Gruppen har leverandører fra hele verden, og det er naturlig at mange ulike nasjonaliteter søker seg til selskapet.

BAMA Gruppen har en rekrutteringsprosess som søker å ivareta objektiviteten ved valg av kandidater. Testverktøy og screening hjelper oss til å rekruttere objektivt og kompetansebasert, og verktøyene minimerer diskriminering. Det sørger for at alle kandidater får samme muligheter. Vi benytter også strukturerte intervjuer, noe som sikrer lik behandling og likt vurderingsgrunnlag.

I BAMA har vi nulltoleranse for diskriminering og trakassering. Dette er også nedfelt i våre etiske retningslinjer.

Hvert år gjennomfører vi en medarbeiderundersøkelse. I 2024 var denne en felles prosess for BAMA Norge og BAMA Nordic (Sverige og Finland). Formålet er å kartlegge ansattes engasjement og gjennomføringsevne. Sentrale spørsmål omhandler blant annet rolleavklaring, grad av autonomi, utvikling og ledelse. I tillegg kartlegges forhold knyttet til mangfold og inkludering. I 2024 hadde vi en økning i svarprosent fra 82 til 85. Årsaken kan være at undersøkelsen kunne gjennomføres på 5 ulike språk. Resultatene vises med indekspoeng fra 0-100. Resultatmessig har vi økt fra 80 til 81 indekspoeng på engasjement, og fra 73 til 75 på gjennomføringsevne sammenlignet med 2023. Målet er minst 80 indekspoeng på engasjement og gjennomføringsevne.

BAMA Gruppen har i mange år hatt etablerte policyer for seniorpolitikk, som skal tilrettelegge for at eldre arbeidstakere kan stå lengre i jobb. Utover lovfestet rett til redusert arbeidstid, har eldre arbeidstakere mellom 63 og 70 år også rett til ekstra fridager. Disse kan tas ut med full lønn. I medarbeiderundersøkelsen for BAMA totalt i 2024 får vi 84 indekspoeng (+3 sammenliknet med fjoråret) på spørsmål om vi behandler hverandre med respekt uavhengig av alder. Det å ha gode vilkår for ulike aldersgrupper er noe som har og fortsatt vil ha høy prioritet hos oss.

### Mer om undersøkelsen:

- Indekspoeng 84 (+2) på spørsmål om vi behandler hverandre med respekt uavhengig av kjønn.
- Indekspoeng 76 (-2) på spørsmål om ansatte opplever at alle har like karrieremuligheter innenfor ledelse uavhengig av kjønn og bakgrunn (26 % av kvinnene stiller seg kritisk til påstanden mot 17 % menn).
- Indekspoeng 77 (+1) på spørsmål om ansatte opplever at BAMA er en familievennlig arbeidsplass.
- Indekspoeng 85 (+2) på spørsmål om vi behandler hverandre med respekt uavhengig av seksuell orientering.
- Indekspoeng 84 (+2) på spørsmål om vi behandler hverandre med respekt uavhengig av etnisitet.

### Karriere- og utviklingsmuligheter

Vi fremmer utviklingsmuligheter i et miljø med stort mangfold. I den sammenheng vil vi i tiden framover etablere mer objektive målekriterier for vurderinger av prestasjon og målstyring. BAMA iverksetter eksempelvis en felles standard for gjennomføring av medarbeidersamtaler med utviklings- og arbeidsmiljøtemaer. Vi vil også jobbe videre med



strukturer for jobbotasjon, tydeligere karriereveier og muligheter. Her vil mangfold være et viktig aspekt. I 2024 etablerte vi utviklingsprogrammet «Spirene» med 16 ansatte i alderen 29-45 år.

Dette er medarbeidere som vurderes til å ha et stort utviklingspotensial i ulike roller framover. Fordelingen er 9 menn og 7 kvinner, og vi har flere ulike etnisiteter representert. Initiativet vil gi gode vekstvilkår for målet om 60/40 kjønnsbalanse i 80 % av ledergruppene i tiden framover.

I juni ønsket vi 15 sommer interns velkommen. De fikk jobbe med spennende prosjekter i ulike deler av virksomheten fram til studiestart. Vi søker vi å ivareta kjønnsbalansen, og i 2024 var det 7 kvinner og 8 menn som fikk et slikt internship hos oss. Noen av studentene jobber i dag deltid i selskapet, mens noen har startet fulltid etter endt studie.

Vi har på nåværende tidspunkt ikke et helhetlig og systematisk opplærings- eller utdanningstilbud, ei heller et kompetansehevingstilbud som treffer alle våre ansatte. I 2024 har BAMA anskaffet en digital læringsplattform for å kunne samle, distribuere og holde oversikt over alle utviklingsprogrammer og læringsaktiviteter. Et helhetlig system for dette er nytt i selskapet, og pilotering startet i oktober. Systemet vil gi gode muligheter for opplæring,

dokumentasjon og rapportering i framtiden. Plattformen legger til rette for opplæring på flere språk, og det finnes ulike verktøy for ansatte med lese- og skrivevansker.

I 2024 har to av våre ansatte startet et sertifiseringsløp i mangfoldsledelse gjennom Seema. Sertifiseringene danner grunnlag for videre arbeid på området. Vi har også opprettet en mangfoldsgruppe med medarbeidere fra ulike deler av virksomheten. Gruppen møtes for å diskutere ulike temaer knyttet til mangfoldet i BAMA. Både hvordan dette kommer til uttrykk i dag, men det fokuseres også på å finne konkrete tiltak for å ivareta og bedre effekten av mangfoldet fremover.

Vi har også gjennomført et opplæringsprogram for 80 førstelinjeledere med fokus på blant annet mangfoldsledelse. Programmet kalles «Vekst» og skal gi lederne økt trygghet og bevissthet i lederrollen gjennom trening og praktiske øvelser. Programmet fortsetter i 2025, og vi oppretter «Vekst Alumni» for videre oppfølging og kompetansepåfyll. Vi gjennomfører jevnlig kurs i norsk for medarbeidere med annet morsmål. Det gir grunnlag for en god og åpen kommunikasjon, og legger til rette for framtidige utviklingsmuligheter.



## Tiltak for inkludering og tilrettelegging

- Våre ansattes helse og velvære er viktige for oss. Derfor har de fri tilgang til SATS onlinetrening og muligheter til rabatterte SATS-medlemskap. På våre største lokasjoner i Norge (Nyland Syd i Oslo og Tranby i Lier) har de tilgang til treningsrom. Her kan de trene på egen hånd eller delta på gruppetimer. I 2024 var 80 ansatte med på Holmenkollstafetten, og ambisjonen er å øke deltakelsen i 2025.
- Som en del vårt engasjement for de ansattes helse, tilbyr vi årlig helsesjekk utført av vår bedriftshelsetjeneste eller de ansattes fastlege. Ved behov for fysikalsk behandling dekker BAMA inntil kr 1500,- pr. år.
- I mars fikk BAMA-ansatte tilgang til helseforsikring. Forsikringen gir mulighet for raskere spesialistundersøkelser, operasjoner, og bildediagnostikk. Den gir også tilgang til psykologtimer, fysikalsk behandling og digitale legetimer.
- Vi har inngått en avtale om landsdekkende samarbeid med leverandør av BHT-tjenester (Avonova).
- Vi gjennomfører tilstrekkelig og nødvendig tilrettelegging og arbeidsutprøving ved sykefravær.
- Alle ansatte får tilbud om influensavaksine.

## Samarbeid

Vi har lang tradisjon for å jobbe tett sammen med vernetjeneste og de fagorganisasjonene som er representert i virksomheten. Møter i arbeidsmiljøutvalget (AMU) og samarbeidsmøter med fagforeningene gjennomføres jevnlig gjennom året. Hvert år inviteres også alle verneombud og tillitsvalgte i hele konsernet til en samarbeidskonferanse hvor de sammen med konsernsjef og HR, diskuterer og planlegger viktige endringer og muligheter som gjelder for alle BAMAs virksomheter. Temaer knyttet til mangfold og inkludering er noe som tas opp i disse forumene. Det har vært gjennomført to samlinger med alle verneombudene i BAMA i 2024 og en samling med alle tillitsvalgte.

## Varslingsordning

I BAMA har vi en varslingsrutine som er kommunisert til alle ansatte, og den er revidert og oppdatert i året som har gått. Varslingskanalen er nå digital, og man kan varsle anonymt. «SI FRA» er tilgjengelig for ansatte via intranettsiden vår, men man kan også melde fra via bama.no. Varslingsrutinen omhandler plikten til å si fra ved kjennskap til kritikkverdige forhold i virksomheten. Ansatte og ledere kan varsle via en sikker kanal til en ekstern part. En sentral fagavdeling håndterer varsler i tråd med retningslinjene. Varslingsrutinen er grundig beskrevet i HMS-håndboka. Den beskriver hva som anses som kritikkverdige forhold, hvordan ansatte varsler, hvordan BAMA behandler varsler og oppfølging av berørte arbeidstakere. Det beskrives også hvordan dokumentasjon og personvern ivaretas i sakshåndteringen.

## Prioriterte områder, risiko og tiltak for 2025

Vi har 3 overordnede mål:

1. Økt mangfold blant ledere, og 60/40 kjønnsbalanse i 80 % av ledergruppene (innen 2030).
2. Karriere – og utviklingsmuligheter for alle.
3. Økt innsikt og forståelse for hva et mangfoldig miljø kan bidra med i BAMA.

For å understøtte disse målene jobber vi med flere konkrete tiltak og ferdigstiller nå en felles rekrutteringspolicy for hele konsernet. Den skal ha rekrutteringsprinsipper som ivaretar mangfold og likestilling. En standardisert rekrutteringsprosess basert på denne policyen vil sikre at BAMA holder fokus på kompetanse og fremmer mangfold og likestilling ved ansettelse. Vi skal også etablere rekrutteringsopplæring som øker bevisstheten om egne holdninger og preferanser, og som bidrar til profesjonelle rekrutteringsprosesser.

Videre skal vi ta utviklingsprogrammet «Spirer» et skritt videre, noe som gir et godt internt rekrutteringsgrunnlag for leder- og nøkkelroller i BAMA. Videre arbeid med summer interns sikrer tilgang på framtidige arbeidstakere. Vi øker også antall lærlinger. Det gir mangfold innenfor ulike fagområder og bidrar til at unge arbeidstakere kan få relevant arbeidserfaring.

I 2025 fortsetter vi arbeidet med å øke jobbtasjone og lage etterfølgerplan på nøkkel- og lederroller. Vi jobber systematisk med utvikling og etterfølgerplanlegging, og ønsker å etablere en tydelig stillingsstruktur og klare karriereveier. I dette arbeidet har vi et spesielt fokus på mangfold.

Implementering av digital læringsplattform vil gi oss tilgang til utviklingstiltak og digital opplæring for alle ansatte. Tiltaket vil bidra til at de ansatte øker digitale ferdigheter og får en mer fleksibel måte å lære på. Vi skal tilrettelegge for at de i stor grad kan lære på eget morsmål. Hypotesen er at dette øker læringsutbyttet. Vi tilbyr norskopplæring for ansatte ved behov slik at språkbarrierer ikke hindrer faglig utvikling.

Det er også etablert en felles prosess og metode for medarbeidersamtaler. Vi jobber med opplæring og trening i verktøyene for å støtte opp under nødvendige utviklingstiltak og sikre opplæring og kompetanseplaner for ansatte. Vi løfter mangfold som tema på ledersamlinger, lederutviklingskurs, verneombud- og tillitsvalgtkonferanser, AMU og nyansattsamlinger. Målet er å øke bevisstheten og forståelsen for hvilken verdier mangfold skaper i BAMA. Vi skal utvikle relevante verktøy for å øke innsikt og forståelse for mangfold blant ledere og nøkkelpersoner.



Vedlegg





**bāma**

[www.bama.no](http://www.bama.no)